T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK VE JAPON HAYVAN MASALLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Yöneten
Doç.Dr.Şeyma Güngör

Tezi Hazırlayan
Kiyoko İto
2501010547

İSTANBUL, 2005

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK VE JAPON HAYVAN MASALLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan
Kiyoko İto
2501010547

İSTANBUL, 2005

ÖZ

Çalışmamızın konusu Türk ve Japon hayvan masallarını karşılaştırılmalı olarak incelemektir. Temel amacımız Türk ve Japon hayvan masalları arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmektir.

Milletlerin birbirine en çok benzeyen anonim eserleri masallardır. Bu sebeple masalları incelemek, folklorik bir türün özelliklerini belirlemek yanında, o eserleri oluşturan ulusların bazı benzerliklerini de tespit etmek demektir.

Türkiye'de Japon masalları üzerinde çok az durulmuş, fakat şimdiye kadar Türk ve Japon masalları üzerinde karşılaştırmalı bir çalışma yapılmamıştır.

Masalların incelenmesi sırasında milletler arası yöntemler takip edilmiş; girişte, metin seçimi ve incelemede izlenen metod hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde genel olarak masal,Türkiye ve Japonya'da masal ve hayvan masalları çalışmaları üzerinde durulmuş, ikinci bölümde Türk ve Japon hayvan masallarının tip numarası ve motif sırası verilmiştir. Üçüncü bölümde masallar; temler, kahramanlar, çevre, şekil, formeller, dil ve üslup yönünden incelenmiş ve bu incelemeden çıkan netice karşılaştırılmıştır. Sonuç'ta yapılan çalışma özetlenmiş, Japon ve Türk masallarının benzerliklerinin yanında farklar da gösterilmiştir. Teze ek olarak, incelememize konu olan masal metinleri varyantları ile birlikte verilmiş, ayrıca Japon masallarının orijinal metinleri de eklenmiştir.

ABSTRACT

The subject of our study is to examine Turkish and Japanese animal fairy tales in a comparative manner. Our focus is to determine similarities and differences between Turkish and Japanese animal fairy tales.

Fairy tales are one of the most similar anonymous works among the nations. For this reason, studying fairy tales does not only mean to determine properties of a given type but also finding similarities between the nations that created these works.

Japanese fairy tales are one of the least studied areas in Turkey, moreover a work that compares the Turkish and Japanese fairy tales is non existent.

Internationally accepted methods are applied on text evaluation and in the introduction section these text selection and analysis methods are described. In the first section, fairy tale is described as a type and information about works that are concentrated on animal fairy tales in Turkey and Japan are provided. Type numbers of Turkish and Japanese fairy tales in Turkish and Japanese fairy tales and motif order is given in the second section. In the third section, fairy tales, themes, characters, environment, forms, formels, language and style are examined in aspects of structure and formels. In the conclusion section, our study is summarized, besides the similarities between Japanese and Turkish fairy tales, the differences originating especially from different geography of the two countries defined. As a supplement at the end of the thesis text of fairy tales complete with their variants and original Japanese text is provided.

ÖNSÖZ

Türkiye ve Japonya oldukça uzak coğrafî bölgelerde bulunmalarına rağmen, Türk ve Japon halkının birbirine duyduğu yakınlık her zaman gözlemlenen bir gerçektir. Söz konusu ulusların, özellikle folklorik eserleri üzerinde karşılaştırmalı yöntemle yapılacak incelemelerin, bu milletlerin yakınlıklarının sebepleri hakkında önemli ip uçları vereceği muhakkaktır. Biz bu gayeyle bir araştırma yapmak istedik. Konu olarak da halk edebiyatı verilerinden, milletler arası benzerliklere en fazla sahip türlerden biri olan masalı seçtik.

Türkiye'de Japon masalları ile ilgili pek az yayın vardır. Fakat Türk ve Japon masallarını karşılaştırmalı olarak ele alan bir inceleme yoktur. İki ülkenin hayvan masallarını karşılaştırdığımız çalışmamızda, masallar bütünüyle incelenmemiş, yüksek lisans tezinin sınırları göz önünde tutularak, kahramanları hayvan olan masallar üzerinde durulmuştur.

Çalışmamızda incelediğimiz masallar, başkaları tarafından Türkiye ve Japonya'da, sahada araştırma yöntemiyle derlenip yazıya aktarılmış eserlerden, seçme yoluyla elde edilmiştir. Bu yolla daha geniş sahada anlatılan masalların incelenme imkanı da sağlanmıştır.

Tezimi hazırlarken Japonya'dan beni her zaman destekleyen anneme ve babama, karşılaştığım güçlüklerin hallinde yardımlarını esirgemeyen hocalarıma, arkadaşlarıma şükran duygularımı ifade etmek istiyorum. Özellikle tezimi yazdıktan sonra ifade aksaklıklarının düzeltilmesinde bana yardımcı olan Sayın Dr. Saadet Güldaş Hanımefendi'ye, özellikle bibliyografik bilgi bakımdan bana yardımcı olan sevgili arkadaşım Sayın Ayşe Arzu Ertizman'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca Halk Edebiyatı bilim dalı araştırma görevlisi Dr.Abdülkadir Emeksiz'e ve özellikle tez danışmanım Doç.Dr.Şeyma Güngör'e minnettarlığımı arzederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ i
ÖNSÖZ.....ii
İÇİNDEKİLER.....iii
KISALTMALAR.....v

GİRİŞ.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MASAL NEDİR, MASALLARLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR VE HAYVAN MASALLARI 6

1.1. Türk Masal Türüne Genel Bakış ve Masallarla İlgili Çalışmalar 6
1.2. Japonya'da Masal Türüne Genel Bakış ve Masalarla İlgili Çalışmalar...11
1.3. Masallar Üzerine İlmi Araştırmalar 16
1.3.1.Masalların Tasnifi 18
1.3.2.Hayvan Masalı Nedir 24
1.3.3.Hayvan Masalları Üzerinde Yapılan Çalışmalar.....26

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRK VE JAPON HAYVAN MASALLARININ TİP TASNİFİ VE MOTİF SIRASI 27

2.1. Masalların Tasnifi 27
2.2. Hayvan Masallarının Tip Numarası ve Motif Sırası 27
2.2.1 Türk Hayvan Masallarının Tip Numarası ve Motif Sırası 28
2.2.2. Japon Hayvan Masallarının Tip Numarası ve Motif Sırası.....49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRK VE JAPON HAYVAN MASALLARININ İNCELENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI 71
3.1.Temalar.....71
3.2.Kahramanlar 76
3.3.Çevre 105
3.3.1 Mekân.....105
3.3.2 Eşya ve Alet 115
3.3.3 Yiyecek ve İçecek 117
3.4.Yaşayış, Gelenekler ve İnançlar.....121
3.5.Şekil.....126
3.6.Formeller 129
3.7. Dil ve Uslup 134

SONUÇ.....136

BİBLİYOGRAFYA.....139

EK: METİNLER

KISALTMALAR:

AaTh : Antti Aarne-Stith Thompson, **The Types of the Folktale**

a.e. : aynı eser

a.g.e. : adı geçen eser

b.s. : baskı

bkz. : bakınız

c. : cilt

EB: : Eberhard, W.-Boratav, P Naili, **Typen Türkischer Volksmarchen**

Ed. : editör

J : Japon masalları

Japon Masalları : **Yeniden Düzenlenen Japon Masalları**

Haz. : hazırlayan

nr. : numara

s. : Sayfa

T :Türk masalları

v : varyant

vb. : ve bunun gibi

v.d. : ve diğerleri

GİRİŞ

Çalışmamızda inceleyeceğimiz masalları tespit etmek maksadıyla yaptığımız ön çalışmada, daha önce başkaları tarafından sahada araştırma metodu ile derlenip yazıya geçirilmiş masallardan seçmeye karar verdik. Çünkü yüksek lisans tezimizin asıl gayesi yeni masallar derlemek değil, Türk ve Japon hayvan masallarını karşılaştırmaktır. Bu seçimi yaparken kaynak olarak mümkün olduğu kadar ilmî yöntemlerle hazırlanan kitapları tercih ettik.

İlk taramada Thompson'un yaptığı tasnifte gösterilen hayvan masallarını ayırdık. Hayvan masalları arasında, kahramanları insan ve hayvan olan masallar da vardır. Türk ve Japon masalları üzerinde yaptığımız araştırmada, içinde kahramanı hayvan ve insan olan çok sayıda masal belirledik. Diğer hayvan masalları içinde (vahşî hayvan-vahşî-evcil hayvan, evcil hayvan, kuşlar, balıklar ve diğer), içerik olarak önemli özellikler taşıyan bu masallardan az sayıda örnek almak, tatmin edici sonuç vermekten uzak olacaktı. Çünkü insan hayvan ilişkilerini konu alan, ayrıca bu masallar vasıtasıyla söz konusu ulusların kültürlerini, hayata bakış tarzlarını da yansıtan bu masallar, ayrı çalışma konusu olabilecek niteliklere sahiptir. Söz konusu masallardan, özelliklerini ortaya koyacak sayıda masal almanın, yüksek lisans tezinin sınırlarını aşacağını düşündük. Bu sebeple; yalnız insan ve hayvanın yer aldığı, hayvan ve alelade masalları, ayrı bir çalışma konusu yapmayı arzu ederek; tezimize kahramanları hayvan olan masalları aldık.

Çalışmamız için taradığımız Türk masal kitapları, bu kitaplardaki masal sayısı, masallar arasında hayvan masalı tipine girenlerin sayısı ve tezimize aldığımız kahramanları yalnız hayvan olan masal sayıları şöyledir:

(1969) Pertev Naili Boratav, **Az Gittik Uz Gittik,** (67 masal [48+19]). Bu kitapta 11 hayvan masalı vardır, biz 2+1=3 adet masal aldık.

(1969)[1] Mehmet Tuğrul, **Mahmut Gazi Köyünde Halk Edebiyatı.** Bu kitapta 98 masal vardır. 6+5=11 tanesi hayvan masalıdır.Biz 2+1[2]=3 masal aldık.

[1] Verilen bu rakamların önemli kısmı doktora tezi olarak sunulan bu eserlerin hazırlandığı değil basıldığı tarihlerdir.
[2] İkinci rakam varyant sayılarını göstermektedir.

([1.baskı 1973] 2002) Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane ve Bayburt Masalları,** Toplam 70 masal olan bu kitapta 3 hayvan masalı vardır. Çalışmamıza kahramanları yalnız hayvan olanlar 1 masalı aldık.

(1973) Umay Günay, **Elazığ Masalları [İnceleme]** Toplam 70 masal vardır. Bunların 2'si hayvan masalıdır. İçinde insan olduğu için bu kitaptan hiç masal alınmamıştır.

(1991)Ali Berat Alptekin, **Hayvan Masalları**'ında 79 masal vardır, biz 23+6=29 masal aldık.

(1997) Metin Karadağ-Mehmet Akkaya, **Kazdağı Masalları, İnceleme-Metinler.** 37 masal arasında 2 tane hayvan masalı vardır. Bu kitaptan bir masal aldık.

(1996) Mehmet Yardımcı, **Yaşayan Malatya Masalları,** (50 masal) . 2 adet hayvan masalı vardır, fakat her ikisinin kahramanları arasında insan olduğundan bu masalları araştırmamıza almadık.

(1998) Ahmet Ali Arslan, **Kuzey-Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatlarında Masalları.**30 (Kars) masal arasında 5 hayvan masalı vardır. Bu kitaptan 4 masal aldık

(2001) Esma Şimşek, **Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması,** (2 cilt).Bu çalışmada 70 masal vardır. 10 hayvan masalından yalnız bir tane aldık.

(2002) Ali Berat Alptekin, **Taşeli Masalları,** (70 masal). Bu çalışmada 5 hayvan masalı vardır, bu eserden 2+1=3 masal aldık.

Bu eserlerden seçtiğimiz örnekler ile Balıkesir, Denizli, Elazığ, Gümüşhane, İstanbul, Kars, Taşeli, Yukarıçukurova gibi geniş bölgenin masalları üzerinde çalışma imkanı bulduk.

Çalışmamız sırasında, taradığımız Japon masal kitapları, bu kitaplardaki masal sayıları şöyledir:

Yeniden Düzenlenen Japon masalları	1	Aomori vilayeti	62
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	2	İwate vilayeti	28
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	3	Akita vilayetii	44
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	4	Miyagi vilayeti	77

Yeniden Düzenlenen Japon masalları 5 Yamagata vilayeti 51
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 6 Fukuşima vilayeti 53
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 7 İbaragi vilayeti 65
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 8 Toçigi vilayeti 66
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 9 Gunma vilayeti 83
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 10 Saitama vilayeti 52
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 11 Çiba vilayeti 68
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 12 Kanagawa vilayeti 66
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 13 Yamanaşi vilayeti 62
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 14 Nagano vilayeti 34
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 15 Niigata vilayeti 62
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 16 Toyama vilayeti 80
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 17 İşikawa vilayeti 58
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 18 Fukui vilayeti 67
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 19 Şizuoka vilayeti 53
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 20 Aiçi vilayeti 58
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 21 Gifu vilayeti 55
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 22 Mie vilayeti 71
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 23 Şiga vilayeti 50
Yeniden düzenlenen Japon masalları 24 Kyoto vilayeti 43
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 25 Nara vilayeti 94
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 26 Wakayama vilayeti 89
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 27 Osaka vilayeti 51
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 28 Hyogo vilayeti 64
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 29 Tottori vilayeti 62
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 30 Şimane vilayeti 68
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 31 Okayama vilayeti 43
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 32 Hiroşima vilayeti 53
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 33 Yamaguçi vilayeti 57
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 34 Kagawa vilayeti 53
Yeniden Düzenlenen Japon masalları 35 Tokuşima vilayeti 66

Yeniden Düzenlenen Japon masalları	36	Ehime	vilayeti	66
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	37	Koçi	vilayeti	51
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	38	Fukuoka	vilayeti	49
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	39	Saga	vilayeti	69
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	40	Nagasaki	vilayeti	56
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	41	Ooita	vilayeti	60
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	42	Kumamoto	vilayeti	41
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	43	Miyazaki	vilayeti	43
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	44	Kagoşima	vilayeti	64
Yeniden DüzenlenenJapon masalları	45	Okinawa	vilayeti	36
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	46	Haçijyo adası		57
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	47	Sado adası		60
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	48	Tanega adası		45
Yeniden Düzenlenen Japon masalları	49	Yaku adası		38

(Kırk dokuz kitapta toplam 2843 masal vardır.)

Bu kitaplardan çalışmamıza aldığımız cilt ve masal sayıları:

Cilt 1- 2 masal; cilt 3- 2 varyant; cilt 4 - 1 masal; cilt 5- 1 varyant; cilt 9- 2 masal; cilt 11- 1 masal, 1 varyant; cilt 12 - 1 masal; cilt 16- 1 varyant; cilt 17 – 1 masal; cilt 18- 1 varyant; cilt 21 - 1 masal; cilt 22- 2 masal; cilt 25- 1 masal; cilt 26- 1 varyant; cilt 27- 1 masal; cilt 28- 3 masal; cilt 32- 1 masal; cilt 33- 1 varyant; cilt 36- 1 masal; cilt 45- 2 masal; cilt 46- 2 masal; cilt 47- 1 masal; cilt 48- 1 masal.

Kobutori jiisan, Kaçikaçi yama: Nihon no mukaşibanaşi I (Kambur Dede, Kaçi Kaçi Dağı: Japonyanın Masalları I), Ed. Keigo Seki, Tokyo 2002. Bu kitapta 58 masal vardır, biz 2 masal ve 2 varyant aldık.

Keigo Seki, **Momotaro, Şitakiri suzume, Hanasaka jijii: Nihon no mukaşi banaşi II (Şeftali Çocuk Momotaro, Dili Kesilen Serçe, Ağaçlara Çiçek Açtıran Dede: Japonyanın Masalları II)**, Ed. Keigo Seki, Tokyo 2003. Bu kitapta 79 masal vardır, hiç masal almadık.

Keigo Seki, **İssunbouşi, Sarukani gassen, Uraşima Toaro III (Japonyanın Masalları III),** Ed. Keigo Seki, Tokyo 2002. Bu kitapta 106 masal vardır, biz 5 masal seçtik.

Kunio Yanagida, **Nihon no mukaşibanaşi (Japonyanın Masalları),** 32 bs., Tokyo 1983. Bu kitapta 108 masal vardır, biz 1 varyant aldık.

Nihon mukaşibanaşi 100 sen (Japon Masalları, 100 Seçme), Ed. Koji İnada - Kazuko İnada, Tokyo 1996. Bu kitapta 100 masal vardır,biz 4 masal, 2 varyant aldık.

Türk masal incelemelerinde genellikle 70 masal ele alındığı için, biz de varyantlar hariç aynı sayıda; 35 Türk + 35 Japon masalı üzerinde çalıştık. Çalışmamıza dahil ettiğimiz varyant sayısı 23'dür. Böylece tezimizde toplam 93 masal üzerinde çalışılmıştır.

Tezimizin gerek sınıflandırma, gerek inceleme kısmında, masal incelemelerinde kullanılan milletler arası yöntemler takip edilmiştir. Tip tasnifinde Antti Aarne-Stith Thompson'un **The Types of the Folktale** ve Wolfram Eberhard-Pertev Naili Boratav'ın **Typen Türkischer Volksmarchen** adlı eseri temel alınmıştır. Bununla birlikte pek çok masalın tip numaraları sözü geçen kitaplarda bulunmadığı için, bu durumu göstermek üzere "-" işareti kullanılmıştır.

Masalları aldığımız kitaplarda, o masalı tip numarası ve motif sırası (özet/epizot) verilmiş ise o kısım , ilgili kitap sayfası verilerek tezimize hemen hemen aynen aktarılmıştır. Bu ayırım verilmemişse söz konusu ayrıntılar tarafımızdan hazırlanmıştır.

Masalların incelenmesi ve karşılaştırılmasında, özellikle Saim Sakaoğlu'nun **Gümüşhane ve Bayburt Masalları** ve Ahmet Ali Arslan'ın **Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Edebiyatlarında Masallar** kitabından geniş şekilde faydalanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MASAL NEDİR, MASALLARLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR VE HAYVAN MASALLARI

1.1.Türk Masal Türüne Genel Bakış ve masallarla İlgili Çalışmalar:

Masal kelimesi Türkçe'ye, Arapça; "örnek, benzer, öğretici söz" manasına gelen «mesel» kelimesi ile geçmiştir. Bu konuda, başta sözlüklerde olmak üzere, Türk ve yabancı araştırmacıların çeşitli eserlerde değişik tarifler yaptıkları görülmektedir. Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane ve Bayburt Masalları** (2002) isimli doktora çalışmasında bunları ayrıntılı bir biçimde vermiştir[3].

Türkiye'de Latin harflerinin kabulünden önce basılan sözlüklerde masal kelimesi; «mesel, hikâye, destan, menkabe, fıkra, kıssa» karşılığında kullanılmıştır.[4]

Latin harflerinin kabulünden sonra yayınlanan sözlüklerdeki tariflerin ise daha farklı olduğu görülmektedir. Bunlardan, Türk Dil Kurumu'nun çıkardığı **Türkçe Sözlük**'ün **masal** maddesi şöyledir: "Çocuklara anlatılan ve çoğu olağanüstü olaylarla süslenmiş bulunan ilgi çekici hikâye."[5]

Masalın Türkiye'de ilmî araştırmalara konu olmasıyla, bu alanda derleme, inceleme yapan araştırmacıların değişik kaynaklardaki masal tarifleri masalın yapısına ve işlevine uygun bir nitelik kazanmıştır. "Masallar hakkında yapılan araştırmalara paralel tarifleri 3 bakış noktasında toplayabiliriz:

- Masalın genel özellikleri üzerine yapılmış tarifler.

[3] Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane ve Bayburt Masalları,** 2.bs., Ankara, Akçağ Yayınları, 2002, s.2-4 [1. b.s., 1973].
[4] **A.e.,** s.1
[5] T.D.K., **Türkçe Sözlük,** 3.b.s., 1959, s.534.

- Masalların kendine has özellikleri üzerinde durularak yapılmış tarifler.
- Kelimenin terim anlamı kazanmasından sonra yapılmış tarifler." [6]

Mehmet Halit Bayrı, "Halk Masalları Hakkında" adlı makalesinde "masal"ı (1936), "Halk bilgisi kadrosu içinde 'masal' mefhumundan anlaşılan mânâ, bilinmeyen bir zamanda, yine bilinmeyen bir yerde veya sahada bilinmeyen şahıslara ait faâliyetlerin hikâyesidir." şeklinde tanımlamıştır[7].

Naki Tezel **Türk Ansiklopedisi'**ndeki (1953) "Masal" maddesinde; "Olayların geçtiği yer ve zamanı belirli olmayan, perî ve cin, dev, ejderha, cadıkarı, arap, padişah, vezir gibi kahramanları belirli kişileri temsil etmeyen hikâye."[8] diyerek tarifinde masallardaki kişilere yer vermiştir.

Pertev Naili Boratav, **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı'** isimli kitabında (1969) "masal"ı; "Masal, nesirle söylenmiş, dinlik ve büyülük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamiyle hayal ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa anlatı."[9] şeklinde nitelendirmiştir. Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane Masalları Metin Toplama ve Tahlil** (1973) isimli doktora tezinde, yukarıda da belirtildiği gibi, çeşitli kaynaklardaki masal tariflerini verdikten sonra bunlardaki eksik kalan yönlere dikkati çekerek, "Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayâl mahsulü olduğu halde, dinleyenleri inandırabilen bir sözlü anlatım türüdür."[10] diyerek farklı bir tarif yapmıştır. Elâzığ'dan derlediği masalları Propp metoduna göre inceleyen Umay Günay (1985), "Masallar en yaygın kabule göre masal mantığı denilen belli bir düzen içinde anlatılan hayat hikâyeleridir. Bu hayat hikâyeleri umumiyetle yaşadığımız dünyadan farklı bir dünyayı dile getirir ve imkânsızı gerçekleştirerek, kahramanları neticede mutlu kılar, dinleyenlere ümit verir."[11] demektedir. Son olarak, yine yukarıda adı geçen araştırmacılar gibi Türk masal

---

[6] Ayşe Arzu Yılmaz- Ertizman, **Türk Masalları İle İlgili Kitapların Halkbilimi Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi (1928-2002),** İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı AnabilimdalıYüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003, s.62.
[7] Mehmet Halit Bayrı, "Halk Masalları Hakkında", **HBH,** c.5, nr. 60, 1936, s.185.
[8] Naki Tezel, "Masal", **Türk Ansiklopedisi,** c.23, 1953, s.317.
[9] Pertev Naili Boratav, **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı,** 5.bs., İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1988, s.75. [1.bs., 1969]
[10] Sakaoğlu, **a.g.e.,** s.4.
[11] Umay Günay, "Elâzığ Masallarının Muhtevası", **Fırat Üniversitesi, Fırat Havzası Folklor ve Etnografya Sempozyumu Bildirileri, (24-27 Ekim 1985),** Elâzığ, 1992, s.109.

sahasına önemli katkıları olan Bilge Seyidoğlu, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'** ne yazdığı "Masal" maddesinde (1986); "Masal kelimesi ile halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu *bir varmış bir yokmuş* gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli uzunluğu olan, sonunda *yedi içti muratlarına erdiler,* yahut *onlar erdi muratlarına biz çıkalım kerevetine, gökten üç elma düştü biri anlatana biri dinleyene biri de bana* gibi belirli sözlerle sona eren, zaman ve mekân kavramlarıyla kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım türü kastedilmektedir."[12] şeklindeki ifadesiyle masalın başka bazı özelliklerine de tarifinde yer vermektedir.

İlk dönemde efsane ya da fıkra adıyla anılan masal, başka bazı halk edebiyatı türleri yerine kullanılmış (hikâye, menkabe, kıssa), daha sonraları özellikle bu konudaki ilmî çalışmaların başlaması ve masalın başlı başına bir tür olduğunun kabulüyle içeriğine ve işlevine uygun olarak yeni tarifler yapılmıştır.

Türkiye'de Masal Araştırmaları Tarihi: Türk halk masalları geniş bir coğrafya üzerinde anlatılarak günümüze ulaşmıştır.. Türk masallarını içeren yazma eserler azdır. Daha çok sözlü gelenekte yaşayan Türk masallarının diğer bir kaynağı da Türk ve yabancı araştırmacıların derlediği metinlerdir. Türk masallarıyla bilimsel olarak ilgilenenlerin başında yabancı Türkologlar özellikle Rus ve Macar araştırıcılar gelmektedir. Bu ilk dönem çalışmaları daha çok masal metinlerini yayınlamak şeklinde olmuştur[13]. Yabancı araştırıcılar tarafından yayınlanan eserlerin ilki, Fransa kralı 16.Lui'nin çevirmeni ve sekreteri M. Diegeon'un "Nouveaux Turc Et Arabes" adlı eseridir. İki ciltten mürekkeb bu eserin ikinci cildinde 3 Türk masalı yer almaktadır. Rus türkoloğu F. Wilhelm Radlof tarafından Türk boylarının halk edebiyatı ürünlerinin toplandığı 10 ciltlik bir külliyat olan ve kısaca Proben olarak adlandırılan eserde ise dil özellikleri aynen korunarak yazıya geçirilmiş pek çok Türk masalı bulunmaktadır. Türk masalları üzerine en çok çalışan ve bu konuya dikkati çeken yabancı araştırmacılardan biri Macar Türkoloğu İgnaz Kunos (1862-1945)'tur. Çeşitli bölgelerden derlediği masalları; İstanbul Masalları, Adakale Masalları, Boğaziçi Perileri adlı kitaplarda toplamıştır. Alman şarkiyatçı Theodor Menzel hem

[12] Bilge Seyidoğlu, "Masal", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,** c.VI.,1986, s.149.
[13] Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz.: Saim Sakaoğlu, **Masal Araştırmaları,** Ankara, Akçağ Yayınları, 1999, s.25-50.

derleme hem tercüme yoluyla Türk masallarına emek veren yabancı araştırmacılardan bir başkasıdır. "Billûr Köşk Masalları" adlı 14 masallık kitabı 1923'te "Der Kristal Kiosk" adıyla Almanca'ya tercüme etmiştir. 1924'te bizzat derlediği 14 masalı yine Almanca olarak "Der Zauberspigel" adıyla neşretmiştir. F. Giese 1925 yılında 66 masalı "Türkische Märchen" adıyla yayımlamıştır. Yabancılar tarafından hazırlanan son eser Otto Spies'ın 1967 yılında "Die Märchen der Weltliterature" serisinden neşrettiği "Türkische Märchen"dir. Spies burada 12 ayrı kaynaktan seçtiği 60 Türk masalına yer vermiştir.

Avrupalı araştırmacılar tarafından Türk masallarına gösterilen ilgi Türklerin de bu sahaya eğilmelerini sağlamıştır. Türk masallarını şuurlu olarak derleyip yazıya geçiren ilk kişi K.D. Hanım'dır. Hakkında herhangi bir bilgiye sahip olunamayan bu hanım 1912 tarihini taşıyan **Türk Masalları** adlı kitabında 13 masala yer vermiştir. Ziya Gökalp 1922 yılında Diyarbakır'da çıkardığı "Küçük Mecmua"da halk masallarını neşretmiştir. Ayrıca Ziya Gökalp özellikle derleme faaliyetlerinin temel kuralları hakkında son derece önemli bilgiler vermiş, döneminde bu konuya ışık tutmuştur. Bahtaver Hanım; 1930 yılında **Türk Masalları** adıyla yayımladığı kitabında halk ağzından derlediği 9 masal metnine yer vermiştir. Yusuf Ziya Demircioğlu 1934 yılında **Yörüklerde ve Köylülerde Hikâyeler ve Masallar** adıyla 74 masal metni yayımlamıştır. Buradaki 74 masal 3 kısma ayrılmıştır: 1-Yürük ve Köylü Hikâyeleri (28 metin), 2-Hayvan Hikâyeleri (32 metin), 3-Masallar (14 metin). Suat Salih Asral Mersin'de derlediği 26 masalı 1935 yılında **Öz Türk Masalları** adıyla bir araya getirmiştir. Naki Tezel 1936'da **Keloğlan Masalları'**nı, 1938 yılında da **İstanbul Masalları**'nı neşretmiştir. İkinci kitap, İstanbul'dan derlediği 72 masalı ihtiva etmektedir. Tezel buradaki masallardan 13 tanesini Fransızcaya tercüme ederek "Contes Populaires Turcs" adıyla neşretmiştir. Mehmet Tuğrul, 1945 yılında **Malatya'dan Derlenmiş Masallar** adıyla 12 masal neşreder. Aynı araştırmacı 1942-46 yılları arasında hazırladığı **Mahmutgazi Köyünde Halk Edebiyatı** adıyla yayımlanan doktora tezinde de, bu köyden derlediği 98 masal ve fıkraya yer vermiştir. Türk masallarının derlenmesi, işlenmesi ve neşredilmesinde büyük emeği olan Türk araştırmacıların başında Pertev Naili Boratav gelmektedir. Boratav'ın ilk masal kitabı 1955 yılında Fransızca olarak neşrettiği **Contes**

Turcs'tur. Bu eserde 1 tekerleme ve 21 masal metni yer almaktadır. 1959'da buradaki 18 masala, 4 masal ve 21 tekerleme ilave ederek **Zaman Zaman İçinde** adıyla Türkçe olarak yayımlamıştır. 1967 yılında Almanca olarak **Türkisch Volksmärchen** adıyla Berlin'de 40 masal neşretmiştir Bu 40 masalın 21 tanesi, daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış 27 masal ilâvesiyle 1969 yılında **Az Gittik Uz Gittik** adıyla Türkçe olarak basılmıştır. Ahmet Edip Uysal Warren Walker ile birlikte Türkiye'nin muhtelif bölgelerinden derledikleri masalları 1966'da **Tales Alive in Turkey** adıyla Amerika'da yayımlamışlardır. Tahir Alangu 1967 yılında **Keloğlan Masalları'**nı neşretmiştir. Bu eserlerin dışında çeşitli dergilerin yürüttüğü derleme faaliyetlerinin sonucu olarak pek çok masal toplanıp yayımlanmıştır. Ayrıca üniversitelerde yapılan dil ve edebiyat tezlerinde de masal metinleri toplanmış, çeşitli yönlerden incelenmiştir. Bunlar arasında basılmış olanları şunlardır:

1.Doktora Tezleri:

(1971) Saim Sakaoğlu, **Gümüşhane Masalları/ Metin Toplama ve Tahlil**, Ankara 1973.

(1972) Bilge Seyidoğlu, **Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar**, Ankara 1975.

(1974) Umay Günay, **Elazığ Masalları (İnceleme-Metin)**, Erzurum, 1975.

(1980) Ahmet Ali Arslan, **Kuzey-Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatında Masallar**, Ankara 1988.

(1982) Ali Berat Alptekin, **Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Yapısı**, Erzurum.

(1982) Ziya Abdülmecit Akkoyunlu, **Binbir Gece Masallarının Türk Masallarına Tesiri**, Ankara

(1990) Esma Şimşek, **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması**, Elazığ.

2. Yüksek Lisans Tezleri:

(1991) Mehmet Yardımcı, **Yaşayan Malatya Masalları/Metinler ve İncelemeler**, Malatya, 1996.

(1993) Rasim Deniz, **Kayseri Masalları**, Ankara, 1996.

Ayrıca bir bölümü popüler mahiyette olmak üzere çeşitli masal kitapları yayımlanmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir; Ali Berat Alptekin'in **Hayvan Masalları** (1991), Mehmet Tekin-Bülent Nakip'in hazırladıkları **Dr. Edip Kızıldağlı'nın Derlediği Hatay Masalları** (1994), Nuri Taner'in **Yalova Masalları** (1995)**,** Muhsine Helimoğlu Yavuz'un **Cigaramın Üstünde Bir Topal Karınca** (1992), **Masallar ve Eğitimsel İşlevleri** (1997).

1.2. Japonya'da Masal Türüne Genel Bakış ve Masallarla İlgili Çalışmalar:

Japon masalına geniş bir açıdan bakmak gerekirse; bu verilerin Japon masalı ile Ainu sözlü edebiyatından teşekkül ettiği görülür. Ayrıca Japon masalları da kendi içinde iki kısma ayrılmaktadır. Dolayısıyla, Japon masalını iki ana başlık altında toplayarak izah etmek gerekmektedir:

A.Japon masalları:

a.Anakarada yaşayanların masalı.

b.Güneybatı adalarda yaşayanların masalı (Okinawa ve Amami bölgesi).

B.Ainuların masalları. (Kuzey adalarda yaşayanların masalı).

Bu coğrafi ayrım, aynı zamanda tarihi evrede konuşulan dillerin çeşitliliğine de işaret etmektedir. Bunun sonucunda, söz konusu bölgelerde yaşayanlar arasında tarihi, sosyal ve toplumsal bakımdan farklılıklar meydana gelmiştir.

İlk grubun masallarında mitolojik unsurlar ve efsane özellikleri ağır basmaktadır. Mesela güneybatı adalarda anlatılan masallarda efsane özellikleri yoğun olarak göze çarpar. Üstelik bunlarda Kore ve Çin masallarına benzerlikler de bulunmaktadır. Ayrıca güneybatı adalarda, masal ile efsanenin yanında masal ile mitolojik unsurlar da iç içe geçmiştir.

İkinci grupta yer alan Ainu masalları ise; Japon masal geleneğine uygun olmakla beraber, "Tsuitaku" (Uyupekere), "Yukara" ve "Oina" kavramları ile beraber düşünülmelidir. "Tsuitaku" (Uyupekere); sözlü edebiyat anlamına gelen bir sözcüktür. "Tsuitaku" (Uyupekere) ile bugünkü Japonların adalara göçünden evvel, Japonya'nın kuzeyinde yer alan adalarda yerleşik halklardan biri olan Ainuların sözlü edebiyatı kastedilmektedir. Bu sözlü edebiyat geleneği, içinde masalları da barındırmaktadır. Bugün daha çok Hokkaido adasında yaşayan Ainuların

konuştukları dil tarihi evrede Japon halkınınkinden tamamıyla farklıydı. Bu nedenle yakın zamana kadar yazılı kültürü kabul etmeyen Ainu masallarında bu dili konuşanların azlığı ve anlatılanların yazıya geçirilmemiş oluşu nedeniyle değiştiği, hatta yok olduğu düşünülmektedir. Ainu masalları esas olarak, çocuklara ve yetişkinlere (daha sanatlı bir anlatıma sahip oluşlarından dolayı) anlatılanlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. "Yukara" ise melodiyle söylenen bir tür destan olmakla birlikte, bölgede masal olarak düşünülmektedir. Mukaddes olarak kabul edilip, yetişkinlere anlatılan "Yukara", şiddetli savaş, aşk ve inanç hikâyesidir. Hayatın başlangıcı ve özü konularında anlatılan "Oina" da, "Yukara" gibi melodiyle söylenen ve yine masal olarak düşünülen bir anlatıdır.

Japon masalının geçmişi incelenirken hem konu, hem biçim bakımından birbirinden farklı pek çok anlatım türünü birden göz önünde tutmak gerektiği yukarıdaki izahlardan anlaşılmaktadır. Bu mesele tıpkı ilk dönemde Türkiye'de masalın, başka bazı halk edebiyatı türleri yerine kullanılışıyla (hikâye, menkabe, kıssa) benzerlikler göstermektedir. Masalın sözlü olarak aksettirilip, edebî eserler gibi yazıya geçirilmemiş oluşu bu mahsullerin ilk olarak ne zaman ve ne şekilde ortaya çıktığı,iç içe geçtiği diğer anlatı türleriyle akrabalık derecesinin ne ölçüde olduğu meselesini beynelminel kılmaktadır.

2.Japonya'da Masal Araştırmaları Tarihi:

Japonya'da masallar üzerine ilmî çalışmalar yapan ilk araştırmacı, Kunio Yanagida (1875-1962) 'dır. İwate vilâyetinin Tono bölgesinde yaşayan genç bir edebiyatçı olan Kizen Sasaki (1886-1933)'den derlediği ve yörenin mitoloji, efsane ve masallarını içeren 119 anlatıyı kayda geçirerek, **Tono Monogatari** (Tono Hikâyesi) adıyla yayımlamıştır. Kitapta yer alan anlatılardan 4'ü masaldır. Bu çalışmadan sonra Kizen Sasaki tarafından Tono bölgesinde masal derleme faaliyetleri başlamıştır. Kizen Sasaki'nin redaksiyon yaparak neşrettiği masallar günümüzde de mühim bir belge niteliği taşımakta, Japon halk masalını temsil etmektedir. Kunio Yanagida, Sasaki başta olmak üzere derlemecilerin topladığı halk masallarından hareketle, inanç sistemi ve sosyal örgütlenme gibi konulara açıklık getirmeye çalışmış, Japon masallarının özellikleri üzerinde durmuştur. Bunları "Gez

ve Efsane" adlı dergide yayımlamış, daha sonra da **Momotaro'nun Doğumu** (1933), isimli kitapta toplamıştır. Yanagida'nın çalışmalarına eserinden bir örnek vermek gerekirse; "Momotaro" masalı, Japonlara has «chiisago inancı»nı yansıtmaktadır. Masalla aynı adı taşıyan kahraman ırmakta sürüklenen bir şeftaliden doğmuştur. Bu «olağanüstü doğum», "tanrının insan dünyasına şekil olarak çok küçük bir nesne vasıtasıyla gelmesi" düşüncesini aksettirmektedir. Bunun dışında Yanagida'nın editörlüğünü yaptığı **Nihon Mukashibanashi Meii** adlı 1948 yılında yayımlanmış önemli bir çalışması daha vardır. Bu Japon halk masallarının sınıflandırılmasını içeren bir eserdir. Masalın mitolojinin devamı olarak düşünüldüğü eserde; Japon halk masalları Kankei ve Hasei masalı olarak iki kısma ayrılarak tasnif edilmiştir. Kankei masalı (masal şeklindeki anlatılar) 10 bölüme ayrılarak sınıflandırılmış ve 183 tip tespit edilmiştir. Hasei masalı ise 5 kısma ayrılarak sınıflandırılmış ve burada da 158 tip bulunmuştur.

Kunio Yanagida'nın, Japon halk masallarına gösterdiği alaka, başka araştırmacıların da bu sahaya eğilmelerini sağlamıştır. Bunlardan biri de Keigo Seki (1899-1990)'dir. Keigo Seki'nin Yanagida'dan ayrılan yönü, Japon halk masallarını uluslar arası alanda çeşitli karşılaştırmalar yaparak ele almasıdır. Onun bu yönde verdiği ilk çalışması 6 ciltlik **Nihon Mukashibanashi Syusei** (1950-1968)'dir. Tarihi-Coğrafi Fin Ekolünden Antti Aarne tarafından icad edilen ve Stith Thompson tarafından geliştirilen "masal tip indeksi" **The Types of the Folktale** (1928) (AaTh)'in benzeri bir çalışma olan eserde, Seki, masalları "Hayvan masalları" "Asıl masallar" ve "Fıkralar" olarak üç kısma ayırmıştır. Karşılaştırmalı bir çalışma olan eserde, 642 tip tespit edilmiş, ve her tipin AaTh'deki karşılığı gösterilmiştir. Seki bu eserini genişleterek **Nihon Mukashibanashi Taisei** (1978-1980) adıyla ve 12 cilt halinde neşretmiştir. Onun ayrıca, **Mukashibanashi no Rekishi** (Masalın Tarihi) (1966), **Nihon no Mukashibanashi-Hikaku Kenkyu Jyosetsu-** (Japon Masallarının Mukayeseli Araştırmasına Giriş) (1976) isimli eserleri de üzerinde önemle durulması gereken çalışmalardandır. Seki Japonya'da masallar için kullanılan beynelminel inceleme metodlarını tanıtmış, bunun yanında Japon halk masallarını da uluslar arası sahaya sunmuştur.

Kunio Yanagida ve Keigo Seki'nin Japon halk masallarının bilimsel olarak araştırılıp, ele alınmasında çok mühim rolleri vardır. Yanagida; masalların toplum yapısını ortaya koyduğunu düşünmüş ve çalışmalarını bu yönde sürdürmüştür. Keigo Seki ise bu düşünceye katılmakla beraber, dünya masalları içinde Japon halk masallarının yerini ve özelliklerini tespite çalışmıştır.

Japonya'da, masal araştırmaları II. Dünya Savaşı'ndan sonra daha da ilerlemiştir. Savaş zamanında duraklayan çalışmalara destek olmak amacıyla, uluslar arası alanda masal konusunda yapılan çalışmalar tanıtılmış, derleme faaliyetlerine ağırlık verilmiştir. Ayrıca, Amerikan sömürgesi olan Okinawa'nın bağımsızlığıyla bölgedeki masalların toplanmasına ehemmiyet verilmiştir. Buradan toplanan malzemenin anakaradakinden farklı oluşunun ortaya çıkmasıyla birlikte, yörede Japon masallarının aksettirilmesine ağırlık verilmiştir. Masal araştırmaları, psikolojik, antropolojik yaklaşımların yanı sıra, edebiyat bilimine de bir araştırma yöntemi olarak aracılık etmiş, kısacası başlı başına bir bilim dalı hüviyetini kazanmıştır.

Japon halk masalları üzerine yapılmış olan ilmî araştırmaların başlangıç tarihi Türk halk masallarınınkiyle hemen hemen aynı döneme rastlamaktadır. Japonya'da da bu konu üzerine varolan inceleme metodlarından faydalanılarak meseleye yaklaşılmıştır. Ancak masalın geleneksel anlatılış biçimi çağın şartları nedeniyle değişmektedir. Geçmişte ihtiyarlar tarafından ocak başında toplanan çocuklara anlatılan masallar, bugün artık teknolojik gelişim nedeniyle etkisini yitirmektedir. Bu nedenle günümüzde Japonya'da masal araştırmaları çeşitli amaçlarla yapılmaktadır. Bunlardan en önemli 10 tanesini tanıtmak gerekirse;

1. Masalların Kaynağı ve Değişimi Hususunda Yapılan Araştırmalar: Masalların hangi tarihi ve kültürel zemin altında oluşup geliştiği, farklı kültürlerde nasıl değişip şekillendiğini ortaya koyan çalışmalardır. Japonya ve diğer ülkelerdeki birbirine benzer masallar, antropoloji, arkeoloji, dilbilim v.s. gibi başka ilim dallarından da faydalanarak mukayese edilir.

2. Masalların Eski Edebiyat İle Mukayesesi Hususunda Yapılan Araştırmalar: Masalların, yazılı edebiyat ürünleri ile mukayesesinin yapıldığı çalışmalardır.

3. Masalların İçinde Tespit Edilen Noktaların Yorumlanması Hususunda Yapılan Araştırmalar: Masalların muhtevasının psikoloji, sosyoloji ve tarihbilimi metodları kullanılarak yorumlanmasını amaçlayan çalışmalardır.

4. Masalların Şekil ve Yapı Bakımından İncelenmesi Hususunda Yapılan Araştırmalar: Masalların, şekil ve yapı özelliklerinin dilbilim ve yapısal antropolojiye dayanılarak tespitini içeren çalışmalardır.

5. Masalların Söyleyiş Özellikleri Hususunda Yapılan Araştırmalar: Masalların anlatılışı esnasındaki tempo, ara, aksan ve ses tonu v.s. gibi fonetik özelliklerinin analizini içeren çalışmalardır. Burada icracının performansı üzerinde durulmaktadır.

6. Aksettirme Kavramı Hususunda Yapılan Araştırmalar: Yine anlatıcının (icracı) üzerinde durulduğu bir çalışmadır. İcracıların ne şekilde ortaya çıktığı, nasıl yetiştiği bu tip araştırmaların öznesi durumundadır.

7. Masalların İşlevleri Hususunda Yapılan Araştırmalar: Masalların anlatılış gayelerinin ne olduğu, aksettirilen masalların anlatıcı ve dinleyici üzerindeki etkisi üzerine yapılan çalışmaları kastetmektedir. Ayrıca günümüzde "şehir efsanesi" denilen anlatıların da genel olarak toplumdaki ve özellikle çocuklardaki etkileri üzerinde de durulmaktadır.

8. Yeniden Yazılan Masallar ve Adaptasyonlar Hususunda Yapılan Araştırmalar: Yazılı kaynaklardan masallara geçen özelliklerin neler olduğu üzerine yapılan çalışmalardır.

9. "Yapma Masal" ya da Masalların Yeniden Yaratılması Hususunda Yapılan Araştırmalar: Roman, senaryo, şarkı, çocuk şarkısı, çocuklar için hazırlanan resimli kitap, çizgi film v.s. gibi masalların yeniden yaratıldığı çeşitli dallarda ortaya konan eserlerin çıkış noktasını teşkil eden masalla karşılaştırıldığı çalışmalardır. Ayrıca bunların yazarları ve medya hakkında yapılan çalışmalar da bu grupta ele alınmaktadır.

10. Masalların Popülaritesini Artırma Hususunda Yapılan Araştırmalar: Günümüzde çeşitli sebeplerle popülaritesini yitiren masalların yeniden popülarite kazanması için hangi yöntem ve araçlar kullanılması gerektiği konusunda çeşitli uygulamaların denendiği çalışmalardır.

Kısaca özetlediğimiz bu tip çalışmalarla Japonya'da "masal bilimi" disiplinler arası bir araştırma sahası hüviyetini kazanmıştır.

1.3. Masallar Üzerine İlmî Çalışmalar:

Masalların ne şekilde ortaya çıktığı, nasıl yayıldığı üzerine araştırmacılar tarafından çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bu konuda bugün bile kesin bir neticeye ulaşılamamıştır. Masal ve masal araştırmalarının, «halk geleneklerine bağlı maddi ve manevî kültür varlıklarını kendine özgü metodlarla derleyen, araştıran, sınıflandıran, çözümleyen ve bu noktalardan hareketle "halk kültürü" üzerinde değerlendirmeler yapan bir bilim dalı» demek olan halkbiliminin (folkloristik) doğuşu ve gelişiminde de önemli bir rol oynadığı bilinmektedir.[14] Halkbiliminin (folklor) yaygın olarak kabul edilen iki başlangıç tarihinden biri; 1812'de Almanya'da Grimm kardeşlerin "Ev ve Çocuk Masalları" adıyla sözlü gelenekten derleyerek oluşturdukları masal kitaplarını yayınlamalarıdır.

Masalların kaynağı konusunda özellikle iki dönem ve bunlar arasında halkbilimciler tarafından ortaya atılan 5 görüş dikkati çekmektedir. Bunlar şu şekildedir:

A. Erken Dönem Halkbilimi Kuramları:

a. Mitolojik Görüş.

b. Mitlerin Meteorolojik Gelişimi Teorisi.

c. Güneş Mitleri Teorisi.

d. Kültürel Ödünçleme Teorisi.

B. Metin Merkezli Halkbilimi Kuramları:

a. Evrimsel Halkbilimi Teorisi.

"Erken Dönem Halkbilimi Kuramları" olarak adlandırılan ve içersinde 4 nazariyeyi barındıran ilk dönemin ortak vasfı masalların kaynağını **Hindistan**'da aramalarıdır. Bu özelliklerinden dolayı **Hindolojistler** olarak da bilinen bu dönem araştırmacıları, "karşılaştırmalı dilbilim" veya "Indo-Germenik Okul" (Hint-Avrupa Dil Teorisi) adıyla anılan dilbilim yöntemlerini takip etmişlerdir. J. Grimm'in (1785-

[14] Bkz.: Özkul Çobanoğlu, **Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş,** Ankara, Akçağ Yayınları, 1999.

1863) temsil ettiği "**Mitolojik Görüş**", Adalbert Kuhn'un (1812-1881) temsil ettiği "**Mitlerin Meteorolojik Gelişimi Teorisi**" ve Max Müller'in temsil ettiği "**Güneş Mitleri Teorisi**" nin özü; karşılaştırmalı dilbilim prensiplerine ve soy birliğine dayalı kültürel kökenden hareketle masalların kaynağını Hint mitolojisinde aramalarıdır. Teodor Benfey (1809-1881) ise "**Kültürel Ödünçleme Teorisi**" (Tarihi Nazariye) ile masalların kaynağının ve benzerliklerinin, ortak atadan gelen aynı dil ailesine mensup milletlerin soy akrabalığından değil, milletler arasındaki tarihi ve kültürel ilişkilerden dolayı, birbirlerinden bazı kültürel unsurları ödünç almalarının bir neticesi olduğunu ileri sürmüştür. Benfey'e göre 3 geçiş vardır. Birinci geçiş; Doğu Akdeniz kıyılarından İspanya'ya, Endülüs Emevîleri'ne uzanmakta, ikinci geçiş; Yunanistan, Sicilya ve İtalya üzerindendi. Üçüncü geçiş ise; Türkistan ve Anadolu üzerinden İstanbul'a ve oradan da Balkanlar üzerinden Avrupa'ya olmaktaydı. Masallar ve efsaneler, esas olarak Arap ve Musevî ticaret adamları tarafından ticaret yolları ile Avrupa'ya taşınmaktaydı. Avrupa ve diğer milletler böylelikle taşınan bu unsurları ödünç almaktaydılar.

Halkbilimi araştırmalarının bir diğer cephesini oluşturan "Metin Merkezli Halkbilimi Kuramları" arasında yer alan **"Evrimsel Halkbilimi Teorisi"** (Etnografik Görüş/Antropoloji Okulu); Sir Edward Burnett Tylor (1832-1917) ve Andrew Lang (1844-1912) gibi etnograflar tarafından ortaya konmuştur. Bu görüşe göre; masallar, mitolojinin değil medenî hayatın bakiyeleridir. Masalların kaynağının Hindistan'a bağlanmasını kabul etmeyen A. Lang, masallarda bulunan ilkel fikirlerden yola çıkarak bunların çok eski zamanlarda oluştuğu fikrini ileri sürmüştür. Kültürün paralel olarak gelişmesi sonucunda, masalların farklı yerlerde birbirine benzer olarak bağımsız bir biçimde meydana geldiğini benimsemiştir. Yine aynı şekilde Teodor Benfey'in yayılmacı yaklaşımına karşı çıkan bir diğer araştırmacı, Alman halkbilimci Adolf Bastian (1826-1905) olmuştur. Bastian da "İnsan zihninin birbirine benzer sosyo-kültürel, fizikî ve psikolojik şartlar altında aralarında ilişki olmamasına rağmen benzer şeyler düşünüp üretebileceğini" ileri sürerek bir noktada "Evrimsel Halkbilimi Teorisi" (Etnografik Görüş/Antropoloji Okulu)' ne de zemin hazırlamıştır.

1.0.0. Masalların Tasnifi:

Halkbilimi metodlarının gelişmesiyle beraber, masallar için de bazı inceleme metodları geliştirilmiştir. Derlenen masal metinlerinin incelenmesi sırasında, birbirine benzer olanların tespiti ve yeni derlemelerde bunlara başvurulmasını sağlamak amacıyla ortak bir ad ve numara verilerek tasnif edilmesi bu yöntemlerin başlıcalarındandır. Masalların "tip" ve "motif" indeksleri demek olan bu çalışma teknikleri üzerine bazı Avrupalı ilim adamlarının çalışmaları varsa da,[15] günümüzde çoğunlukla kullanılanları, halkbilimi metodlarından Tarihi-Coğrafi Fin Ekolü tarafından ortaya konmuştur. Kısaca Fin ekolü olarak adlandırılan gruptan Antti Aarne tarafından icad edilen[16] ve Stith Thompson tarafından geliştirilen "masal tip indeksi" halkbilimi analizlerinde kaynak olarak kullanılmaktadır. **The Types of the Folktale** adındaki eser, 1928 yılında İngilizce olarak basılmış (Helsinki) ve 1964 yılında yapılan ikinci baskısı ile şimdiki halini almıştır.[17] Masal tip indeksinin yukarıda da belirtildiği gibi, Stith Thompson tarafından geliştirilen ve bugün kullanılan hali ayrıntısıyla şöyledir (AaTh):

1.Hayvan Masalları:1-299

1-99 Vahşi Hayvanlar

1-69	Tilki (bazen Çakal): Akıllı Hayvanlar
	30-35: Çukurun İçinden Kurtuluş
70-99	Tilkinin Dışındaki Diğer Vahşi Hayvanlar
100-149	Vahşi ve Evcil Hayvanlar
150-199	Vahşi Hayvanlar ve İnsan
200-219	Evcil Hayvanlar
220-249	Kuşlar
250-274	Balıklar
275-299	Diğer Hayvanlar ve Objeler

[15] Bkz.: Sakaoğlu, **a.g.e.,** s.52-53, Esma Şimşek, **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması 2c.,** Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001, s.71-75.
[16] Antti Aarne, **Vezerchnis der Märchen typen mit Hilfe von fachgenossen Ausgearbeitet,** Helsinki, 1910.
[17] Stith Thompson, **The Types of the Folktale,** 2.bs., Helsinki, 1964.

2.Asıl Halk Masalları: 300-1199

A.Sihir Masalları: 300-749

300-399	Tabiatüstü Rakip
	300-399: Devin Yenilişi
400-459	Tabiatüstü veya Sihirli Zevce veya Diğer İlgili Akrabalar
	400-424: Karı
	425-449: Koca
	450-459: Erkek veya Kız Kardeş
+60-499	Tabiatüstü Vazifeler
	+60-462: Sorular
500-559	Tabiatüstü Yardımcılar
	500-503: Yün Eğiren Kadınlar
	505-508: Müteşekkir Ölü
	510-559: Yardımcı Hayvanlar
560-699	Sihirli Objeler
	560-568: Kahramandan Sihirli Nesneler Çalınır Fakat o Bunların Geri Alınmasını Zorla Sağlar
	610-619: Sihirli Çareler
	650-699: Tabiatüstü Kabiliyet ve Malumat
700-749	Diğer Tabiatüstü Masallar
	705-712: Karıyı veya Evlenmemiş Kişiyi Sürgüne Göndermek

B.Dini Masallar: 750-849

750-779	Tanrı Mükâfatlandırır veya Cezalandırır
780-789	Gerçek Gün Işığına Çıkar
800-809	Cennetteki İnsan
810-814	Şeytan İnsana Söz Verir

C.Romantik Masallar: 850- 999

850-869	Prensle Evlenilir
870-879	Genç Kız veya Kadın Kahraman Prensle Evlendirilir
880-899	Sadakat ve Masumiyet
900-904	Kurnaz Karı İyi Bir İnsan Olur
920-929	Nükteli Hareket ve Sözler
930-949	Kader Masalları
950-969	Hırsız ve Katiller
970-999	Diğer Romantik Masallar

D.Aptal Dev Masalları: 1000-1199

1000-1029	İş Kontratı
1030-1059	Ademoğlu ve Dev Ortaklık Kurarak
1060-1114	Dev İnsan Mücadelesi
1115-1129	Kahramanı Öldürme Teşebbüsleri
1145-1154	Korkutulan veya Dehşete Düşürülen Dev
1170-1199	İnsan Ruhunu Şeytana Satar

3.Fıkralar (Şakalar ve Anekdotlar): 1200-1999

1200-1349	Mankafa Hikâyeleri
1350-1379	Evlilik Hikâyeleri
1380-1404	Akılsız Karı ve Koca
1405-1429	Aptal Adam ve Hanımı
1430-1439	Aptal Çiftler
1440-1449	Kadınlar Hakkında Hikâyeler
1450-1474	Bir Karıya Bakmak
1475-1499	Yaşlı Bakireler Hakkında Fıkralar

1500-1524	Diğer Anekdotlar ve Kadın
1525-1640	Erkekler Hakkında Hikâyeler
1641-1674	Şanslı Kazalar
1675-1724	Aptal Adam
1725-1774	Mezhepler, Dinler ve Vaizler Hakkında Şakalar
1775-1799	Papaz ve Zangoç
1800-1849	Dini Emirler Hakkında Diğer Şakalar
	1800-1809: Günah Çıkarma Hücreleri Hakkında Şakalar
1850-1874	Diğer Halk Grupları Hakkında Şakalar
1875-1889	Yalan Masalları
1890-1999	Avcı Masalları

4. Zincirlemeli Masallar (Formülle Başlayan Masallar): 2000-2399

2000-2199	Zincirlemeli Masallar
	2000-2013: Numaralama ve Objelere Dayanan Masallar
	2019-2020: Evliliği İçine Alan Masallar
	2025-2028: Bir Şeyi Yemeyi İçine Alan Zincirler
2200-2249	Hileli Masallar
2250-2299	Bitmemiş Masallar
2300-2399	Diğer Zincirlemeli Masallar

5. Sınıflamaya Girmeyen Masallar: 2400-2499.

Masalların tip ve motif tespiti üzerine yapılmış olan bir başka önemli çalışma ise Türk masal araştırmaları sahasında önemli bir yere sahip olan Pertev Naili Boratav'ın, Wolfram Eberhard ile birlikte hazırladığı 378 Türk masal tipini içeren

Typen Türkischer Volksmärchen[18] (TTV) adlı eseridir. W.Eberhard ile P.N.Boratav'ın birlikte hazırladıkları "Typen Türkischer Volksmarchen'dir(Wiesbaden, 1953).İçinde 378 masal tipinin bulunduğu bu çalışma, sonundaki motif listesiyle de Stith Thompson'un motif indeksinde kaynak olarak kulllanılmıştır. (MİF,2.baskı, c.1, 1955, s.14)

Bu eserin hazırlık mahiyetindeki ilk çalışması "hayvan masalları" üzerinde yapılmış olup TTV'deki 1-66 arasındaki numaralanan masalları içine almaktadır. Eserde 378 masal tipinin motif sıraları, masalların yayılma alanları ve belirgin motifleri sıralanmıştır. Ayrıca eserin sonunda Türk masallarında görülen motifler alfabetik olarak verilmiştir. 2500 masal metni incelenerek hazırlanmış olan eser şu 23 ana başlık altında toplanmıştır:

1. Hayvan Masalları: 1-22
2.Hayvan ve İnsan: 23-33
3.Hayvan veya Bir Ruh İnsana Yardım Eder: 34-82
4.Tabiatüstü Bir Ruh veya Hayvanla Evlenme: 83-109
5.İyi Ruh veya Evliyalarla Yaşama: 110-122
6.Kaderin Hakimiyeti: 123-142
7.Rüya: 143-145
8.Kötü Ruhlarla Yaşama: 146-168
9.Sihirbazlar:169-184
10.Bir Kız Sevgili Bulur: 185-196
11. Bir Erkek Sevgili Bulur: 197-222
12.Fakir Kız Zenginle Evlenir: 223-238
13.Kıskançlık ve İftira: 239-255
14.Hor Görülen Koca Kahraman: 256-258
15.Zina ve Baştan Çıkarma: 259-280
16.Acayip icraat ve Olaylar: 281-289
17. Acayip Davalar: 290-301
18.Realist Masallar: 302-310
19. Acayip Tesadüfler: 311-316

[18] Wolfram Eberhard-Pertev Naili Boratav, **Typen Türkischer Volksmärchen,** Wiesbaden, 1953.

20.Komik Hikâyeler: 317-322

21.Aptal Tembel Erkek ve Kadınlar: 323-338

22.Hırsız ve Dedektif: 339-349

23.Akıllı Hilekar veya Cimri Erkek veya Kadınlar: 350-378.

Yalnızca masal motiflerinin tespitine yönelik bir çalışma olan ve yine Stith Thompson tarafından hazırlanan **Motif Indeks of Folk-Literature**[19] (Motif-Indeks) ise 6 ciltten meydana gelmektedir. İlk 5 ciltte sistematik olarak bulunan motifler, 6. ciltte alfabetik bir düzende verilmektedir.[20] Thompson her motif grubunu bir harfle göstermiş, daha sonra bu motifleri alt gruplara ayırmıştır.

A.Mitolojik Motifler

B.Hayvanlar

C.Yasak

D.Sihir

E.Ölüm

F.Harikuladelikler

G.Devler

H.İmtihanlar

J.Akıllılar ve Aptallar

K.Aldatmalar

M.Geleceğin Tayini

P.Cemiyet

Q.Mükafatlar ve Cezalar

R.Esirler ve Kaçaklar

S.Anormal Zulümler

T.Cinsiyet

U.Hayatın Tabiatı

V.Din

W.Karakter Özellikleri

X.Mizah

[19] Stith Thompson, **Motif Indeks of Folk-Literature,** 6c., Helsinki, 1932-36, 2.bs., Indıana, 1955-58.
[20] Sakaoğlu, **a.g.e.,** s.60.

Z.Çeşitli Motif Grupları

1.3.2. Hayvan Masalı Nedir?

Yukarıda da etraflıca belirtildiği üzere masallar, milletler-arası masal kataloğunun en son şekline göre (AaTh) 5 ana başlık altında toplanmaktadır:

1.Hayvan Masalları.

2.Asıl Halk Masalları.

3.Fıkralar.

4.Zincirlemeli Masallar.

5.Sınıflamaya Girmeyen Masallar.

Bu tasnifin ilk grubunda yer alan ve çalışmamızın esasını teşkil eden **Hayvan Masalları** kısa oluşlarıyla dikkati çeker. Bu masalların kahramanları sayıca daha az, içinde gelişen olaylar fazla karmaşık değildir. Bu masallar, dinleyiciyi düşünmeye ve ibret almaya yönlendirir. Bunlarda kıssadan hisse esastır. Masal türleri içersinde halk arasında en yaygın olan bu tür masallar her yaştan kişiye göre mesajlar içermektedir.

Hayvan masallarının eğitici niteliğine eş bir diğer özelliği ise eğlendiricilik vasfıdır. Bu yönüyle fıkra özelliği taşıyan hayvan masallarında, hayvanlar yaradılış özelliklerini nispeten koruyarak, ancak bununla birlikte kılık değiştirerek insana özgü vasıflarla ortaya çıkmaktadırlar. Masallarda, hayvanların tabii olmayan esas yönleri konuşma kabiliyetine sahip olmalarından ileri gelmektedir. Masallarda hayvanların kahraman olarak tercih edilmelerinin en önemli sebebi, bir çok hususiyetleri itibariyle insan tiplerine misal olabilmeleridir. Her milletin coğrafî veya sosyal sebeplerle olumlu yahut olumsuz sembol haline getirdiği hayvanlar vardır. Bunlar masallarda göze çarpar. Mesela Türklerde tilki kurnazlığı, aslan otoriteyi, çakal fırsatçılığı, eşek aptallığı, at güvenirliliği ifade eder. Türklerin geçmiş dönemlerdeki yaşayışlarına paralel olarak at, kurt, koç, koyun, kartal gibi milli sembol haline gelmiş bazı hayvanlar vardır. Özellikle at Türk masallarında mühim bir yer tutar. Bunların yanında domuz, aslan, anka, ejderha vb. varlıklar da Türk masallarına çeşitli etkiler sonucu geçmiş unsurlardır.

Masallar, sembolik anlatımlar ve edebi sanatlarla bezeli bir türdür. Özellikle hayvan masallarında teşhis ve intak sanatının önemi büyüktür. Japon hayvan

masallarında ise sebebi bilinen bir olay, bir durum, daha ilgi çekici bir sebebe bağlanmaktadır. Hayvan masallarının bir diğer özelliği, hayal unsurlarının yoğunluğudur. Ancak hayvan masalları, kısa ve eğitmeyi amaçlayan anlatılar oluşu sebebiyle motif yönünden zengin değildir.

Hayvan masallarına Batı'da **fabl** denmektedir (Latince **fabula**). Bunların ilk olarak Eski Yunan'da, Eski Mısır'da ve Hindistan'da ortaya çıktığı ileri sürülmektedir. Hayvan masallarının diğer masal türlerinden ziyade, Hint kökenli olduğu düşünülmektedir. Bu tür masalları bir araya getirmiş en eski eserlerden biri, **Pança Tantra** (Arapçası **Kelile ve Dimne**)'dır. XIV.'üncü yüzyılda Hoca Mesud tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Mevlana da eserlerinde insanlara ibret dersi vermek amacıyla hayvan masallarından yararlanmıştır. Şeyhi'nin XIV.'üncü yüzyılda ortaya koyduğu sosyal bir yergiye dayanan **Harnâme** adlı mizahî eseri de aslında bir hayvan masalıdır.

Bunun dışında Asıl Halk Masalları olarak adlandırılan ve kendi içinde "Olağanüstü Masallar", "Dini Masallar", "Romantik Masallar", "Aptal Dev Masalları" şeklinde 4 bölüme ayrılan grupta da insan kahramanların yanında hayvanlara da yer verilmiştir. Başka bir ifade ile hayvanlar "Hayvan Masalları" dışında da masalların kahramanları arasında mutlaka yer alırlar.

Hayvan masallarının, diğer masal türlerinden "fıkralar"la benzer bazı yönleri vardır. Her ikisi de "asıl masallar"dan kısa olurlar ve başta tekerlemeleri yoktur. Ortada ve sonda söylenen tekerleme benzeri kalıp sözler de ya hiç yoktur veyahut asıl masallarda olduğu kadar bir önem arz etmez. Hayvan masalları fıkralar gibi bir düşünceyi güçlendirmek, misal vermek veya ibret dersi için gerekli hallerde, yeri gelmişken anlatılırlar. Hayvan masallarının bir kısmı "zincirlemeli masallar"a da yaklaşmaktadır. "Zincirlemeli Masallar"ın hayvan masallarına yakınlığı, kahramanlarının çoğunun hayvan oluşu dolayısıyladır. İçinde eğitici niteliği azalıp, eğlendirici, maceralı yönleri artan ve zincirlemeli masallara yaklaşan hayvan masalları daha çok çocuklara anlatılan, çocukların benimsediği anlatılardır. Asıl masallarda hayvanlar, hayvan masallarında olduğu gibi insan rolünde değil, olağanüstü vasıta durumundadır. Bazı hallerde de asıl masallarda cin, peri gibi insan dışı varlıklar hayvan kılığında görünürler. Türk masallarındaki yılan, kuş, kedi bu

hayvanlara örnek olarak gösterilebilir. Bazı durumlarda da asıl masallardaki insan kahramanlar bir büyülenme sonucunda, geçici bir süre hayvan kılığına bürünebilirler. Kimi masallarda ise hayvanlar kendi özelliklerini koruyarak ancak birtakım olağanüstü güçlere sahip olarak, kahramanın kendilerine yaptığı iyiliklerin karşılığında ona yardım için masala karışır.

1.3.3. Hayvan Masalları Üzerine Yapılan Çalışmalar:

Türkiye'de masal sahasında bugüne kadar yapılmış olan *derleme* eserler arasında "hayvan masalları" ayrı olarak bulunmaktadır. Bu tür metinler daha çok folklor dergilerinde, masallarla ilgili müstakil kitaplarda ve doktora tezlerinde yer almaktadır. Daha önce müstakil bir kitapta toplanmamış olan "hayvan masalları", ilk defa Ali Berat Alptekin tarafından bir araya getirilerek 80 metinlik bir külliyat hazırlanmıştır. **Hayvan Masalları** (1991) adı altında toplanarak neşredilen kitapta yer alan metinler Türkiye'nin değişik bölgelerinden, ayrıca Kuzey ve Güney Azerbaycan ile Türkmenistan, Afganistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Batı Trakya'dan derlenmiştir. Ali Berat Alptekin, hayvan masallarının sayısının 120 civarında olduğunu, ancak kendisinin daha çok Türk çocuklarının ilgisini çekebilecek ve eğitici nitelikte olan 80 masalı tercih ederek çalışmasına kattığını önsözde bildirmektedir. Kitapta yer alan 16 metnin derlemesi yazara aittir. Kitaba dahil olan malzeme 9 başlık altında sınıflandırılmış, metinler üzerine ayrıca bir yorum veya inceleme yapılmamıştır. Sonuç olarak kitap "hayvan masalları"nın müstakil bir şekilde sahaya sunulduğu ilk çalışmadır.

Ancak Türkiye'de başlı başına hayvan masalları üzerine derleme ve inceleme yapılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRK VE JAPON MASALLARININ TASNİFİ VE MOTİF SIRASI

2.1. Masalların Tasnifi:

İncelememizde **The Types of the Folktale** tasnifindeki hayvan masalları ayrımından, 100-199 arasında bulunan "Vahşi Hayvanlar ve İnsan" dışında, kahramanları yalnız hayvan olan masallar üzerinde durulmuştur.

Bu bölümdeki masal sıralamasında Antti Aarne-Stith Thompson'un hayvan tasnifindeki şu sıra izlenmiştir.

Tilki (bazen)çakal

Tilkinin Dışındaki Vahşi Hayvanlar

Vahşi ve Evcil Hayvanlar

Evcil Hayvanlar

Kuşlar

Balıklar

Diğer Hayvanlar

2.2. Hayvan Masalların Tip Numaraları ve Motif Sırası:

Bu bölümde, üzerinde çalıştığımız masalların tip numaraları **The Types of the Folktale** ve **Typen Tükishscher Volksmarchen** adlı eserlerde aranmıştır. Aarne-Thompson'ın kataloğunda daha çok asıl masallar üzerinde durulduğundan için masallarımızın çoğunun tip numaraları bulunamamıştır.

Masalların tip ve motif sırası verilirken şu sıra takip edilmiştir[21]:

[21] Masalın alındığı kitapta bu bölümde söz konusu ettiğimiz kısımlar varsa, ilgili kitaptan aynen aktarılmıştır.

1.Masalın adı (Yayınlandığı kitaptaki başlık)

2.Masalın AaTh ve EB kataloglarındaki tip numaraları, yoksa "-" işareti konuldu.

3.Masalı aldığımız kitap ve masal metninin bulunduğu sayfa numarası

4. Masalı anlatan ile ilgili bilgiler ve anlatıldığı yer

5.Masalın temi

6.Masalın motif sırası

7.Masalın varyantları

2.2.1. Türk Hayvan Masallarının Tip Numarası ve Motif Sırası

BİRİNCİ MASAL:

1. Ayı ile Tilki

2. AaTh:-, EB:3

3**. Hayvan Masalları,** no:4, s.7

4. Anlatan: -, Tırtar, Besni, bkz. Alptekin; 1991, s.177[22]

1. Motif Sırası:

   a. Ayı ile tilki arkadaş olurlar.

   b. Yavrularına yiyecek bulmakta zorluk çekince iş bölümü yaparlar. Tilki, ayının getirdiği yiyecekleri yavrulara yedirir.

   c. Tilki ayı yavrularının çok fazla yediğini görünce birini kayadan atar öldürür. Ayıya düştüğünü söyler.

   d. Ayı durumu anlar fakat anlamamış gibi davranır.

   e. Tilki ayının diğer yavrularını da aynı şekilde sıra ile öldürür. Kendi yavrularını alarak oradan kaçar.

İKİNCİ MASAL:

1. Ayı ile Tilki

2. EB:6, AaTh:15

[22] Alptekin kitabında masalı aldığı kaynakların adresini vermiş, ayrıca anlatanın adını vermemiştir.. Bu sebeple, Alptekin'in kitabında, masalların alındığı kitap ve tezlerin adlarının bulunduğu sayfa numaralarını veriyoruz.

3. **Taşeli Masalları**, s.211-213

4. Anlatan: Mehmet Alptekin, yaş: 72 (Derleme:1980), Anamur

5. Motif Sırası:

a. Tilki yolculuk sırasında çeşitli hayvanlarla arkadaş olur. Fakat tilkinin kötü niyetini anlayan hayvanlar birer hile ile teker teker kaçarlar, sonundu da ayı ile tilki yolda baş başa kalırlar.

b. Ayı ile tilki yolda buldukları topal keçinin etini yerler, buldukları arının balını da derisine doldururlar.

c. Tilki çeşitli yalanlar söyleyerek derideki balı yer ve doğan çocuklara "Başlamacık" ve "Küllemecik" adlarını koyduğunu ayıya bildirir.

d. Ayı ile tilki bal yemeğe gittiklerinde deride kül basılı olduğunu görürler.

e. Ayı ile tilki balı kimin yediğini belirleyebilmek için altlarına birer çanak koyarlar, fakat ahmak ayı uyurken tilki çanakları değiştirir.

f. Bunun üzerine ayı ile tilki bir mağaranın içersinde kavgaya başlarlar. Ayının elinde sırık, tilkinin elinde ise balyoz olduğu için tilki bu kavgayı kazanır.

g. Boşluktaki kavgayı da tilki kurnazlığıyla başarır.

h. Dayak yiyen ayı yatarken, tilki bir ciğerle ayının yanına gelir.

i. Ayı ciğerinin çıkarılması için tilkinin eline bir top kendir ve bir balta verir. Tilki balta ile ayıyı keser. (Alptekin; 2002, s.63)

6. Varyantları:

a**.** Tilkinin Ayı ile Canavarı Aldatması, **Mahmutgazi Köyünde Halk Edebiyatı,** s.207.

ÜÇÜNCÜ MASAL:

Ayı ile Tilki

AaTh:-, EB:-

Hayvan Masalları, nr: 6, s.12

Anlatan: -, bkz.Alptekin; 1991, s.177

Motif sırası:

Tilki ile ayı arkadaş olurlar.

Bir gün tilki, ayının sırtına biner.

Tilkinin içtiği sigaranın ateşi ayının tüylerini yakar. Bunun üzerine ayıya:"Aklın varsa göle kaç" der.

Daha sonra ayının kendisini öldüreceğinden korkarak kaçar.

Bir değirmenden un alarak, yüzünü gözünü una bular.

Yolda ayı ile karşılaşır. O "Seni öldüreceğim "diye üzerine yürüyünce, kendisinin değirmenden gelen bir tilki olduğunu ve ayıyı tanımadığını söyler.

Ona inanan ayı, kendisini yakan tilkiyi aramak üzere yoluna devam eder.

DÖRDÜNCÜ MASAL:

1.Tilki ile Kurt

2. AaTh:-, EB:-

3. **Hayvan Masalları**, nr:7, s.13

4. Anlatan:- , Azerbaycan, bkz. Alptekin; 1991, s.177

5. Motif sırası:

a. Yiyeceklerini yazdan hazırlayan kurt kışın evine kapanır.

b. Yazın tembel tembel dolaşıp kar yağınca aç kalan tilki, kurda kendisini evine alması için yalvarır.

c. Kurt acıyarak evine alır. Tilki ayının yiyeceğini yemek isterse de kurttan korkar. Onu evden uzaklaştırmak için kendisini tavşanın çağırdığını söyler.

d. Kurt inanıp evden çıkınca tilki onun yiyeceklerini yer, bitirir.

e. Durumu anlayan kurt tilkiyi öldürmek ister. Fakat tilki ona bir oyun oynayarak yiyeceği, kurdun kendisinin yediğine inandırır.

f. Kurt kızıp evini terkeder, yuva da tilkiye kalır.

BEŞİNCİ MASAL:

1. Aslanın Hastalığı
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları**, nr: 11, s.20-21
4. Anlatan:- , Eleşkirt, Ağrı, bkz. Alptekin; 1991, s. 177
5. Motif sırası:
    a. Hastalanan kralı, tilki hariç bütün hayvanlar ziyaret eder.
    b. Tilkiyi çekiştiren kurt "Kimbilir hangi kurnazlık peşinde olduğu için tilki gelmedi." der.
    c. Durumu öğrenen tilki aslana, derdine derman aradığı için geciktiğini söyler ve "Kurdun sağ bacağını yerseniz, hastalığınız geçecekmiş." der.
    d. Bu tavsiye üzerine arslan kurdun sağ bacağını yer.
    e. Topallayan kurtla karşılaşan tilki ona sakatlığının sebebini sorar.
    f. Daha sonra da "Padişahın sağ yanında dururken, sonunun ne olacağını düşünmüyordun.Beni aslana kötülerken ne yapacağımı hiç düşnmedin mi?"der.
    g. İşte bu olaydan sonra tilkiye kurnaz demişlerdir.

ALTINCI MASAL:

1. Sepet Ören Tilki
2. AaTh:-, EB:-
3. **Mahmutgazi Köyünde Halk Edebiyatı,** s. 207
4. Anlatan: Huriye Tuğrul,
5. Motif Sırası:
    a. Bir tilki sepet örer.
    b. Canavar "Bana da öğretsene" der.

c. Tilki sepetin içine girmesini söyler.

d. Canavar girdikten sonra ağzını örüp kapatır. Dereden aşağıya yuvarlar.

YEDİNCİ MASAL:

1. Tilki ile Aslan
2. AaTh:-,EB:-
3. **Hayvan Masalları**, nr: 12, s.22-23
4. Anlatan: -, Gülnar, Mersin, bkz. Alptekin, s.178
5. Motif sırası:

a. Hayvanların yanına yaklaşmaktan korktukları çok kuvvetli bir aslan vardır.

b. Tilki aslana "Sende başkalarının canını yakma hastalığı var, ama damarını dağlayarak seni bu ölümcül hastalıktan kurtarabilirim." der.

c. Aslan razı olur. Kendisini öldürmemesi için aslanı bağlayan tilki, kızgın şişle onu dağlar.

d. Ölmesi için bırakıp oradan uzaklaşır.

e. Aslanın bağırmalarını duyan çakal gelerek bağlarını çözer.

f. Durumu öğrendikten sonra da tilkinin kendisinden intikam almasından korkar.

g. Bunun üzerine aslan:"Zaten tilki bağlar, çakal çözer" der.

SEKİZİNCİ MASAL:

1. Arslan Tilki ve Geyik
2. AaTH:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları,** nr: 10, s.18-19
4. Anlatan: , Ereğli, Konya, bkz. Alptekin, s. 177
5. Motif sırası:

a. Çok yaşlanan ormanlar kralı aslan, tilkiye "Canım geyik beyni istedi, git bir geyik getir." der.

b. Tilki yolda rastladığı bir geyiyi kandırarak aslanın inine getirir. Fakat aslan geyiği öldüremeden yaralı hayvan kaçar.

c. Arslan tilkiyi tekrar gönderir ve tilki geyiyi yine kandırıp getirir.

d. Bu sefer daha dikkatli davranan arslan, geyiği parçalayıp yemeğe başlar.

e. Tilki de bu durumdan faydalanarak hayvanın beynini yer.

f. Karnını doyuran aslan tilkiye "Geyiğin beyni nerede?"diye sorar.

g. Tilki "Eğer beyni olsaydı ben onu iki kere buraya getirebilir miydim." der.

DOKUZUNCU MASAL:

1.Tilki ile Yılan

2. AaTh:-279 , EB:-

3. **Az Gittik, Uz Gittik,** s.58-59

4.Anlatan: Osman Karakaya, yaş 42, derleme tarihi 1964, Ermenek, Gargara Köyü

5. Motif sırası:

a. Tilki ile yılan arkadaş olurlar.

b. Yolda giederlerken karşılarına bir çay çıkar, yılan tilkinin boynuna sarılarak karşıya geçmek ister.

c. Suyun orta kısımlarına gelince yılan tilkinin boynunu sıkmağa başar.

d. Tilki boynunu uzat, seni öpeceğim der.

e. Yılan da uzatınca boynunu ısırıp onu öldürür.

f. Tilki, karşı kıyıda yılanı dümdüz uzatır ve:" Eğer sen şöyle dosdoğru arkadaşlık yapsaydın dipdiri karşıya geçerdin." der.

6.Varyantları:

a. Kurbağa ile Akrep, **Hayvan Masalları,** nr: 25, Çubukkoyağı, İçel, s.44

b. Fare ile Kurbağa, **Hayvan Masalları,** nr: 8, Amasya, s.47

c. Yılan ile Tilki, **Hayvan Masalları,** nr:14, Azerbaycan, s.25-26

ONUNCU MASAL:

Tilki ile Kirpi

AaTh:-, EB:-

Hayvan Masalları, nr: 8,s.15

Anlatan: -, Amasya, bkz. Alptekin; 1991, s. 177

Motif sırası

Tilki ile kirpi arkadaş olurlar.

Yolda gördükleri ağaçtan, elma yemek isterler.

Kirpi ağaca çıkarak topladığı elmaları aşağıya atar.

Fakat bütün elmaları tilkinin yediğini görünce ondan intikam almak ister ve "Ağzını aç, şu güzel elmayı ağzına atayım." der.

Tilki ağzını açıp gözlerini kapıtınca, tilkinin ağzına kendisi atlar. Okları tilkinin ağzına batar.

Tilki arkadaşının yaptığı bu davranışa çok üzülerek onu terkeder.

ON BİRİNCİ MASAL:

1. Kurnaz Kaplumbağa
2. AaTh:275, EB:4
3. **Taşeli Masalları,** s. 210
4. Anlatan: Veli Deniz, Yaş: 53 (Derleme:1980), Anamur
5. Motif Sırası:
   a. Tilki, kaplumbağa ve yengeç birlikte tarlaya ekin ekerler.

b. Tilki hasat zamanı tembellik ederek işten kaçar.

c. Fakat hasat zamanı en hızlı koşan hayvanın, tahılın tamamını alacağını diğer hayvanlara söyler.

d. Kardeşini samanın içersine saklayan kaplumbağa ve tilkinin kuyruğuna tutunan yengeç yarışı tilkiden önce bitirerek yarışı kazanırlar. (Alptekin; 2002, s.63)

6. Varyantlar:

a. Kurnaz Kaplumbağa, **Hayvan Masalları,** nr:18, Taşeli Platosu, s.33

ON İKİNCİ MASAL:

1. Aslan ile Kaplumbağa
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları**, nr: 20, s.38
4. Anlatan: -, Aydın, bkz.Alptekin; 1991, s. 178
5. Motif sırası:
   a. Bir avcının vurduğu aslan yaralanarak çukura düşer.
   b. Orada karşılaştığı kaplumbağaya durumunu anlatınca, kaplumbağa "Seni bizim avcılar vurmuş olmasın?"diye sorar.
   c. Bunu duyan aslan "Yaramdan ölmezdim ama senin bu sözün beni öldürecek" der oraya yığılıp kalır.

ON ÜÇÜNCÜ MASAL:

1. Aslan ile Tavşan
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları**, nr: 21, s.39
4. Anlatan: -, Azerbaycan, bkz. Alptekin; 1991, s.178
5. Motif sırası:
   a. Ormandaki zalim aslan karşısına çıkan her hayvanı öldürür.

b. Hayvanlar her gün aslana birini vermeleri halinde, diğerlerine dokunmayacağı konusunda aslanla anlaşırlar.

c. Böylece günler geçer, sıra tavşana gelir.

d. Aslana akşam vakti giden tavşan gecikme sebebi olarak "Size bir tavşan getiriyordum, karşıma çıkan bir aslan onu aldı" der.

e. Duruma çok sinirlenen aslan, diğer aslanın yerini sorar,. Tavşan da bir su kuyusu göstererek oraya girdiğini söyler.

f. Kuyuya eğilen aslan, gördüğü yansımayı başka aslan zannederek kuyuya atlar ve boğulup ölür.

g. Tavşanın yardımı ile diğer hayvanlar da kurtulurlar.

ON DÖRDÜNCÜ MASAL:

1. Kurbağa ile Kaplumbağa
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları,** nr: 23, s.42
4. Anlatan: -, Silifke, Aydın, bbkz. Alptekin; 1991, s. 178
5. Motif sırası:
   a. Kurbağa kaplumbağa "Seninle yaylaya gidelim." Der.
   b. Kaplumbağa "Yayla neresidir?" diye sorduğunda kurbağa "Ardıç ağaçlarının dibi yayladır." Diye cevap verir.
   c. Beraber yola çıkarlar. Uzun zaman gittikten sonra kurbağa, karşısına çıkan dereye atlar ve "Burası yayladan daha iyi" der.
   d. Yoluna devam eden kaplumbağa, yedi sene sonra bir ardıç ağacının dibine ulaşır. düşünerek orada dinlenir.
   e. Dönüşte yolu arkadaşını bıraktığı yere düşer. Bakar ki dere kurumuş, kurbağa küçük bir çukurda sıkışıp kalmış.
   f. Onun halini gören kaplumbağa ardıç ağacı ile su birikintisi arasındaki farkı anlatan bir türkü söyler.

ON BEŞİNCİ MASAL:

1. Tavşan ile Kaplumbağa

2. AaTh:-, EB:-

3. Hayvan Masalları, nr: 26, s.45

4. Anlatan: - Tarsus, bkz. Alptekin; 1991, s. 178

5. Motif sırası:

a. Kaplumbağa ile tavşan hangisinin daha hızlı koştuğunu tespit için yarış yapmağa karar verirler.

b. Yarış başlar, tavşan kendine güvendiği için yolda karnını doyurur ve uyur.

c. Kaplumbağa hiç bir yerde durmadan yoluna devam eder ve kararlaştırdıkları yere ulaşır.

d. Tavşan uyanıp koşmaya başlasa da, yarışmayı kaybettiğini anlar.

e. Bunun için atalarımız "Akşamın işini sabaha bırakma, pişmiş yemeğe su katma" derler.

ON ALTINCI MASAL:

1. Tülkü, Canavar, Ayı.

2. AaTh:15, EB:6

3. **Kuzey-Doğu Anadolu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatlarında Masallar**, c.II, s.366

4. Anlatan: Bolubey Şimşek, 27. Güvenocak Köyü, Çıldır Kazası, Kars.

5. Motif Sırası:

a. Tilki, kurt, ayı arkadaş olurlar, tavuk, bal ve kete çalarlar.Yarısını yer, yarısını da ertesi güne saklarlar.

b. Tilki, kurt ve ayıyı uykuya verdikten sonra kalkar tavuğu, balı ve keteyi yer.

c. Daha sonra kurt durumu anlamasın diye ayıya oyun oynamaya karar verir.

d. Tilki ayının ağzına biraz bal sürer, üstüne de tüy eker, sağa sola ketenin kırıklarından serpiştirir.

e. Kurt ayıyı hırpalar, dostlukları bozulur, ayrılırlar.

f. Daha sonra tilki, onlarla alay ederek oradan uzaklaşır.

(c.I, s.60)

ON YEDİNCİ MASAL:

1. Kurt ile Tilki
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları,** nr: 31, s.51
4. Anlatan: -, Bolu, bkz. Alptekin, s. 179
5. Motif sırası:

a. Bir gün kurt atı yakalayarak öldürür ve tilkiyi yemeğe davet eder.

b. Tilki gelir, atın bağırsaklarını yemeğe başlar.

c. Kurt tilkiye, etleri dururken neden bağırsakları yediğini sorar.

d. O da "Burası altmış derede şifadır."der.

e. Bu söz üzerine kurt "Pis adam, ağzının pisiyle tıp ilminden ne anlarsın" diyerek tilkiyi kovar ve atı tek başına yer.

ON SEKİZİNCİ MASAL:

1. Dosta Dost Gerek
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları**, nr: 35, s.55
4. Anlatan: -, Azerbaycan, bkz. Alptekin, s.179
5. Motif sırası:

a. Tilki, (kurt[23]) ve aslan arkadaş olurlar ve bulduklarını beraber yiyeceklerine yemin ederler.

[23] Metnin bu kısmında "Kurt" kelimesi yok ama, masalın devamından tilki ve aslanın yanında kurdun da olması gerektiği anlaşılıyor.

a. Aslan bir öküz, kurt bir koyun, tilki de tavuk getirir.

b. Aslan kurda "Bunları eşit şekilde bölüştür." der.

c. Kurt "Sen en büyüksün öküzü sen ye, senden küçük benim koyunu ben yiyeyim, tilki hepimizden küçük tavuğu da o yesin" der.

d. Bu fikiri aslan beğenmez, kurdu tutup derisini boğazından çıkarır. Durumu gören tilki bütün yiyecekleri aslanın yemesi gerektiğini söyler.

e. Bunuun üzerine aslan "Aferin bu şekilde bölüştürmeyi kimden öğrendin?"diye sorar.

f. O da," Sen kurdun derisini boğazından çıkarırken" der.

ON DOKUZUNCU MASAL:

1. Tilkinin Şahitliği
2. EB:- AaTh: –
3. **Gümüşhane ve Bayburt Masalları**, s.271-272
4. Anlatan: Harun Yılmaz. Gümüşhane-Çamlıköy.
5. Motif Sırası:

a. Yaylaya göç sırasında üç aciz hayvan geride kalır (koyun, eşek ve köpek).

b. Karınlarını doyuracak iyi bir yer bulurlar.

c. Kurt eşekle koyuna, oraların sahibi olduğu için kendilerini yiyeceğini söyler.

d. Kurt kendisinden istenen şahit diye tilkiyi getirir.

e. Köpeğin aklı ile hazırladıkları tuzağa kurdu düşürüp öldürürler, tilki de zor kaçar. (Sakaoğlu, s.82)

YİRMİNCİ MASAL:

1. Tilki ile Ayı
2. AaTh:-, EB:3
3. **Hayvan Masalları** , nr:32, s.52

4. Anlatan: -, Besni. bkz: Alptekin; 1991, s.179,
5. Motif Sırası:
    a. Ayının at ölüsü yediğini gören tilki ona atı nasıl yakaladığını sorar.
    b. O da "At yatarken, sessizce kuyruğunu kuyruğuna bağlarsın, sonra da dişlerini bacağına saplayıp yakalarsın" der.
    a. Tilki, ayının dediğini yapar. Fakat at sıçrayarak kalkıp kaçmaya başlar.
    b. At ile tilki kuyrukları birbirine bağlı koşarlarken bunları gören tavşan "Bu ne hal?" diye sorar.
    c. Yorgunluktan ölecek duruma gelen tilki "Hiç, at ile geziniyorum" der.
    d. Nasıl olursa olur bir ara hayvanların kuyrukları çözülür.
    e. Yere düşen tilki "Bir daha el sözüne uyup da iş yapmayacağım" diye yemin eder.
6. Varyantlar:
    a. Deve ile Tilki, **Hayvan Masalları,** nr:33,s. 53, Azerbaycan

YİRMİ BİRİNCİ MASAL:

2. Kurt, Tilki ve At
3. AaTp:-, EB:-
4. **Hayvan Masalları,** no: 30, s.50
5. Anlatan:-, Gülnar, Mersin, bkz. Alptekin, s. 180
6. Motif sırası:
    a. Bir kurt, tilki ve at arkadaş olurlar.
    b. Mağarada yaşarlarken kış bastırır, yiyecek bulamazlar.
    c. Tilki "Arkadaşlar hangimizin yaşı küçükse onu yiyelim" der.
    d. Tilki, Hz.Nuh gemi yaparken katip olduğunu söyleyince at ayağını kaldırarak "Ayağımın altına künyemi yaz."der.

e. Bunun üzerine tilki “Benim okur yazarlığım yok.” diye cevap verir.

f. Kurt atılarak “Benim biraz okur yazarlığım vardı.” der

g. At ayağını kaldırır ve kurda şiddetle vurur, kurt ölür.

h. Tilki” Çok şükür iyi ki okur yazarlığım yokmuş.” der ve kurdun ölüsünü yer.

YİRMİ İKİNCİ MASAL:

1. Gurtnan Tülkünün Nağılı

2. AaTh:2, EB:5

3. **Kuzey-Doğu Anadolu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatlarında Masallar,** c.II, s.364-365

4. Anlatan: Aydın Aslan, Sosgert Köyü, Arpaçay Kazası, Kars

5. Motif Sırası:

a. Tilki bir köyden tavuk çalar, kurt tilkiyi korkutarak bunu yer. Tilkiye bir şey vermez.

b. Tilki kurttan intikam almak için, ona bir tuzak hazırlamaya karar verir.

c. Tilki kurdu kandırarak üzeri buz tutmuş bir göle götürür, açılan delikten kuyruğunu içeriye sallamasını söyler.

d. Tilki köyden ekmek getirmek bahanesiyle kurdu orada yalnız bırakır.

e. Tilki gelinceye kadar kurdun kuyruğu orada donar.

f. Tilkinin köyden peşine takıp getirdiği köpekleri gören kurt, kurtulmak için ileri fırlar fakat kuyruğu kopur ve köpekler kurdu yakalayarak öldürür.

(c.I, s.58)

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MASAL:

1. Köpek ve Tilki
2. AaTh:-, EB:-

3. **Hayvan Masalları**, no: 37, s.59
4. Anlatan:- Silifke, Mersin, bkz. Alptekin, s. 179
5. Motif Sırası:

a. Köpekle horoz "Biz niçin insanoğluna boyun eğiyoruz. Gidip dağda hür yaşayalım"demişler.

b. Dağda horoz ağacın tepesine çıkar, köpek de çalının dibinde yatar.

c. Sabah olunca horozun sesini duyan tilki, gelip ona iltifat eder.

d. Horozdan dağa yerleşmek istediklerini anlayınca, onlarla komşu olmak istediğini söyler.

e. Horoz da muhtara danışması gerektiğini söyler.

f. Tilki muhtarın köpek olduğunu öğrenince "Ah horoz kardeş, o muhtar sizde iken hiç kimse size komşu gelmez" der.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MASAL:

1.Kurt ile Üç Öküz

2.AaTh:-, EB:-

3. **Hayvan Masalları,** nr: 45, s.83-84

4. Anlatan:-, Kilisecik Köyü, Gaziantep,bkz. Alptekin; 1991, s.179

5. Motif Sırası:

a. Bir çayırda biri beyaz, biri siyah, diğeri kırmızı üç okuz otlar.

b. Bunlara bir kurt musallat olur. Hepsine birden hücum ederse kendisi için tehlikeli olacağını düşünerek, öküzleri tek tek yemeğe karar verir.

c. Önce diğerlerine, "Ben siyah öküzü yersem, otlak size kalır" der ve onlar da kabul edince, siyah öküzü yer.

d. Daha sonra aynı sözü beyaz öküz için söyler, kırmızı öküz de kabul edince, beyaz öküzü yer.

e. Sıra üçüncü öküze gelir.Ona da bir bahane bulur.Durumu anlayan kırmızı öküz bari bir nasihat edeyim de beni öyle ye" der.

f. "Benim halimden ibret alın. Ben zaten siyah öküzün parçalandığı zaman ölmüştüm, ama ne yazık ki haberim olmadı." Der.

g. Öküzün sözü bitince kurt üstüne atlar ve onu parçalar.

YİRMİ BEŞİNCİ MASAL:

1. Tilki, Horoz ve Ördek
2. AaTh:-,EB:-
3. **Hayvan Masalları**, nr: 38, s.61
4. Anlatan:-, İnebolu, bkz. Alptekin; 1991, s. 179
5. Motif sırası:

a. Arkadaş olan horozla ördeğin yiyecek için çöpleri eşelediğini gören tilki "Gelin sizi evime götüreyim, istediğiniz kadar mısır yiyin" der.

b. Onlar tilkinin evinde mısır yerken, tilki de onları nasıl yiyeceğini düşünür.

c. Akşam olunca tilki ördeğe biraz dışarıya çıkmasını ister.Ördek onun maksadını anlar ve da titreyerek dışarıya çıkar.

d. Tilki önce yalnız kalan horozu, daha sonra da ördeği yer.

YİRMİ ALTINCI MASAL:

1. Kurnaz Tilki
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları**, nr: 39, s.63
4. Anlatan: -, Beşköyü, bkz. Alptekin 1991, s. 179
5. Motif sırası:

a. Tilkinin "kurnaz tilki" adında bir yavrusu vardır.

b. Bu yavru bir civciv yakalayıp çuvala koyar.

c. Yolda dinlenmek için bir yere oturduğunda, civciv çuvalı açar, içine taş doldurur ve kaçar.

d. Tekrar yola koyulan tilki çuvalın ağırlaştığını farkeder. Tilki çuvala dönerek "Aman civciv sen ne kadar ağırmışsın" der.

e. Yavrusunun gelmekte olduğunu anlayan tilkinin annesi suyu kaynatarak bekler.

f. Yavru tilki eve gelince çuvalı kaynar suya boşaltırlar.

g. Taşlar kazana düşerken kaynar su etrafa sıçrar. Tilki ve yavrusu yanarak ölür.

YİRMİ YEDİNCİ MASAL:

1. Beslengi
2. AaTh:-, EB:-
3. **Mahmutgazi Köyünde Halk Edebiyatı**, s.205
4. Anlatan: Huriye Tuğrul
5. Motif Sırası:
   a. Canavar bir kuzu avlar.
   b. Kuzu çok hasta ve zayıf olduğunu söyler; "Azıcık besleneyim de beni öyle ye." der.
   c. Canavar "Peki seni nasıl çağırayım? "deyince kuzu, "Beslengi" diye cevap verir.
   d. Bir zaman sonra kurt "Beslengi" deyi seslenince sürünün ortasından kuzu: " Kara deden uslandı."diye bağırır.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASAL:

3. Hilekâr Keçi
4. AaTh:-, EB:-
5. **Hayvan Masalları,** no: 40, s.64
6. Anlatan: -, Azerbaycan, bkz. Alptekin, 1991, s. 179
7. Motif sırası:

a. Çayırda karınlarını doyuran keçi, dana ve koyun eve dönünce sahiplerinin taşındığını görürler.

b. Kurdun gelip kendilerini yemesinden korkarlar ve yeni bir ev aramaya başlarlar.

c. Yolda dana bir ayı derisi, keçi kurt derisi, koyun da tilki derisi bulur. Her hayvan bulduğu deriyi giyerve bir eve girerler.

d. Orada sohbet etmekte olan bir ayı, kurt ve tilki bunları görünce sevinerek türkü söylemeğe başlarlar.

e. Fakat koyun, keçi ve dana bir hile ile onları evlerinden kaçırırlar.

f. Ayı, kurt ve tilki o hayvanların kendilerini yiyemeyeceklerini anlayarak geri dönerler.

g. Fakat onların evde olmadıklarını görürler. Bulmak üzere aramaya başlarlar.

h. Nihayet dana, koyun ve keçinin kayanın başında yattıklarını görürler.

i. Ayı aşağıya bakayım derken düşüp ölür.

j. Daha sonra kurt ve tilki de kaçarlar.

YİRMİ DOKUZUNCU MASAL:

1. Şangulum, Şungulum, Garaca Dıngılım

2. AaTh:123, EB:8

3. **Kuzey-Doğu Anadolu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatlarında Masallar**, c.II, s.367-368

4. Anlatan: Güneş Öztürk, 45. Merkez, Ardahan Kazası, Kars.

5. Motif Sırası:

a. Bir keçi otlamaya giderken üç yavrusunu evde bırakır. Yavruları akşamleyin aralarında kararlaştırdıkları bir sözü işitince kapıyı annelerine açarlar.

b. Kurt bir yere gizlenerek bu sözleri duyar. İçeriye girmeyi dener fakat içeriye alınmaz.

c. Kurt sesini yumurta içerek inceltir, sonra ayaklarını değirmende una batırır beyazlatır, böylece içeriye girer.

d. Kurt iki keçi yavrusunu yer, üçüncü yavru gizlenir.

e. Ana keçi gelir yavrularını bulamaz, tandırı yakar, kurda bir ziyafet verir, aşık oyununun sonunda kurdu tandıra iterek öldürür. (Arslan, c.I, s.61-62, 109)

6. Varyantları:

a. Tüm Tüm Tümencik, **Kazdağı Masalları**, s.64.

b. Ayşe, Fatma Kuzular, **Az Gittik Uz Gittik,** s.41-43.

c. Tin Tin Kuzu, **Kaz Dağı Masalları,** s.64.

OTUZUNCU MASAL:

1. Kedi ile Fare
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları,** nr: 46, s.85
4. Anlatan: -, Batı Trakya, Karasu Vadisi Türk Köyleri, bkz. Alptekin; 1991, s.179
5. Motif sırası:

a. Akıllı bir kedi, bütün farelere haber göndererek Hacca gideceğini söyler ve hepsiyle vedalaşmak istediğini bildirir.

b. Bunu duyan kör fare "Bu devamlı böyle yalan söyler" der.

c. Fakat ona kimse inanmaz. Bütün fareler fırında toplanır, kedi de hepsini afiyetle yer.

6. Varyantları:

a.Tilkinin Hacca Gitmesi, **Taşeli Masalları,** s.216-217.

OTUZ BİRİNCİ MASAL:

1. Tilki ile Taktala Paşa
2. EB:9, AaTH:56
3. **Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması,** c.II, s.5-6
4. Anlatan: Fadik Çetinkale, Yaş:68 (Derleme:1988), Kozan
5. Motif Sırası:

a. ”Taktala Paşa” tilkinin yakınında bir ağacı yuva yapıp yavrularını da içine bırakır.

b. Tilki bunu tehdit ederek, yuvrularından birisini yer.

c. Ertesi gün bir karga, “Taktala Paşa’yı yavrularını tilkiye atmamasını, çünkü onun ağacı çıkamayacağını söyler.

d. ”Taktala Paşa” karganın sözüne uyup tilkiye inanmayınca, tilki aç kalıp kargayı aramaya başlar.

e. Tilki pınarın başına varıp ölü gibi uzanınca, karga da gerçek zannedip, onun üzerine konar. Tilki, kargayı hemen yakalar.

f. Karga hile ile tilkinin elinden tekrar kurtulur. **(**Şimşek, s.90-91)

6. Varyantlar:

a. Karga, Leylek ve Tilki, **Hayvan Masalları,** s.30

OTUZ İKİNCİ MASAL:

1. Garganın Öğüdi

2. AaTh:-, EB:-

3. **Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatlarında Masalları,**

2.c, s.363

4. Anlatan: Sabri Bozan, yaşı 47, Zivin Köyü, Sarıkamış Kazası

5. Motif Sırası:

a. Yaşlı bir karganın yavruları vardır.

b. Sıra bunları azat etmeye gelince, son öğüdünü vermek ister.

c. “Elinde sopa ile size bir adam geliyorsa, kaçın” der.

d. Yere taş almağa eğiliyorsa yine kaçın” der.

e. Yavru karga “Ya taş cebindeyse ni yapalım?” diye sorar.

f. Ana karga: “Yavrum sen öğüdü yuvada almışsın, benden daha iyi biliyorsun” der.(Arslan, c.I, s.63)

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASAL:

1. Kartal ile Kaplumbağa
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları,** nr: 27, s.46
4. Anlatan: -, Yukarıkilisecik, Gaziantep, bkz. Alptekin; 199, s. 178
5. Motif sırası:

a. Kendisini göklerin hakimi zanneden kartal, bir kambulbağanın hızlı hızlı gittiğini görür.

b. Ona: "Nereye gidiyorsun?" diye sorar. Kaplumbağa:"Hicaz'a" diye cevap verir.

c. Kartal:" Sen bu yürüyüşle oraya ne zaman varacaksın?" der.

d. Kaplumbağa:"Yetişmezsem de yolda ölürüm." diye cevap verir.

e. Daha sonra hangisinin daha yaşlı oldukları konusunda konuşurlar.

f. Sonuçta her ikisinin de aynı yaşta oldukları anlaşılır.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MASAL:

1. Göğsü Kınalı Serçe
2. AaTh:-, EB:-
3. **Az Gittik Uz Gittik**, s.60
4. Anlatan: Fidan Karadaş, yaş 35, derleme tarihi 1947
5. Motif Sırası:

a. Bir gün serçe gök gürlediğinde yere yatar ve gök yıkılırsa dayanak olması için ayaklarını havaya kaldırırır.

b. Bunu yaparken de titrer "Korkudan kırk kantar yağım eriyor." der.

c. "Sen beş dirhem yoksun" diyenlere de "Âlemin kendine göre dirhemi, kantarı var, siz ne anlarsınız?" diye vecap verir.

OTUZ BEŞİNCİ MASAL:

1. Cırcırböceği ile Karınca
2. AaTh:-, EB:-
3. **Hayvan Masalları**, nr: 29, s.48-49
4. Anlatan: bkz. Alptekin; 1991, s. 179
5. Motif sırası:
    a. Vaktini ağaç başlarında geçiren cırcırböceği "Karakız"ın kızına talip olur, annesine gidip kızı istemesini söyler.
    b. Anne, çalışkan ve tertipli Karakız'ın kızını ona vermeyeceğini söylese de gidip kızı ister.
    c. Karakız'ın babası "Ben altı ay azıklı, arkası kapaklıya kız vermem." der.
    d. Kadın dönüp olanları üzülerek oğluna anlatır.
    e. Oğlan ise buna aldırmayıp yeşil çamların arasında keyfine bakmaya devam eder.

2.2.2. Japon Hayvan Masallarının Tip Numarası ve Motif Sırası

BİRİNCİ MASAL:

1. Tilkinin Çamur Kayığı
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları,** c.17, s.148-152
4. Tome Nakayama, Kaşima ilçesi, Noto kenti.
5. Motif Sırası:
    a. Susamuru suşi hazırlar.Bir kısmını yedikten sonra, geri kalanını saklar.
    b. Bunu gören tilki, su samurunun sakladığı suşiyi yer bitirir.
    c. Durumu farkeden susamuru, tilkiden intikam almak üzere tekrar suşi hazırlıyormuş gibi yapar.

d. Hazırlık sesini duyan tilki gelir. Su samuru tilkiye, daha çok balık yakalarsa daha çok suşi yapacağını söyler.

e. Yardımı kabul eden tilkiyi çamurdan hazırladığı kayığa bindirir.

f. İkisi beraber suya açılırlar.Çamur eriyince tilki suya düşüp boğulur.

İKİNCİ MASAL:

1. Tilki ve Su Samuru
2. AaTh:2, EB:-
3. **Japonyanın Masalları, c.**1, s.195-197
4. Anlatan: -
5. Motif Sırası:
    a. Tilki ile su samuru birbirlerini yemeğe davet ederler.
    b. Su samuru tilkiyi bol balık ikram ederek ağırlar.
    c. Sıra tilkiye gelince, o balık tutamadığı için gerekli ikramda bulunamaz ve doğruyu su samurundan saklar.
    d. Gerçeği tahmin eden su samuru tilkiye balık tutmayı öğreteceğini söyler.
    e. "Kuyruğunuzu soğuk suya sokarsanız istediğiniz kadar balık tutarsınız." der.
    f. Tilki onun dediğini yapar. Fakat buz tutan kuyruğunu acılar içinde zorlukla çekip kurtarır.

ÜÇÜNCÜ MASAL:

1. Tilki ile Porsuğun Şekil Değiştirme Yarışı
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları,** c.28, s.50-53
4. Anlatan:-, Youfu ilçesi.
5. Motif sırası:

a. İnsanların isemairi yapmalarına özenen tilki ve porsuk, onlar gibi tapınağa gitmeye karar verirler.

b. Uzun süren yolculukları sırasında yiyecek sıkıntısı çekerler.

c. Şekil değiştirme yarışması yapmaya karar verirler. Kazanan buldukları bütün yiyeceği yiyecektir.

d. Tilki bir kız şekline girer. Fakat porsuk onun kimonosunun altından sallanan kuyruğunu görür ve tilkiyi tanır.

e. Tilki bir omusubi bulur. Yemek ister, dişi kırılacak gibi olur.

f. Porsuğun taşı, omusubi şekline değiştirdiğini anlayamaz.

Böylece yarışmayı porsuk kazanır.

DÖRDÜNCÜ MASAL:

1. Üç Maymun
    1. AaTh:518?, EB:-
    2. **Japon Masalları**, c.28, s.37-38
    3. Anlatan: :Kamezou Oohire, Youfu ilçesi, Hyogo vilayeti
    4. Motif Sırası:
        a. Üç aptal maymunun birisi nisbeten daha zekidir.
        b. Ortadaki maymun, ırmağa atlayıp bir yayınbalığı yakalar.
        c. O balığı üç maymun arasında bölüştürmek ister.
        d. Sağdaki maymuna bir parça, soldaki maymuna bir parça verir. Fakat kendisine kuyruk kalır.

BEŞİNCİ MASAL:

1. Maymunun Çiğ Ciğeri
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalı, 100 Seçme**, s.175-178
4. Anlatan: -
5. Motif Sırası:

a. Hastalığa yakalanan Ryugu prensesinin maymunun çiğ ciğerini yemesi gerekir.

b. Deniz kaplumbağası maymunu kandırıp Ryugu'ya getirir.

c. Fakat maymun gerçeği deniz anasından öğrenir.

d. Kaplumbağaya ciğerini geldiği yerdeki ağaca astığını söyler.

e. O da ciğerini alması için onu geri götürür.

f. Ağaca çıkan maymun aşağıya inmez. Uzun zaman bekleyen kaplumbağaya, "Bu dünyada çiğ ciğerini dala asan salak var mıdır?" der.

g. Görevini başaramayan kamlumbağa ile maymuna gerçeği anlatan deniz anası cezalandırılır.

h. Bu olaydan dolayı, deniz kaplumbağasının sert kemiklerinde kırık izleri vardır. Deniz anasının da kemikleri yoktur.

ALTINCI MASAL

1. Kaplumbağanın Yendiği Tavşan
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japonyanın Masalları,** c.3, s.158-159
4. Anlatan: -
5. Motif Sırası:

a. Yarışmada kaplumbağa tarafından yenilen tavşanı arkadaşları köyden atarlar.

b. Birgün kurt, tavşan köyüne gelir ve 3 tavşan yavrusu ister.

c. Bunu fırsat bilen tavşan, kovalanan kurdu uçurumun kenarına çağırır ve yavruların onun korkunç yüzünden korktuklarını, onun için arkasını dönerek oturmasını ister.

d. Kurt dediğini yapınca onu iter. Uçuruma düşen kurt ölür.

e. Tavşan köye gelip başarısını anlatır. Yavru tavşanları kurttan kurtardığı için köyüne geri dönmeyi başarır..

YEDİNCİ MASAL:

1. Tavşan ile Kurbağanın Moçi Yapışı
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japonyanın Masalları**, c.5, s.152-155
4. Anlatan:- , Gifu vilayeti
5. Motif Sırası:

f. Tavşan ile kurbağa dağ tepesinde moçi yapar.

g. Tavşan moçiyi dağdan yuvarlayalım, kim yakalarsa o hepsini yesin der ve moçiyi usunun içine koyup tepeden atar.

h. Arkadan hızla koşarak usuyu yakalar. Fakat içinde moçi bulamaz.

i. Dağa geri döner ve kurbağanın ağaç dallarına asılı moçiyi yediğini görür.

j. Kurbağadan bir parça vermesini ister.

k. Vermeyince de öfkelenir ve bütün gücüyle kurbağanın sırtına basar. Zavallı hayvanın gözleri dışarı fırlar.

l. Bu sebeple kurbağanın gözleri patlak kalır, tavşanın öfkeyle kızaran gözleri de kıpkırmızı olur.

6. Varyantları:

a. Maymunla Kurbağanın Savaşı, **Japon Masalı, 100 Seçme,** s.302-306

b. Maymun ve Yengecin Moçisi, **Japon Masalları**, c.3, s.31-32.

SEKİZİNCİ MASAL:

1. Köstebek ve Kurbağa
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japonyanın Masalları,** c.1, s.141
4. Anlatan:-
5. Motif Sırası:
    a. Köstebekler güneşin güçlü ışığından nefret ederler.
    b. Güneşe ok atarak onu öldürmeye karar verdiklerini duyan kurbağa, durumu güneşe haber verir.
    c. Göfkelenen güneş, köstebekleri kendisini görmeyecekleri bir yerde yaşamaya mahkum eder, kurbağaların ılık suda doğum yapmalarını sağlar.

DOKUZUNCU MASAL:

1.Edo'daki Kurbağa ile Kyo'daki Kurbağa

2. Aath:-, EB:-
    2. **Japon Masalı, 100 Seçme**, s.133-135
    3. Anlatan:-
    4. Motif Sırası:

b. Edo'daki kurbağa Kyo'yu, Kyo'daki kurbağa Edo'yu görmek ister.

c. Beraberce bir tepeye çıkarlar. Edo'daki kurbağa Kyoto tarafına, Kyoto'daki kurbağa da Edo tarafına bakar.

d. Birisi "Her iki şehir de birbirinin aynısıymış, gitmeme gerek yok." der.Öteki de "Ben de." diye karşılık verir.

e. Kurbağaların gözleri başlarının arka tarafında olduğu için, her ikisi de geldikleri şehre bakmakta olduklarını farkedemezler.

ONUNCU MASAL:

1. Fare ve Su Samurunun Kestane Toplaması

2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları,** c.9, s.230-232
4. Anlatan: Fuku Umezawa, Tone ilçesi, Kataşina Köyü
5. Motif Sırası:
    a. Fare ve susamuru ırmak kenarına kestane ekerler.
    b. Gidip gelip kestanelerin yetişip yetişmediğine bakarlar.
    c. Nihayet kestanelerin yetiştiğini gören fare, hepsini alıp moçi yapar.
    d. Kestanelerin ne olduğunu soran su samuruna da bilmediğini söyler.
    e. Yavru farenin annesinden kestane moçi istediğini duyunca çok öfkelenen su samuru, fare ile yavrusunu yer.

ON BİRİNCİ MASAL:

1. Kara Kurbağası ile Kırmızı Kurbağa
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları,** c.11, s.91-93
4. Anlatan: Nakaaki Suzuki
5. Motif Sırası:
    f. Bir yerde kara kurbağası ile kırmızı kurbağa yolda oynarlarken, bir atın üzerlerine geldiğini görürler.
    g. Kırmızı kurbağa kaçar fakat kara kurbağası "O yalnız bir at, kaçmazsak bir şey olmaz" der ve kaçmaz.
    h. At gelir ve kara kurbağasını ezer.
    i. Kara kurbağası canı çok yanmasına rağmen hiç bir şey olmadığını söyler.
    j. Kırmızı kurbağa "Peki o "glu" sesi neydi?" deyince kara kurbağası öfkesinden bağırdığını söyler.
    k. Kırmızı kurbağa "Peki gözlerin neden arkaya döndü?" deyince, "Üzerimdeki ata öfkeyle baktım da." der.

l. Kırmızı kurbağa “Peki neden bayılmış gibi ayaklarını uzattın?” diye sorunca, kara kurbağası “At hareketime engel olduğu için, ayaklarımla ona vurdum.” der.

ON İKİNCİ MASAL:

1. Başkuş ve Horozun Soru ve Cevabı
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları,** c.46, s,109-111
4. Anlatan: Tsuji Hiroe, Oogagou
5. Motif sırası:

a. Baykuş horozu kıskandığı için ona, insan tarafından beslenen cesaretsiz birisi olduğunu söyler.

b. Buna kızan horoz, baykuşa “Sen sadece karanlık olunca uçabilirsin” der.

c. Baykuş horoza “Sen sabah neyin işaretiyle uyanıyorsun?” diye sorar.

d. O da “Sol ayağım nukunuku deyince” der.

e. Bu sefer horoz ona aynı soruyu sorar. Baykuş”Ben yıldızlar ve ayın işareti ile zamanı anlıyorum.” Diye cevap verir.

f. Tavuk:”Gökte bulut olmayınca ne yapıyorsun?” diye sorar.

g. Zor durumda kalan baykuş :”Sen kötü konuşuyorsun.”der ve ormana kaçar.

ON ÜÇÜNCÜ MASAL:

1. Kötü Kuş

6. AaTH:-, EB:-
7. **Japon Masalları**, c.46, s.138-140
8. Anlatan: Masaki Ohara, Haçijyouşi Adası
9. Motif Sırası:

a. Bir kuşun aç gözlü iki yavrusu vardır.

b. Annelerinin getirdiği bütün yemeği yedikleri için anneleri aç kalır ve ölür.

c. Diğer kuşlar onlardan nefret ederler. Yavrular da bölgelerinden ayrılmak zorunda kalırlar.

d. Yeşil bir adaya giderler fakat bir müddet sonra ağaçtaki yapraklar dökülür.

e. Başka yere göç ederler. Oradaki kuru dallar da kopup düşer.

f. Annelerine kötülük yapan yavrular nereye gitseler orada başlarına bir kötülük gelir.

g. Sonunda yaşayacak yer bulamazlar.

ON DÖRDÜNCÜ MASAL:

1. Guguk Kuşu
1. AaTh:-, EB:-
2. **Japon Masalları,** c.45, s.226-231
3. Anlatan: -, Derleyen: Sanae Toyokawa
4. Motif Sırası:

a. Guguk kuşu İşigaki Adası'na gelirken yuvrusunu da getirir.

b. Buğday yerlerken bir karga onları görür ve kendi tarlasından yemek yediklerini söyleyerek guguk kuşunun yavrusunu rehin alır.

c. Ertesi sene gelip yavrusunu isteyen guguk kuşu, kargalar arasında yavrusunu rehin alanı tanımaz.

d. Onun için her sene aynı adaya gelip yavrusunu arar.

ON BEŞİNCİ MASAL:

1. Karga ve Doğan
2. AaTh:-8, EB:-
3. **Japon Masalları**,c.48, s.160-161

4. Anlatan: Yuki Urabe, Yaş: 59, Nanega Adası
5. Motif Sırası:
    a. Karga ve doğanın renkleri beyazdır fakat her ikisi de daha güzel renklere sahip olmak isterler.
    b. Doğan, önce karganın kendisini boyamasını arzu eder, o da doğanı güzel reklerle boyar.
    c. Sıra doğanın kargayı boyamasına gelince, bir an evvel uçmak isteyen doğan, karganın üzerine siyah boyayı döküp hemen uçar.
    d. O günden sonra karga doğanı yakalıp cezalandırmak ister, doğan da oradan kaçmaya çalışır.

6. Varyantları:
    a. Boyacı Baykuş, Yanagida, **Japonyanın Masalları**, s.23

ON ALTINCI MASAL:

1. Ağaçkakan ve Serçe
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japonyanın Masalları,** c.1, s.179-180
4. Anlatan:-
5. Motif Sırası:
    a. Kardeş olan ağaçkakan ve serçe, bir sarayda çalışırlar.
    b. Güzel ipliklerle kimona yaparken annelerinin hasta olduğu haberini alırlar.
    c. Ağaçkakan kimonosunu bitirmeden gitmek istemez, Serçe iplikleri boynuna takar ve hemen evine döner.
    d. Serçe annesinin ölümüne yetişir fakat ağaçkakan yetişemez.
    e. Bu sebeple Tanrı ağaçkakana:" Sen annenden çok kıyafetine değer verdiğin için, her zaman güzel ol, ama kuru ağaçları kazıyarak böcek ye." der.

f. Serçeye " Sen kimonodan çok annene değer verdiğin için kase boynunda yaşa ve güzel pirinç ye." der.

ON YEDİNCİ MASAL:

1. Güvercin
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları**, c. 11, s.140-141
4. Anlatan: Taka Saito, yaş 76, Hiromae şehri
5. Motif Sırası:
    a. Hasta bir güvercinin onu çok seven bir yavrusu vardır.
    b. Bu güvercin babasına yiyecek birşeyler bulmak için çok uğraşır.
    c. Bir kaç tahıl tanesi bulup eve döndüğünde babasının açlıktan öldüğünü görür.
    d. Çok üzülerek "Baba bunu ye, baba bunu ye!" diye dağa doğru uçar.
    e. İşte o günden beri güvercin böyle seslenir.

ON SEKİZİNCİ MASAL:

1. Çok Şey İsteyen Doğan
1. AaTh:-, EB:-
2. **Japonyanın Masalları,** c.3, s.162-163
3. Anlatan:-
4. Motif Sırası:
    a. Kuşlar dala takılan En Büyük Kuş'u kurtarmak için kanadını her çekişte tüylerini koparırlar. Sonuçta En Büyük Kuş tüysüz kalır.
    b. Kawakuma'nın yardımı ile kuş kurtulur.
    c. Kawakuma bütün kuşlardan tüy alarak En Büyük Kuş'a yapıştırır.

d. Kawakuma, En Büyük Kuş'un vereceği şölen için yiyecek bulmak üzere dağa uçar. Orada bir yaban domuzunun kulağına girip onun ölümüne sebep olur.

e. Bu durumu kıskanan doğan, iki yaban domuzunu yakalamak için pencelerini hayvanların sırtına geçirir.

f. Yaban domuzları kaçışınca da doğanın ayakları kırılır ve pençeleri sökülür.

g. "Çok şey isteyen doğanın tırnakları sökülür" atasözü bu olaydan dolayı söyler.

5. Varyantları:

a. Şikayetçi Olan Çalışkuşu, **Japon Masalları**, c.33, s.192-195.

ON DOKUZUNCU MASAL:

1. Turna ve Kaplumbağa

1. AaTh:-225A, EB:-
2. **Japon Masalları**, c.22, s.132-134
3. Anlatan: Seiiçi Noda, Mie vilayeti
4. Motif Sırası:

a. Turna ile kaplumbağa aynı gölde yaşarlar.

b. Fakat bir gün göl kurur ve orayı terketmek zorunda kalırlar.

c. Turna kaplumbağaya yardım etmek isteyerek "Sen bir dala tutun, ben de gagamla öbür tarafını tutayım. Yalnız hiç konuşma." der.

d. Kaplumbağa uçarlarken tuttuğu dalı bıraktığı için aşağıya düşüp yaralanır.

e. Yara iyileşirken orada çok sert bir kabuk oluşur. İşte kamlumbağanın sert kabuğunun sebebi budur.

6.Varyantları:

a.Kurbağanın Taşınması,**Japon Masalları,** c.18, s.196-197.

YİRMİNCİ MASAL:

1. Turna ile Kaplumbağanın Yemeği
2. AaTh: 60, EB:-
3. Anlatan: Kita Şinkai, yaş:64, yıl:1964, Aikawa.
4. **Japon Masalları**, c.47, s.184-185.
5. Motif Sırası:
    a. Turna kaplumbağayı yemeğe davet eder.
    b. Fakat yemeği derin kaba koyduğu için kaplumbağa yiyemez.
    c. Daha sonra kamlumbağa turnayı yemeğe davet eder.
    d. Kaplumbağa yemeği düz tabağa koyduğu için bu sefer de turna yiyemez.

YİRMİ BİRİNCİ MASAL:

1. İyi Duyan Kulaklar ve İyi Gören Gözler
2. AaTh:-, EB:-
3. Anlatan:-,Hyogo vilayeti
4. **Japon Masalları,** c.44, s.15-16
5. Motif Sırası:
    f. Bir köstebek toprak altından yan köye giderken şiddetli bir ses duyar, tehlike olduğunu düşünerek kaçar.
    g. Bir zaman sonra değişiklik olmadığını görünce geri döner.
    h. Uçmakta olan çaylak, onu görür ve neden korktuğunu sorar.
    i. Köstebek de gökten bir şey düştüğünü söyler.
    j. Çaylak gülerek "O düşen at sineğinin kaşıdır." der.

YİRMİ İKİNCİ MASAL:

1. Japon bülbülü ve Fare
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları,** c.44, s.36

4. Anlatan:-, Ehime vilayeti
5. Motif sırası:
    a. Fare, bir elma dalında ötmekte olan Japon bülbülüne , kalacak yeri yoksa bir yer verebileceğini söyler.
    b. Bülbül" Yeri delen bir böcekten ben kalacak yer istemem" der.
    c. Küçümsenmesine üzülen fare, durumu şef fareye anlatır. O da tartışmada yenilen farenin intikamını almak ister.
    d. Bülbüle giderek aynı soruyu sorar ve aynı cevabı alır.
    e. Bunun üzerine öfkelenir ve bülbüle "Seni kartalın yemi yaparım " der.
    f. Bülbül "Ben de seni kedinin yemi yaparım." deyince tartışmada yenilen fare geri döner.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MASAL:

1. Ala karga ve Bulut
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları,** c.44, s.58-59
4. Anlatan:- , Kanagawa vilayeti
5. Motif Sırası:
    . Alakarga aptal bir kuştur.Dağdan bulduğu yemi toprağa gömer. Bulutu işaret olarak tutarmış.
    . Fakat rüzgar çıkıp bulut gidince yemi bulamaz, "Yemimi kim aldı?" diye bağırır.
    . Bu sebeple koyduğu yeri unutana "alakarga" denir.
    . Örümcek kuşu ise yemini ağaç dalına asar. Fakat onun da işareti buluttur.

. O yerini unuttuğu yem için, alakarga kadar panik olmaz.
. Bu sebeple, unutulan yeme "örümcek kuşunun kurbanı" denir.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MASAL:

1. Leylek, Karides ve Balina
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japonyanın Masalları** , c.3, s. 160
4. Anlatan: -
5. Motif Sırası:
    a. Kendisini dünyanın en büyüğü zanneden leylek, denizin üzerindeki bir sopaya konar.
    b. Üzerinde durduğu şeyin bir karidesin bıyığı olduğunu öğrenince uçup gider.
    c. En büyük benim diye böbürlenen karides, bir deliğe girer.
    d. O deliğin balinanın burun deliği olduğunu öğrenir.
    e. Balina hapşırınca karides burun deliğinden fırlayıp bir taşa çarpar.
    f. Karidesin sırtı bundan dolayı kamburdur.

YİRMİ BEŞİNCİ MASAL:

1. Karides, Ahtapot, Balon Balığı, Karga
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalı, 100 Seçme**, s.287-289
4. Anlatan: -
5. Motif Sırası:
    a. Karides, ahtapot ve balon balığı kumsalda dinlenirler.

b. Karga onları görür ve yemek ister. Yalvarmaları üzerine , başka şeye dönüşerek yapacakları gösteriyi beğenirse yemeyeceğini söyler.

c. Karidesin ve ahtapotun yaptıkları gösteriyi beğenir. Onları yemez.

d. Balon balığının yaptığı gösteriyi beğenmez ve onu yemek ister, fakat yiyemez. "Katil" diye bağırır.

e. Balon balığı "Beni iyi pişireni zehirlemem." der.

f. Karga pişman olup uçar. Diğer hayvanlar "Bundan sonra buraya hiç gelmeyelim" derler ve denize dönerler.

YİRMİ ALTINCI MASAL:

1. Yengecin İntikamı
2. AaTh:-, Eb:-
3. **Japon Masalı, 100 Seçme**, s.218-219
4. Anlatan: -
5. Motif Sırası:

a. Maymun ve yengeç arkadaştır.

b. Maymun bir trabzon hurma çekirdeği, yengeç de bir onigiri bulur.

c. Midesine düşkün olan maymun, yengeçin bulduğu ile kendi bulduğunu değiştirir.

d. Yengeç çekirdeği eker. "Büyümezsen keserim, meyve vermezsen keserim"deyince ağaç korkarak hemen büyür ve bol meyva verir.

e. Maymun meyvaları koparmak üzere ağaca çıkıp olgunlaşan meyvaları yer.

f. Ham olanları yengecin üstüne atıp onun ölümüne sebep olur.

g. Kabuğu kırılan yengecin içinden yavrular çıkar.

h. Bu yavruların ağladığını gören kestane, arı, inek pisliği ve usu yengeçlerin annesinin intikamını alacaklarına söz verirler.

i. Maymun evine dönünce ocaktaki kestane patlar, su küpündeki arı sokar, inek pisliğine basınca kayıp düşer ve usu onu ezer.

6. Varyantları:

a. Maymun ve Sülün, **Japon Masalları,** c.3, s.214-218.

b. Serçe ile Maymun, **Japon Masalları,** c.5, s.42-45

YİRMİ YEDİNCİ MASAL:

1. Maymun ve Yengeç
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları,** c.1, 142-143
4. Anlatan: Takeo Matsuno, Yaş: 57, Hiromae şehri
5. Motif Sırası:

a. Maymun ve yengeç yürürlerken yerde bir nigirimeçi bulurlar.

b. Açgözlü maymun yengeçten yiyeceğin yarısını ister.

c. Yengeç vermeyince maymun hepsini çalar.

d. Yengeç maymunu kovalar, o ağaca çıkarken arkasından kıskaçları ile yakalar.

e. O zaman maymunun acıdan yüzü kıpkırmızı olur, kıçındaki tüyler de yengecin kıskacında kalır.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASAL:

1. Su Samuru ve Yengecin Yarışı
2. AaTh: 275, EB:-
3. **Japon Masalları**, c.27, s.227-228.
4. Anlatan: Toujiro Oonişi, yaş:?, Osaka şehri, Sumiyoşi mahallesi
5. Motif Sırası:

a. Yengeç su samuru ile yarış yapmak ister.

b. Yengeç su samurunu kuyruğuna tutunduğu için yarışı kazanır.

c. Su samuru durumu anlayınca çok öfkelenir ve kuyruğunu sallayarak onu yere vurur.

d. Yengec gizli gizli ırmağa kaçar.

6. Varyantları

a. Kaplan ve Tilki,**Japonyanın Masalları** c.1, c.189-190

b. Balina ve Deniz Hıyarı, **Japonyanın Masalları**, c.1, s.192-193

c. Porsuk ve Esmer Salyangoz, Yanagida, **Japonyanın Masalları,** s.25-26

d. Tavşan, Kaplumbağa ve Baykuş, **Japon Masalları,** c.26, s.76-77.Wakayama vilayeti.

YİRMİ DOKUZUNCU MASAL:

1. Esmer Salyangoz ve Karga

0. AaTh: 6?, EB:-

0. **Japon Masalları**, c.32, s.264-266.

0. Anlatan: Kikuzo Nagamiçi, yaş:78, Hiroşima.

0. Motif Sırası:

a. Karga, güneşlenen esmer salyangozu karga pençeleriyle yakalayıp gagası ile kabuğundan çıkartmaya çalışırken salyangoz güzel sözlerle onu över.

b.Gururlanan karga, pençelerini gevşetir.

c. Bunu fırsat bilen salyangoz kaçıp toprağa girer. Kendisini emniyete aldıktan sonra yüksek sesle kargaya söver.

d.Pişman olan karga öterek batıya uçar.

OTUZUNCU MASAL:

Yılan ve Kurbağa

AaTh:-, EB:-

Japon Masalları, c.33, s.146-147

Anlatan: Hisako Takada, Nara vilayeti

Motif Sırası:

Ateşböceği, solucan ve sümüklüböcek, kurbağaya ne yemeleri gerektiğini sorarlar.

Kurbağa ateşböceğine "Sen otların üzerindeki çiği yala", sümüklüböceğe "Sen suyun üzerindeki pisliği yala", solucana da "Sen toprak ye" der. Solucana ayrıca "Sen doyou zamanında ölüp karıncanın yiyeceği olacaksın" diye ilave eder.

Yılan "Ben ne yemeliyim?" diye sorunca canı sıkılan kurbağa "Sen de kıçımı yalarsın" der.

Bu olaydan sonra kurbağanın tavsiyesine uyan yılan, kurbağayı hep arka tarafından yutar.

OTUZ BİRİNCİ MASAL:

1. Gözleriyle Sesini Değiştiren Yılan ve Solucan
2. AaTh: 234, EB:-
3. Japon Masalları, c.9, s.64-66
4. Anlatan: Etsu Şimoya, Azuma ilçesi, Jyukoi kenti
5. Motif Sırası:
    a. Eskiden yılanın gözleri yoktu, fakat güzel sesi vardı.
    b. Onun sesine özenen solucan, yılan gibi güzel ötmek ister.
    c. Yılan hem görebilmenin hem de güzel ötebilmenin haksızlık olduğunu söyleyerek, "Gözlerini verirsen sana ötmeyi öğretirim" der.
    d. Solucan razı olur. O günden sonra solucan çok güzel ses çıkarır ama göremez.

OTUZ İKİNCİ MASAL:

1. Beyaz Kumaş
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japon Masalları**, c.22, s.37-38
4. Anlatan: Tomitaro İto,
5. Motif Sırası:
    a. Irmakta büyük beyaz bir yılan yaşar.
    b. Bu yılan ırmağın suyunu içince su azalır, tükürdüğü zaman su çoğalır. Bu sebeple insanlar çok sıkıntı çekerler.
    c. Bir gün yılan, uzaktan arkasına uzun beyaz kumaş bağlı bir kayık geldiğini görür.
    d. "Benden daha uzun bir yılan var, beni yutmasın." diyerek suyun dibine kaçar.
    e. O günden sonra, bu ırmaktan geçen kayıklara beyaz kumaş bağlanır.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASAL:

1. Karıncanın Pişman Olması
2. AaTh:518, EB:-
3. **Japon Masalları**, c.44, s.238-239
4. Anlatan Toşie İwaki, doğumu 1907, Ojika ilçesi Megawa kenti
5. Motif sırası
    a. Tembel karınca çalışmadan para kazanmak arzusundadır.
    b. Balıkçıl ve güvercine iş bulduğu için onların kazandığı paradan komisyon ister.
    c. Parayı paylaşma görevi karıncaya verilir. O da hileli bir paylaştırma sonucunda bütün parayı almak ister.
    d. Buna öfkelenen balıkçıl karıncayı karnından sıkıca yakalar.

e. Karnca yalvarınca öldürmekten vazgeçer ve "Vücudun böyle kalacak ve ben devamlı olarak seni gözleyeceğim." der

f. O günden sonra karıncanın gövdesi ince kalır ve sabahtan akşama kadar çalışır.

6.Varyantları:

a. Arı, Karınca ve Örümcek, **Japon Masalları,** c.16, s.49-50

OTUZ DÖRDÜNCÜ MASAL:

1.Solucanların Gözyaşı

AaTh:-, EB:-

Japon Masalları, c.45, s.65-68.

Anlatan:-

Motif Sırası:

Bütün solucanlar Onu Dağı'nda yaşar.

Yaşlı bir solucan, soluncanlar çoğaldıkça bulundukları yerin toprağının kendilerine yetmeyeceğini düşünerek ağlar.

Bunu duyan bütün solucanlar da ağlamaya başlarlar.

Onların gözyaşlarından oluşan sel, uyumakta olan bir yılanı denize sürükler.

Yılan bu selin sebebini öğrenince, Watanji bölgesinde çok güzel toprak olduğunu, oraya gitmelerini söyler.

Solucanlar da Watanji'ye göç ederler.

O günden beri Okinawa'nın her tarafında, çok sayıda solucan yaşar.

OTUZ BEŞİNCİ MASAL:

1. Kırkayağın Doktoru Çağırması
2. AaTh:-, EB:-
3. **Japonyanın Masalları,** c.3, s.164-165
4. Anlatan: -

5. Motif Sırası:

a. Böceklerin eğlenırlerken bir böcek aniden hastalanır.

b. Dnun çok acı çektiğini gören böcekler, doktora en çabuk kırkayağın ulaşacağını düşünerek onu gönderirler.

c. Aradan uzun zaman geçer, doktor gelmez.

d. Durumu merak edip kapıya bakmaya gidenler, kırkayağın hâlâ ayakkabılarını giymekte olduğunu görürler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.TÜRK VE JAPON HAYVAN MASALLARININ İNCELENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI

3. 1. Temalar:

Hayvan masallarında genellikle öğretici unsurlar, insanların temel ahlak değerleri veya kötü davranışlar dile getirilir. Çeşitli temlerin söz konusu edildiği masalların önemli kısmı tek tema üzerine kurulurken bazı masallarda iki veya daha fazla tem bir arada bulunmaktadır.

Türk Hayvan Masallarında Temalar:

Kırk yıllık düşmandan dostluk beklenmez. (T1)

Aptallar oldukça akıllılar kazanır. Kurnazlar kendini kurtarır, aptallar aç kalır, acı çeker. (T2), (T2v), (T4) Can çıkmayınca huy çıkmaz, iyilik eden bazen kötülük bulur. (T4) Kabahatli olan bazen zekası ile haklı olanı aldatabilir.(T3) Birisini gammazlarken onun kendisinden intikam alacağını düşünmesi gerekir. (T5) Fırsat bulan kendisi için zararlı olandan kurtulmak için elinden geleni yapar. (T6) Zeki olan tehlikeyi önler, sonunu düşünmeyen ise tehlikeyi davet eder. (T7)

Yaptığı hatadan ders almayanın sonu felakettir. (T8)

Yılandan dost olmaz, yılanın sıkarak öldürmesi onun tabiatıdır, onun için dikkatli olmak gerekir. Diğer taraftan hainlik eden cezasını bulur.. (T9)

Sokmak akrebin tabiatında vardır. Akrep kendisine yardım edeni dahi zehirlemekten çekinmez. (T9v/1). Kötülük eden kötülük bulur. (T9v/2). Kötülük eden kötülük bulur. (T10). Kendine güvenmek yetmez, dikkatli olmak gerekir. İki kaplumbağa yarışta kendine çok güvenen tilkiyi kandırabilir. Hiç tahmin etmediğiniz sizi yenebilir. (T11). Aslan gibi bir hayvanın yaralanınca kaplumbağanın ona söylediği haddini bilmez sözleri onun gururunu yaralar ve bu dil yarası onu öldürür.

(T12) Gücüne güvenip gerekli dikkati göstermeyen kendinden çok güçsüze yenilebilir. Diğer taraftan aklını kullanan güçsüz, zekası sayesinde kendisinden çok güçlü olandan gelen tehlikeden kurtulabilir. (T13)

Asıl hedef uzak da olsa, yolda aldatıcı hedeflere kanmamak gerekir. (T14)

Kendine çok güvenen tavşan yarışta azimli ve sabırlı kaplumbaya yenilir.Kim olursa olsun rakip ciddiye alınmalıdır. (T15) İş birliği bir hilekarın oyunu sonunda kötü bitebilir. Ayrıca bu hilekar oyunu kazanabilir. (T17)

Birbirlerine söz de verseler aslan, kurt ve tilki eşit şartlara sahip olmadıklarından beraberlikleri devam edemez. Paylaşılması gereken bir şeyi uygun şekilde paylaştırmak her zaman olumlu sonuç vermez. Karşısındakinin özelliklerini, gücünün sınırlarını da hesaba katıp onu kayırmak gerekir. (T18)

İşe yaramaz diye yalnızlığa terk edilen hayvanlar yiyecek bulunca güçlenebilir. Akıllarını kullanarak tehlikeden kurtulabilirler. Bazen haklıdan yana değil, güçlüden yana olmak gerekir. (T19) Haddini bilmeyen tilki deveye kafa tutar ama kaybeder. (T20v) Her hayvanın kendini koruyacak bir özelliği vardır. At kendisini yırtıcı hayvanlardan çiftesi ile korur. (T21) Güçülü olan başkasının yakaladığı avı, gücüne güvenip tamamını yerse, aç kalan intikam alabilir. (T22)

Horoz, köpek gibi hayvanlar insanoğluna minnet etmemek için hürriyeti seçip dağda yaşamak isterler. Ama tehlikelerle dolu dağda güçsüzü bir güçlünün koruması gerekir.(T23) Hepsini birden eline geçiremiyorsan "Parçala, sonra yut". Kendi çıkarımız için içimizden birinin ölümüne razı olursak yarın sıra bize gelir. (T24);Her daveti kabul etmek yanlıştır.(T25)Küçük diye kimseyi küçümsememek gerekir. (T26) Sürü içinde tehlikeden korunmak daha kolaydır. Aç gözlü olan sonunda aç kalır. (T27); Akıllı davranış ve soğuk kanlılıkla çok tehlikeli düşmandan bile kurtulmak mümkündür. Aç gözlü ayı keçinin tuzağına düşüp hayatını kaybeder. (T28) Büyüklerin uyarısını ciddiye almak gerekir. (T29) Anne yavrusunu kurtarmak için tehlikeyi göze alır.(T29v/2), (T29v/3);

Canlıların doğuştan gelen aslî özellikleri değişmez. (T30); Yardım edenin adı düşmana verilmemesi gerekir.; Huylu huyundan vazgeçmez. (T35);

Japon Hayvan Masallarında Tema:

Kötülük yaptığın kişinin dostluğuna dikkat etmek gerekir. O kişi dost gözüküp intikam almak isteyebilir. Kötülük edenin sonu kötü olur. (J1) İyi niyetle dahi olsa, karşısındakini yalan söyleyerek kandırmak doğru bir şey değildir. (J2)

Arsız olan sonunda cezasını bulur. (J3) Yiyecek bulmak kadar onu eşit bölmek de akıl işidir. (J4); Yardım edeni ele vermek yanlış bir davranıştır. Bir kere adlanılır. (J5); Sebebini bilmeden yapılan teklif ve ikramların sonunu iyi düşünmek gerekir.hangi bir sebeple aşağılanan kişi ümidini kaybetmemeli, itibarını geri almak için savaşmalıdır. (J6); Kendine güvenerek haksızlık yapan her zaman kazanmaz. Hak yerini bulur. (J7), (J7/1) Başkasına yapılacak kötülük, hemen haber verilmelidir.Haber veren ödüllendirilmeli, kötülük planlayanlar cezalandırılmalıdır.. (J8); Bazen özelliklerimizi bilmediğimiz için yanlış yapabiliriz. Ona göre verdiğimiz hüküm de yanlış olur. (J9) Ortak emekle büyütülen ağacın meyvaları eşit paylaşılmalıdır. Hırsızlık bir gün ortaya çıkar.(J10); Haddini bilmeyen cezasını görür. Buna rağmen, gereken dersi almayanlar hâlâ böbürlenmeye devam ederler. Söz dinleyenin başına kötü şey gelmez. (J11); Horoz ve baykuş ikisi de yakın cinsler olmasına rağmen yaşadıkları yer, yaşam şekilleri birbirinden çok farklı olabilir.(J12); Anneye babaya kötülük yapan bencil kimseleri hiç kimse ve hiç bir şey istemez. Onların başına daima kötülük gelir.(J13); Yavrusunu başkasına kaptıranın bir daha onu bulması çok zordur.(J14); Yardım ve fedakarlık karşılıklı olmalıdır, ama bazıları bencildir. Öyle olmaları onlara fazla bir zarar da getirmeyebilir. (J15); Anne, özellikle ölüm halindeki anne, kıyafetten çok daha önemlidir. (J16); Hasta babasına vaktinde yiyecek yetiştiremediği için hayatı boyunca üzülen evlatlar da vardır. (J17); Başkasına takdir etmeyip sırf ondan üstün olacağım diye, gücünün üstünde bir şeyler yapmaya kalkmak yanlıştır. (J18); Yerine göre akıl, yerine göre güç ve güzellik tercih edilir. (J18v); Her canlı alışık olduğu şartlarda yaşamalı veya alışık olmadığı şartlarda dikkatli olmalıdır. (J19); Tecrübeli kişinin uyarmasını ciddiye almak gerekir. (19v); İkram karşısındakinin özelliklerine göre yapılmalıdır. (J20); Canlılar duydukları ve gördüklerini kendi algılarına göre değerlendirilir. (J21); Birisine bir şey teklif ederken haddini bilmek gerekir. (J22); Bir şeyi bir yere saklayınca işaret olarak sabit bir şey koymak gerekir. (J23); "Ben en büyüğüm." diye böbürlenmek

yanlıştır, çünkü büyükten daha büyük vardır. (J24);encillik etmek kötüdür. (J25), Kendimize uygun şartlarda yaşamazsak başımıza kötü şeyler gelebilir. (J25); Başkası tarafından emek verilerek yetiştirilen/meydana getirilen şeyin tamamını istemek haksızlıktır. (J26), (J26v); Hırsızlık yapan mutlaka cezasını bulur.(J27); Yarışta yapılan hile sonunda anlaşılır. (J28), Hilekarın hilesi bazen anlaşılmaz. Bununla birlikte bazı hileler anlaşılmaz. Hatta bu hilekar ödül isteyecek, aldığı ödülle övünecek kadar da arsız olabilir. (J28v/1), Bedenen büyük ve güçlü olan her şeyi yapabilir düşüncesi doğru değildir. Bazen güçsüz ama akıllı olanlar kazanır. (28v/2), (J28v/3); Aldatanı Tanrı cezalandırılır. (J28v/4); Övücü sözler bazen çıkar için söylenebilir. O sözlerin etkisiyle gururlanıp gevşeyen, yiyeceğini elinden kaçırır. (J29); Birisi diğerine değer verir ondan bilgi isterse, bilgi isteyen kişiye doğru dürüstcevap vermelidir. Yoksa alaylı bilgi veren kişinin başına hiç ummadığı kötü şeyler gelebilir. (J30); Başkasına ait bir özelliğe özenip değişen, kendine ait çok önemli bir özelliği kaybedebilir. (J31); Güçlü bir hayvandan daha güçlüsü olabilir. Onun için dikkatli davranmak gerekir. (J32); İş bulduğu kimselerin kazandığı paradan daha fazla komisyon isteyen cezasını bulur. (J33); Parayı bulanlar aralarında eşit şekilde paylaşmalıdırlar. (J33v); Kendini çaresiz zannedip ağlamak yerine imkan aramaya çalışmak lazımdır. (J34) Görünüşe aldanmamak gerekir. (J35)

Türk ve Japon Hayvan Masallarındaki Temaların Karşılaştırılması:

Türk ve Japon Hayvan Masalları'nda farklı ve ortak unsurlara bakacak olursak, bu farkların coğrafya, iklim, örf adet ve geleneklerden meydana geldiklerini görüyoruz..

Masallarda genellikle, insanların sevdiği, özlediği, değer verdiği ve nefret ettiği kötülükler ana fikir olarak işlenir. İki ülkenin kahramanları da, her hayvanın yaradılışıyla orantılı olarak hareket etmektedirler. Türk hayvan masallarında, aynı masalın içindeki temanın çeşitlilik gösterdiğini kolaylıkla tespit edebiliriz. Hemen çoğu da, asli temaya yakınlık gösterirler. Zira Türk hayvan masalları, temalarında mutlaka bir veya bir kaç ata sözünü arka arkaya aktarır.

Bunlar arasında, iyilik, aptallık, düşmanını iyi tanıyamama, sır saklayamama, zorda kalanlara yardım etme, intikam alma, güçlülerin zayıflara

yaşama hakkı tanımaması, kötülük yapanın yanına kar kalmaması, hileyle zayıfın güçlülere üstün gelmesi gibi durumları, her iki ülkenin masallarında ortak olarak görebilmekteyiz.

1. İyilik etme: Bu iyilikleri, özellikle zayıf mahlukların ezilişinden üzüntü duyan hayvanlar yapmaktadır.

2. Aptallık etme: Bu aptallıkları, çeşitli olaylarla karşılaştıkları halde, onlardan hiç bir ders alamayan, düşünceden yoksun, hep zalimlere yem olan hayvanlar yapmaktadırlar.

3. Düşmanını iyi tanımama: Bu tedbirsizlikleri de, düşünme kabiliyeti olmayan, ileriyi göremeyen, kendini düşmanın kucağına atacak kadar aptalca davrananlar yapmaktadırlar.

4. Sır saklamama : Kendisine yardım elini uzatan, kendini zor durumdan kurtaran varlıkların sırlarını saklamasını bilemeyenler, hem kendilerine, hem de dostlarına kötülük ettiğini bilmeyen akılsızlardır.

5. Zorda kalanlara yardım elini uzatma: Bunlar ya çeşitli özellikleriyle fiziki bakımdan güçlülerin, ya da zeki olanların yaptıkları yardımlardır.

6. İntikam alma: İntikam alma, hemen her canlıda var olan çok güçlü bir duygudur. Fiziki bakımdan olsun, zayıf –güçsüz varlık olsun, zekasını kullanarak, mutlaka intikam almaktan kendini kurtaramaz. Zaten hayatta kalabilmesi de bu intikamcı davranışıyla mümkün olabilmektedir. Bazen intikam hissi, bir zavallı canlının kötülüğe maruz kalmasıyla da ortaya çıkabilmektedir.

7. Güçlülerin, zayıflara yaşama hakkı tanımaması : Güçlüler, zekasını kullanmasını bilmeyenlere, fizikçe çok çelimsiz olanlara, mücadele etme azmi-gayreti göstermesini bilmeyen aptallara, olaylardan ders almasını bilmeyen akılsızlara asla yaşama hakkı tanımazlar.

8. Kötülük yapanların, cezalandırılması: Zalim olanlarla, zekasını karşısındakinin aleyhine kullananlar, istedikleri kadar haksızca davranıp, kötülük etsinler, zalimce davransınlar, mutlaka yaptıklarının cezasını çekerler.

9. Hile ve yalanla zeki olanların yaptıkları haksızlık: Bunlar, bencillik, menfaatçilik ve fesatçılıklarını, sadece güçsüzlere karşı değil, güçlü canlılara da, yöneltirler. Fırsat buldukları yerde, herkese karşı kullanmaktan ürkmezler.

10. Başarı kazanma, tehlikeden kurtulma : Yapılan kötülük karşısında, birleşerek, kendilerinden çok güçlülere karşı başarı kazanırlar.

3. 2. Kahramanlar:

İncelediğimiz hayvan masallarında bütün kahramanlar hayvandır. Bu kahramanlar genellikle insan kimliği ile karşımıza çıkmaktadırlar. Bununla birlikte iki ülkenin masallarında da özel isimle anılan hayvan sayısı hiç yoktur, bütün hayvanlar cins isimleriyle geçmektedir.

Türk Hayvan Masallarında Kahramanlar:

Türk masallarında insan adı olarak yalnız Hz.Nuh (T21) ve Sultan Mahmud (T30)isimleriyle karşılaşıyoruz. Masallardaki diğer hayvanlar cins isimleriyle yer almaktadırlar. Bu hayvanlar ve masallarda yer alış özellikleri şunlardır:

Akrep: Suda yüzemeyen akrep kurbağadan yardım ister. Onun sırtına binip suyu geçerken kurbağayı sokar. Kurbağanın kendisini boğacağını anlayınca da "şaka yaptım" der.(T9v/1)

Aslan: Ormanlar padişahı/kralı aslan çok saygı gören bir hayvandır. Ama tilki tarafından kolayca kandırılabilir. Hasta olduğu zaman ağlığına kavuşmak için başkasının canın yakmaktan çekinmez.. (T5) Çok güçlü bir hayvandır, herkes ondan çok korkar. Tilki kendisinde bir hastalık olduğuna söyler. Vücudu dağlanırsa o hastalıktan kurtulacağına kandırarak, onu bağlar ve dağlar. Zekasına güvenen tilki, aslanla aralarındaki bedenî farka rağmen ona oyun oynamaktan çekinmez. (T7) Aslan ormanların kralı olmasına rağmen ihtiyarlayınca tilkiye muhtaç olur. O halde olmasına rağmen krallığından vazgeçmez ve geyik beyni yemek istediğini söyler (T8).

Yaralı aslanın karşısında kaplumbağa bile haddini bilmeden konuşabilir. Yaradan ölmeyen aslan kaplumbağanın kendini bilmez sözünden ölür. (T12) "Zalim"

aslan çok güçlüdür ve kendisinden başka rakip tanımaz. Fakat tavşanın kandırması ile, suyun içindeki yansımasını başka aslan zannederek onunla boğuşmak üzere kuyuya atlar ve boğulur. (T13)

Önce diğer hayvanlarla dost olup yiyecekleri eşit paylaşacaklarına söz vermesine rağmen, gücü sayesinde kendini herkesten üstün gören ve bu üstünlüğünü de isbat eden bir hayvandır. Kurdu tutup boğazından derisini çıkartacak kadar da iyi avcıdır.Kurt koyun, tilki tavuk avlarken o öküz bile avlayabilir..

At: Ormanda ölmüş at bulan ayı onun etini yer. Kuyruğuna tilki bağlanınca sıçrayarak ormana kaçmaya başlar. .Tilkinin koşma hızı ile atınki aynı olmadığından tilki çok yorulur. (T20). At yırtıcı bir hayvan değildir. Tilki ve kurtla aynı mağarada yaşar. Onların avı olacağını anlayınca onları kandırır ve en güçlü silahı olan tekme ile kurdu öldürür. Tilki bu durumda gereken dersi alır." (T21)

Ayı: Ayı ile tilki bir arada yaşayan iki arkadaştırlar. Tilki ayının yavrularını öldürür. Ayı durumu anlar ama hiç bir şey yapmaz.
Ayı dost olarak sadıktır, işbirlikçi ve yardımseverdir. Fakat mücadeleci ve intikamcı değildir. (T1)Tilkiye güvenip onunla yola çıkar. Yanlarındaki hayvanların bir hile ile kurtulmalarına engel olamaz. Tilki kendisini birkaç kere aldatmasına rağmen, her defasında ahmakça kanar.Bedeni güçlü ama zeki olmayan bir hayvandır.Tilkiye yoldaş olmaya kalkar ama tilkinin zekası karşısında hem yiyeceğini kaybeder hem de dayak yer. (T2), (T2v), (T3) Yapmadığı kabahati, tilkinin ispat şekli karşısında kabullenmek mecburiyetinde kalır. (T 17).At leşi yer. Atı nasıl yakaladığını soran tilkiyi aldatır, tilkinin zor durumda kalmasına sebep olur. (T20); Üç yavrusundan ikisini yediği keçinin ev davetini, belki diğerini de yiyebilirim diye kabul eder. Keçinin kurduğu tuzağa düşüp ölür. (T29)

Canavar[kurt]: Tilkinin sepet ördüğünü görünce o da sepet örmeyi öğrenmek ister, fakat tilkinin oyununa gelip hayatını kaybeder (T6) İşbirliğine katılır. Tilkinin hilesine kanıp ayıyı döver." (T17) Çok güçlü olmasına rağmen zeki bir hayvan değildir. Açgözlülüğü sebebiyle kuzuyu elinden kaçırır. (T27)

Cırcır böceği: Rahatına düşkün tembel, hazır yiyici bir böcektir. Karıncanın yemeklerinden yemek için onun kızıyla evlenmek ister. Kızı vermezler. Fakat o hiç üzülmez, eskisi gibi ağaç tepesinde ötmeye devam eder. (T35)

*Cırcır böceğinin annesi:*Oğlunu sever. Onu evlendirmek ister. Oğlunun tembel olduğunu bilmesine rağmen, kızı vermeyeceklerini öğrenince çok üzülür. (T35)

Civciv: Yavru tilki tarafından yakalanıp çuvala konulmasına rağmen fırsat bulup kaçar. Yalnız kaçmakla kalmaz çuvala doldurduğu taşlar ile tilkinin ve annesinin ölümüne sebep olur. (T26)

Çakal: Yardımsever bir hayvandır. (T2) Dağlanan aslanı çözdüğü için tilkinin kendisine zarar vereceğinden korkar. (T7)

Dana: İri olmasına rağmen korkak bir hayvandır. Keçiden yardım ister. (T28)

Deve: Tilki devenin büyüklüğüne bakmayarak onu yiyeceğini söyler. Çok iyi ölü taklidi yapan deve, ondan intikam alır. (T20v)

Eşek: Sahibi yaylaya çıkarken, ihtiyar eşeği sürüye yetişemez diye yanına almaz. O da aç kalıp onun gibi düşkün hayvanlarla beraber yiyecek arar. Ot yiyerek güçlenir. Neşesinden, koyunun ihtarına rağmen anırmaya başlar. Sesini duyan kurt eşeği yemek için gelir. Fakat köpek onu kurtarır. (T19)

Fare: masallarda saf, hile bilmez bir hayvan olarak geçer. Kurbağanın sözüne hemen inanır ve sonuçta ölür. (T9v/2); Kırk yıllık can düşmanı olan kedinin yalanına inanırlar. Kedinin gözünü kör ettiği farenin"Sizi kandırıyor." sözüne inanmazlar. Hepsi kedinin avı olurlar. (T30)

Geyik: Aslanın kendisi için çok tehlikeli olduğunu bilmesine rağmen, geyiğin aslanın kendisini kral seçeceği sözüne kanar, aslanın evine gider. Aslana av olan "beyinsiz" bir hayvandır. (T8)

Horoz: İnsana minnet etmemek için köpekle dağda yaşamaya karar verir. Tan ağarırken ötünce sesini duyan tilki yanına gelir. Ama horoz akıllı olduğu ve köpek gibi bir dostu olduğu için tehlikeden kurtulur. (T23) Yerleri eşeleyerek yiyecek bulur. Tilki mısırı ve tatlı diliyle onu kandırır. Dostunu düşmanını ayırt edemediği için, hayatını kaybeder. Tilki ördekle horoz bir arada olduğu zaman, onlara saldırmaktan korkar. Ama onlar tilkinin sözüne kanıp ayrılırlar ve ona av olurlar. (T25); Kendisine ötme denildiği halde şafak vakti öter, tehlikeyi sezemediği için de tilkinin avı olur. (T30)

Hububuk kuşu[ibibik kuşu]: Tilkinin tuzağına düşmez. Ağaca çıkar. Kendisini "Sultan Mahmut'un çavuşu olduğunu söyler Aklı sayisinde av olmaktan kurtulur. (T30)

Kaplumbağa: Kendisini aldatmak isteyen tilkiye karşı yengeç ile beraber olup tilkiyi aldatırlar. (T11v) Küçücük, çukurda yaşar ama aslanın kendine zararı olamayacağını anlayınca haddini bilmez sözler söyler. (T12)

Bazı masallarda kaplumbağa, ağır hareket eden ama hedefine ulaşan, hatta başkalarına da yardım eden bir hayvan olarak geçer. Yaylaya gitmek üzere kurbağa ile yola çıkar. Fakat kurbağa onu yolda yalnız bırakır. Kaplumbağa yoluna sabırla devam eder. "Az gider uz gider dere tepe düz gider" Yedi sene sonra hedefine ulaşır. (T14) Tavşana göre daha ağır yürüyen kaplumbağa, onunla yarışa girmekten çekinmez ve azmi sayesinde kazanır. (T15)Cesur, azimli, güçlükle karşılaşsa da o kararından geri dönmez. (T33)

Karga: Leyleğe yavruların tilkiye vermemesini çünkü onun ağaca çıkamayacağını söyler. Tilki bunu öğrenince intikam almak istiyor. Tilkinin elinden yine aklı sayesinde kurtulur. (T31); Aynı masalın varyantında; karga ağaca yuva yapar, tilkinin tehtidinden korkarak bir yavrusunu ona verir. Leylekten tilkinin ağaca çıkamayacağını öğrenince diğer yavrusunu vermekten vazgeçer. Kendisine bunu öğretenin leylek olduğunu söyleyince de leyleğin ölümüne sebep olur. (T31v); Karga yavrusuna öğüt vermeğe kalkar, bakıyor ki yavrusu kendisinden bilgili.İyi bir annedir. (T32)

Karga[yavru]: Annesi kendisini tehlikelere karşı uyarırken, yavru karganın sorusu üzerine şaşırır ve "Siz her şeyi benden iyi biliyorsunuz."der. Annesini öğüdü karşısında bilmişlik eder. (T32)

Karınca: "Karakız karınca"çok çalışkan ve tertiplidir.Azığını yazdan hazırlar. Kızın kimseye muhtaç olmaz. Kızına kendisi gibi çalışkan bir damat arar. (T35)

Kartal: Fare yer, yukarıda uçarken yakalar aşağıda gördüğü fareyi yakalar, dağın yüksek tepesine götürüp yer. (T9v/2); Kendisini göklerin hakimi olduğunu söyler.Kendini beğenmiş bir hayvandır. (T33)

Keçi: Zeki kabul edilen evcil bir hayvandır.Zekası ile arkadaşlarını ölümden kurtarır. (T28); Anne keçi her gün yavrularına süt getirmek için otlamaya gider. Sesi

ince, ayakları beyazdır. İki yavrusunu öldüren kurdu kandırarak evine davet eder ve onu öldürür. (T29)

Keçi, yavru: Üç yavru keçinin adları:"Şangulum, Şungulum, Garaca Dingilim" dır. Kurt kapıdan anne koyun gibi seslenince, en akıllıları olan Şangulum gelenin annesi olmadığını anlar. Fakat diğer kardeşleri kapıyı açarlar. Kurt onları yer, diğeri gizlenir ve kurtulur. (T29)

Kedi: Dindar gibi gözükerek fareleri bir araya toplar ve hepsini yer. (T30)

*Keklik:*Arkadaşlığa önem verir. Fakat arkadaş geçinenlerin kendisini yiyeceklerin anlayınca da zekasını kullanarak kurtulur (T2); Başka bir masalda ise kendisine verilen öğüdü dinlemez. Keklikliğini yapıp "tak tak" diye ses çıkarınca tilki bunun bir suç olduğunu söyleyerek onu öldürür ve yer. (T30)

Kirpi: Maymun ile kendisine meyve toplamak için ağaca çıkar. Fakat aldatıldığını anlayınca dikenlerini kullanarak intikamını alır. (T10)

Koyun: Yaşlı olduğu için sahibi onu yaylaya götürmeyince kendisi gibi aç kalan arkadaşlarıyla otlakta otlar ve güçlenir. Uysal bir hayvandır. Köpekle işbirliği yapıp kendisini yemeğe gelen kurttan kurtulur. (T19); Koyun kuzusunu yiyen ayıya dost gibi davranarak evine davet eder ve diğer koyunların yardımı ile kurdu, kurduğu tuzağa düşürüp öldürür. (T29); Kurt evde yalnız olan Tüm Tüm Tümencik'i kandırıp yer. Koyun eve geldiğinde cesaretle uyuyan kurdun karnını açıp kuzuyu kurtarır. Sonra da ona aslında tuzak olan bazı nasihatlerde bulunur. Kurt onun dediklerin yapınca da ölür.Böylece koyun intikamını alır. (T29v/1); Koyun kuzusunu yiyen kurdun karnını yararak yavrusunu kurtarır. Daha sonra onun ölümüne sebep olarak intikamını alır. (T29v/2); Koyun kuzuları Ayşe, Fatma'yı kandırıp yiyen kurdu, çocuklarım için pilav ve zerde yapacağım diye evine çağırır ve öldürür (T29v/3)

Köpek: Kendisi gibi zayıf olan hayvanlarla yalnız kalan köpek leş yiyerek güçlenir. Arkadaşlarına önderlik edip onların yiyecek bulmalarına sağlar. Kurttan kurtulmak için iyi bir tuzak kurar. Fırsat bulunca kurda saldırıp onu boğar. (T19)*[İt]* Kuyruğu buz arasında kalan kurdu parçalarlar. (T22) Tilki dostuna sadık, güçlü köpekten tilki korkup kaçar. Dolayısıyla yanındaki hayvana zarar veremez. (T23)

Kurbağa: Kurbağa suya kolaylıkla yüzen bir hayvan olduğundan, akrebin yalvarmalarına dayanamayarak onu karşıdan karşıya geçirmek için sırtına alır. Kendini emniyette hisseden akrep kurbağayı sokmaya kalkınca da kurbağa onu boğmakla tehdit eder. Sonunda akrep sokmaktan vazgeçer. (T9v/1), Kurbağa fareye yardım ediyormuş gibi gözükerek onun boğularak ölmesine sebep olur. Ama sonunda kendisi de bu oyunun kurbanı olur. (T9v/2) Beraber yola çıktığı arkadaşını yolda yalnız bırakır. Ama sonunda arkadaşı tarafından kurtarılır. (T14) Su hayvanı olan kurbağa çok hareketli olduğundan, hatta kaygan oluşu bile rol oynamış olabilir, kaplumbağaya göre daha güvenilmez çizgilerle geçiyor.

Kurt: Çalışkan, tertipli bir hayvandır. Kiminle arkadaş olacağını bilir, kendisini de iyi tanır. Diğer taraftan merhametlidir. Kış günü dışarıda üşüyüp aç kalan tilkiyi, sıcak evine kabul eder.Ama tilkinin hilesine aldanır ve öfkeyle evini terkeder. Evi yiyecekle dolu olduğundan tilkinin "Komşun çolak tavşan seni misafirliğe çağırıyor" sözüne aldırmaz, yatıp uyur. (T4) Tilkiyi padişah aslana gammazlar ama tilkinin bunu duyup kendisinden intikam alacağını düşünmez. Bu yüzden bir bacağını kaybeder. (T5) İşbirliği ve dostluğa önem veren yiyeceği hakka göre paylaştıran bir hayvan. Ama aslanın gücü karşısında kaybeder. (T18)

Tilki genellikle de kurdu kandırır. Kurt onu zor durumda görünce kendisi ile alay ediyor." (T20v) Biraz okur yazarlığım vardı diye ukalalık edince canından olur. Arkadaşına hıyanet etmeğe hazırlanırken atın çiftesini yiyerek ölür. (T21) Tilkiden güçlü olduğu için ona emreder, onun getirdiği tavukları yer. Tehlikede olduğunu anlayan tilki sonunda onu oyuna getirir. hayatını kaybetmesine sebep olur. (T22)

Diğer masalda kurt çok dikkatli ve akıllı bir hayvan olarak geçer. Yemek istediği üç öküzün hepsinin birden kendisine saldırmalarından korkarak, aklını kullanır. Öküzleri kandırır ve tek tek yer. (T24); Tümtüm Tümencik'i yiyen kurt uyurken koyun makasla karnını yarıp yavrusunu çıkartır. İçine taş doldurur. Daha sonra kum yiyip su içmesini, sonra da bayırdan yuvarlanmasını tavsiye eder. Ona inanan kurt bayırdan düşüp ölür. (T29v/1); Ayşecik ve Fatma adlı kuzuları yiyen kurt, koyunun "Çocuklarım için zerde pilav yapacağım, gel" sözüne kanar. Koyunun evine gider ve koyunun tuzağına düşer, yanar. (T29v/2); Kendini ermiş zanneden tilki Hicaz'a gitmeğe karar verir. Horoza, kekliğe, ibibik kuşuna kendisini över. Daha

sonra onları hile ile öldürür. Fakat ibibik kuşuna yenilir. Onun ağaçtan inmesini beklerken avcı ve tazıların geldiğini görünce kaçmak zorunda kalır. (T30)

Kuzu: Kurda göre çok çelimsiz ve korumasız bir av olmasına rağmen zekası sayesinde hayatını kurtarır. (T27); Masallarda geçen bir kuzunun adı "Tümtüm Tümencik" (T29v/1); iki kuzusunun birinin adı Ayşe, diğerinin Fatma'dır. Kurt bunları kandırır ve yer. (T29v/3)

Leylek[TaklakaPaşa]: Leylek bir yavrusunu aptallığından tilkiye kaptırır. Karga kendisine yardım ettiği halde o, düşünemediği için kargayı ele verir. Böylece kendisine yardım edeni sıkıntıya sokar. (T31); Kargaya akıl veren leylek kendisi tilkinin oyuna gelir ve tilki tarafından öldürülür. (T31v)

*Öküz:*Evcil hayvanlardandır. Beyaz, siyah, kırmızı gibi renkleri vardır. Kurt ökzü avlamak ister ama üçü birleşerek kendisine saldırırlarsa öldüreceklerinden korkar. Saf, iri ve gösterişli vücutlarıyla gururlanan ve iştahlı havyanlardır. Kurt onların bu özelliklerinden faydalanarak öküzleri kandırır. Tek tek yer. (T24)

Ördek: Ayakları kınalı, başı yeşil bir sarık sarılmış gibi yeşil, renkli bir evcil hayvandır. Daha ziyade toprağı eşeleyerek, gagasını çamura sokarak, çöpleri karıştırarak bulduğu yiyecekleri yer. Uğraşmadan kendisine ikram edilen yeyici yiyeyim derken canından olur.Korkak bir hayvandır. Kendisini savunmadan, mücadele etmeden tilkiye av olur. (T25)

*Serçe:*Göğsü kınalı serçe diye anılır. Aslında korkusundan titremesine rağmen kendisini çok güçlü göstermek ister. Boyuna posuna bakmadan gök gürlediği sırada göğün yıkılmaması için ayaklarıyla göğe destek olduğunu söyler. Ona göre "herkesin kendine göre ölçüsü vardır". (T34)

Tavşan: Dostluk yanlısıdır ama ihanetle karşılaşınca zekice plan yapar ve kurtulur. Tilki onu "tavşan arık" diye vasıflandırır. Zeki, çabuk koşan, cesur bir hayvandır. (T2), "Çolak tavşan" (T4) korkak ve zayıf olmasına rağmen, kendinden çok güçlü olan aslanı zekası ile yener. Onun ölümüne sebep olur. Böylece ormandaki bütün hayvanları aslanın zülmünden kurtarır. (T13) Hızlı koşusuna çok güvenir. Kaplumbağa karşısında yarışı nasıl olsa kazanırım diye yolda oyalanır ve yarışı kaybeder. (T15) Tilkiyi zor durumda görünce onunla alay eder. (T20)

Tilki: Bencil ve kurnazdır. Yalnız kendini ve yavrularını düşünür. Kendisine yardım eden ayının yavrularını öldürür.(T1); Bir kaç hayvanı yanına alarak onlara önderlik eder. Keklik, tavşan, çakal ve domuz, tilkiyi kandırıp kaçar. Ayı ile bulduklarının hepsini, ayıyı kandırıp tilki yer. (T2) Ayı kendisinden güçlü olduğu için hem ondan korkar hem de onu aldatmaktan zevk alır. (T3)

Başkalarını yalvararak kandırıyor. Kurdun kendisini öldüreceğinden korkmasına rağmen onu kandırır, yiyeceklerine ve evine konar. Açgözlü ve yalancıdır. (T4); Kurt tilkinin "çok kurnaz, çok hilekâr" olduğunu söyler. Kendisini gammazlayan kurttan kurnazlığı ve ikna kabiliyeti ile intikam alır. (T5) Bencil, tembeldir. Hiç kimsenin dostu değildir. Bundan dolayı kendisinin de dostu yoktur.Kendisine dostluk gösteren kişiyi fırsat bulduğu zaman çıkarı için aldatır. (T10)

Sepet örmesini bilir. Rakibi olan kurdu, "Bana da sepet örmesini öğret." İsteğinden faydalanıp öldürür. (T6) Kendisi için zararlı olabilecek hayvanlara yaklaşıp ikna kabiliyeti ile, onları zor duruma düşürmekten zevk alır. Çok kindardır. (T7) Geyik aslanın en önemli avlarından olmasına rağmen, onu iki defa kandırıp aslanın evine getirecek kadar ikna kabiliyeti vardır. Aslan da onun bu kabiliyetini bildiği için ondan yardım ister. Aslan geyiğin etini yerken tılki fırsat bilip, tehlikeyi göze alarak, geyiğin beynini yer. Sonuçta da aslana ders veriyor. (T8) Kurnazdır. Arkadaşlarına yiyeceği paylaşmaya söz vermesine rağmen bütün yiyecekleri kendisi yer. Fakat kabahati başkasına atar. Üstelik de bu konuda diğerlerini de kandırır. (T17)

Tilki iyilik edip yılanı çaydan karşıya geçirmek ister. Fakat yılan boynunu sıkıp onu öldürmeğe kalkar. Bunun üzerine onu kandırıp öldürür. (T9) Aynı masalın varyantında, yılanın dostluğuna aldanır. Ama sonunda yanıldığını anlar ve onu öldürür. (T9v/3);Başkalarını çalıştırıp kendisi hazıra konar. (T11) Bazen de arkadaşlarıyla birlikte çalışır, ama ekinin paylaşılmasında hile yapmak ister. Fakat hiç ummadığı rakibi, yengeç onu aldatır. (T11v)

Tilki duruma göre davranan, her durumda çarçabuk ders çıkaracak kavrama gücüne sahip zeki bir hayvandır. Kurnazlığı ile kendisinden çok güçlü hayvanlar karşısında dahi canın kurtarır. Aslan öküz, kurt koyun avlarken o ancak tavuk

avlayabilir, gerektiğinde canını kurtarmak için avını dahi feda eder. (T18), Kurdun yalancı şahitliğini yapmak üzere geldiği yerde, köpeğin kurdu boğazladığını görünce hemen köpeğin tarafına geçer. (T19)

Meraklı bir hayvandır, her türlü fırsatı değerlendirmek ister. Ayıya atı nasıl yakaladığını öğretmesini isteyince bu sefer de ayı onu kandırır. Neticede canı yanan tilki yine de yiğitliği elden bırakmaz. Fakat gerekli dersi de alır ve "Bir daha el sözüyle iş yapmayacağım." der (T20)

Tilki yolda deve ile karşılaşınca onunla alay eder ve deveyi yiyeceğini söyler. Deve da ölü taklidi yapar. Tilki başka hayvanlarla leşini paylaşmamak için, cüssesine bakmadan devenin kuyruğunu kendi kuyruğuna bağlayarak, onu evine götürmeye ister. Fakat iri deve ayağa kalkınca çok güç durumda kalır. (T20v) Kurnazlık ederek canını kurtarmaya çalışır. Söylediği yalanlarla kurtulur. (T21)Kurt tilkiye "Sen kurnazsın git yiyecek bul" der. (T22) Kurt tilkinin yakaladığı tavuğu yiyince tilki aç kalır. Bunun üzerine, intikam almak için kurda, "Kuyruğunu suya sallandır, dedelerimiz böyle avlanırdı" diyor. Kurt ona inanıyor ve bu onun ölümüne sebep oluyor. (T22) Avını yakalamak için her fırsatı değerlendirir. Avına dikkatle ve dostça yaklaşır. Fakat iri köpekten korkar kaçar. Yine de fırsatları değerlendirmek için bekler. Horoz ve ördeği tatlı dili ve misafirperverliği ile kandırır. İkisine birden saldırırsa kendisi için tehlikeli olurlar diye birisini kandırarak dışarı çıkartır. Ondan sonra onları tek tek yer. (T23).);Tilki Taklaka paşaya, yakına yuva yaptı dile öfkelenir ve yavrularını yemekle tehdit eder. Leylek de tek tek yavrularını ona verir. Karga, yavrularını vermemesini, çünkü tilkinin ağaca çıkamayacağını söyler. Buna kızan tilki kargayı yakalamak için, ölü taklidi yapar. Onun gerçekten öldüğünü zanneden karga canını zor kurtarır. (T31); Bu masalın varyantında tilki, karganın yavrularından birini kendisine atmasını ister. Leylek ona tilkinin ağaca çıkamayacağını öğretir. Tilki leylekten intikam almak için onu kandırır ve yer. (T31v)

Tilki, yavru: Yavru tilkinin adı "kurnaz tilki"dir. Avına arkadan sessizce yaklaşır. Kurnazdır ama civciv onun uyuduğunu fırsat bilip onu kandırır.(T26)

*Tosbağa[kaplumbağa]:*Yavaş yürüyüşü sebebiyle , kendisinden hızlı koşan hayvanlarla karşılaştırılır. Onlarla yaptığı yarışı kurnazlığı ile kazanır.(T11)

Yengeç: Çalışkan ama ekinin tamamını almak için kendisi ile yarış teklif eden tilkiyi aldatacak kadar da akıllıdır. Kıskaçları ile tilkinin kuyruğuna yapışarak ondan önce geldiğini iddia eder. Bu hileyi için kaplumbağa ile anlaşır.Gücünün sınırlarını bildiği için ona göre zekice plan yapar ve kazanır. (T11v)

Yılan: Kendisini dereden karşıya geçirmekte olan tilkinin boynuna dolanarak , boynunu sıkmaya başlar. Fakat tilki ondan daha kurnaz olduğu için yılanı öldürür.(T9) Yılan verdiği sözde durmaz. Ama tilkinin tatlı diline aldanır ve ölür.(T9v/3)

Japon Hayvan Masallarında Kahramanlar:

Ağaçkakan: Eskiden serçenin kardeşidir. Gösterişe çok önem verir. Güzel kimonosunu bitirip giymeden hasta annesini görmek için evine dönmez. Güzel kimonosunu giyip eve geldiğinde artık çok geçtir. Ağaçkakana Tanrı şöyle der.”Sen annenden çok kıyafete önem verdiğin için her zaman güzel kimono giy, fakat kuru ağaçları kazıyarak böcekleri ye.” Bundan dolayı ağaçkakan Tanrının dediği gibi yaşamaktadır. (J16)

Ahtapot: Denizde yaşayan bir hayvan olmasına rağmen kumsala çıkar. Onu gören karga başka şekle döner ve güzel bir gösteri yaparsa kendisini yemeyeceğini söyler. O da bir ağacın dalına sarılarak kendisini salkıma benzetir. Karga onu çok beğenir ve yemez. Fakat korkan ahtapot “Bir daha buraya hiç gelmemem.” diyerek denize döner. (J25)

Alakarga: Beyaz başında beneği olan, sırtı kara üzüm renginde, kuyruğu siyah, kanatları beyaz, mavi ve siyah renkli, çok güzel bir kuştur. Bu güzel görünüşüne rağmen, kötü sesli ve aptal bir kuştur. Dağlarda uğraşarak bulduğu yiyeceği toprağa gömer. Daha sonra gömdüğü yeri bulamazsa paniğe kapılır. Bu yüzden koyduğu yeri unutana “alakarga” denir. (J23)

Anka kuşu: Güzel ve ulu olan Anka kuşu, kuşlar tarafından kral seçilir. (J18v)

Arı: Sülünü öldürmekle tehdit eden maymunu sokarak, sülünün intikamını alır. (J26); Arı, karınca ve örümcek içinde onyedi mon olan bir cüzdan bulurlar. Parayı bölüştürürken yaptıkları hesapta karıncaya hiç para kalmaz. Karınca hepsini

alıp deliğine kaçar, onu dışarı çıkartamazlar. Parayı o şekilde böldüklerine pişman olurlar. (J33v)

*At:*Yolun üzerinde yürürken bazen kurbağaya basıp onu ezer. (J11)

At sineği: 21. masalda, uçan hayvanlar arasında çok küçük ve hafif olduğu için söz konusu edilir. (J21)

Ateş böceği: Ateşböceği , akıllı kurbağaya ne yiyeyim diye sorunca o da "Sen otların üzerindeki çiği yala." der. Ateşböceği onun için otların üstündeki çiği yalamaktadır. (J30)

Balıkçıl: Karınca balıkçıl ve güvercine iş bulur. Onlar da çok çalışıp köylerine dönünce, karınca komisyon ister. Parayı bölüştürürken karınca, kendisine çoğunu ayırır. Buna çok öfkelenen balıkçıl, gagası ile karıncayı belinden kavrar. Karınca özür diler ve çok çalışacağına söz verir. Balıkçıl insaflı davranarak, "Bel kısmında vücudun böyle ince kalsın. Ağacın üstünden her zaman seni gözleyeceğim ." der. (J33)

Balina: Kendisini leylekten büyük göre karides, dinlenmek için bir delik ararken balinanın burun deliğine girer. Balina "Kim var orada?" diye sorar. Karides "Ben dünyanın en büyüğü olan karidesim." der. Balina "Sen ne diyorsun, ben balinayım." deyip hapşırınca, karides burun deliğinden fırlar.(J24); Balinanın dünyada en büyüğü benim, her şeyi yapabilirim diye övünmesini duyan deniz hıyarı güler. Buna öfkelenen balina seninle yarış yapalım der. Deniz hıyarı arkadaşlarına deniz ardında beklemelerini, balina gelince "Şimdi mi geldin." demelerini ister. Yarış birkaç defa tekrarlanmasına rağmen, balina nereye giderse, deniz hıyarını orada bulur. Sonuçta yenilgiyi kabul eder. (J28v/2)

Balon balığı: Denizde yaşayan bir balık olmasına rağmen karides ve ahtapotla beraber karaya çıkar. Karga onları yemek ister. Bizi affet diye yalvarınca o da, "Başka şeye dönüşüp gösteri yapanı yemeyeceğim" der. Balonbalığı "Benim gibi çirkinden gösteri beklemek kötü bir şey" diye şarkı söyleyip sıçrayarak oynar. Karga onun gösterisini beğenmez. Onu yemek ister ama yiyemez ve ona "Sen katilsin." diye bağırır. Balonbalığı "İyice ve dikkatle yemeğim yapılırsa kimseyi zehirlemem."der. Daha sonra kumsala çıktığına pişman olarak,"Buraya hiç gelmeyeyim." Der ve denize döner. (J25)

Baykuş: İnsanlar tarafından beslenen horozu kıskanır. Nerede karşılaşsalar kavga ederler. Başkuş yiyeceğini gece arayan bir hayvandır. Horozun hazırcevaplığına öfkelenerek ormana kaçar. (J12);"Boyacı baykuş" bütün kuşlardan sipariş alarak onların kıyafetlerini boyar. Bir gün, karga güzel renge boyaması için kıyafetini getirir. Baykuş da "En güzel renk siyahtır." Diyerek kıyafeti siyaha boyar. Karga rengi beğenmez ve çok kızar. Korkan baykuş, geceleri dağda saklanıp karga yattıktan sonra dışarıya çıkar. (J15v); Tavşan ile kaplumbağa yarışmaya karar verirler. Baykuş havadan onları takip eder. Tavşan koşarak gittiği halde kaplumbağanın kendisinden önce geldiğini görür. Yarış tekrar edilir. Yine kaplumbağa kazanır. Yarışı takip eden baykuş iki kaplumbağa olduğunu bilmesine rağmen söylemez. Tanrı âdil davranmadığı için, ceza olarak baykuşun gözlerini çıkarır. Bu sebeple baykuş hava iyi olduğu zaman üzülerek, "noritsukehose" diye öter. (J28v/4)

Böcek: Böcekler hep beraber oynarlarken birisi hastalanır. Doktoru acele çağırması için, kırkayağın ayağı çok diye onu seçerler. Fakat kırkayağın ayakkabıların giymesi için çok uzun zamana ihtiyacı olduğunu düşünemezler. (J35)

*Çalıkuşu:*Kuşların en küçüklerinden olmasına rağmen kral seçiminde kartala rakip olur. Kuşlar "Onun gibi yaban domuzu öldürebilir misin?" derler. Çalıkuşu uyumakta olan bir yaban domuzunun kulağına girer, onu gagalar. Domuz birden uyanır, şaşkınlıkla koşarken başını taşa vurur ölür. Kuşlar onun aklına hayran kayırlar ama kral seçmezler. Çalıkuşu hayal kırıklığına uğrar. O günden sonra hep "çiççi çiççi"diye öterek, şikayet edip yaşar. (J18v)

Çaylak: Görme duyusu çok iyi gelişmiş olan çaylak, en hafif sesi bile korkuyla karşılayan köstebekle alay eder. (J21)

*Denizanas:*Çocuğunu ninni söyleyerek uyutur. Ninnide maymunun öldürüleceğini söyler. Bunu duyan maymun canını kurtarır. Fakat deniz anası dövülerek cezalandırılır. Çok dövüldüğü için küçük kemikleri kırılın ve çıkartılır. Bundan dolayı o günden beri denizanası kemiksizdir. (J5)

Deniz hıyarı: Balina "Dünyanın en büyüğü benim, her şeyi yaparım diye övününce deniz hıyarı güler. Balina öfkelenerek, deniz hıyarına "Gel yarışma yapalım" der. Akıllı deniz hıyarı balinaya bir ders vermek ister, ardadaşları ile

konuşur. Balina nereye ulaşırsa deniz hıyarının kendisinden önce geldiğini görür. Sonunda yenilgiyi kabul eder.(J28v/2)

Deniz kaplumbağası: Oldukça becerikli bir hayvandır, maymunu kandırıp Ryugu'ya götürür. Ona ikramda bulunur. Fakat maymun, deniz anasından öldürüleceğini duyunca, kaplumbağayı kandırır. Maymun deniz kaplumbağasının evine dönmesini sağlar. Deniz kaplumbağası ağaca çıkamadığı için maymunu aşağı indiremez. Kendisine verilen görevi başaramayan kaplumbağa çok dövülür. Sırt kemiklerinde hâlâ o kırık izleri gözükmektedir.(J5).

Doğan: Eskiden bembeyaz olan bu kuş karganın, kendisine renkli boyalarla çok güzel boyadığı için böyle rengarenk olmuştur. Güzelliği ile övünen bir kuştur. Kargayı güze renklerle boyayacağına kendisini başkalarına göstermek için acele ettiğinden, karganın üstüne siyah boya döktüğü için karga onu düşman bilmiştir."Pihyororo pihyororo" diyerek hızla uçup karganın saldırmasından kendisini korur. (J15); Karakuwa denilen bir cins doğan çok akıllı ve becerikliymiş. Bununla da övünürmüş. Onu kıskanan diğer cins doğan "O bir yaban domuzu avladı, ben iki tane avlayacağım. "demiş. İkisini birden avlamaya kalkınca ayakları kırılmış, pençeleri sökülmüş. (J18)

Esmer salyangoz: Salyangoz ile porsuk İşe Şinto tapınağına gitmek üzere yola çıkarlar. Salyongoz porsuğa oraya kadar yarışmayı teklif eder. Porsuğun kuyruğuna yapışarak onunla beraber tapınağa kadar gider. Porsuk geldim diye sevinçle kuyruğunu sallayınca taşa çarpan salyangoz kabuğundan fırlayıp yere düşer. Canı çok acımasına rağmen kendisinin porsuktan üstün olduğunu göstermek için "Önce geldim, kabuğumdan çıktım. Dinleniyorum, der. (J28v/3); Salyangoz pirinç tarlasında güneşlenirken bir karga onu yakalar. Tam kabuğunu kıracakken salyangoz ona övücü sözler söyler. Gururlandığı için biraz gevşeyen karganın pençelerinden kurtulan salyangoz, hemen toprağa kaçar. Oradan yüksek sesle kargaya kötü sözler söyler. (J29)

Eşek arısı: Eşek arısı, bencil maymun tarafından öldürülen yengecin ağlayan yavrularına, annelerinin intikamını alacağına söz verir. Herkese bu olayı anlatır. Kendisine katılan kestane, inek pisliği ve usu ile beraber maymunun evine gider. Miso testisinin içine saklanan eşek arıları, maymun testiyi açınca, onu sokarlar. (J26)

Fare: Kendisinden büyük olan su samuru ile işbirliği yapıp kestane yetiştirir. Daha sonra kestanelerin hepsini çalıp evine götürür. Durumu öğrenen su samuru çok kızar ve fare ile yavrusunu başından başlayarak yer. (J10); Fare haddini bilmeyerek Japon bülbülüne "Kalacak yerin yoksa, ben vereyim mi?" der. Bülbül de: "Kazıcı böcekten kalacak yer istemem" diyerek onu küçümser, Fare bunu şefine anlatır. O da farenin intikamını almak için Japon bülbülüne aynı soruyu sorar. Bülbül ona da aynı cevabı verir. Çok öfkelenen fare "Seni kartala yiyecek yaparım." der. Fakat bülbülün "Ben seni kediye yiyecek yapayım mı?" sözü üzerine korkup geri döner. (J22)

Geyik: Gücünü göstermek isteyen kartal iki geyiği yakalamak ister. İki geyiğin sırtına tırnaklarını geçirir. Şaşıran geyikler sağa sola koşunca kartalın kasığı yırtılır.(J19v)

Guguk kuşu: Her sene mart ayında uzaklardan İşigaki adasına gelir. Her zaman yavrusunu getirmediği halde, kıtlık olan o sene yavrusunu da getirir. Yiyecek bulamayınca tarladaki buğdayları yerler. "Bu tarla benim" diyen karga, guguk uşunun yavrusunu bir seneliğine rehin alır. Guguk kuşu ertesi sene, adaya yavrusunu bulmaya geldiği zaman, kargalar arasında yavrusunu kaçıran kargayı tanıyamaz. Onun için her sene aynı adaya gelip yavrusunu aramaktadır. (J14)

Güvercin: Yavru güvercin hasta babasına yiyecek bulmak için tüyleri dökülünceye kadar arar. Bulduğu zaman da babasının ölüsüyle karışır. Yavru güvercin bunun için, "Baba bunu ye, baba bunu ye"diye üzüntüyle bağıra bağıra dağdan dağa uçmaktadır.(J17); Güvercin ile balıkçıl iş ararlar. Tembel karınca onlara iş bulur. Güvercin ve balıkçıl, üç sene sonra çok para ile köylerine döndüklerinde karınca komisyon ister. Parayı paylaştırırken karınca en çoğunu kendisine ayırır. Onun parayı cebine koyduğunu gören güvercinin gözleri öfkeden kıpkırmızı olur.(J33)

Horoz: İnsanlar tarafından beslenen evcil bir hayvandır. Baykuş onun bu halini "korkaklık" olarak değerlendirir. Horozu kıskanan baykuş, ona her sabah neyin işaretiyle öttüğünü sorar. O da alay eder tarzda cevap verir. Baykuş öfkelenerek onu "hazırcevap" olarak nitelendirir.(J12)

Japon bülbülü: Erik dalında öten Japon bülbülüne fare, haddini aşarak "Kalacak yer vereyim mi?" diye sorar. Bülbül de onu küçümseyerek cevap verir. Sonra şef fare ile aynı şekilde karşılıklı tartışırlar. Şef fare öfkelenip onu "Seni kartala yem yaparım" diye tehdit eder. Fakat bülbülün "Ben seni kediye yiyecek yapayım mı?"sözü üzerine şef fare tartışmayı kaybeder. Bülbül burada kendisi beğenmiş, akıllı bir kuş olarak geçmektedir. (J22)

Kaplan: Tilki başka ülkedeki kaplana gidip yarış teklif eder. Kaplan koşmaya başlayınca kuyruğuna tutunur. Sona ulaşan kaplan, geriye dönüp bakınca tilki yere yatarak ona "Ne kadar geç kaldın?" der. Bir kaç kere tekrarlanan yarışları hep tilki kazanır. Bunun üzerine kaplandan ödül ister. O da kaşından üç tel koparark verir.(J28v/1)

Kaplumbağa: Turna ile tatlısu kaplumbağası aynı gölde yaşarlar. Gölün kurutulmasına karar verilince kaplumbağa çok üzülür. Çünkü onun yavaş yürüyüşüyle yeni bir yer bulması çok güçtür. Turna kaplumbağaya yardım teklif eder. Bir dal bulurlar. Dalın bir ucundan kaplumbağa diğer ucundan turna tutar. İkisi havalanırlar. Fakat kaplumbağa şaşırarak dalı bırakır. Dümdüz yere düşüp ağır yaralanır. Yarası zamanla iyileşir, ancak o zamandan sonra sırtında çıkan sert kemikler onun kabuğu olur.(J19); Turna kaplumbağayı yemeğe davet eder. Fakat yemeyi kendine uygun ince ve derin tabakta ikram eder. Kaplumbağa yemeyi yiyemez. Bir zaman sonra, kaplumbağa turnayı davet edince, sakeyi kendine uygun düz tabakta ikram eder. Turna, uzun gagası olduğu için sakeden içemez.(J20); Kaplumbağa ile tavşan yarışmaya karar verirler. Kaplumbağa arkadaşı ile anlaşır. Tavşan çok hızlı koşmasına rağmen gittiği yerde kaplumbağanın kendisinden önce geldiğini görür. Yarışın tekrarlanmasını ister .Fakat sonuç değişmez. Yarışı takip eden baykuş, gerçeği bilmesine rağmen tavşana söylemez. Tanrı çok kızarak kaplumbağaya sopayla vurur. Kaplumbağanın kabuğu onun için çatlaktır.(J28v/4)

Karınca: Eskiden çok tembel olan karınca, çalışmadan para kazanmak ister. Bir gün balıkçıl ve güvercine iş bulur. Onlar senelerce çalışıp para kazanırlar. Balıkçıl ve güvercin köylerine dönünce karınca hakkını ister. Onlar da para ayırımını karıncaya bırakırlar. Fakat paranın çoğunu karınca almaya kalkınca, çok öfkelenen balıkçıl onu belinden kavrar. Özür dileyen ve çalışarak para kazanacağına söz veren

karıncayı öldürmez. Ama karıncanın beli o günden sonra ince kalır. Balıkçıl onu devamlı gözlediği için de sabahtan akşama kadar çalışır.(J33); Arı, karınca ve örümcek içinde para olan bir cüzdan bulurlar. Fakat nasıl paylaştıracaklarını bilemezler. Parayı ayırırken karıncaya bir şey kalmaz. Onun üzerine akıllı karınca bütün parayı alıp yer altındaki yuvasına kaçar. Ne kadar seslenseler de dışarıya çıkmaz. (J3v)

Karga: Tarladaki buğdayı kendisinin yetiştirdiğini söyler. Bu sebeple tarladan yavrusuna buğday yediren guguk kuşunun yavrusunu rehin alıp dağlara kaçar. Ertesi sene geri gelen guguk kuşu, kapkara kargalar arasında hangisinin çocuğunu kaçıran kuş olduğunu bilemez, yavrusunu da kurtaramaz. (J14); 15. masal karganın kapkara oluş sebebini anlatmaktadır.Eskiden karga bembeyazmış. Doğan ile birbirlerinin üzerine renkli resim yapmaya karar verirler. Karga doğanı çok güzel boyar. Fakat güzelleştiği için kendini bir an önce başkalarına göstermek isteyen doğan, karganın üzerine siyah renkli boyayı döker ve uçup gider. Karga buna çok kızar. Bu sebeple iki kuş hâlâ geçinemezler Karga doğanla karşılaşınca ona vurmağa çalışmaktadır.(J15); 15.masalın varyantında ise karga, boyacı baykuşa kıyafetini "En güzel renge boya." diye getirir. O da kendince en güzel renk olan siyaha boyar. Bu duruma kin besleyen karga, onu gördüğü her yerde, kötülük yapar. (J15v); Karga güneşlenmekte olan esmer salyangozu görüp yakalar. Yemek için kabuğunu gagalarken salyangoz onu öven sözler söyler. Karga gururlanınca ayakların gevşetir. Kaçan salyangoz toprağın içine biraz girip yüksek sesle kargaya söver. Pişman olan karga uçup gider.(J29)

Karides: Kendisini en büyük zanneden leylek ,denizde konduğu sopanın karidesin bıyığı olduğunu öğrenince büyüklük iddiasından vazgeçer. Fakat bu sefer de kendisi "Dünyanın en büyüğü benim." der. Yürürken dinlenmek için bir yer arar ve balinanın burun deliğine girer.Balina hapşırınca karides oradan fırlayıp taşın üstüne düşer. Sırtı kambur kalır.(J24); Denizde yaşayan bir hayvan olmasına rağmen ahtapot ve balon balığı ile beraber kumsala çıkar. Onları gören karga "Eğer kendinizi başka şeye döndürüp güzel gösteri yaparsanız sizi yemeyeceğim" der. Karides kendisini hilale benzetip sırtını eğerek sıçrar. Karga onu beğenir ve yemez. Fakat bu tecrübe üzerine korkar ve denize döner.(J25)

Kartal: Kartal, yaban domuzunu yendiği için kuşlar onun kral olmasını isterler. Fakat çalıkuşu buna itiraz eder.Kendisinin de yaban domuzu öldürebileceğini söyler ve gerçekten de bir yaban domuzunun ölümüne sebep olur. Bunu gören kartal iki geyiği birden öldürebileceğini iddia eder. Pençelerini iki geyiğe geçirir. Fakat geyikler şaşırıp biri sağa diğeri sola koşunca, kartalın kasığı yırtılır.(J19v);Kumsalda karides, ahtapot, balon balığını gören karga onları yemek ister. Ama onların yalvarmasına dayanamaz. "Başka şekle döner ve güzel bir gösteri yaparsanız sizi yemeyeceğim" der. Karides ve ahtapotun gösterisini beğenir. Beğenmediği zehirli balon balığını yiyemez. "Bencil olmayacağım" diyerek uçup gider.(J25)

Kedi: Farenin amansız düşmanıdır. Japon bülbülü kendisi ile tartışmaya giren fareye "Seni kediye yiyecek yapayım mı?"der. Japon bülbülünden intikam almaya gelen haddini bilmez şef fare korkar ve tartışmadan vaz geçer.(J22)

*Kırkayak:*Böceğin biri hastalanınca doktoru çağırması için kırkayağı gönderirler. Epeyi vakit geçmesine rağmen doktor gelmez. Bunun üzerine merakla kapıya gidip bakarlar. Kırkayağın ayakkabılarını çıkarttığını görürler. Ona "Doktor nerede?"diye sorarlar. O da "Ben henüz ayakkabılarımı giyiyorum." der.(J35)

Köstebek: Köstebekler eskiden yerin üzerinde yaşarlardı. Güneş gözlerini yakıyor diye güneşi öldürmeğe kara verirler. Durumu öğrenen güneş "Bundan sonra köstebekler hiç güneş yüzü görmeyecekler." demiş.(J8); Yerin altında yaşayan köstebek şiddetli bir ses duyar. Onun, tehlikeli bir şeyin sesi olduğunu düşünerek kaçar. Daha sonra bakmak için sesin olduğu yere geri gelir. Uçmakta olan çaylak onu görür ve neden korktuğunu sorar. Köstebek de "Gökten bir şey düştü" der. Çaylak onun bu sözüne çok güler ve "Korkacak bir şey değil. Düşen at sineğinin kaşıdır." Diye cevap verir.Duyma duyusu çok gelişmiş olan köstebek en hafif sesten bile ürker.(J21)

Kurbağa: Yılbaşı günü tavşanla moçi yapmak üzere dağa çıkarlar. Moçinin yapımı bitince tavşan, hepsini yemek için moçiyi tepeden aşağıya yuvarlar. Ama moçi düşerken ağaç dallarına takıldığı için bütün yiyeceği kurbağa yer. Kendisine hiç vermediği için kızan tavşan kurbağanın sırtına bütün gücüyle bastırır. Kara kurbağasının gözleri dışarı fırlar. (J7); Moçi yapma ve yemede maymunun oyununa

gelen kurbağa, daldaki sıcak moçileri maymunun yüzüne ve kıçına atarak onu yakar.(J7v/1): Soğuk mevsimde güneşe ihtiyaç duyan kurbağalar, köstebeklerin güneşi öldürmek istediklerini güneşe bildirirler. Buna sevinen güneş onların "Soğuk suyun içinde doğum yaparken çok üşüyoruz." şikayetlerine karşı, ödül olarak "ırmağa giriş mevsiminde" güneyden gelen ılık rüzgar estirmeğe başlar.(J8); Kurbağaların gözleri başlarının nispeten arka tarafına doğrudur. Bu sebeple baktıkları yöne değil, arka tarafı görürler. Masal onların bu özelliklerini vurguluyor. (J9); Kırmızı kurbağa çok dikkatlidir. Üzerlerine bir şey geldiğinde ezilmemek için kenara çekilir. Kara kurbağası ise her yerde dolaşır, üzerine at gelse de kenara çekilmez ve ezilir. 11. masalda kurbağanın ötme sesi olan "gyu", gözlerinin arka tarafa dönük olması, ezildiği zaman ayaklarının uzanıyor gibi oluşu bir olayla anlatılıyor.(J11); Kurbağa, yaşadığı göl kuruyunca, havada uçan kuşa başka yerde güzel kuyu olup olmadığını sorar. Olumlu cevap alınca, kuşa kendisini oraya götürmesini rica eder. Kuş "Seni götürürüm ama bana sakın bir şey sorma." der. Kuş onu gagası ile tutarak havalanır. Yukarıdan kuyuyu gören kurbağa sevinçten kuşa "O kuyu mu?" diye sorar. Kuş ona cevap vermek üzere gagasını açınca, kurbağa düşer ölür.(J19v); Kurbağa çok konuşkan ve bilgilidir. Ateş böceği, solucan ve sümüklü böcek ona ne yiyeceklerini sorarlar. En sonunda yılan da gelip sorar. Biraz sıkılan kurbağa "Sen kıçımı yala." der. Bu sebeple yılan kurbağayı arka tarafından yutmaktadır.(J30)

Kurt: Tavşan köyündeki tavşan yavrularını yemek ister. Kurt diğer tavşanlar için de büyük tehlike olduğundan, çaresiz kalarak yavrularını vermeyi düşünürler.Fakat kaplumbağaya yenilen tavşan, kurt gibi büyük bir hayvanı aldatır ve öldürür. (J6)

Kuş: Bir kuşun bir erkek bir dişi iki yavrusu vardır. İkisi de çok bencildir. Annelerinin getirdiği bütün yemleri yediklerinden anneleri açlıktan ölür. Bu kuşlar başka adaya, oradan başka adaya, oradan da başka adaya göçmek zorunda kalırlar.Hiç bir yerde barınamazlar. Sonunda yiyecek bulamadıkları için ölürler.(J13); Kurbağa bir kuşa onu başka yere götürmesi için rica eder. O da "Seni gagamla götüreceğim sakın bana bir şey sorma." der. Fakat uçarlarken kurbağa

sevinçle bir soru sorunca kuş boş bulunup ona cevap vermek ister. Gagasını açınca kurbağa düşer ölür. (J19v)

Leylek: Dünyanın en büyük hayvanı benim diyerek uçarken yorulur ve denizdeki bir sopanın üzerine konar. Fakat onun karidesin bıyığı olduğunu anlayınca iddiasından vazgeçip uçup gider.(J24)

Maymun: Aslında aptal olan üç maymundan birisi daha akıllıdır. Hepsi çok aç kalırlar. Nispeten zeki olan maymun, ırmağa atlayıp bir balık tutar. Balığı üçü arasında paylaştırırken eşit şekilde paylaştırmayı bilemediğinden kendisine yalnız kuyruk kalır.(J4); Ryugu'yu merak eden maymun, kaplumbağanın güzel teklifini sebebini düşünmeden kabul eder, fakat bu ikramın sebebinin kendi ciğerinin çıkartılması için yapıldığını öğrenince, akıllı davranarak evine geri götürülmesini sağlar.(J5); Midesine çok düşkün maymun, kurbağa ile dağ tepesinde moçi yaparlar, fakat yemeğin tamamını yemek için kurbağayı kandırır. Ağaç dalına takılı olan moçiyi kurbağa yemeğe başlayınca, umduğunu bulamayan maymun geri dönüp biraz vermesi için kurbağaya yalvarır. Çok sinirlenen kurbağa tepeden sıcak moçileri maymuna atınca, maymunun kıçı ve yüzü kıpkırmızı olur.(J7v/1); Bu varyantta maymun yengeçle moçi yapar. Onu kandırayım derken yengeç daha fazla moçi yer. Maymun tozlu olanlarını yemek durumunda kalır, ama "Tozlu olanlar bile yiyince güzeldir." diyerek üzüldüğünü belli etmez.(J7v/2) Diğer varyantta maymun yengece aynı oyunu oynar. Zıplayarak koşar. (J7v/2); Dostu yengecin elindeki köfteyi alıp ona Trabzon hurmasının çekirdeğini verir. Yengeç o çekirdeği eker, büyütür. Ağaç meyve verince maymun ağaca çıkıp meyveleri yer. Yengecin isteği üzerine tepeden üstüne attığı meyve yengecin ölümüne sebep olur. Kestane, usu, eşek arısı ve inek pisliği maymundan bu kötü davranışının intikamını alırlar. (J26); 26. masalın varyantında ise maymun yengeçle pirinç ekmeye karar verirler. Maymun çeşitli mazeretler ileri sürerek çalışmaz, fakat pirinç demetlerinin çoğunu kendisi alır. Onları evine götürür çabucak yiyip tüketir. Tekrar sülüne gidip bir demet daha ister. Sülün vermeyince de onu öldürmekle tehdit eder. Ne yapacağını bilmeyen sülünün intikamını kestane, arı ve usu alır. Maymun sonunda sülünden özür diler.(J26v); Yengecin nigirimeşisini çalan maymun ağaca tırmanırken yengeç kıskacıyla onu kıçından yakalar. Maymunun canı acıdığından yüzü kıpkırmızı olur. O zamandan

beri maymunun yüzü kıpkırmızıdır ve kıçı da tüysüzdür. Yengecin kıskaçlarında tüy olmaya başlar.(J28)

Örümcek: Arı, karınca ve örümcek buldukları parayı nasıl bölüştüreceklerini bilemezler. Arı ve örümcek paranın tamamını almak isterler. Kendisine bir şey kalmayan karınca hepsini alıp yer altındaki yuvasına kaçar. Paranın tamamını kaybeden arı ve örümcek pişman olurlar.(J33v)

*Örümcek kuşu:*Yiyeceğini ağaç dalına asar. Daha sonra bulamazsa paniğe kapılmaz, aramaktan vazgeçmiş gibi davranır. Bu sebeple unutulan yiyeceğe "örümcek kuşunun kurbanı" denir.(J24)

Porsuk: Porsuk ile tilki birbirlerine yakın yaşarlar. İkisi beraber insanlara özenip dini görevlerini yapmak üzere yola çıkarlar ama yolda yemek bulamazlar. Tilki porsuğu kandırmaya kalkar ama porsuk ondan akıllı çıkıp tilkiye ders verir.(J3); Bir gün esmer salyangoz porsuğa yarış teklif eder. Porsuğun kuyruğuna yapıştığından porsuk ne kadar koşsa o da peşinden rahatça gelir. Tapınağın kapısına gelen porsuk sevinçle kuyruğunu sallarken kuyruk taşa çarpar. O sırada salyangoz kabuğundan fırlayıp yere düşer. Canı çok acımasına rağmen "Hey porsukçuğum, sen geç geldin."der.(J28v/3)

Serçe: 16. masalda serçenin dış görünüşü ve pirinci rahatlıkla yemesinin sebebi anlatılır. Eskiden ağaçkakan ve serçe kardeştirler. Sarayda ipleri boyayıp güzel kimono dikmekle görevlendirilmişlerdir, fakat annesinin çok hasta olduğunu duyunca, hiç beklemeden henüz boyamadığı ipleri boynuna geçirip doğru evine döner. Annesine çok kıymet verdiği için Tanrı "Kaseyi boynuna takıp yaşa ve pirinci rahatlıkla ye" diye onu ödüllendirir.(J16)

Solucan: Akıllı kurbağaya ne yiyeceğini sorunca, şu cevabı alır. "Sen toprak ye ama "doyou" zamanında yolun ortasında ölüp karıncanın yiyeceği olacaksın."(J30); Yılanın güzel sesine özenen solucan ona nasıl öttüğünü sorar. O da "Hem görmek hem de güzel sesle ötmek haksızlık olur."der. Bunun üzerine solucan gözleri ile onun güzel sesini değiştirmeyi teklif eder, yılan da kabul eder. Ondan sonra solucanın gözleri görmez olur."(J31); Güzel bir günde bütün solucanlar neşeli iken yaşlı solucan "Solucanlar bu şekilde çoğalmaya devam edince bu adanın yiyeceği bizi beslemeyecek, aç kalıp öleceğiz." diye ağlar. Bunu duyan beş bin

solucanın hepsi ağlamaya başlarlar. Sel haline gelen gözyaşları uyumakta olan yılanı uyandırır.. Yılan "Yalnız bu ada yok, başka adaya göçün." der. Onlar da başka adaya göçerler(J34)

Su samuru: Deniz kıyısında yaşar, balık sever. Becerikli ve akıllı bir hayvandır. Kendisinden büyük ve güçlü olan tilkiyi nasıl kandırıp öldüreceğini iyi bilir.(J1);Su samuru ile tilki birbirlerini evlerine davet ederler. Bu samuru çeşitli yemekler yapıp misafirini ağırlar. Ama tilkiden beklediği karşılığı göremeyince ona bir oyun oynar.(J2); Fare ile işbirliği yapan su samuru fare tarafından kandırıldığını anlayınca öfkeyle onu ve yavrusunu baş taraflarından başlayarak yer.(J10); Yengeç ırmak kenarındaki evinde uyumakta olan su samuruna "Bir yarış yapalım. Benim ayaklarım çok olduğu için seni yenerim." der. O da "Ben yan yan yürüyene yenilmem." der. Yarış başlayınca, yengeç su samurunun kuyruğuna tutunur. Köprüye varınca yengecin önde olduğunu görür. Daha sonra kuyruğundaki kıskaç izlerini görünce öfkeyle ona vurur. (J28)

Sülün: Maymunla sülün pirinç ekmeğe kara verirler. Maymun çalışmaz, sülün emek vererek pirinçleri yetiştirir, fakat maymun daha fazla pirinç alır. Kendininkileri yiyp bitirir, tekrar sülüne gelip pirinç ister. Sülün vermeyeceğini söyleyince de onu öldüreceğini söyler. Çok üzülüp ağlayan sülünün intikamını kestane, arı ve usu alır.(J26v)

Sümüklü böcek: Karganın gagasından kurtulan esmer salyangoz toprağın içine girip kendisini emniyete alınca hakaret olsun diye "Senin gözlerin sümüklü böceğin gözleri" der. (J29); Sümüklü böcek kurbağaya ne yiyeceğini sorunca o da "Sen suyun pisliğini yala" der. O da öyle yapar.(J30)

Tavşan: Kaplumbağa tarafından yenilen tavşan köyünden kovulur. Fakat o yılmaz tavşan yavruları için tehlike olan kurdu aldatarak öldürür. Köyüne kabul edilir.(J6); Kurbağa ile moçi yaparlar. Yemeğin yapımı bitince hızına güvenen tavşan "Mociyi tepeden atalım, kim yakalarsa o yesin." der. Tavşan çok inatçı olduğu için kurbağa ses çıkartamaz, fakat aşağı düşerken dallara takılan moçiyi kurbağa yer. Yalvarmasına rağmen kurbağa kendisine hiç moçi vermediği için tavşan çok öfkelenir. Gözleri onun için kıpkırmızı olur. (J7)Kaplumbağa ile tavşan yarışmaya karar verirler. Tavşan zıplayarak koşarken başını vurur. Gözlerinden ateş çıkar. Bu

sebeple gözleri kırmızı kalır. Kaplumbağa başka bir kaplumbağa ile anlaştığı için tavşan ulaştığı yerdeki kaplumbağayı yarıştığı kaplumbağa zanneder.(J28v/4)

Tilki: Genellikle dağda yaşar, ama yiyecek için insanların yaşadığı yerlere kadar gelir. Fırsatçı, su samurunun hazırladığı suşileri yer. Aç gözlülüğü sebebiyle onun oyununa gelip boğulur.(J1); Su samuru ile tilki birbirlerini evlerine davet ederler. Tilki çok uğraşmasına rağmen balık tutamaz, dolayısıyla da misafirini ağırlayamaz. Balık tutmada çok usta olan su samuruna da balık tutamadığını söylemeğe utanır ve yalan söyler. Su samuru yalan söylediği için ondan intikam almak üzere balık tutmak için hiç olmayacak bir yol öğretir. Tilki ona inanır ve çok acı çeker. Bu masalda tilki, su samurunun karşısında beceriksiz ama beceriksizliğini yalanla kapatmak isteyen bir hayvan olarak yer alır. Tilkinin kuyruğu çok dikkat çekici olduğu için masalda önemli bir unsur olarak yer alır. (J2) 3. Masalda da tilki bir kız şekline girer ama kuyruğunu değiştiremez. Bu masalda da tilki önce çok kurnaz davranırsa da porsuk tarafından dersini alır. Bu masalda da tilki aç gözlü, kurnazdır ama yine de utangaç bir tarafı da vardır. (J3); Tilki başka ülkede yaşayan kaplana yarış teklif eder. Kaplan koşmaya başlayınca tilki kuyruğuna tutunur. Sona ulaşan kaplan arkasını dönünce tilki yere yatarak ona nerede kaldığını sorar. Yarış birkaç kere tekrarlanır, her seferinde tilki kazanır. Tilki kaplandan ödül ister. Kaplan da kaşından üç tel koparıp ona verir. Bugünkü tilkilerin kaşı o zamandan kalmadır. Tilki de hep bu kaşla övünür.(J28v/1)

Turna: Turna ile kaplumbağa aynı gölde yaşarlar. Bir gün gölün kurutulmasına karar verilir. Turna uçtuğu için başka yer bulması kolaydır, fakat kaplumbağa ağır yürüdüğü için güzel bir göl bulma ihtimali çok zayıftır. Turna uçup gidip başka bir göl bulur. Kaplumbağa ile karar verirler; kaplumbağa bir dala tutunur, turna da o dalı gagasına alır. Beraberce uçarken kaplumbağa havadan aşağıya bakmayı bilemediği için dalı bırakır, yere düşüp ağır biçimde yaralanır.(J19); Turna kaplumbağayı yemeğe davet eder. Ama yemekleri ve içkileri ince, derin tabaklara koyar. Kaplumbağa ne yiyebilir, ne içebilir. Bunun karşılığında kaplumbağa davetinde sakeyi düz tabağa koyar. Bu sefer de uzun gagası dolayısıyla turna içemez.(J20)

Yaban domuzu: Kulağının içine kawadaka denilen kuş girince domuz acıya dayanamayarak ölür.(J18); Doğan yaban domuzunun üstüne pençesini geçirdiğinde hayvan ürküp sağa-sola kaçar.(J18); Güçlü havyan olarak yer alır. Onu öldüren hayvan güçlü olduğunu ispat ederek kral seçilecektir. Çalıkuşu minik bir kuş olmasına rağmen uyumakta olan bir yaban domuzunun kulağına girer ve gagasıyla yaralar. Kulağı acıyan hayvan şaşkın koşarken başını kayaya çarpar ve ölür.(J18v).

Yengeç: Maymun ve yengeç moçi yaparlar. Maymun "Moçiyi tepeden aşağıya yuvarlayalım, kim yakalarsa o yesin " der. Yengeç bir şey diyemez. Tepeden aşağıya atılan moçiler dallara takıldığı için yengeç çok daha ağır yürümesine rağmen moçileri yer.(J7v/2); Yengecin dostu maymun onu kandırarak elindeki hurma çekirdeğini ona verir, onun elindeki onigiriyi kendisi alır. Yengeç hurma çekirdeğini eker, büyütür. Meyveler olgunlaşınca maymun ağaca çıkıp onları yemeğe başlar. Yan yan yürüdüğü için ağaca çıkamayan yengeç, kendisine de meyve atmasını ister. Bencil maymun özellikle yengecin üstüne atar. Yengecin kabuğu kırılır ve ölür. Yengecin içinden çıkan yavrularının ağladığını gören usu, kestane, eşek arısı ve inek pisliği daha sonra maymundan yengecin intikamı alırlar.(J26); Yenge yere bakarak yürüdüğü için yolda nigirimeşi bulur. Yanında yürümekte olan maymun yiyeceğin yarısını ister, yengeç de vermez. Daha sonra maymun fırsatı bulup nigirimeşiyi çalar ve kaçar. Ağaca tırmanırken yengeç ardından yakalar. O zamandan beri maymunun kıçındaki tüy yengecin kıskaçlarında kalır.(J28); Yengeç su samurna "Bir yarış yapalım. Benim ayaklarım çok olduğu için seni yenerim." der. O da "Senin gibi yan yan yürüyene ben yenilmem."diye cevap verir, yarış başlar. Yengeç su samurunun kuyruğuna tutunur. Su samuru yengeç nerede diye arkasına dönünce, yengeç öne geçmiş olur. Su samuru bu duruma önce çok şaşırdıysa da kuyruğunda kıskaç izlerini görünce durumu anlar. Kuyruğu ile yengeçe şiddetle vurur.. Ancak kabuğu çok sert olan yengecin canı acımaz. O gizlice ırmağa kaçar.(J28)

Yılan: Yılan akıllı kurbağaya ne yiyeceğini sorar. Kendisine soru sorulmasından sıkılan kurbağa yılana "Sen de benim kıçımı yalarsın" der. Bu sebeple yılan kurbağayı hep arka tarafından yutar. Yılan tarafından yutulmakta olan kurbağa görünce, eğer yılan kurbağayı arka tarafından yutuyorsa kurtarmaya gerek yoktur, çünkü kurbağa yılana öyle demiştir. Yılan kurbağayı baş tarafından yutuyorsa o

zaman yılanı uyarmak gerekir.(J30) Eskiden yılanın gözleri yoktur fakat çok güzel öter. Ona özenen solucan kendisi ile kendi gözleri ile yılanın güzel sesini değiştirir.(J31); Irmağın ağzında yaşayan yılan yaşadığı ırmağın suyunu içince su azalır, ırmağa tükürünce su çoğalır. Bir gün yılan ırmakta yüzen ve ucuna uzun beyaz kumaş bağlanan bir kayık görür. "Demek ki benden uzun yılan var, beni yutmadan kaçayım" deyip suyun dibine kaçar. (J32); "Böyle çoğalırsak aç kalacağız" diye ağlayan solucanlara "Karşıda gözüken Watanji adasına gidin. Orada geniş ve lezzetli topraklar var." diye akıl verir. Onlar da öyle yaparlar.(J34)

Türk ve Japon Hayvan Masallarında Kahramanların Karşılaştırılması:

Masallarımızda 73 çeşit hayvan yer almaktadır.geçen hayvanların önemli kısmı kahraman olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir kısmı ise rolü olmamakla birlikte masalda dolayısıyle yer alırlar.

İncelediğimiz masallardaki hayvanları üç guruba ayırabiliriz.

1. Vahşî hayvanları:

Aslan (T5), (T7), (T8), (T12),(T13); ayı (T1), (T2); (T2v), (T3), (T17), (T20), (T29); canavan [kurt] (T6), (T17), (T27); çakal (T2), (T7)geyik (T8), (J19v); kaplan (J28v/1); kurt (T4), T5), (T18), T20v), T21), T22), T249, T29v/1), (t29v/2), (T30), (J6); maymun (J4), (J5), (J7v/1), (J7v/2), (J26), (J26v), (J28); porsuk (J3),(J28v/3); su samuru (J1), (J2), (J10), (J28); tavşan (T2), (T4), (T13), T15), (T20), (J6), (J7), (J28v/4); tilki (T1), (T2), (T3), (T4), (T5), (T6), (T7), (T8), (T9), (T9v/3), (T10), (T11), (T11v), (T18), (T19), (T20v), (T21), (T22), (T23), (T31), (T31v), ((J1), (J2), (J3), (J28v/1);tilki[yavru](T26);yaban domuzu (J18), (J18v); yılan (T9), (T9v/3),(T30), (J31), (J32).

2. Evcil hayvanlar/kümes hayvanları:

At (T20, (T21), (J11);civciv (T26) dana (T28); deve (T20v); eşek (T19);horoz (T23), (T25), (T30), (J12); keçi (T28), (T29); keçi, yavru ((T29) kedi (T30), (J22); koyun (T19), (T29), (T29v/1), (T29v/2), (T29v/3); köpek (T19); (T22), (T23); kuzu (T27), (T29v/1), (29v/3); öküz (T24); ördek (T25);

3. Kuşlar:

Ağaçkakan(J16); alakarga (J23); anka kuşu (J18v); balıkçıl((J33); baykuş (J12), (J15v), (J28v/4); çalıkuşu (J18v); çaylak (J21); doğan (J15), (J18); guguk kuşu (J14); güvercin (J17), (J33); hububuk[ibibik] kuşu (T30)Japon bülbülü (J22); karga (T31), (T31v), (T32), (J14), (J15), (J15v), J29); kartal (T9v/2), (T33), (J19v), (J25); karga yavrusu (T32); keklik (T2), (T30); kuş (J13), (19v); leylek (T31), (T31v), (J24); örümcek ukşu (J24); serçe (T34), (J16); sülün (J26v); turna (J19, (J20);

4. Deniz/Su hayvanları ve Diğerleri:

Akrep:(T9v/1); ahtapot (J25); arı (J26), (J33v); at sineği (J21); ateş böceği (J30); balina (J24), (J28v/2); balon balığı (J25); böcek (J 35); cırcır böceği (T35); deniz anası (J5); deniz hıyarı (J28v/2); deniz kaplumbağası (J5); esmer salyangoz (J28v/3), (J29); eşek arısı (J26); fare (T9v/2), (T30), (J10), (J22); kaplumbağa (T11v), (T12), T14), T15), T33), (J19), (J20), (J28v/4); karınca (T35), (J33), (J33v); karides (J24), (J25);kırkayak (J35); kirpi (T10); köstebek (J8), (J21); kurbağa (T9v/1), (T9v/2), T14), (J7), (J7v/1), J8), (J9), (J11), (J19v),(J30); örümcek (J33v); solucan (J30) (J31), (J34); sümüklü böcek (J29), (J30); tosbağa[kaplumbağa] T11); yengeç , (T11v), (J7v/2), J26), (J28); yılan[su] (J34).

Türk ve Japon masallarda yer alan hayvanların karşılaştırılmalı tablosu şöyledir:

Hayvan adı	*Türk masallarında geçiş sayısı*	*Japon masallarında geçiş sayısı*
<u>Vahşî Hayvanlar:</u>		
Aslan	6	-
Ayı	7	-
Canavan(kurt)	2	-
Çakal	2	-
Geyik	1	-
Kaplan	-	1
Kurt	10	1
Maymun	-	7
Porsuk	-	2

Su samuru	-	4
Tavşan	5	3
Tilki+yavru	22+1	4
Yabah domuzu	-	2
Yılan	2	3
Evcil Hayvanlar:		
At	2	1
Civciv	1	1
Dana	1	-
Deve	1	-
Eşek	1	-
Horoz	3	1
Keçi+yavru	2+1	-
Kedi	1	1
Koyun	5	-
Köpek	3	-
Öküz	1	-
Ördek	1	-
Kuşlar:		
Ağaçkakan	-	1
Alakarga	-	1
Anka kuşu	-	1
Balıkçıl	-	1
Baykuş	-	3
Çalıkuşu	-	1
Çaylak	-	1
Doğan	-	2
Guguk	-	1
Güvercin	-	2
Hududuk	1	-
Japon Bülbülü	-	1

Karga+yavru	3+1	4
Kartal	2	2
Keklik	2	-
Kuş	-	2
Leylek	2	1
Örümcekkuşu	-	1
Serçe	1	1
Sülün	-	1
Turna	-	2
<u>Deniz/Su Hayvanları:</u>		
Ahtapot	-	1
Balina	-	2
Balon balığı	-	1
Deniz anası	-	1
Deniz hıyarı	-	1
Deniz kaplumbağası	-	1
Karides	-	2
(Su) yılanı	-	1
Yengeç	1	3
<u>Diğer Hayvanlar:</u>		
Akrep	1	-
Arı	-	2
At sineği	-	1
Ateş böceği	-	1
Böcek	-	1
Cırcır böceği	1	-
Esmer salyangoz	-	1
Eşek arısı	-	1
Fare	2	2
Kaplumbağa+tosbağa	5+1	3
Karınca	1	2

Kırkayak	-	1
Kirpi	1	-
Köstebek	-	1
Kurbağa	3	1
Örümcek	-	1
Solucan	-	3
Sümüklü böcek	-	2
Yengeç	1	3

Tablodan anlaşıldığı gibi Türk masallarında en fazla geçen hayvanlar sırası ile; tilki [22]+yavru tilki[1], kurt[10]+ canavar[2], ayı[7], aslan [6], tavşan [5], kaplumbağa [5], koyun[5], karga[3], horoz[3], köpek[3], kuzu[3],'dır.

Japon masallarında en fazla yer alan beş hayvan sırası ile; maymun [7], su samuru [4], karga[4], yılan[3]+(su) yılanı [1], tilki [3], baykuş[3], tavşan[3], baykuş[3], kaplumbağa[3]solucan[3], yengeç [3]'dir.

Masallarda yer alan hayvanların çeşitliliği ve masallarda geçiş sayıları bakamından Türk ve Japon masllarında önemli yakınlık olduğu söylenemez. Her iki ülkenin masalında yer alan 73 çeşit hayvan arasında, ortak olarak yer alan hayvan sayısı 18'dir. En fazla geçen ortak hayvanlar ise tavşan, tilki, karga ve kaplumbağa'dır.

Bu farklılığın birisi coğrafî, ikincisi ekonomik olmak üzere başlıca iki sebebi vardır. Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili bir ülke olmasına rağmen besi/kümes hayvancılığı daha fazla geliştiği için halkın dikkati bu hayvanlara ve bunların düşmanı olan hayvanlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Japonya adalardan meydana gelen bir ülkedir. Japonya'da balıkçılık/su ürünleri çok gelişmiştir. İkinci olarak tarım, özellikle de pirinç tarımına önem verilir. Dolayısıyle Japon halkının dikkati de bu alanla ilgili hayvanlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunun yanında Japon kültüründe çok önemli yeri olan kuşların da bu ülkenin masallarında geniş yer aldığı görülmektedir.

Hayvanlar masallarda genellikle insanî duygulara sahip, konuşan, sosyal hayat yaşayan canlılar olarak geçmektedir. Her milletin hayvanların cinslerinin özelliğine ve milletlerin kültürlerine göre kabul ettiği, olumlu ve olumsuz sembol

haline getirdiği hayvanlar vardır. Türk masallarında genellikle evcil hayvanlar olumlu ama nispeten aptal , onların düşmanı olan tilki, ayı, kurt gibi hayvanlar olumsuz ama genellikle akıllı, kurnaz özellikleri ile yer almaktadır. Japon masallarında

Türk ve Japon masallarında kahramanlar arasındaki anlaşmazlıkların en önemli sebebi hayatta kalma mücadelesidir: Av olmak veya olmamak, yiyeceğin paylaşılması, mevsime veya başka sebeplere bağlı olarak yiyecek bulamama, kahramanların karşılaştıkları başlıca problemlerdir.

Bu temel konu çeşitli olaylar halinde anlatılırken kahramanların birbirleri ile olan ilişkilerinde; çalışkanlık/azim, gurur, onur, öc almak, alay etmek, yalan söylemek, ukalalık itmek, yalvarma, affetme, haddini bilmeme gibi duygular da önemli rol oynar.

Bütün bu özellikler ve ilişkilerde kanramanlar masal türünün özelliklerinden birisi olan, iyi-kötü, aptal-zekî, güçlü-zayıf gibi uç nitelikleriyle masallarda yer alırlar.

Türk ve Japon masallarındaki kahramanların şu motiflerde, ortak olarak yer aldığını görmekteyiz:

1. Anneler: Evlatları için fedakarlık edip, tehlikeyi göze alman anne-babalar olduğu gibi kendisini ve/veya diğer yavrularını kurtarmak için yavrusunu feda eden anne-babalar da vardır.
2. Çocuklar: Sadece kendilerini düşünen çocuklar olduğu gibi, anne-babasına düşkün olanlar da vardır;
3. Kötüler: Kendi çıkarları için, her kötülük yapma;
4. Dürüst, çalışarak değil hile veya başka yollarla para/yiyecek/yarış kazanma;
5. Yanlış davranıştan/sözden ders alma;
6. İntikam alma;
7. Gurur, böbürlenme;
8. Kötülerin, yalancıların cezasını bulduğu adalet.

3.3. Çevre:

Masallar çok sade veriler olduğu için çevre unsuru da genellikle bir kaç kelime ile tanıtılmaktadır. Bu tanıtımın gayesi masal kahramanlarının yaşadıkları ve/veya olayın geçtiği yeri, atmosferi çizmektir. Böylece dinleyici olayın geçtiği çevreyi gözünün önünde canlandırarak anlatımın etkisi altına girer.

Olayın geçtiği yer ve bu yeri tamamlayan eşyalar, alet vs. bütünü çevreyi oluştur. Bu sebeple masallardaki çevreye üç madde halinde inceleyeceğiz

3.3.1. Mekân:

Masallarda söz konusu olan mekânları şu maddelerde toplayabiliriz:

1. Çok az olmakla beraber adı geçen şehirler; köy veya geniş coğrafî bölgeler.
2. Hayvanların tabii olarak yaşadıkları açık mekânlar.
3. Hayvanların insanlar gibi yaşadıklarının anlatıldığı masallarda insanlar tarafından yapılan/oluşturulan mekânlar.

Türk Hayvan Masallarında Mekân:

Bazı masallarda mekân belirsizdir: (T2v), (T5), (T17), (T18), (T27)

İncelediğimiz Türk masallarında **geniş mekân** olarak yalnız bir şehir adı geçmektedir: Hicaz.(T30), (T33). Kars masallarından birisinde olay Ağlık Yaylası ve ona yakın olan Kanlıdüz mevkiinde geçer.(T19)

Vahşi ve evcil hayvanların yer aldığı veya olayın evcil hayvanlar arasında geçtiği bir masalda köyden de söz edilir..(T22)

Masallarda yer alan **açık mekânlar** şunlardır:

Ağaçlar(genel anlamda): İbibik kuşu ağacın üstüne çıkarak kendisini tilkiye karşı korur.(T30) Leylek ağaçta yuva yapıp yumurtlar, yavrularını büyütür.Tilki leyleğin yuva yaptığı ağacın altına gelerek yavrularını kendisine atmasını ister.(T31), Karga ağaca yuva yapar, oraya yumurtlar, yavrularını orada büyütür. Tilki onun yavruları için de tehlike oluşturur.(T31/v); Cırcır böceği vaktini ağaç tepesinde, yeşil çamların arasında saz çalıp türkü söyleyerek geçirir.(T35); Bazı kuşlar ağaç dallarına

takılırlar ve kendilerini kurtaramazlar.(J18)Kuşların hepsi bir dalda toplanırlarsa dal kopabilir.(J18);

Türk masallarında üç çeşit ağaçtan söz edilmektedir:

Elma ağacı (10)*;Çam* ağacı(T11) Horoz geceyi ormandaki çam ağacının üzerinde geçirir ve tan ağarınca ötmeğe başlar.(T23); *Ardıç ağacı:*Yayla ardıç ağaçlarının bulunduğu yerdir.(14);

*Bayır:*Gezilen yer olarak geçiyor. (9v/3), Hayvanların rahatlıkla otlayıp dolaşacakları arazi.(T19)Masallarda kötü hayvanların aşağıya yuvarlanması söz konusu ediyorsa, olay bayırda/bayır yakınında geçmektedir.(T29v/1)

Dağ: Masallarda iki şekilde yer alır: Bazı hayvanların tabiî yaşam alanı.(T9v/2). Yahut yüksek mekân olarak yer alır.(T9v/2) Dağ, horoz gibi evcil hayvanlar için tehlikeli bir yerdir. Hayvanlar orada insana boyun eğmeden hür bir şekilde yaşarlar."(T23); Dağ bazı masallarda yükseklik sebebiyle yer alır.(T31)

Çalı dibi: Köpek ormandaki çalı dibine bir çukur kazarak orada uyur.(T23)

Çayır: Hayvanların otlayabilecekleri açık arazı.(T19); Keçi, dana, koyun gibi hayvanların otladıkları alan.(T28);

Çayırlık: Gür çayırlıkta üç öküz otlar.(T24)

Çevre: Tilki yavrusu çevrede gezdiği alan.(T26)

Çukur: Yaralı aslan düştüğü çukurda kaplumbağa ile karşılaşır.(12)

Kayalık yer: Hayvanlar kayalık yerlerde yatarak yaklaşmakta olan tehlikeyi görebilirler.Bununla birlikte kayalık tıpkı uçurum gibi tehlikeli bir yerdir..(T28)

*Obru)*Ayı obruğun önünde oturur.(2)

Orman: Bazı hayvanların yaşadıkları alan. Geyik ormanda yaşar.(8) Aslan ormanda yaşar.(12), (13); Ormanda hayvanların başından çeşitli olaylar geçer.(T20); Koyun yavrusuna yiyecek aramak için ormana gider."(T29)

Tepe: Tıpkı uçurum kenarı gibi, aşağıya bir şey yuvarlamak, atmak söz edilen masallarda geçmektedir. Tilki tepenin başına oturup sepet örer, canavarı sepetin içine koyup tepeden aşağıya yuvarlar.(6); Tepe uzakta bir yerdir. Tepeye çıkmak çok zordur. Bu özellikleri sebebiyle koşu yarışı tepede son bulur.(15)

Uçurumun olduğu kayalık bölge: Özellikle bir hayvanın diğerini öldürmesi işlenirken olay uçurumun kenarında geçmektedir. (1)

*Yayla:*Ardıç ağaçlarının dibi yayladır.Yayla uzak fakat güzel ve emin bir yerdir. (14)

Yol: Masallarda üç şekilde yer alır: Olayın geçtiği mekân, (2),(2v), (3); Bir yere gitmek üzere yola çıkılan yer. (9v/3) Hayvanların karşılaştıkları yer.(T20v).

Su ile ilgili mekânlar:

Çay: Bir kıyıdan karşı kıyıya geçilmesi ile ilgili olay mekânı olarak geçer. (9)

*Dere:*Tilki canavarı sepete koyup tepeden aşağıdaki dereye yuvarlar.(6)Kurbağa yolda dereyi görünce yaylaya gitmekten vazgeçer. Fakat dere kuruyunca ölümle karşı karşıya geliyor.(14)

Irmak: Tıpkı çay gibi, karşıdan karşıya geçme ile ilgili olaylarda da söz konusu edilir(9v/1), (9v/2)

Göl: Ayı üstüne düşen ateşi söndürmek göle atlar(3)Kurt, kışın buz tutmuş göle kuyruğunu sallandırır(T22)

Su[ırmak, çay]: Karşı kıyıya geçmek isteyen fakat yüzemeyen hayvanlar için bir engel olarak yer alır. (9v/3)

İnsanlar tarafından inşa edilen, oluşturulan dış mekânlar:

Bahçe: Kaplumbağa ile yarışmakta olan tavşan bahçeye girer, yer içer, uykuya dalar.(15)

Çeşme: Kuyunun çeşmeye benzeyen, açık bırakılan iki gözü vardır. (T29)

Ekin[ekilen alan]: Hayvanlar ekin ekip mahsul alırlar. Mahsulün paylaşılması anlaşmazlığa sebep olur.(11)

Harman(yeri): Ekin gibi, alınan ürünün paylaşılması anlaşmazlığa sebep olur.(11v)

Köprü: Horoz ve ördek köprünün altında solucan ararken tilki ile karşılaşırlar.(T25);

Kuyu: Üzeri kapatılarak tuzak olarak da kullanılır.(T19); Evin ortasına kazılan kuyu tuzak için kullanılır."(T29); Bahçeye kazılan kuyu da tuzak olarak kullanılır.(T29v/3); Ac kalacağız diye ağlayan solucanlara yılan, siz buradan başka yer bilmiyorsunuz anlamında, :"Kuyu içinde olan kurbağa denizi bilmez." der.(J34)

Su kuyusu: Tavşan aslanın kanacağını düşündüğü için onu kuyuya getiriyor. Kuyudaki suda yansımasını gören aslan, onunla boğuşmak üzere suya atlar ve boğulur.(13)

Tarla: Bazı hayvanlar tarlalarda otlar.(19)

Masallarda söz konusu olan **kapalı mekânlar** şunlardır:

Bunların önemli kısmı insanlar tarafından inşa edilen, oluşturulan mekânlardır.

Değirmen: Tilki değirmene uğrayıp, un alır ve tanınmamak için yüzüne gözüne sürer.(3); Kurt, keçi yavrularını kandırmak için değirmene gider un alır ve siyah ayakları anne koyunun ayakları gibi beyaz gözüksün diye, ayaklarına sürer. (T29)

*Ev:*Kurdun evinde kışın kenarında oturup dinlendiği ocağı vardır. Bu evde yazdan hazırlanmış yiyecekler, küpler içinde saklanır.(4), İhtiyar aslanın geyiği parçalaması sahnesi aslının evi içinde geçer.(8) Tilki, horoz ve ördeği yemeğe davet eder, onlar gelince de öldürüp yer. (T25)

Masallarda ev saklanılacak, korunulacak mekan olarak da geçmektedir.(9v/3); Dana , keçi ve koyun evlerine döndüklerinde sahiplerinin taşınmış olduğunu görürler. Açıkta kaldıkları için kurdun kendilerini yiyeceğinden korkarlar.Bir boş ev arayıp oraya yerleşmek isterler. (T28); Koyun kuzusunu evde bırakır. Kapıyı kimseye açma der. Fakat kurnaz tilki kuzuya kapıyı açtırır ve onu yer.(T29); Ayşe, Fatma evde emniyetle yaşarlarken anneleri zannederek kurda kapıyı açarlar.(T29v/3);

Evin kapısı: Saklanacak yahut içerdekini koruyacak unsur olarak geçer. (4), (9v/3), (T29v/1)

Fırın: Kedi fareleri Ali Bey'in fırınında toplar. (T30)

Mağara: Bazı hayvanların yaşadıkları tabiî mekânlardır.(T21)

Ocak: Masallarda ısınmak, bir şeyi ısıtmak veya düşmanı yakmak/öldürmek için söz konusu edilir. (7)

Tandır: Keçi yanan tandıra kurdu itip öldürür.(T29

Yuva: Barınılan, yaşanılan mekân olarak geçiyor. Yılan ve tilkinin yuvaları yan yanadır.(9v/3)

Japon Hayvan Masallarında Mekân:

Bazı masallarda mekân belirsizdir(J12), (J15), (J30) v.b.

Japon masallarında oldukça zengin **geniş mekânla** karşılaşıyoruz.

Olayların başladığı veya geçtiği şehir ve bölge adları :

Edo: Japonya'da şimdi başkent olan Tokyo'nun eski adı.(J9)

İşigaki adası: Guguk kuşunun her sene mart ayında geldiği, verimli bir ada.(J14)

Kohama': Japonya'da bir bölge. (J28v/2)

Kyoto: Japonya'da güzel bir şehir.(J9)

Morinoura: Japonya'da bir bölge.(J28v/2)

*Naha:*Okinawa adasında bir şehir.Solucanlar Naha limanına yakın Onu Dağı'nda yaşarlar.(J34)

Okinawa: Japonya'da bir ada. Okinawa solucanları Onu Dağında yaşarlar.(J34)

Shimoda: Japonya'da bir bölge.(J28v/2)

Ura: Japonya'da bir bölge.(J28v/2)

Watanji: Okinava bölgesinde bir yer. Solucanlar yapraktan kayıklarla Watanji'ye göç ederler.(J34)

*İşe Şinto Tapınağı:*Japonya'da şinto dinine ait bir tapınak. Porsuk ve esmer salyangoz birlikte tapınağa giderken yarışırlar.(J28v/3)

Ryugu: Su altında olduğu düşünülen efsanevî saray.(J5)

Geniş açık alanlar:

Köy: İnsanların yaşadığı, dolayısıyla yolcuların gece barınıp karınlarını doyurabilecekleri yer.(J3); Tavşanların toplu olarak yaşadıkları tavşan köyü vardır.(J6); Kurbağa gidip köyden usuyu ödünç alır, tavşan da köy evlerini tek tek dolaşarak moçi yapmak için pirinç toplar.(J7); Maymun moçi yapmak için köy civarında pirinç bulur.(J7v/1)

Masallarda söz konusu edilen **açık mekânlar** şunlardır:

Ada(genel anlamda): 13. masal bir adadaki dağın derin yerinde yaşayan kuşlarla ilgilidir. İki bencil kuş yavrusu o adadan kovulunca başka adaya giderler. Fakat bu adada iklim sertleşince, kışın bile yeşil olan başka adaya giderler. Oradaki yeşil yapraklar da dökülünce kuru dalları olan başka adaya göç ederler. Bir müddet sonra o dallar da düşünce gidecek yerleri kalmaz.(J13)Karga guguk kuşunun yavrusunu alıp dağa doğru uçar.(J14)

Ağaç(genel anlamda): Tepeden atılan moçi, aşağıya kadar uzanan ağaçların dallarına asılı kalır.(J7); Yaşadıkları yerden kovulan bencil kuşlar, kışın bile yeşil kalan ağaçların olduğu yere göç ederler.(J13); Yengeç yiyeceğini çalıp kaçan maymunu ağaca tırmanırken kıskaçları ile yakalar. Ama o ağaca çıkmayı başarır.(J28); Dolunayda bütün solucanlar eğlenirken yaşlı solucan uzakta bir ağacın altında ağlar.(J34); Habu denen zehirli yılan deniz kenarındaki büyük ağacın kökünde uyur.(J34)

Japon masallarında sekiz çeşit ağaç geçmektedir:

Bambu(yaprakları): Tepeden atılan moçiler bambu yapraklarına takılır.(J7v/2); Ağaçkakan kuru ağaçları kazır ve oradaki böcekleri yer.(J16); *Çam ağacı:* Maymun sahildeki çam ağacının tepesinde oturur. Ağaca çıkamayan hayvanlardan da kurtulmuş olur.(J5); Eskiden çam ağacı bugünkü kadar yüksek değildi.(J8); *Japon sediri:* Eskiden daha kısa boylu ağaç imişler.(J8); *Erik ağacı:* Japon bülbülü erik ağacında öter.(J22); *Karaağaç:*Eskiden en uzun boylu ağaçtı. Fakat köstebekler karaağaca çıkıp güneşe ok atmak istediklerinden güneş, karaağacı cezalandırmıştır. Bunun için çok uzayan ağaç, belli bir boya gelince kurur.(J8); *Kestane ağacı:* Fare ile su samuru ırmak kenarına kestane ağacı dikerler. (J10); *Trabzon hurması ağacı:* Yengeç Trabzon hurması çekirdeğini eker. Her gün su verir, çapayı yanına koyar ve "Eğer sürmezsen seni kazıyacağım" der. Korkan çekirdek hemen sürüyüp canlanır. Yengeç su vermeye devam eder, her gün de toprağını çapalar "Büyümezsen seni keseceğim." der. Korkan sürgün çarçabuk boy atar.Yengeç, baltayı yanına dayayarak "Meyve vermezsen seni baltalayacağım." der. Korkan hurma çok meyve verir.(J26)

Çalılık: Yaban domuzu ormandan uzak çalılığın gölgesinde uyur. Kulağına çalıkuşu girince de şaşırarak koşmaya başlar ve çalılıktaki büyük kayaya başını vurur.(J18v)

Dağ: Su samuru dağın eteğindeki sahilde suşi hazırlarken tilki onun sesini duyup dağdan aşağıya iner(J1); Dağ, dere, ırmak aşarak gitmek; çok uzun mesafeyi gitmek anlamında kullanılır.(J3); Tavşan ve kurbağa moçi yapmak için gerekli malzeme ve aleti alıp dağa çıkarlar.(J7); Maymun dağda yaşar, hava ılıyınca aşağıya iner.(J8); İki kurbağa dağın tepesine çıkıp oradan uzaktaki şehirlere bakarlar.(J9); Kuşların bazıları bir adadaki dağın derin vadisinde yaşarlar(J13);Baykuş, kargadan korktuğu için gündüz dağda saklar, gece ortaya çıkar(J15v); Orman kıtlık zamanında hayvanların yiyecek aradıkları yerdir.(J17); Alakarga yiyeceğini dağlarda bulur(J23); Trabzon hurması ağacı, dağın tepesinde büyür.(J26)Maymun dağdan odun getirir(J26).

Gök: Çaylak gökte uçar.(J21); Ağaçkakan ve örümcek kuşu, yiyeceklerini bıraktıkları yeri bulmak için gökteki bulutu işaret olarak tutarlar(J23).

Kır: Kıtlık zamanında hayvanların yiyecek aradıkları yerdir.(J17); Kartal kırda otlayan iki geyiği öldürmek ister.(J18v)

Kumsal: Dağa yakın kayıklarla dolu bir sahil.(J1); Deniz kaplumbağası kumsala gidince, maymunun çam ağacının tepesinde oynadığını görür.(J5)

*Orman:*Horozun hazırcevaplığına dayanamayan baykuş ormana kaçar.(J12); Krallarını seçmek üzere bütün kuşlar ormanda toplanırlar.(J18v)

Tepe: Bir şey yukarıdan aşağıya atılacakken söz konusu ediliyor.(J7), (T7v/1),(J7v/2); Yengeç nigirimişiyi çalan maymunu kovalarken ırmaktan geçip tepeye çıkar.(J28)

*Toprak:*Alakarga zorlukla bulduğu yiyecekleri toprağa gömer.(J23); Yaşlı solucan, solucan nüfusunun artmasıyla bulundukları yerde toprak kalmayacağından korkar. Bu sebeple kendilerine akıl varan yılanı dinleyip Watanji'deki lezzetli topraklara göç ederler.(J34)

Uçurum: Tehlikeli bir yer. Tavşanın aldatması ile uçurumun kenarına oturan kurt tavşan tarafından itilerek öldürülür.(J6)

Yol: Hayvanların geçtikleri yer.(J3), karşılaştıkları yer.(J9); Kurbağalar yol kenarında oynarlarken kara kurbağası kaçmadığı için üzerine gelen at tarafından ezilir.(11); Alakarganın sesi, taşlı yolda çaydanlığın sürüklenirken çıkardığı sese benzer.(J23); Esmer salyangoz pirinç tarlaları arasındaki yola çıkıp güneşlenir.(J29)

İnsanlar tarafından inşa edilen, oluşturulan açık mekânlar:

Bahçe: Yengeç Trabzon hurması çekirdeğini kendi bahçesine eker.(J26)

Köprü: Irmak, dere vs. üzerine kurulur. Maymunlar köprü üzerinde oturur. Oradan ırmağa atlayarak balık yakalarlar.(J4); Yengeç ve su samuru ırmaktan köprüye kadar yarış yaparlar.(J28)

Kuyu: Kurbağa yaşadığı kuyunun kuruduğunu görünce, başka kuyu aramak zorunda kalır.(J19v)

Pirinç tarlası: Maymun ve sülün pirinç tarlası açmağa kara verirler. Fakat tembel maymun çeşitli bahaneler ileri sürerek bütün işi sülüne bırakır. (J26v); Esmer salyangoz pirinç tarlaları arasındaki yolda güneşlenir.(J29)

Tarla: Tepeden atılan usu pirinç tarlasına düşer.(J7), Yengeç ve maymun pirinç tarlasındaki pirinç dallarından pirinç toplarlar.(J7v/").

Taş duvar: Taş duvar hem yemeğin hazırlama hem de saklanma yeri olarak masalda yer alır.(J1)

Su ile ilgili mekânlar:

Çay: Yılan deniz kenarında uyurken, birden çaya benzer su baskını ile denize sürüklenir. (J34)

Deniz: Leylek "Ben en büyüğüm." diyerek denizin üzerinde uçar.Denizde bir sopa görüp üzerine konar.(J24)

Dere: "Pek çok dağ, dere, ırmak aşarak gitmek" " çok uzun mesafe aşmak anlamında kullanılır(J3); Kurbağa soğuk kış günlerinde genellikle, derede bulunur, hava ılık olunca karaya çıkar.(J7v/1); Bazı kuşlar derede de yaşarlar. Fakat dere kar ile örtülünce başka yere göç ederler.(J13)

Göl: Turna ile kaplumbağanın yaşadıkları, içi balık dolu göl kurutulur.(J19)

Irmak: "Pek çok dağ, dere, ırmak aşarak gitmek" " çok uzun mesafe aşmak anlamında kullanılır(J3); Maymunlar ırmak üzerindeki köprüde otururlar. Oradan ırmağa atlayıp yayın balığı tutarlar.(J4); Fare ile su samuru ırmak kenarına bir

kestane ağacı dikerler.(J10); Maymun kestaneden yanıp, eşek arıları sokunca ağlamaya başlar. Ninesi de "Ne ağlıyorsun yürü gidip ırmağa gir"der. O da ırmağa giderken inek pisliğine basıp düşer.(J26); Yengeç yiyeceğini çalan maymunu kovalarken ırmaktan, geçer.(J27); Su samurunun evi ırmak kenarındadır. Yarışta yaptığı hilenin anlaşılmasından sonra yengeç de gizli gizli ırmağa kaçar.(J28); Irmağın ağzında büyük bir yılan yaşar. Onun suyu içmesi ile su azalır, ırmağa tükürmesi ile su çoğalır. Bir gün beyaz yılan ırmakta yüzerken arkasına beyaz kumaş bağlı bir kayığın geldiğini görür. Onu kendisinden büyük yılan zanneder ve korkarak suyun dibine kaçar.(J32)

Masallarda söz konusu olan **kapalı mekânlar** şunlardır:

Bunların önemli kısmı insanlar tarafından inşa edilen, oluşturulan mekânlardır.

Ocak: Nine maymun tek başına ocakta ateş yakar. Maymun ocakta yakılacak odunu toplamak için dağa gider. Odunları taşıyarak eve döner. Üşüdüğü için ocağın yanında ısınır.O anda ocaktaki kestane patlayarak çamaşırının içine girer.(J26)

Ev: Masallarda hayvanlar insanlar gibi yaşadıklarından bazılarının evi vardır. Bazı olaylar bu kapalı mekânda geçer. Su samuru ve tilki yakın yerlerde yaşadıkları için birbirlerini evlerine davet ederler.(J2); Fare çaldığı kestaneleri evine götürüp moçi yapar. (J10);Kardeş olan ağaçkakan ve serçenin evlerinde hasta anneleri vardır. Onlar annelerinin hasta olduğunu duyunca eve dönerler.(J16); Yengecin evi 26. masalda dağ başında olarak gösterilir. (J26) 26. masalda maymunun evi; odalar, mutfak miso testisi, ocak ile ayrıntılı bir şekilde yer alır.(J26); Maymunun evi bir kattan fazladır.(J26v); Su samurunun evi ırmak kenarındadır.(J28); Yılandan olumlu cevap alamayan solucan, kendi evine döner.(J31)

Ryugu: Su altındaki bu efsanevi sarayın prensesi hastalanır.(J5)

Saray: Porsuk ve tilki bir saray duvarının dibinde yaşarlar.(J4)

Türk ve Japon Hayvan Masallarında Makânın Karşılaştırılması:

Bazı masalarda olayın geçtiği mekândan hiç söz edilmemektedir: (T2v),(T17), (T27) vb. (J12), (J15), (J30) v.b.

Türk masallarında geniş yerleşim yerlerinden şehir ismi olarak yalnız Hicaz(T30), (T33), coğrafî bölge olarak da Ağlık Yaylası ve ona yakın olan Kanlıdüz mevkii geçmektedir.(T19) Genel ifadeyle yerleşim alanı:Köy (T22), (J3), (J6), (J7).

Japon masallarında bir çok şehir, tapınak ve coğrafî yer adı yer alır:Edo(J9), Kyo/Kyoto (J9), Naha(J34); Kohama (J28v/3), (J28v/2), Morinoura (J28v/2), Shimoda(J28v/2), Ura (28v/2), Watanji(J34); İşigaki Adası(J14), Okinawa Adası (J34); İşe Şinto tapınağı(J28v/2).

Bu sonuçtan Japonların özel yer isimlerine daha fazla önem verdikleri sonucu çıkarabiliriz.

Her iki milletin masallarında yer alan tabii açık mekânlar yaşadıkları coğrafyanın özelliklerini yansıtmaktadır:

Coğrafî yer alarak **açık mekânlar**:

Genel olarak söz edilenler: Ada ((J13), (J14); gök (J21), (J23); toprak (J23), J34); çevre (T26); yol(T2), (T3), (T9v/1) vb.;(J3), J9), (J29) vb.;ağaçlar (T30), (T31), (T35)vb.;(J7), (J13), (J34).

Yeryüzü şekli olarak adı geçen **yüksek mekânlar**:Bayır((T19), (T29v/1);dağ(T9v/2), (T23), (T31), (J1), (J7),(J5v) vb.; Kayalık yer((T28), tepe (T6), (T15), (J7), (J7v/1), (J7v/2);; uçurum (T1), (J6); yayla(T14);

Yeryüzü şekli olarak geçen **deniz seviyesine yakın mekânlar**: Kumsal(J1).

Su ile ilgili mekânlar: Çay(T9), (J34); deniz(J24); dere(T14), (J3), (J7v/1), (J13); göl (T3), (T22), (J19); ırmak(T9v/1), T9v/2), J3), (J4), (J27) vb.

Bitki ile ilgili mekânlar:Ardıç ağacı (T14), bambu ağacı (J7v/2), (J16); çam ağacı (T11), (J8), elma ağacı(T10), (J22);Japon sediri (J8); karaağaç(J8); kestane ağacı (J10); Trabzon hurması ağacı (J26). Çalı dibi(T23), çalılık (T24),(J18v); çayır(T19) T28).

İnsanlar tarafından inşa edilen, oluşturulan dış mekânlar: Bahçe (T15),ekin(alanı) (T11); harman (T11v);köprü (J4), (J28); kuyu(J19v); pirinç tarlası(J26v), (J29); tarla (T19), (J7), (J7v/1); taş duvar (J1).

Masallardaki **kapalı mekânların çoğu insanlar tarafından inşa edilen yerlerdir**: Değirmen (T3), (T29); ev (T4), (T8), (T25), (J2), (J10), (J16),vb.; fırın (T30);ocak(T7), (J26); tandır (T29); saray (J4).

Türk ve Japon masallarında hayvan cinsleri arasında farklılık çok olmakla beraber mekân bakımından önemli ayrılık yoktur. Dağ, tepe, yol, genel olarak ağaçlar, çay, dere, ırmak ortak olarak yer alırken Japon masalarında ada, ağaç çeşitleri, daha fazla yer almaktadır.

İnsanların oluşturdukları mekânlardan tarla, ev, ocak ortak iken, Türk masallarında bahçe,harman, değirmen, fırın, tandır; Japon masallarında köprü, kuyu, pirinç tarlası, taşduvar, saray ayrı ayrı geçmektedir.

3.3.2. Eşya ve Alet:

Masallarda kahramanların kullandıkları bazı eşya ve aletler de vardır. Bunların çoğu kahramanlar tarafından kullanılan aletlerdir, bazılarından ise yalnız dekor olarak olarak söz edilir. Bunlardan yalnız usunun masalda kahraman olarak yer aldığını görüyoruz.

Türk Masallarında Geçen Eşya ve Alet:

Çuval: Küçük tilki civcivi çuvala koyup ağzını kapatır. Ama civciv çuvalı yırtarak kaçar, içine taş doldurur.(T26); Çuvalın içine un konulur, fareler un çuvalını delip un yerler.(T30)

*Demir yular:*Tilki aslanı bağlamak için demir yular kullanır.(7),

Kazan: İçinde yemek pişirilmesi için su ısıtılır. Tilki yavrusu ve anne tilki çuvalın içinden boşalttıkları taşlar kaynayan su içine düşerken sıçrayan su ile ölürler.(T26)

Keletir (küçük küfe): (6)

Makas: Koyun kurdun karnını makasla keserek yavrusunu kurtarır.(T29v/1);

Minder: İçinde ateş yakılan kuyunun üstüne minder konularak tuzak hazırlanır. Minderin üstüne oturan kurt kuyuya düşerek yanar.(T29v/3)

Saz: Hayvanlar odunu saz gibi bağırlarına basıp türkü söylerler.(T28)

Sepet: Tilki sepet örer (6)

*Sopa:*İnsanın elinde sopa varsa kargalar kaçmalıdır.(T32)

Teneke: İçine su konulur.(T30v)

Tokmak :(2)

Giyecek:

Yeşil sarık(T25)

Japon Masallarında Geçen Eşya ve Alet:

Balta: Yengeç baltayı Trabzon hurması ağacının dibine koyarak "Eğer meyve vermezsen seni baltayla keserim." der. Hurma da korkarak çok meyve verir.(J26)

Battaniye: Maymun battaniyeye sarılıp uyumak ister. Fakat içine saklanan eşek arıları onu sokar.(J28)

Çapa: Yengeç Trabzon hurması çekirdeği eker. Yanına çapayı koyarak "Eğer sürmezsen seni çapalarım." der. Çekirdek de korkup sürgün verir."(J26)

Çaydanlık: Porsuk çaydanlık şekline girebilir.(J3); Alakarganın sesi, taşlı yolda sürüklenen çaydanlığın sesine benzer.(J23)

Fırça: Fırça ile güzel resim çizilir.(J15)

İp: İp boyanarak kimono dikiminde kullanılır.(J16)

Kayık: Su samuru yiyeceğini yiyen tilkiden kurtulmak için, onu kandırıp çamurdan yaptığı kayığa bindirir. Suda çamur eridiği için, tilki boğulup ölür.(J1)

Kine: Moçi pirinci dövmek için kullanılan, tahta tokmak.(J7v/1)

Makas: Trabzon hurması çekirdeği henüz sürgün verir. Yengeç Trabzon hurmasının henüz büyümekte olan sürgününün yanına makası koyar ve "Eğer çabuk büyümezsen seni makasla keserim." der. O da korkup hemen büyür.(J26)

Miso testisi: Soya fasulyesinden yapılan salçanın konulduğu testi. (J26)

Sopa: Karidesin bıyığı sopaya benzer.(J24)

*Su testisi:*Mutfakta durur. Maymun yanan elini su testisine sokar.(J26); *Su küpü*(J26v)

Tabak: Tabak yenecek yemeğe ve o tabaktan yemek yiyecek hayvana uygun olmalıdır. Turna uzun gagası sebebiyle ince ve derin tabakta, kaplumbağa düz tabakta yemek yer.(J20)

Usu: Moçi yapılırken pirinci dövmek için kullanılan, tahtadan yapılma çanak. Tavşan köye gidip ödünç usu alır.(J7), (J7v/1); Usu 26. masalda kahraman olarak yer almaktadır.(J26)

Yatak: Sülün yatağın altına saklanır.(J26v)

Giyecek:

Kadife şapka: Esmer salyangoz kargayı överken başındaki tüyleri kadife şapkaya benzetir.(J29)

Kimono: Japonya'da kadınların giydikleri özel elbise. Masalda kız şekline dönüşen su samuru kimono giyer.(J3), Ağaçkakan ve serçe sarayda ipleri boyayarak güzel kimono dikmekle görevlendirilir. Güzel kimona, giyeni çok alımlı yapar.(J16)

Waraji: İsemari'ye gidenler, samanla örülüp yapılan bu ayakkabıyı giyerler.(J3)

Türk ve Japon Hayvan Masallarında Eşya ve Aletin Karşılaştırılması:

Türk ve Japon hayvan masallarında geçen eşya ve aletler oldukça azdır. Bu nesneleri ev eşyası, giyim eşyası, yiyecek, içecek ile ilgili olanlar ve diğerleri diye ayırabiliriz:

Ev eşyası: Battaniye (J28); çanak (T2), çuval(T26), kazan(T26);keletir(küçük küfe)(T6), makas(T29v/1), (T26);minder (T29v/3); sepet (T6); teneke (T30v); yatak (J26v).

Giyim eşyası: Kadife şapka (J29); kimono (J3), (J16), waraji(J3); yeşil sarık (T25).

Yiyecek, içecekle ilgili olanlar: Çaydanlık (J23);kine (J7v/1); miso testisi (J26); su testisi (J26), (J26v); tabak (J20); usu (J7), (J7v/1), (J7v/2).

Diğer: Balta (J26); çapa (J26); demir yular (T7); fırça (J15); ip (J16); saz(T28); sopa(T32), (J24); teneke (T30v).

Türk ve Japon masallarında ortak olarak geçen tek alet sopadır.

28. Türk masalında yer alan sazın geçiş şekli çok ilgi çekicidir. Hayvan kahramanlar tıpkı Anadolu'da, özellikle saz çalmasını bilmeyen âşıkların bir odunu/sopayı saz niyetiyle bağırlarına basıp deyiş söylemesi gibi, odunu bağırlarına basıp "türkü" söylemektedirler.

3.3.3. Yiyecek ve İçecekler:

İncelediğimiz masallarda hayvanların yiyecekleri söz konusu olduğundan bir çok masalda yiyecek karşılığı "av" olarak geçmektedir (T.1). Genel anlamda *yiyecek* kelimesi de kullanılmaktadır.(T21),(T29)

Türk Hayvan Masallarında Geçen Yiyecek ve içecekler:

*Arpa:*Karıncanın yiyeceklerindendir.(T35)

Bal: Tilki, kurt, ayının yiyeceğidir.(2), (2v)Özellikle ayı balı çok sever.(T.17)

Balık: Bazı hayvanların yiyeceği, (T22)

Buğday: (11v)

Burçak: Karıncanın yiyeceklerindendir.(T35)

Davar: Tilki, ayı gibi hayvanların yiyeceği olarak geçmektedir. (2)

Deve: Deve leşi tilki, kurt gibi hayvanlar tarafından yenilir.(T20v)

Elma: (10)

*Fare:*Kartalın sevdiği yiyecekler arasındadır.(9v/2); Kedinin en sevdiği ve kolay yakaladığı bir avd*ır.*(T30)

Geyik: Aslan, tilki gibi yırtıcı hayvanların avı.(T8)

*Helva:*Masala göre ayı kışın yesin diye, helvayı yazdan küplere koyarak hazırlamış.(T4).

Horoz: Tilkinin sevdiği avlardan.(T30)

Keçi: Yırtıcı hayvanların avlarından biri.(T28)

Keklik: Tılki, ayı gibi hayvanların yiyeceği(2), tilkinin sevdiği avlardan.(T30)

*Kete[yağlı çörek]*Kurt yiyecek olarak kete getirir.(T17)

Koyun: Özellikle kurt tarafından avlanır, diğer yırtıcı hayvanlarında da avı olabilir.(18)

Kurbağa: Yılanın yiyeceği olarak geçiyor.(T9v/3)

Kuzu: Canavarın çok sevdiği av.(T27)

Leş: Köpek aç kalırsa hayvan ölüsü ile karnını doyurur.(T19)

Mercimek: Karıncanın yiyeceklerindendir.(T35)

Mısır: Horoz, ördek gibi hayvanların çok sevdiği yiyecek. Tilki mısır ikram ederek onları tuzağa düşürür. Aç kalan tilki mısır da yiyebilir.(T25)

Ot: Eşek, koyun gibi hayvanların yiyeceği.(T19), (T29/1)

*Öküz:*Büyük bir hayvan olduğu için aslan tarafından avlanır ama diğer hayvanlar tarafından da sevilerek yenilir.(T18)

Ördek: Tilkinin sevdiği bir av.(T25)

Sakız: Masalda yiyecek olarak değil, çamın sakızı tilkiye yapışıp onu rahatsız ettiği için söz konusu edilmektedir.(T2)

Tavuk: Özellikle tilkinin çok yakaladığı ve sevdiği bir av.(1T7), (T18), (T22)

Un: (T3); İki masalda ise kurt ayakların beyazlatmak için kullanmaktadır.(T29), (T29v/3)

Yağ: Ayı kış mevsiminde yemek için yazdan küplere koyar. (T4); Koyunlar, kızgın yağ ile ayıyı öldürürler.(T29)

*Yulav :*Karıncanın yiyeceklerindendir.(T35)

Yumurta: Kurt yumurtayı sesini inceltmek için kullanır.(T29), (T29v/3**)**

Japon Hayvan Masallarında Geçen Yiyecek ve İçecekler:

Hayvanlar yiyecekleri genellikle yaşadıkları bölgelerden elde etmektedirler. Bazı masallarda kıtlık söz konusudur.(J14), (J17). Böyle zamanlarda hayvanlar yiyecek bulmakta çok zorluk çekerler. 17. masalda yiyecek bulunamadığı için hasta baba açlıktan ölür(J16); Göl kurutulduğu için kaplumbağa aç kalır, yiyecek bulacağı başka yere gitmek ister(J19); Kurbağanın yaşadığı kuyu, sıcak günlerde kuruduğu için başka bir kuyu arar.(J19v)

Bazı hayvanlar yiyeceklerini gömer(J23), bazıları dala asar(J23),

Hayvanlar iyi tanımadıkları yerlerde yiyecek bulmakta zorluk çekerler. Az yiyecek olursa bir sınav sonucunda o yiyeceğin tamamını sınavı kazanan hayvan yer.(J3)

Japon masallarında adı geçen yiyecek ve içecekler şunlardır:

Balik: Bazı yekelerin hazırlanışında kullanıldığı gibi, başlı başına bir yemek olarak da yenen balık, su samuru, tilki gibi hayvanlar tarafından çok sevilir.(J1), (J2); Kaplumbağa ve turna gölde çok balık olduğu için hiç açlık çekmezler.(J19)

Böcek: Ağaçkakan kuru ağaçları kazır ve içindeki böcekleri yer.(J16)

Buğday: Hem insanların hem bazı hayvanların yiyeceği. Buğdaylar olgunlaştığı zaman buğday tarlası sapsarı gözükür.(J14)

Çiğ ciğer: Efsanevî prensesin hastalığına iyi gelecek yiyecek.(J5)

Hububat: Güvercinlerin sevdiği yiyeceklerden.(J17)

Kestane: Kestaneden de moçi yapılır. Buna "kestane moçisi" denilir. Su samuru, fare, hatta fare yavrusu bu moçiyi çok sever.(J10)

Moçi: Pirinç döğülerek hamur haline getirilerek hazırlanan köfte.Tavşan ve kurbağa yılbaşı sebebiyle moçi pişiriyorlar. Çok lezzetli olduğu için tavşan hepsini yemek amacıyla kaplumbağayı kandırmak ister.(J7), (J7v/1), (J7v/2). Kestane moçisi diye bir çeşidi de vardır. Su samuru, fare ve fare yavrusu bu moçiyi çok lezzetli bulurlar.(J10)

Omusubi: Pirinç köftesi tilkinin sevdiği bir yiyecektir.(J3)

Onigiri: Pirinç köftesi. Yengeç otların içinde onigiri bulur. Fakat maymun onigiriyi sevdiği için yengeci kandırıp elinden alır.(J26)

Patates: Masalda buğdaya göre daha az beğenilen yiyecek olarak geçiyor. Patates çorbası yapılır.(J14)

Pirinç: Japonya'da çok sevilen yiyecektir. 26. masalın varyantında olay, pirinç demetlerini adil paylaşılmamasından çıkar.(J26v)

Trabzon hurması: Masalda maymun bütün hurmayı yer, yengeç "Bana da ver" deyince maymun, olgunlaşmamış yeşil hurmayı yengecin üzerine atar ve onun ölümüne sebep olur.(J26)

Sake: Pirinçten yapılan Japon içkisi. Kaplumbağa turnaya sakeyi düz tabaklarda ikram ettiği için turna içemez..(J20)

Suşi: Su samuru bir kat yosun, bir kat balık koyarak suşi hazırlar.Tilki de suşi sever.(J1)

Yayın balığı: Irmakta yaşar. Aç kalan maymun ırmağa atlayarak bir yayınbalığı yakalar.(J4)

Yem: Kuşların yiyeceği olarak geçmektedir.(J13)

Türk ve Japon Masallarında Yiyecek ve İçeceklerin Karşılaştırılması:

Türk ve Japon masallarında genellikle hayvanların tabiî yiyecekleri yer almaktadır. Aslan geyik, kurt kuzu, tilki tavuk, kedi fare, horoz buğday, ördek solucan yer. Türk masallarında bunlar çokça yer almaktadır. İnsanların hazırlayarak

yaptıkları helva((T4), kete(T17),yağ (T29) gibi yiyeceklere ise oldukça az rastlanmaktadır.

Japon masallarında hayvanların tabiatta tabiî olarak bulunan yiyecek ve içeceklerden daha az söz edilmektedir. Ağaçkakanın böcek, su samurunun balık, güvercinin hububat yemesi, su yılanının ırmak suyu içmesi gibi. Buna karşılık Japonlara mahsus özel yiyecekler ve içecek masallarda daha çok yer almaktadır: Miso (J26); moçi(J7), (J7/v/1), (J7v/2), kestane moçisi(J10); omusubi(J3); onigiri(J26); patates çorbası(J14); suşi(J1), sake(J20).

Yiyeceklerle ilgili olarak her iki milletin masallarında aç kalma motifinin Japon masallarında daha fazla yer aldığını görüyoruz.

Her iki milletin masalında da hayvanlar arasındaki dostluğun önemli kısmı yiyecek elde etmekle ilgilidir. Fakat yiyecek yetiştikten/meydana getirildikten sonra o yemeğin paylaşılmasında önemli anlaşmazlık ortaya çıkmaktadır. Hayvanların birisi sınav teklif ederek, belirli sebep göstererek yiyeceğin tamamını yemek istemektedir.

3.4. Yaşayış, Gelenekler ve İnançlar:

Türk ve Japon hayvan masallarını karşılaştırdığımız bu incelemede, iki milletin örf, adet ve inançlarının tespitinin de çok önemli yeri vardır.

Hemen hemen bütün hayvan masallarında kahramanlar, teşhis ve intak sanatı ile yer aldığından, hayvanların insanlar gibi yaşamakta ve inanmaktadırlar. Masallarda hem hayvanların yaşayışları, hem de onlar vasıtasıyla anlatıldığı bölgeye ait insanların yaşayışı da yansımaktadır. Masallar içinde bu konuyu en az aksettiren veriler, hayvan masalları olmasına rağmen incelediğimiz metinlerden şu bilgileri elde ediniyoruz:

Türk Hayvan Masallarında Yaşayış, Gelenekler ve İnançlar:

Aile/dost/komşu ilişkileri:

Hasta kimselerin ziyaretine gidilir. Hasta padişah ise bütün hayvanların onu ziyaret etmesi gerekir. Bir hediye götürülürse daha da iyi olur.(T5); Akraba uzakta da olsa ziyaretine gidilir.(T9v/1); Komşular birbirine iyi davranmalı, birbirlerine

kötülük etmemelidirler.(T9v/3); Evlere misafir davet edilir, karnı doyurulur, güzelce ağırlanır. Fakat yine de her daveti kabul etmek yanlıştır.(T25); Bazı masallarda kahramanlar birbirlerine“bey”; “Lal Paşa’nın oğlu, Ferik Paşa’nın torunu tilki bey”(T7); “arkadaş”(T21).

Evlenme:

Kız istemeye gidildiğinde “Allah’ın emri, peygamberin kavli ile kızınızı istemeye geldik.” denilir.(T35);

İş bölümü ve paylaşım:

Ekini ortak ekenler ortak paylaşırlar. (T11v); Fakat bazı hayvanlar bu aşamada hile yapıp diğerlerinden daha fazla almak isterler. (T17)

Hukuk/gelenek:

Arazi, çeşme miras kalabilir. O yerin kime ait olduğunu isbat için şahit gösterilir(T19); Anlaşmalarda şart ileri sürülebilir.(T19); Bir yere yerleşmeye kalkan kişi muhtara danışmalı. Muhtar muhtarı olduğu yerleşim alanın koruyuculuğunu da yapar.(23); Kabahat işleyen veya bir kabahat işlediği ileri sürülen kimsenin çocuğu rehin alınabilir.(J14); Kuşlar krallarını hepsinin katıldığı seçimle belirlerler.(J18v).

Hayvan otlatma/otlama ile ilgili olanlar:

Bayır ve çayırları benim demek yanlıştır. Buralar Allah’a ait yerlerdir. Hayvanlar oralarda rahatlıkla otlayabilmelidirler.(T19)

Avlama:

Bazı av usulleri büyüklerden kalmadır.(T22)

Mevsime bağlı günlük hayat:

Yaylaya göç çok uzun zaman alır. (T14**);** Yaylaya göçerken ihtiyar eşek, ihtiyar koyun ve uyuz köpek sürüye yetişemez diye köyde bırakılır.(T19) ; Kışın yiyeceğin kıt olduğu günlerde, yiyecek paylaşılır. Veya yapılan imtihan sonunda bütün yiyecekleri kazanan alır.(T21); Kışın evde ocağın kenarında oturur ve yatılır. Yazdan hazırlanan yağ, helva gibi yiyecekler küplere konulup kışın yenilmesi için saklanır.(T4)

Giyim, süslenme:

El ve ayağa kına yakılır.(T25), (T29/1), (T29v/3); Başa yeşil sarık sarılır,(T25);

Eğlence:

Sohbet edilirken saz da çalınır . Saz çalınırken söylenen sözler mesaj niteliği de taşıyabilir.(T28); Seçitli gayelerle koşu yarışı yapılır. Önemli olan eşit güçlerin katılması değil, kazanmaktır. (T15)

Dinî hayat ve inançlar:

Ölen birisini ardından mevlit okutulur.(T29), (T29v/3); Ölü evinde ölünün canı için zerde, pilav ikram edilir.(T29v/3); Hacca giderken tanıdıklar çağrılarak onlarla helallaşılır.(T30)

Diğer:

At "Künyemi ayağımın altına yazın" diyor.(T21)

Çöp atarak kura çekme.(T13)

Japon Hayvan Masallarında Yaşayış, Gelenekler ve İnançlar:

Aile/dost/komşu ilişkileri:

Anne babaya iyi davranmak gerekir. İyi davranmayan kötü evladı yalnız hemcinsleri değil, tabiat da cezalandırır.(J13); Anne çocuklarını doyurmak için kendisi aç kalabilir, hatta ölebilir de.(J13); Anne çocuğuna ninni söylerken o anlamasa bile, bu ninnilerin sözlerinde günlük hayata ait bilgiler de verir.Bu bilgiler daha ziyade büyükler için anlam taşır.(J4); Bazı evlat anne ve babasına çok düşkün olur.(J17); Yardım severlik.(J19), (J19v);

Tanıdıkların birbirlerini evine davet ederler. Uzun zamandan sonra karşılaşan iki kişiden birisi diğerini yemeğe davet eder.(J7v/1); Eve gelen misafir çeşitli yemekler ikram ederek ağırlamak gerektir. Misafiri gerektiği gibi karşılamamak geleneğe aykırı bir davranıştır, misafirine değer vermemek demektir.(J2) Böyle durumda davet edilen kişiden özür dilemek gerekir.Ama aynı olumsuz davranış birkaç kere tekrarlanmamalıdır.(J2); Bir yere davet edilince güzel kıyafetle gidilir. (J20); Yemeğe davet edilenin özelliğine göre ikram yapılır.(J20); Birisine hitap ederken "bey"(J1), "arkadaş" (J3) diye hitap edilir.Bunun yanında olumsuz hitaplar da vardır; (J12), (J29).

İş bölümü ve paylaşım:

Bazı yemekler işbirliği ile hazırlanır.(J7), (J7v/1), (J7v/2)

Hukuk/gelenek:

Nasıl anlaşıldıysa öyle hareket edilir.(TJ7); Hırsızlık cezalandırılır.(J10); Bencillik hoş karşılanmaz.(J25);

Giyim, süslenme:

Bembeyaz rengin üzerine fırça ile renkli desenler çizilirse daha güzel olur."(J15); Sarayda bazı kimseler iplikleri kendileri boyayarak kimono dikmekle görevlendirilirler.(J16):

Eğlence:

Yılbaşında moçi yenilir. Moçi yapamayanlar kapı kapı dolaşıp her evden moçi yapmak için pirinç toplarlar. Ayrıca yılbaşında koşma yarışı yapılır.(J7); Köyde birbirinden ödünç alet alınır.(J7) Yarışı kazanana ödül verilir.(J28v/1);

Dinî hayat ve inançlar:

Eski zamanda insanlar senede bir kere waraji denilen özel ayakkabıların giyer, dağlar, dereler aşarak İsemari için şinto tapınağına giderlermiş. Çünkü İsemari yapmadan yeni seneye geçemeyeceklerine inanırlarmış.(J3) Beyaz yılanın yaşadığı ırmaktan geçen kayıklar her zaman beyaz kumaş bağlarlar.(J32) ;

Diğer:

Herkesin kendine uygun yerde yaşaması daha doğrudur.(J25);

Erkeğin çok ağlaması beğenilmeyen bir davranıştır.(J26);

Vücutta kesilen yere miso denen salça sürülür.(J26);

Japonca da, bir şeyi koyduğu yeri unutup paniğe kapılana "alakarga" denilir.(J23); Unutup aramaktan vazgeçilmiş gibi davranılan şeye "örümcek kuşunun kurbanı" denilir.(J23);Japonya'da konuşulurken bazen kelimelerin birbirine benzeyen seslerinden dolayı kelime oyunu yapılır.(J33), (J33v);

Yeni bir yerin keşfi için önce öncü kuvvet gönderilir.(J34).

Bir Japon masalında efsanevî prensesin iyileşmesi için falcının tavsiyesinin yerine getirilmeye çalışılması Japonya'da falcılık inancının olduğuna işaret olduğunu söyleyebiliriz. .(J5)

Bir Japon masalında vücut yanığı, arı sokması gibi durumlarda o bölgeye bir çeşit salça olan miso'nun sürüldüğünü öğreniyoruz.(J26).

Türk ve Japon Hayvan Masallarında Yaşayış, Gelenek ve İnançların Karşılaştırılması:

Bir milletin özelliklerinin belirlenmesinde o ulusun yaşayış şartları, yaşayış tarzı ve inançları çok önemli yer tutar. Milletlerin bu özellikleri eserlerine yansır.

Hayvan masallarının önemli kısmında hayvanlara insanî özellikler yüklenir. Onlar insan gibi duyar, düşünür, konuşur ve yaşarlar. Bu sebeple masallarda yaşayışla ilgili unsurları iki başlık altında toplayabiliriz:

Hayvanların tabii yaşayışlarının yer aldığı masallar:Bazı hayvanlar dağda, bazıları yaylada, bazıları kumsalda, azıları denizde vb. yaşarlar. Uçurum kenarı, ağac üstü, göl bazı hayvanlar için korunma mahalli olduğu gibi bazıları için hayatî tehlike taşıyan yerlerdir. Yaz, kış, yağmur, güneşin etkisi hayvanlara göre değişir. Türk ve Japon masallarının bir kısmında olay bu şartlar içinde geçer.

Hayvanların insan niteliklerine büründürülerek yer aldığı masallarda ise o ülkenin insanın günlük hayatı, sosyal ilişkileri hakkındaki bilgiler birbirine oldukça yakındır:

Aile sevgisi, iyi komşu ilişkileri(T9v/1), (J13), (J17); yardım (T4), (T19), (J7))(J19v) v.b., işbölümü(T11), (J7), (J7v/1), (7v/2). gibi iyi sosyal ilişkiler; bunula birlikte insanî ilişkilerde ortaya çıkabilecek olumsuzluklar (T17), (T22), (J25)

Birlerine hitapta, arada olumsuz seslenmeler olmakla birlikte(J29), genellikle saygı ve sevgi dolu hitaplar(T17), (J1)v.b.;

Hukukla, gelenekle ilgili olarak; miras (T19), anlaşmalar (T19), (J7), (J14); suçluların cezalandırılması; (T30)

Eğlence ile ilgili olarak yarışlar(T15), gösteriler(J 25) ve bu konu ile ilgili olarak yapılan hileler;

Çok az geçmekle beraber, Türk ve Japon masallarındaki önemli farklılıklardan birisi dinî hayat ve inançla ilgili olanlardır. Türkler islamiyete uygun, Hac ziyareti (T30), mevlit (T29), (T29v/3), cenaze evindeki ikram(T29v/3) geçerken Japon masllarında İsemari ziyareti(J3), Budist öğretileri(J29) ile ilgili unsurlara rastlıyoruz.

Konu ile ilgili diğer farklılıklar şunlardır:

Türklerde yaylaya çıkışla ilgili motifler; (T14), (T19); Toplantıda saz çalıp türkü söylemek (T28);Çöp atarak kura çekme adeti vardır.(T13) Bir masalda künyenin ayak altına yazılması (T21); kız isteme ile ilgili gelenek(T35)

Giyim, süslenme ile ilgili farklar: Türklerde yeşil sarık ve ele ayağa kına yakmak (T25)geçmesine karşılık Japonlarda renkli kıyafetin güzelliği(J15), (J16), kimono(J16) ve dinî ziyaret için özel olarak giyilen waraji (J3).

3. 5. Şekil:

İncelediğimiz masalların önemli kısmı mensurdur. Bununla birlikte bazı masallarda manzum kısımlar da bulunmaktadır.

Türk Hayvan Masallarında Şekil:

Seçtiğimiz Türk masallarının bir kısmı mahalli ağızla, yahut anlatıcının ağzından çıktığı şekilde tesbit edilmiştir. Fakat bazı masallardaki dil ve üsluptan önemli kısmının yazı diline uygun olarak düzeltildiği anlaşılmaktadır. Japon masallarının önemli kısmı da yeniden düzenlenmiştir. Bu sebeple manzum kısımlar hakkında kesin bir şey söylemek mümkün değildir.

İçinde manzum kısım olan masalların bir kısmında manzum kısım söylenmeden haber verilmekte, bazılarında ise doğrudan söylenmektedir:

14.masaldaki "türkü" ders vermek amacıyla söylenmiştir.

"Verik verik vatana,
Gelin bakın şu serilip yatana,
Ardıç gibi yay olur,
Seyilde kalan böyle olur." (14)

Tilki yemeği nasıl bölüştüreceğini manzum olarak anlatır:

"Boz öküz öğle yemeği olsun,
Gündüz yemeğin koyun olsun,
Akşam yemeğin tavuk olusun,
Tilki kenarda kalsın." (18)

Hayvanlar ellerine odun alıp onu saz gibi kullanarak "türkü" söylerler:

Ayı:

"Tıngır sazım,
Tıngır sazım,
Bir dana yemiştim
Biri de bacadan düştü."(T28)

Kurt:

"Tıgır sazım,
Tıngır sazım
Bir keçi yemiştim,
Şimdi bir tane daha geldi."(T28)

Tilki:

"Tıngır sazım,
Tıngır sazım,
Bir koyun yemiştim
Şimdi bir tane daha geldi."(T28)

Keçi:

"Tıngır sazım,
Tıngır sazım,
Bir kurt yiyip derisine bürünmüştüm,
Şimdi birini daha yiyeceğim."(T28)

Dana:

"Tıngır sazım,
Tıngır sazım,
Bir ayı yiyip derisine bürünmüştüm,
Şimdi birini daha yiyeceğim."(T28

Koyun:

"Tıngır sazım,
Tıngır sazım,
Bir tilki yiiyp derisine bürünmüştüm,
Şimdi birisini daha yiyeceğim."(T28)

Ayşe, Fatma Kuzular başlıklı masalda anne koyun eve gelince kuzularına şöyle sesleniyor:

"Ayşe, Fatma kuzular
Memelerim sızılar,
Açın kapıyı size meme veriyim." (T29v/3)

Japon Hayvan Masallarında Şekil:

Japon Masalları da mensur verilerdir. Bununla birlikte tıpkı Türk masallarında olduğu gibi yer yer manzum kısımlara da rastlanmaktadır:

Bir su samuru:
"Yosun bir kere
Tekrar bir kere
Balık bir kere "diye suşi hazırlar.(J1);
Esmer salyangoz, kargaya:
"Kuş denen sen misin?
Kristal gözlerde kadife şapkası
Korkuyorum korkuyorum diyerek ötse bile
Asla korkuyorum dememesi gerekir
"Kanro kanro"[24] diye öten sesi duyulunca
Buda'nın öğretici Namuamidabutsu[25]
Gerçekten karga efendi çok ulu kuştur.
Hayır sanki kuşların kralı gibidir." (J29)

Karga övüldüğü için gururlanır ve ayaklarını gevşetir. Bu fırsatı bekleyen salyangoz kaçıp toprağın içine biraz girer ve::

"Senin gözlerin sümüklü böceğin gözleri
Senin ayaklarına bakınca demircinin ateş çubukları
Senin şeklin kara, kel ve çiçek hastalığının kabarcığıyla
Senin sesini duyunca uyuyan bebek uyanır
"Garakuta garakuta", "ga"diye bildiği bütün kötü sözleri söyler."(J29)

[24] Herhalde kuşun ötme sesidir.
[25] Buda'ya tapıp onun öğretisine uyacağım anlamında bir duadır.

Türk ve Japon Masallarının Şekil Bakımından Karşılaştırılması:

Masal mensur bir türdür. Böyle olmakla birlikte gerek Türk gerekse Japon masallarında manzum kısımlara da rastlanmaktadır. Bu kısımlar şarkı, türkü, ninni ve şiirlerdir[26].

Türk masallarında manzum parçalar şu sebeplerle dile getirilmektedir.:

14.masaldaki "türkü" ders vermek amacıyla söylenir, 18.masalda tilki yemeği nasıl bölüştüreceğini yine manzum olarak anlatır. 29. masalın üçüncü varyantında kuzuların annesi onlara manzum ifade ile seslenir. 28. masalda ise; ayı, kurt, tilki, keçi, dana, koyun ellerine odun alıp onu saz gibi kullanarak sıra ile "türkü" söylerler.

Japon masallarında manzum parçalar şu sebeplerle söylenir:

1.masalda su samuru yemek yaparken, yemeği nasıl yaptığını ifade eden şarkı söyler. 29. masalda esmer salyangoz, kendini yemek üzere olan kargayı manzum söyleyişle över. Bu manzum ifade o kadar etkili olur ki karga duygulanarak pençesini gevşetir. Salyangoz bunu fırsat bilip toprak altına kaçar. Kendisini emniyete aldıktan sonra oradan yine manzum olarak kargaya söver, kaçar.

3. 6. Formeller:

Masallardaki kalıplaşmış ifadelere formel denilir. Genellikle belirli olan bu kalıp ifadeler masalda bulundukları yere göre giriş, geçiş ve bitiş gibi farklı görevler üstlenirler.

Bazı masallarda hiç formel ifade bulunmaz. Böyle masallarda anlatıma doğrudan başlanır. Bazılarında ise anlatıcının sanatkarlığını gösteren orijinal formel ifadeler, masala ayrı bir değer kazandırır.

Giriş Formelleri:

Türk masllarındaki giriş formelleri:

İncelediğimiz 81 masaldan on tanesinde giriş formeli yoktur(T2v), (T4), (T6), (T9), (T9v/1), (T11), (T24), (T30v), (T32), (T34).

[26] Bu konuda diğer dikkat çekici nokta, Türk ve Japon masallarında mahzum kısımların önemli kısmının ahenkle söylenmesidir.

Türk masallarındaki giriş formelleri:

Bazı masallar bir iki cümlelik **sade giriş formelleri** ile başlar:

“ Çok eski zamanda...mış.”(18v)

“Çok eski zamanlarda..”(T7), (T8), (T14), (T20)

“Çok eski zaman hikâyesiymiş.”(J30)

“Geçmiş zamanlarda....mış”(T13), (T33)

“Günlerde bir gün...”(T1),

“Günlerden bir gün...” (T5), (T7), (T18), (t25)

“Günün birinde...”(T9v/2), (T15)

“Bir varıdı, bir youhudu var, deyenner azıdı, çoh deyenner heç yohudu. Vahdın birinde...”(T22)

“Bir varmış, bir yokmuş...mış.”(T23), (T26), (T29v/1), (T29v/2), (T31/v)

“Bir varmış, bir yokmuş...Evvel zaman içinde ...mış.”(T19)

“Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde galbur saman içinde.....mış.”(T2),(T11/v), (T12)

“Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde ..mış.”(T29)

“Bir varmış, bir yokmuş, çok eski zamanlarda...mış.”(T9v/3), (T30)

“Bir van-rmış, bir yoğumuş, çok demesi günahmış.”(T31) ö3232ö v2v Vanmış, yoğumuş..mış”(T27)

“Zamanın birinde..”(T3), (T28)

Bazı masallar ise **tekerlemeli giriş formelleri** ile başlar:

“Dilki dilki dilber, guyruğunun ucu tülber, ayı ahmak, domuz tokmak, çakal çarık, davşan arık, keklik ekmek.”(T2)

“Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içindede, develer tellal iken, babam erkek, annem kız iken, yatarak, kalkarak, kahve, tütün içerek, lale, sümbül biçerek vakitler geçerken...” (T21);

“Bir varımış, bir yoğumuş, evvel zaman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, ..mış”(T29)

Japon masallarındaki giriş formelleri:

"Çok çok eski zamana ait bir hikâyedir."(J13)

"Çok eski zamanda...mış."(J5), (J7), (J16), (J19), (J20), (J25)

"Çok eski zamanlarda...mış."(J1)

"Çok eski bir hikâyeymiş."(J12)

"Çok eski bir zamanda..mış."(J21)

"Çok eski bir zamanmış."(J15)

"Çok eski zamanda.."(J33/v)

"Çok eski zamana ait bir hikayedir."(J13)

"Eski zamanlarda...mış."(J3), (J24), (J28v/2)

"Eski zamanda...mış."(J7v/1), (10), (J15v), (19v), (J20), (J28v/3), (J33), (J35)

"Eski zamanda bir gün..."(9)

"Eski zamandaymış."(J22)

"Evvel zamanda...mış."(J17)

Japon masallarında **tekerlemeli giriş formeli**ne rastlamadık.

Bitiş Formelleri:

İncelediğimiz 82 Japın masallarından onüç tanesinde giriş formeli yoktur: (J2), (J4), (J6), (J8), (J11), (J14), (J18), (J23), (J26v/2), (J28v/2), (J29), (J32), (J34).

Türk masallarındaki bitiş formelleri:

Anlatanın anlatım ustalığına bağlı olarak, bitiş formellerinde genellikle olay sade bir şekilde bitirilmektedir.

Bazı masallar ise **özetleyen bitiş**le tamamlanır. Bu bitirişlerde anlatılanlar bir atasözü, bir nasihat veya anlatılanların son cümle olarak özetlenmesi ile sonuçlanır:

"İşte bundan dolayı tilkiye kurnaz demişler."(T5), "Zaten tilki bağlar, çakar çözer" der" T7)

""Aslan kardeş, eğer geyiğin beyni olsaydı, ben onu iki kere kandırıp buraya getirebilir miydim?" der"(T8)

“”Dosdoğru arkadaşlık yapsaydın, dipdiri bu yakaya geçerdin. Eğri büğrü arkadaşlığın sonu işte böyle olur.” Koyuyor orda yılanı, çekip gidiyor.” (T9)

“Böylece, kötülük yapan da kötülük bulmuş olur.” (T9v/2)

“Arkadaşına hainlik düşünenin sonu da böyle olur.” (T9v/3) “İşte bunun için atalarımız:”Akşamın işini sabaha bırakma, pişmiş yemeğe su katma”, derler. Bu sebeple her zaman okuyan, yürüyen ve konuşan kazanır.” (T15) ; “Kara deden uslandı” demiş.”(T27); “Senin aklın sana yetmezken, niçin başkalarına akıl vermeğe çalışırsın? İşte sonunda yaptığın işin cezasını buldun.” der.”(T31v)

Bazı masallarda ise anlatıcı masalını bir cümleyle bitirir.İncelediğimiz masallardaki **ani bitiş formelleri** şunlardır:

“Böylece de ayı ile dilkinin masalı sona ermiş.”(T2)

“Bu masal da burada biter.” (T14)

“Bu hekatım da bu heter.”(T17); Masal da burada biter.”(T25); “Bu masal da burda biter.”(T31v

Şahsi bitirişlerde ise anlatıcının sanatkarlığı kendini gösterir:

“Men de ordaydım. Bunnarı belece gördüm, tülkünün dalına tüşdüm, gavaladım tuta bilmedim. Geldim burya çıhdım. Onnar yedi işdi hammısı yerin divine koşdi, biz de yeyif içif bu dünyada gezirih. Galin salamat.” (T22)

“-Balam buralarda çoh bilmişler üçün buni gullanıllar. Herifn bi tenesinin bi oğlu olabülür. Babsi buna öğüt vermah isder. Bu öğüdi dorğudan dorğuya oğluna demez. Şimdi size annatdığım bu garga hekatını armadır. Annadır ki, oğlu bundanbi hisse gapsın. Sati, ahlı varışa bundan bi hisse alır. Yoh eğer ahlı yoğusa sen elli söyle gene o büldüğüni işler.” (T32);

<u>Japon masallarındaki bitiş formelleri:</u>

Japon masallarında **özetleyen bitişler**le sonuçlandırılan çok sayıda masal vardır:

“Kötülük yapanın sonu böyle olur.”(J1) ;“Bundan dolayı, o günden beri denizanası kemiksizdir. Deniz kaplumbağasının sırt kemiklerideki kırılma izi ise, hâlâ görülmektedir.”(J5);“Bundan dolayı maymunun yüzü ve kıçı kırmızı imiş.”(J7v/1)); “Böyle kurnazlar her yerde varmış.(J7); “O zamandan beri, soğuk

kışlarda bile, kurbağaların "ırmağa giriş" mevsiminde, güneyden ılık bir rüzgar esmeğe başlar."(J8);"Bundan dolayı fareyle su samurunun arası daima kötü olmuş." (J10)"Anne babaya kötülük yapmak nasıl korkunç bir şeymiş.(J13); Karganın bütün vücudunun bu sebeple kapkara olduğu söylenir. Şimdi bile karga ile doğan düşmandır. Karga doğanı gördüğünde ona vurmağa çalışır. Ancak doğan iyi uçabildiği için "pihyororo pihyororo" diyerek süratle kaçar."(J15); Bundan dolayı ağaçkakan ve serçe Tanrının dediği gibi yaşıyorlarmış.(J16)

"Sadece birisini yakalaması gerekirken, daha fazlasını isteyen doğanın hem ayakları kırılmış, hem de pençeleri sökülmüş.Bundan da :"Çok şey isteyen doğanın tırnakları sökülür" atasözü ortaya çıkmış."(J18); Ondan sonra her zaman "çiççi çiççi" diye öterek, şikayet edip yaşamaya başlamış."(18v); Ondan dolayı karidesin sırtı kambur kalmış."(J24); O zamandan beri maymunun yüzü kıpkırmızı ve kıçı tüysüzmüş. Yengecin de kıskaçlarında tüy olmaya başlamış.(J28); Bu günkü tilkilerin kaşı, ta o zamandan kalmaymış. Tilki ise, ununla hip böbürlenirmiş.(J28v/1);"Yılan tarafından yutulmakta olan bir kurbağa görünce, eğer yılan kurbağayı arak tarafından yutuyorsa onu kurtarmaya gerek yoktur, ancak eğer yılanı kurbağayı kafasından yutarken görürseniz ona vuracaksınız."(J30);"Bundan sonra bu ırmaktan geçen kayıklar her zaman beyaz kumaş bağlamaya başlamışlar."(J32); "Bundan sonra karıncanın bel kısmı ince olmuş. Sabahtan akşama kadar devamlı çalışıyormuş."(J33)

"Ondan sonra Okinawa'nın her tarafından solucanlar yaşamaya başlamış.(J34)

Japon masallarında **ani bitiş formeli**ne yalnız bir masalda rastlanmaktadır:

"Masal da böyle bitmiş."(J20)

Bazı Japon masalları sonuç ifadesinden sonra veya yalnız bitiş ifadesi olarak, yalnız anlatıldığı bölge şivesine mahsus bir ifadeyle bitirilmektedir. Bunlara **şahsi bitirişler** demek mümkündür: "Aa, makkuroke no hanashi."(J7); Şiveye mahsuus bitirişler: "Sourai, mettari hai no kuso."(19v)

Türk ve Japon Masallarının Formeller Bakımından Karşılaştırılması:

Türk ve Japon masallarında **sade giriş formelleri** genellikle ortaktır. Masalların önemli kısmı anlatılan olayın çok eski zamanda olduğunu ifade eden kalıp ifadelerle başlar.

İncelediğimiz Türk masallarından 3 tanesi **tekerlemeli giriş** formeli ile başlamasına karşılık (T2), (T21), (T29), Japon masallarında tekerlemeli girişe rastlanmamıştır.

Her iki ülkenin masallarının bazılarında ise anlatıma, giriş formeli olmadan doğrudan doğruya başlar. (T2v), (T4), (T6)(T9), v..;(J4,(J14), (J29), (J34)vb.

Masalların sonunda yer alan bitiş formellerinden özetleyen bitişler hem Türk hem de Japon masallarında çokça yer almasına rağmen nitelik bakımından farklılık gösterirler.

Türk masallarındaki **özetleyen bitişlerin** önemli kısmı atasözü özelliği gösteren öğüt cümlesi/cümleleriyle bitmektedir.(T7), (T9), (T9v/2) vb. Japonya'da nasihatle sonlanan hayvan masalları daha azdır.(J1), (J18) vb. Buna karşılık hayvanların özelliklerinin sebeplerini açıklayan özet cümle ile bite masallar önemli yer tutmaktadır (J5),(J13), (J24), (J28v/1)vb. Yahut hayvanların yaşam şartlarının sebebini bir olaya bağlayarak anlatılıyor. (J8),(J18v)vb.

Anlatıcı tarafından masalın "Bu masal da burada biter."(T14) gibi ani ifadeyle bitirildiği 5 Türk masalı varken,(T2), (T17),(25), (T31v) (aynı şekilde bitirilen 1 Japon masalı vardır.(J20)

Türk masallarında anlatanın şahsiyetini yansıtan 2 şahsî bitiş vardır. İkisi de Kars bölgesine aittir.(T22), (T32).

Japon masalarında Türk masallarına benzer şahsî bitirişlerle karşılaşılmadı. Bununla beraber sonuç ifadesi olarak, bölgelere has şive ile sonuçlanan bitişleri, şahsi bitişler diye nitelendirmek mümkündür.(J7), (J19v) vb.

4.0. Dil ve Üslup:

Tezimize aldığımız masalların bir kısmı, konuşma diline ve şive özelliklerine bağlı olunarak derlenmiştir. Kitapların bir kısmı dinleyiciye değil, okuyucuya hitap etmek maksadıyla basıldığından, masallar yazı diline uydurulmak gayesiyle yeniden

düzenlenmiştir. Ayrıca Japon masalları üzerinde yaptığımız incelemede temel aldığımız metinler, orijinal olmayıp tercüme metinlerdir. Bu sebeple masalların dili ve üslubu konusunda söyleyeceklerimiz basit birkaç tesbitten öteye gidemeyecektir.

Türk ve Japon masallarını dil ve üslup bakımından incelediğimizde hemen hemen aynı özelliklerle karşılaşıyoruz:

Masallar günlük konuşma dili ve sade üslupla anlatıldığı gibi, bizim üzerinde durduğumuz hayvan masalları genellikle çocuklara anlatıldığından, diğer masallara göre daha anlaşılır bir dil ile söylenmiştir. Şive özelliği taşıyan masallar da ise o bölgeye ait özel kelime ve söyleyişler yer almaktadır.

Üslupla ilgili özelliklerden en önemlisi Türk ve Japon masallarında karşılıklı konuşmalara çok yer verilmesidir. Her iki masallar da secili söyleyişler olmakla beraber (T17) Japon masallarında en dikkat çekici nokta, ses taklitlerinin çokça yer almasıdır. Söz konusu sesler şunlardır:

"Ensado gattaraya

Ensado gattaraya"(J7v/2)

"oppara sappara"(J7v/2)

Kurbağa sesi "gyu"(J11), horozun sol ayağından çıkan ses: "nukunuku"(J12); ağacın yapraklarının düşme sesi "para para"; kuru dalların düşüş sesi:"pokin pokin"(J13); karga sesi "yai yai" veya "ahou ahou"(J14); doğanını ötüşü "pihyororo pihyororo"(J15); çalıkuşunun şikayetini ifade eden ötüşü "çiççi çiççi"(J18v); çaylağın seslenişi "Pi-hyoro, pi-hyoro"(J21); Japon bülbülünün ötüşü "Hokekyo, hokekyo"(J22); üzgün fare sesi "çi-çi", tartışmada yenilen şef farenin sesi "ki-ki"(J22); alakarganın taşlı yolda çaydanlık sürüklenirken çıkan sese benzer ötüşü "Jya-jya-jya" dır.(J23); Karga güzel öterken çıkarttığı ses "kanro kanro", öfkelenince çıkarttığı ses "kuwan kuwan"dır.(J29)

S O N U Ç

Türkiye ve Japonya coğrafî bakımdan birbirine oldukça uzak bölgelerde olmasına rağmen, Türk ve Japon halklarının birbirlerine olan yakınlığı bilinmektedir. Söz konusu ülkelerin folklorik eserleri üzerinde karşılaştırmalı yöntemle yapılacak araştırmaların bu milletlerin kültürel yakınlıkları hakkında önemli sonuçlar vereceği muhakkaktır.

Türkiye'de Japon masalları ile ilgili pek az yayın vardır. Fakat Türk ve Japon masallarını karşılaştırmalı yöntemle ele alan çalışma yoktur. Biz bu konuda bir ilki gerçekleştirerek, Türk ve Japon hayvan masallarını karşılaştıran bir inceleme yapmak istedik.

Tezi hazırlarken, iki uzak ve dost ülkenin masallar üzerinde çalışan Japon ve Türk bilim adamlarının kullandıkları metotlardan, inceledikleri ve neşrettikleri malzemeden yararlandık.

Çalışmadaki amacımız iki ülkenin hayvan masallarını karşılaştırmak olduğundan, incelememize temel oluşturacak masalları derleme yoluyla değil, neşredilmiş masallardan seçtik. Bu amaçla yayınlanmış masalları tarayarak hayvan masallarını tespit ettik. Elde ettiğimiz malzemeyi yüksek lisans tezi sınırları içinde tutmak için tezimize yalnız, kahramanları hayvan-hayvan olan masalları aldık. İçinde insan olan masalları çalışmamız dışında bıraktık.

Hayvan masalları, masalların bütünü içerisinde en sınırlı olanlarındandır. Bu sebeple masalların varyantlarına da önem vererek, onları da incelememize dahil ettik. Böylece, Türk ve Japon Hayvan Masalları'ndan 70 adet masalı, tezimizde 23 varyantı ile birlikte, farklılıkları ve benzerlikleri açısından karşılaştırdık.

Türk ve Japon hayvan masalları, tema yönünden genel olarak, beşerî ve sosyal temel özelliklerden kaynaklanan ortalık göstermektedir.

Kahramanları hayvan olan masallarımızda, toplam 74 çeşit hayvan yer almaktadır. Bu hayvanların çeşitliliği ve masallarda geçiş sayıları bakımından, Türk ve Japon masallarında yakınlık olduğu söylenemez. Her iki ülkenin masalında yer alan 73 çeşit hayvan arasında, ortak olarak yer alan hayvan sayısı 18'dir. En fazla geçen ortak hayvanlar ise tavşan, tilki, karga ve kaplumbağadır. Bununla birlikte

temsil ettikleri insanî özellikler bakımından oldukça önemli yakınlık olduğu görülmektedir.

Her iki ülkenin masallarında mekân bakımından önemli ayrılık yoktur. Dağ, tepe, yol, genel olarak ağaç, çay, dere, ırmak ortak olarak yer alırken, Japon masallarında ada, ağaç çeşitleri daha fazla yer almaktadır.

Masallarda az geçen eşya ve aletler arasında ortaklık da çok azdır.

Türk ve Japon masallarında genellikle hayvanların tabiî yiyecekleri yer almakla beraber insanların hazırladıkları yiyecekler/yemeklerle de karşılaşıyoruz. Bu konuda Japon masallarının, incelediğimiz masal grubunun özellikleri göz önüne alındığında oldukça zengin tablo sergilediği söylenebilir.

Kahramanları yalnız hayvan olan bu masallar; yaşayış, gelenek ve inançlar bakımından en az malzeye sahip verilerdir. Böyle olmakla beraber, yaşayış ve gelenekler bakımından her iki ülkenin masallarının oldukça yaklaştığı anlaşılmaktadır. Çok az yer almakla beraber, Türk ve Japon masallarındaki önemli farklardan birisinin dinî hayat ve inançlarla ilgili olduğu görülmektedir.

Şekil bakımından her iki ülkenin masalları çok yakın özelliklere sahiptir. Türk ve Japon masalları, masal türünün genel özelliğine uygun olarak mensur verilerdir. Her iki ülkenin masallarında da manzum parçalar bulunmaktadır.

Türk ve Japon hayvan masallarında giriş formelleri de genellikle ortaktır. Türk masallarında tekerlemeli giriş formeli olmasına karşılık, incelediğimiz Japon masallarında bu özelliğe sahip masala rastlanmamıştır.

Türk masallarında özetleyen bitişlerin önemli kısmı atasözü özelliği gösteren cümlelerle bitmesine karşılık, Japon masallarındaki özetleyen bitişlerde, daha çok hayvanların beden, yaşayış, ses v.b. özelliklerinin sebeplerini açıklayan cümleler vardır.

Tezimize aldığımız masalların bir kısmı derlendiği gibi yazıya aktarılmış, bir kısmı ise yazı diline uydurulmuştur. Özellikle Japon masalları üzerinde yaptığımız incelemeye temel aldığımız metinler, tercüme olduğu için, masalların dili ve üslubu konusunda söyleyeceklerimiz birkaç basit tespitten öteye gidememiştir.

Türk ve Japon masalları dil ve üslup özellikleri bakımından, genel olarak benzerlik göstermektedir: Her iki masal grubunda da günlük konuşma dili ve sade

üslup hakimdir. Şive özelliği taşıyan masallarda o bölgelere ait özel kelime ve söyleyişler yer almaktadır. Üslupla ilgili önemli özellikler, masallarda diyaloglara çok yer verilmesi ve bilhassa Japon masallarında ses taklitlerinin çokça yer almasıdır.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

ABE, Naobumi, TAKAHAŞİ Tedd: **Nihon no şikumi(Japonya'nın yapısı)**, Tokyo, Kodanşa International, 27 Nisan 2001.

AİKAWA, Tugumoto v.d.: **Nihon tate yoko(Japonya'nın olduğu gibi)**, Çev. AŞ.Japan Research, 3.bs., Tokyo, Gakken, 1997.

ALPTEKİN, Ali Berat: **Hayvan Masalları,** Ankara 1991.
Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı, Akçağ Yayınları, Ankara 1997.

ARSLAN, Ahmet Ali: **Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatlarında Masallar,** 2cilt, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2000.

AŞİDA, Şojiro: **Doubutsu şinko jiten(Hayvana tapılan sözlük)**, Tokyo, Hokuşindo, 5 Nisan1999.

BAYRI, Halit Mehmet, "Halk Masalları Hakkında", **Halk Bilgisi Haberleri,** c.5, nr.60, 1936.

BORATAV, Pertev Naili: **Zaman Zaman İçinde,** İstanbul 1959.
Az Gittik Uz Gittik, Ankara 1969.
100 Soruda Türk Halk Edebiyatı, 5.b.s., İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1988.

Hz.Muhsine Helimoğlu(Yavuz), **Masallar I: Uçar Leyli,** İstanbul Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, 2001.

COMPREHENSIVE English-Japanese Dictionary, Ed. Obunşa, 2 bs., Tokyo, Obunşa, 1995.

ÇOBANOĞLU, Özkul; **Halk Bilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş,** Ankara, Akçağ Yayınları, 1999.

EBERHART, W, BORATAV, P.Naili:**Typen Türkishcher Volksmarchen,** Franz Steiner Verlag GMBH, Wiesbaden 1953.

ENDO,Yoşiki, İKEGAKİ, Takeo: **Nihon bungakuşi(Japon Edebiyat Tarihi)**, 27.bs.,Kyoto, Çuoutoşo, 29 Ocak 1981.

EREN, Hasan, v.d.: **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2 c., Ankara 1988.

ERTİZMAN, Ayşe, Arzu; **Türk Masalları ile İlgili Kitapların Halkbilimi Araştırma Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi (1928-2002),** İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2003.

FUKUDA, Ajio: **Yanagida Kunio no minzokugaku(Kunio Yanagida'nın Halk Bilimi)**, 2. bs., Tokyo, Yoşikawa Hiroşi bunkan, 10 Haziran 1994.

GÜNAY, Umay: **Elâzığ Masalları,** Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 1975.

"Masal",**Türk Dünyası El Kitabı**, c.III, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 1976(2.b.) 1992. s.321-331.

"Elazığ Kmasallarının Muhtevası", **Fırat Üniversitesi, Fırat Havzası Folklor ve Etnografya Sempozyumu Bildirileri, (24-27) Ekim 1985),** Elazığ, 1992.

HAŞİMOTO, Hiroyuki v.d.: **Mekara uroko no minzokugaku: Ano şikitari niwa konna imiga attanoka(Şaşırtıcı olan halk bilim: O geleneklerin anlamı böyle miydi)**, Ed. Haşimoto Hiroyuki, Tokyo, PHP Kenkyuşo, 29 Mart 2002.

İMOTO, Eiiçi: **Junişi doubutsu no hanaşi (Çin takvimindeki hayvanlarının hikayesi)**, 2. bs., Tokyo, Hoseidaigakuşuppankyoku, 20 Nisan 2000.

İNADA, Koji: **Nihon mukaşibanaşi tsuukan dai 28 kan(Japon masalları bütün görüşü 28.c.)**, Ed. Kouji İnada, Kyoto, Douhouşuppanşa, C:XXIX, No:28, 15 Eylül 1988.

İNOUE, Keiiçi v.d.: **Eigo de hanasu Nihon Q&A(İngilizce ile konuşan Japonya sorular ve cevaplar)**, Ed. Honyakujohosenta, Çev. Patricia Mari Katayama v.d.,6.bs., Tokyo, Kodanşa international, 1996.

İssunbouşi, Sarukani gassen, Uraşima Toaro III (Japanyanın Masalları), Ed. Keigo Seki, Tokyo 2002. Bu kitaptan 3 masal seçtik.

İŞİİ, Susumu v.d.: **Gaisetsu Nihonşi(Japon tarihine giriş)**, Tokyo, Yamakawaşuppanşa, 5 Mart 1982.

KARADAĞ, Metin-AKKAYA Mehmet:**Kazdağı Masalları,** Balıkesir Rotary Kulüp Yayınıdır, Ankara 1997.

KAWAİ, Hayao: **Mukaşibanaşi no şinso(Masalların derinliği)**, 13.bs., Tokyo, Fukuonkanşoin, 10 Ekim 1989.

KAWAİ, Hayao: **Ohanaşi no çie(Hikayenin aklı)**, Tokyo, Asahişinbinşa, 1 Aralık 2000.

KAWAİ, Hayao: **Mukaşibanaşi to Nihonjin no kokoro (Masallarla Japonların yürekleri)**, 20. bs., Tokyo, İwanamişoten, 16 Ocak1991.

KAYA, Korhan, **Hint-Türk-Avrupa Masalları,** İmge Kitapevi Yayınları, 2001.

Kobutori jiisan, kaçikaçi yama: Nihon no mukaşibanaşi I (Kambur Dede, Kaçi Kaçi Dağı: Jaeponyanın Masalları), Ed. Keigo Seki, Tokyo 2002.

MATSUİ, Tomo: **Mukaşibanaşi to kokoro no jiritsu(Masallar ve yürekleri bağımsızlığı)**, Tokyo, Takarajimaşa, 15 Haziran 1994.

Momotaro, Şitakiri suzume, Hanasaka jijii: Nihon no mukaşi banaşi II (Şeftali Çocuk Momotaro, Dili Kesilen Serçe, Ağaçlara Çiçek Açtıran Dede: Japonyanın Masalları), Ed. Keigo Seki, Tokyo 2003.

NAKAMURA, Teiri: **Doubutsutaçi no reiryoku(Hayvanların ruhsal gücü,** 4.bs.,Tokyo, Çikumaşobo, 10 Mayıs 1996.

Kunio Yanagida, **Nihon no mukaşibanaşi (Japonyanın Masalları),** 32 bs., Tokyo 1983.

ÖZKAN, Mustafa, v.d.: **Yüksek Öğrenimde Türk Dli Yazıl ve Sözlü Anlatım,** Filiz Kitabevi, İstanbul 2001.

REDHOUSE, J.W. **Turkish and Engilish Lexion,** İstanbul 1978.

RUBEN, Walter "Hint-Türk Masal Münasbetleri", **Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Falültesi Dergisi,** Ankara 1942, c.I, s.1.;

"İşin Sonuna Bakmalı, Hintlerde, Türklerde, Boccaccio ve Shakespeare'de Bir Masal", **Belleten,** Türk Tarih Kurumu, sayı: 25, Ankara 1943.

SAKAOĞLU, Saim: **Masal Araştırmaları,** Akçağ Yayınları, Ankara 1999.

Gümüşhane ve Bayburt Masalları, Akçağ Yayınları, Ankara 2002.

Sanseido Kokugo Jiten(Japonca sözlügü), Ed. Hidetoşi Kendo v.d., 13 bs., Tokyo, Sanseido, 10 Şubat 1996.

SEYİDOĞLU, Bilge: **Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar,** Atatürk Üniversitesi Doktora tezi (basılmamış), Erzurum 1971.

"Masal", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,** c.6, 1986, s.149.

Erzurum Masalları, Erzurum Kitaplığı, İstanbul 1999.

ŞİMŞEK, Esma: **Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması,**2 cilt T.C.Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 2001.

OZAWA, Toşio v.d.: **Mukaşibanaşi nyumon(Masala giriş)**, Ed. Toşio Ozawa, 6.bs., Tokyo, Gyosei, 20 Nisan 2001.

TAKEDA, Tadaşi: **Nihon mukaşibanaşi no denşo kouzo(Japon masallarının aksetme yapısı)**, Tokyo, Kouseido, 30 Mayıs 1992.

TAKEUÇİ, Kazuo: **Torukogo jiten(Türkçe-Japonca sözlük)**, 4. bs., Tokyo, Daigakuşozai, 30 Ocak 1995.

TEZEL, Naki; "Masal", **Türk Ansiklopedisi, c.23, 1953.**

THOMPSON, Stith: **Motif Index of Folk-Literature,** Indiana University Press Bloomington London 1966.

TUĞRUL, Mehmet: **Mahmutgazi Köyünde Halk Edebiyatı,** İstanbul 1969.

YANAGİDA, Kunio: **Nihon no mukaşibanaşi (Japonya'nın masalları)**, 32. bs., Tokyo, Şinçoşa, 25 Haziran 1983.

YANAGİDA, Kunio: **Yanagida Kunio zenşu dai kan (Yanagida Kunio'nun bütün yayının toplanması 6.c.)**, Tokyo, Çikumaşobo, C:XXXII, No:6, 25 Ekim1998.

YANAGİDA, Kunio: **Yanagida Kunio zenşu dai 8 kan(Yanagida Kunio'nun bütün yayının toplanması 8.c.)**, Tokyo, Çikumaşobo, C:XXXII, No:8, 12 Aralık1998.

YANAGİDA, Kunio: **Yanagida Kunio zenşu dai 9 kan(Yanagida Kunio'nun bütün yayının toplanması 9.c.)**, Tokyo, Çikumaşobo,C:XXXII, No:9, 25 Haziran 1998.

YANAGİDA, Kunio: **Yanagida Kunio zenşu dai 13 kan(Yanagida Kunio'nun bütün yayının toplanması 13.c.)**, Tokyo, Çikumaşobo, C:XXXII, No:13, 25 Ağustos 1998.

Daily Concise Japanese-English Dictionary, Ed. Sanseido, 17. bs., Tokyo, Sanseido, 20 Aralık 1982.

EK

METİNLER

T Ü R K M A S A L L A R I

BİRİNCİ MASAL

AYI İLE TİLKİ

Günlerden birgün, bir ayı ile tilki arkadaş olurlar. Bir kayanın dibindeki uçurumda yaşayan bu arkadaşlar, yavrularına yiyecek aramakta zorluk çekerler. Tilki, bu işin böyle yürümeyeceğini anlayınca, arkadaşına:

"Ayı kardeş, bundan sonra, sen ava git, ben de avladığımız yiyecekleri getirip yavrularımıza yedireyim", diye bir teklifte bulunur.

Ayı da:

"Olur", der.

Böylece, ayı ava çıkar, dağda taşta ne bulursa avlar, tilki de bunları götürüp yavrularına yedirir. Bir gün böyle, beş gün böyle, günler gelip geçerken. Tilki bakar ki, ayının yavruları daha çok yiyor, doymak nedir bilmiyor:

"Arkadaş, bu işin olacağı yok, bu ne böyle? Yerler yerler doymazlar. En iyisi, ben bunlara bir tilki hilesi düşüneyim", der. Düşünür, düşünür, sonunda ayıların yavrularından birini kayalardan aşağıya atmaya karar verir. Hemen, gidip yavruyu bir kayadan aşağıya fırlatır. Sonra da ayının yanına varıp yalandan ağlamaya başlayarak:

"Ah arkadaş, bir bilsen başıma neler geldi.

"Ne oldu tilki kardeş? Niçin bu kadar üzgünsün?"

"Nasıl üzgün olmayayım çocuklardan birisi, bir kayadan aşağıya düşmüş".

"Çocuk, senin mi benim mi?"

"Seninki, benimki mi var, ayı kardeş? Tabanı düzlerden biri işte".

Ayı, düşenin kendi yavrusu olduğunu anlar, fakat hiç sesini çıkartmaz. Yine eksisi gibi yiyecek avlamaya devam eder. Tilki de bunları alıp yavrulara yedirir. Ancak, bir süre sonra, tilki dayanamayarak, yine ayının yavrularından birini bir kayadan aşağıya atar ve ağlaya ağlaya ayının yanına gelerek:

"Çocuğun biri daha düştü", deyince, Ayı,

"Senden mi, benden mi?" diye tekrar sorar.

Tilki de:

"Seninki, benimki mi var, gitti, tabanı düzlerden birisi daha", der.

Tilki, böylece ayının bütün yavrularını öldürür. Sonra da, ayıya görünmeden, kendi yavrularım alarak kaçıp gider.

İKİNCİ MASAL

AYI İLE TİLKİ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde galbur saman içinde, dilki paşanın birisi bir gün bir orbuğun başına oturmuş, otururkan mağaranın başında da bir çam ağacı varmış. Otururkan depesine bir gozak düşmüş. Gakıveriyim demişmiş, guyruğuna da bir sakız yapışmış, gakarkan hemen guyruğuna da sakız bulaşınca guyruğu acışmış, başına gozak düşünce başı da acışmış, ireliye varmış bir ayı denk gelmiş.

"Nere geden arkadaş?"

"Yav başıma gozak düşdü, guyruğuma da sakız bulaşdı, artık başımı alıp gediyom." demiş.

"Eee... arkadaş, beni de yanma yoldaş eder misin?"

"Ederim." demiş.

Neyse ikisi bir olmuşlar, ileriye varmışlar, bir çakal denk gelmiş, çakal da bunlara uymuş. Daha ileri varmışlar bi davşan denk gelmiş, davşan da bunlara uymuş. Bakmışlar bir keklik, keklik de bunlara uymuş, neyse gede gede getmişler, gannlan acıkmış. Demişler ki:

"Yav gamımız acıkdı, ne yapacağız?"

Şimdi dilki saymış:

"Dilki dilki dilber, guyruğunun ucu tülber, ayı ahmak, domuz tokmak, çakal çarık, davşan arık, keklik ekmek." demiş.

Keklik demiş:

"Beni siz yeyeceksiniz, ama ben size bir sekelemecik oynayıvereyim de öyle yen." demiş.

Şimdi keklik bunlara bir oyun oynamış. Oynarkana fır diye uçmuş getmiş.

"Ülen getdi ne edeceğiz?"

"Onun çaresi var yahu, yeniden sayacağız." demiş.

Tekrar gene yeniden saymaya başlamış:

"Dilki dilki dilber, guyruğunun ucu tülber, ayı ahmak, domuz tokmak, çakal çarık, davşan ekmek." demiş.

Bu sefer de davşan demiş ki:

"Yav ben size bi oyun oynayayım da, ondan sonra yeyin." demiş.

Davşan da oynarkan bi gaçmış, ee... o da getmiş.

"Eee... ne edeceğiz?"

Böyle böyle bütün hayvanlar gaçmış, yalnız ayı galmış.

"Eee.. arkadaş ne yapacağız, e hindi birbirimizi mi yiyelim?"

Dilki demiş:

"Haydi arkadaş gedelim bakalım, belki bir şey buluruz." demiş.

Şimdi gederken bi geçi bulmuşlar, yani davar, dutmuşlar bunu parçalamışlar. Derisini omuzlamışlar gederken bi arı bulmuşlar. Dutmuşlar arının balını kesmişler, derinin içine basmışlar. Neyse ordan bi yere gomuşlar. Gidiyollar gayri yola.

Dilki demiş ki:

"Yav demiş (tabii dilkinin gannı acıkmış) benim oğlanın bi gızı olmuş, onun adini goyvereyim geleyim, sen burda dur." demiş ayıya.

Ayı orda beklemiş, neyse gelmiş balı yemiş, geriye varmış:

"Ne goydun çocuğun adını?"

"Başlamacık goydum." demiş.

Aradan birkaç gün geçmiş, biraz daa yolculuk etmişler, dilki gene demiş ki:

"Yav benim gizin bi oğlu oldu, adını goyvereyim geleyim." demiş.

Ayı, orda galmış, dilki gene germiş, belli bir zaman sonra dilki tekrar geri gelmiş.

"Ne goydun arkadaş?"

"Ortalamacık goydum." demiş.

Neyse bi gün daa geçmiş aradan, yav her neyse:

"Gizim mı, oğlum mu, akrabam mı -demiş- bir çocuğu olmuş, adını goyayım geleyim."

Ayı gene galmış orda, dutmuş neyse dilki bak yemiş bitirmiş, içine de derinin kül basmış. Deriyi gene oraya bırakmış:

"Ne goydun arkadaş?"

"Kullemecik" demiş.

Bir gün daa geçmiş aradan, ayı demiş:

"Arkadaş benim ayakta duracak halim galmadı."

"Eee... ne olacak?"

"Balımızı yeyelim."

Tamam gelmişler, dilki ayıya demiş:

"Al da gel bakalım." demiş.

Ayı varmış, deriyi bir gucaklamış, kül bi poğsurmuş, ayının ağzı yüzü hep kül olmuş.

"Arkadaş buna ne oldu?"

"Ee... arkadaş sen ne etdi isen, sen etdin."

O demiş:

"Sen yedin."

O demiş:

"Sen yedin."

Arkadaş bunu kimin yediği belli olur, o zaman altımıza birer çanak goyacağız; çanağı altımıza goyduğumuz zaman kimin yediği belli olur."

Şimdi dilki paşa kendi çanağını ayının altına, ayının çanağını kendi altına goymuş, ayı tabi uyuyor.

Sabahdan uyanmışlar ki balı ayı yemiş. "Arkadaş balı sen yemişsin."

Sen yediydin, ben yediydim bir münakaşa ederler. Şimdi bunlar bir mağarada mücadele etmişler. Dilki paşa eline bir zomp almış, ayı da eline bir sırık almış, birbirlerine girişmişler. Dilki zombu veya **tokmağı** yapıştın yapıştırıvermiş ayıya.

Ayı bu sefer demiş ki:

"Çıkalım arkadaş, bu iş burda olmadı, haydi dışarı çıkalım"

Dilki:

"Orda bana sırığı vereceksin" diyor, ayıya.

Dışarıya çıkmış, sırığı ayıya dolayı dolayıvermiş.

"Arkadaş olmayacak, dövüşmüşler filan -demiş- arkadaş ayrılalım. Bi şey bulabilirsek yeyelim. Bulamazsak bakalım ne yaparız. Ondan sonra bakalım ne olur?"

Ayrıldıktan sonra bi yerde davar mı bulmuş ne bulmuş, yemiş ve ayının yanına gelmiş.

"Arkadaş hende ciğeri nerde buldun?"

"Bu ciğer benim ciğerim"

"Ülen benim ciğeri de çıkarıversene."

"Golay çıkarıveririm." demiş.

"Bir top kendir, bi de balta getirirsen senin ciğerini hemen çıkarıveririm." demiş.

Dutmuş bi top kendir, bi balta getirmiş, ayıyı bir ağaca asmış, parçalamış, ciğerini çıkarmış.

Böylece de ayı ile dilkinin masalı sona ermiş.

İKİNCİ MASALIN VARYANTI

TİLKİNİN AYI İLE CANAVARI ALDATMASI

Ayı, canavar. Tilki, bal çalmaya gitmişler. Bunlar bir kovan bal çalmışlar, bir yere saklamışlar. Gezerlerken tilki demiş:

-Bizimkilerden bir haber geldi. Çocuk olacakmış. İzin verin de gideyim, demiş.

-Git, demişler.

Tilki, dolaşıp gitmiş, balı yemiş, gelmiş. "Adını ne verdin?" demişler.

-Kapaklama, demiş. Ertesi gün gene:

-Bizimkilerden bir haber geldi. İzin vereceksenız gideyim, demiş.

-Git demişler.

Tilki gidip biraz daha yedikten sonra gelmiş. "Ne verdin adını?" demişler.

-Ortalama, demiş. Gene ertesi gün:

-Bizimkilerden bir haber geldi. İzin vereceksenız gideyim, demiş.

-Git, demişler.

Gitmiş, balın hepsini bitirip gelmiş. "Ne verdin adını?" demişler.

-Dipleme, demiş. Sonra bir gün:

-Haydin, sakladığımız balı yemeye gidelim, demişler ayı ile canavar.

Varmışlar, bakmışlar, kovanda bal yok. Tilki: "Kimler yedi ki bunu?" dermiş.

ÜÇÜNCÜ MASAL

AYI İLE TİLKİ

Zamanın birinde, bir tilki ile ayı arkadaş olurlar. Bunlar yolda giderlerken, tilki sıçrayarak ayının sırtına biner. Ayı:

"Arkadaş, ne oluyor, ne yapıyorsun böyle?" diye itiraz edince, Tilki:

"Dur arkadaş, yoruldum bir sigara içeyim", diye cevap verir. Ayı, ses çıkartmaz fakat, biraz sonra sigaradan düşen ateş, tüylerini yakmaya başlayınca çok kızar. O sırada bir gölün yakınından geçtikleri için tilki:

"Arkadaş, aklın varsa göle kaç" diyerek, arkadaşının yanından hızla uzaklaşır. Fakat, biraz ilerledikten sonra, kara kara düşünmeye başlar:

"Ben bunu yaktım, sonra da suya kaç diye akıl verdim. Bir gün eline düşersem, beni sağ bırakmaz", der.

Düşünür, taşınır, sonunda bir değirmene uğrayarak biraz un alır. Yüzünü, gözünü, iyice una beler. Bu halde, yolda yürürken bir de bakar ki, karşısında arkadaşı ayı duruyor! Ayı:

"Beni yaktıktan sonra elimden kurtulacağını zannettin değil mi? Şimdi, ben de seni yiyeceğim," diyerek üzerine yürüyünce, kurtuluş yolunun kalmadığını anlayan Tilki alttan alarak:

"Ben, size ne yaptım ki?" diye bilmemezlikten gelir. Ayı, olanları bir bir anlatınca da:

"Arkadaş, senin aradığın ben değilim. Bak, değirmenden geliyorum, üstüm başım un içerisinde. Senin kim olduğunu dahi bilmiyorum", diye yalan söyleyerek canını kurtarır. Ayı da, kendisini yakan tilkiyi bulmak için yoluna devam eder.

DÖRDÜNCÜ MASAL

TİLKİ İLE KURT

Her tarafın karlarla kaplı olduğu bir kış mevsiminde, kurt, bütün yiyeceklerini yazdan hazırlayarak evine girer. Fakat, yazın tembel tembel dolaşıp, hiç bir hazırlığını yapmayan tilki, soğuklar bastırınca ne yapacağını şaşırır. Karnı açlıktan zil çalarken kurdun kapısını çalar. Kapı açıldığında, bir de bakar ki, kurt gayet neşeli, ocağının kenarına oturmuş dinleniyor. Tilki kapıyı çalar:

"Aman kurt kardeş, soğuktan dondum, içeriye al da biraz ısınayım".

Kurt:

"Seninle benim bir arada, kalmamız doğru değildir. Benim canım sıkılır, tutup seni yerim", diye cevap verir. Ancak, daha sonra tilkinin yalvarmalarına dayanamayarak, acır ve kapıyı açar. Kurt, misafiriyle biraz sohbet ettikten sonra, uykusu geîir ve ocağın kenarına uzanır. Çok acıkan tilki, bunu fırsat bilerek, evde yiyecek aramaya başlar. Bir de bakar ki, ne görsün, köşede bir küp helva ile bir küp yağ duruyor. Tam eline alıp yiyeceği sırada:

"Ben bunları yerken, birden kurt uyanırsa, beni parça parça eder", diye düşünür ve gidip kurdun kapısını çalar. Kurt, uykudan, uyanıp;

"Benim kapımı çalan kim?" diye sorar.

Tilki, ona cevap verir:

"Komşun çolak tavşan gelmiş, seni misafirliğe çağırıyor".

Kurt:

"Benim çok uykum var, gidemem", diye cevap verir. Sonra da başını yere koyup, tekrar uyumaya başlar. Tilki, bakar ki, kurdun çok uykusu var, gidip yağ ile helvayı bir güzel yer, gelip onun yanına yatar. Biraz sonra uykudan uyanan kurdun canı helva yemek is ter. Gidip küpleri açar ki ne görsün, ne yağ var, ne de helva! Hemen tilkinin üzerine sıçrayıp:

"Benim yağ ve helvamı sen yedin. Şimdi seni parça parça edeceğim".

Tilki yalvarır:

"Vallahi ben yemedim", der. Fakat, kurdun sözüne inanmadığını anlayınca:

"Ocağın kenarına yatalım. Hangimizin ocağa bakan tarafındaki yağı erirse, suçlu odur".

Kurt razı olur. Her ikisi de ateşe doğru uzanırlar. Tilki, kurdun uyumasını bekler, sonra da küpün dibinde kalan yağı alıp, kurdun ateşe bakan tarafına sürer, gidip yerine yatar. Bir süre sonra ikisi de uyanıp yan taraflarına bakarlar. Kurdun ateşe bakan tarafı yağlı olduğu için erir. Tilki:

"Yağı ve helvayı sen yemişsin, benim üzerime atıyorsun", der.

Kurt, söyleyecek cevap bulamaz, fakat çok kızar. Evini terkedip gider. Böylece, ev de tilkiye kalır, sıcak evde rahat rahat kışını geçirir.

BEŞİNCİ MASAL

ASLANIN HASTALIĞI

Günlerden bir gün, ormanların kralı aslan hastalanır. Bütün hayvanlar:

"Bizim kralımız hastalandı" diye ziyaretine giderler. Aslanın ziyaretine en son gelen kurt olur. Yanına gelir gelmez hemen sorar:

"Padişahım sağolsun, durumu nasıldır acaba?"

Aslan:

"Sağol, iyiyim".

"Padişahım, sana daha önce de söylemiştim. Bizim tilki, çok kurnaz, çok hilekâr bir hayvandır. Bak, hepimiz gelip seni ziyaret ettik, o gelmedi. Kim bilir şimdi, hangi kurnazlıkların peşindedir" der. Fakat, arkasına dönüp baktığında bir de görür ki, tilki de aslanın yanma geliyor. Aslan, tilkinin geldiğini görünce kızarak:

"Herkes gelip beni ziyaret etti. Sen, bu zamana kadar neredeydin"

Tilki:

"Aman padişahım herkes geldi, seni ziyaret etti ama, derdine derman bulan oldu mu?"

"Hayır".

"Ben gidip herkese senin derdini anlatıp, çaresini aradım".

"Pekiyi, bir şey öğrendin mi?"

"Tabii öğrendim. Hiç eli boş gelir miyim".

"O halde, benim derdimin dermanım hemen söyle".

"Padişahını, senin hastalığının geçmesi için, kurdun sağ bacağını yemen lâzım. Sorduğum kişilerin hepsi bunu tavsiye ettiler".

Tilki, böyle dedikten sonra evine gider. Aslan da hemen, kurdu yakalatıp, sağ bacağını koparır ve:

"Benim ilacım, senin sağ bacağın imiş, bu sebeble yemek zorundayım" der.

Kurt, topallaya topallaya dışarı çıkar. Evinin kapısında bekleyen tilki:

"Ne oldu, kurt kardeş?" diye sorar.

Kurt:

"Ne olsun, aslanın hastalığının ilacı benim bacağım imiş. O yüzden kesip yedi" diye cevap verir.

Bu sefer tilki gülerek:

"Ya, padişahın sağ yanında otururken, sonunun ne olacağını düşünmüyordun. Sen, beni aslana kötülerken, benim de sana ne yapacağımı hiç düşünmedin mi?"

İşle, bundan sonra, tilkiye kurnaz demişler.

ALTINCI MASAL

SEPET ÖREN TİLKİ

Bir tilki ile bir canavar varmış. Tilki, tepenin başına oturmuş da sepet, keletir (küçük küfe) örermiş. Canavar varmış bunun yanına:

— Arkadaş, bana öğretsene örmesini! ben de öreyim, demiş.

— Sen bunun içine bir gir bakalım, gel, demiş tilki.

Canavar girdikten sonra, ağzını da örmüş, kapatmış. Tepeden aşağı, dereye yuvarlayıvermiş. Yolcular canavarı derede görmüşler, öldürmüşler.

YEDİNCİ MASAL

TİLKİ İLE ASLAN

Çok eski zamanlarda öyle kuvvetli bir aslan varmış ki, korkudan yanına hiç kimse yaklaşamazmış. Günlerden bir gün, tilki gide gide, aslanın yanına varır. Aslan, tilkiyi görünce:

"Lala Paşa'nın oğlu, Ferik Paşa'nın torunu tilki bey, nerden gelip nereye gidiyorsun?" diye sorar.

Tilki:

"Sende bir hastalık var aslan kardeş. Böyle, her yanına gelenin canını acıtmaya 'bunamacık' hastalığı derler. Bu hastalık sende var ve mutlaka seni öldürür".

"Eee... ne yapmam lâzım?"

"Damarını yakarak, seni bu hastalıktan kurtarabilirim".

Bir demir parçasını ısınması için ocağa koyarlar. Demir ısınmaya başlayınca, tilki düşünür ve aslana:

"Ağa, ben seni yakamayacağım".

"Niçin?"

"Çünkü, ben çok zayıf, sen ise kuvvetli bir hayvansın. Kızgın şişi basınca, canın yanar, beni oracıkta öldürüverirsin".

"O zaman, ne yapmamız gerekiyor?"

"Bu, çok kolay bir iş. Eğer kabul edersen elini ayağını bağlayayım, sonra da damarlarını yakayım. Acısı geçtikten sonra, kollarını çözer giderim".

"Pekiyi, kabul ediyorum."

Aslanı, demir yular ile bağlarlar, kızgın şişle de yakıp:

"Allahaısmarladık aslan kardeş" diyerek yola koyulur. Aslan arkasından:

"Ne yapıyorsun sen?"

"Gidiyorum."

"Damarımı yaktın ama, çözmeden gidiyorsun."

"Orasına ben karışmam.'

"Ben burada ölürüm."

"Zaten ben de bunları ölesin diye yaptım."

Aslan, yalvarmış, yakarmış ama tilki aldırış etmemiş, çekip gitmiş. Bunun sesini bir çakal duyarak yanına yaklaşmış; ipini çözüvermiş ve aslana:

"Ağa, bu hal nedir? Ben bir şey anlamadım?"

Aslan:

"Lala Paşa'nın oğlu, Ferik Paşa'nın torunu tilki bey gelerek bana bu oyunu oynadı."

"Eyvah, o zaman, seni boşuna çözdüm."

"Niçin?"

"Tilki, bu yaptığımı duyarsa, benden iki katını çıkarır." Bunun üzerine aslan:

"Zaten tilki bağlar, çakal çözer..." der.

SEKİZİNCİ MASAL

ASLAN, TİLKİ VE GEYİK

Çok eski zamanlarda, ormanların kralı aslan, iyice ihtiyarladığı için, avını avlayıp, karnını doyuramaz olur. Böyle, ne yapacağını kara kara düşünürken, bir de bakar ki, karşısında tilki duruyor! Hemen, tilkiye derdini anlatarak, canının geyik beyni istediğini söyler. Sonra da devam eder:

"Hemen git, bir geyiği kandırıp buraya getir. Siz içeriye girerken, ben kapının arkasından çıkıp, üzerine atlayarak parçalarım", der.

Aslan, bu şekilde biraz yalvardıktan sonra tilki razı olur. Geyiği kandırıp getirmek için ormanın yolunu tutar. Az gider, uz gider, dere tepe düz gider, aradan epeyce bir zaman geçer sonunda ormana varıp bir geyiği yakalar.' Tilki, geyiğe selâm verdikten sonra:

"Geyik kardeş, ormanlarımızın kralı aslan, artık ihtiyarladı ve bize hükmedemez oldu. Bu sebeple, ormanların kralı olarak seni seçmek istiyor, beni de senin için gönderdi. Daha önce, canavarı kral seçmek istiyordu ancak, canavarın bütün hayvanları yemesinden korktuğu için bu düşüncesinden vazgeçti".

Tilki, geyiği ikna edebilmek için, binbir çeşit dil döker, fakat sonunda aslanın yanına götürmeye razı eder. Bunlar birlikte yola çıkarlar, gide gide aslanın inine varırlar. Aslan, bunların geldiğini görünce, kendini tutamaz, daha içeriye adımlarını atar atmaz, hemen geyiğin üzerine saldırır. Fakat, geyik, sadece kulağı çizilmiş olarak kurtulur ve tekrar ormanın yolunu tutar.

Aslan, yaptığı işe kendisi de şaşırarak, tekrar tilkiye yalvarmaya başlar. Tilki, yine bir hayli naz ettikten sonra, isteğini kabul ederek, ormana gidip geyiği bulur:

"Geyik kardeş, beni aslan gönderdi. Biz inin kapısından içeriye girerken, senin kulağına bir şey söylemek istemiş, sende kaçmak isteyince kulağın çizilmiş", der.

Geyik, önce, pek inanmak istememişse de biraz sonra tilkinin yalvarmalarına dayanamayarak, yine kabul eder ve beraberce yola çıkarlar. İne yaklaştıklarında, bu sefer aslan daha temkinli davranarak, tamamen içeriye girdikleri vakit, geyiğin üzerine atlayıp parçalar, sonra da yemeye başlar. Tilki, bakar ki, aslan geyiğin etini yemekle meşgul, hemen beynini çıkartıp yer. Aslan, karnını iyice doyurduktan sonra:

"Hani bunun beyni", diye sorar.

Tilki:

"Aslan kardeş, eğer geyiğin beyni olsaydı, ben onu iki kere kandırıp buraya getirebilir miydim?" der.

DOKUZUNCU MASAL

TİLKİ İLE YILAN

Vaktiyle bir Tilki ile bir Yılan arkadaş olmuşlar. Bir gün yolda bunlar giderken bir çaya rasgeliyorlar. Tilki çaydan geçmek için suya giriyor. Yılan, kalıyor kıyıda. Diyor ki:

«Tilki kardeş! Sen başını aldın gidiyorsun, ben derenin bu tarafında kala kaldım. Beni de götürsene. Ben senin boynuna sarılırım, öte yakaya geçer, beraber yolumuza gideriz.»

«Olur.» diyor Tilki. Dönüp geliyor, Yılanı boynuna dolayor, suya dalıyor. Tam çayın ortasına geldikleri zaman Yılan başlıyor Tilkinin boynunu sıkmaya.

«Kardeş! diyor Tilki. Korkudan olacak, fazla sıktın boynumu. Biraz gevşet, öleceğim.» Yılan aldırmıyor. Bu sefer Tilki:

«Boynunu uzat, diyor. Boynunun altındaki kırmızı yerden bir öpeyim.» Yılan uzatıyor boynunu.

«Ha biraz uzat... Biraz daha uzat... Biraz daha uzat...» Tam; Yılanın kafası ağzı hizasına erişince, Tilki dişlerini bir çi batırıveriyor, Yılanın canı çıkıyor. Tilki de nefes alıyor. Karşı yakaya geçiriyor ölü yılanı. Karaya çıkınca düm düz uzatıyor.

«Anasını bellediğimin arkadaşı, diyor. Eğer sen şöyle dosdoğru arkadaşlık yapsaydın, dipdiri bu yakaya geçerdin. Eğri büğrü arkadaşlığın sonu işte böyle olur."

Koyuyor olda ölü yılanı, çekip gidiyor.

DOKUZUNCU MASALIN BİRİNCİ VARYANTI

KURBAĞA İLE AKREP

Sıcak bir yaz gününde, akrabalarını görmek isteyen akrep, ırmağın kenarına gelerek, orada bulunan kurbağaya:

"Beni karşı tarafa geçirir misin?" der.

Kurbağa da akrebin bu haline acıyarak:

"Pekiyi, sırtıma bin de geçireyim," der.

"Bunlar, suyun ortasına geldikleri vakit, akrep yavaşça, iğnesini batırmaya başlar.

Kurbağa bağırır:

"Aman arkadaş, ne yapıyorsun?"

"Şaka ediyorum kurbağa kardeş. Biz, eskiden beri böyle iğnelerimizi batırırız."

"Yâ, demek öyle...? Demek, her zaman iğnenizi batırırsınız?" diyen kurbağa, yavaş yavaş suyun içine girmeğe başlar. Bu sefer akrep, yalvarmaya başlar:

"Aman arkadaş, dur, beni boğacaksın,"

Kurbağa:

"Arkadaş, o zaman sen, iğnelerini batırma, ben de seni boğmayayım", der.

İkisi, böylece anlaşırlar. Kurbağa da akrebi karşı tarafa geçirir.

DOKUZUNCU MASALIN İKİNCİ VARYANTI

FARE İLE KURBAĞA

Günün birinde, bir kurbağa ile fare arkadaş olurlar. Bir bahar mevsiminde, kurbağa, fareye:

"Gel, biraz gezelim", der.

Bunlar, gide gide, bir ırmağa rastlarlar. Kurbağa, farenin sudan geçemeyeceğini bildiği için, ona:

Sen, benim üzerime çık, kuyruğunu da ayağıma bağla, böylece seni karşı tarafa rahatlıkla geçirebilirim", der.

Fare, kurbağanın sırtına biner, böylece suyun ortasına vardıklarında, kurbağa bir şeytanlık düşünerek suyun dibine doğru ilerlemeye başlar. Fare, suyun içine girer girmez hemen boğulup ölür. Ama, kuyruğu kurbağanın ayağına bağlı olduğu için yine onun sırtında kalır. Tekrar suyun yüzüne çıkan kurbağa sırtında fare ölüsü ile dolaşırken, yukarıdan bir kartal fareyi görür. Hemen, yakaladığı gibi yüksek bir dağın tepesine indirir. Kurbağa da fareye bağlı olduğu için,o da birlikte gelir. Kartal her ikisini de güzelce yer.

Böylece, kötülük yapan da kötülük bulmuş olur.

DOKUZUNCU MASALIN ÜÇÜNCÜ VARYANTI

YILAN İLE TİLKİ

Bir varmış, bir yokmuş, çok eski zamanlarda bir yılan ile tilki yaşarmış. Bunların yuvaları yanyana imiş fakat, birbirlerine hiç gidip gelmezlermiş. Günlerden bir gün, tilki avdan gelirken, yılanın bir kurbağayı zevkle yavrularına yedirdiğini

görür, biraz seyrettikten sonra, korkarak evine girer. Yılan, yavrularının karnını doyurduktan sonra, tilkiyi çağırır:

"Komşu, bayıra çıkar mısın, sana bir şey söyleyeceğim,"

Tilki, önce çıkmak ister fakat, daha sonra korkarak:

"Bir kenarda durayım, beni vurmak isterse kaçarım", diye düşünür. Kapının ağzından kafasını çıkartarak, yılana seslenir:

"Yılan kardeş, ne diyorsun?"

Yılan:

"Biraz yaklaş, sana söyleyeceklerim var."

"Hayır, oraya gelemem, söyleyeceklerini böyle söyle,"

"Korkacak bir şey yok, yanıma gel."

Tilki:

"Israr etme, yılan kardeş gelemem," deyince, yılan:

"Birbirimizden uzak olmamız, bizim iyi komşu olmadığımızı gösterir. Gel seninle yemin edelim, bundan sonra birbirimize dokunmayalım", der.

Tilki, yılanın bu fikrini beğenerek kabul eder. O günden sonra birbirlerine dokunmayacaklarına dair yemin ederek dost olurlar. Günler böyle gelip geçerken, bir gün canları seyahate çıkmak ister, birlikte yola düşerler. Bunlar üç gün üç gece yürüdükten sonra önlerine bir su çıkar. Yüzmesini bilmeyen yılan tilkiye yalvararak:

"Aman kardeşim, ben yüzmek bilmiyorum, müsade et de sudan geçene kadar boynuna dolanayım."

Tilki, razı olur:

"Pekiyi, dolan da geçelim,"

Yılan, tilkinin boğazına dolanır ve bu şekilde suyu geçerler. Karşı tarafa varınca, tilki:

"Artık, boynumu bırak da, gidelim"

Yılan gülerek:

"Niçin açılacakmışım. Ben seninle bunun için arkadaş oldum. Çok acıktım, kanını içeceğim!"

Tilki yalvarır:

"İyi ama, seninle yemin etmiştik?"

"Ne yemini, şimdi sana öyle bir vuracağım ki, param parça olacaksın."

Tilki, bakar ki, yılandan kurtuluş yok, biraz sakinleşmeye çalışıp:

"Yılan kardeş, ben de zaten dünyadan bıkmıştım, ölmek istiyordum. Sen seslenmesen de ben "Beni öldür de, şu dünyanın kaygısından kurtulayım", diyecektim. Fakat, son olarak, yüzünden öpmek istiyorum."

Yılan, tilkinin tatlı diline inanarak, başını onun ağzına taraf uzatır. Tilki, yılanın boğazından tutup öyle bir sıkar ki, yılan yalvarır:

"Aman tilki kardeş, ne yapıyorsun? Beni öldürüp günaha mı gireceksin?"

Tilki:

"Arkadaşına hainlik düşünenin sonu da bu olur", diyerek yılanın yalvarmasına aldırış etmeyip, onu öldürür.

ON UNCU MASAL

TİLKİ İLE KİRPİ

Günlerden bir gün, bir tilki ile kirpi arkadaş olurlar. Yolda giderlerken, tilki arkadışına dönüp:

"Şu, yakınlarda bir elma ağacı olacaktı, istersen oraya gidip biraz elma yiyelim", der.

Kirpi:

"Sen bilirsin arkadaş, istiyorsan gidip biraz yiyelim", der. Böylece elma ağacının dibine varırlar. Kirpi:

"Ben, ağaca çıkayım, oradan kopardığım elmaları sana atayım", der. Tilki kabul eder. Kirpi ağaca çıkar, elmaları atmaya başlar. Fakat, attığı elmaların hepsini, tilki birer birer yer bitirir. Bu harekete çok sinirlenen kirpi:

"Ben sana yapacağımı bilirim", diye düşünerek, arkadaşına seslenir:

"Tilki kardeş, şu elma çok güzelmiş, ağzını aç da atayım", deyince, tilki ağzını açıp gözünü kapar. Bunu bir fırsat bilen tilki, hemen ağzının içine atlar. Atlamasıyla birlikte, bütün dikenleri tilkinin ağzına batarak kanatır. Böylece, bencil arkadaşından intikamını almış olur. Arkadaşının yaptığına çok üzülen tilki ise:

"Bir daha seninle arkadaş olmayacağım", diyerek, başını alıp gider.

ON BİRİNCİ MASAL

KURNAZ KAPLUMBAĞA

Şimdi dilki, tosbağa arkadaş olmuşlar ve gengeçle barabar bir ekin ekmişler. Ekin biçileceği esnada, gurnaz dilki ekinin kenarındaki çam ağacının yıkılacağını söylemiş.

"Siz ağacı tutamazsınız, siz ekini biçin de ben bu ağacı üyeyim." demiş ve ayaklarını çam ağacına tiyeyerek, çam ağacının gölgesine yatmış.

Onlar ekini biçmiş, bitirmiş, sürmüşler harman etmişler, bunu nasıl belişeceklerini bir türlü halledememişler. Şimdi dilki demiş ki:

"Bir goşalım, harman sahasına kim evvel gelebilme o alsın bu harmanın tümü nü." demiş.

Bir kilometre öteye durmuşlar, bundan birez evvel tosbağanın öbür gardaşı gelmiş ve demiş ki:

"Gardaş, ben bunlarla yarışa giremeyeceğim, gel bir gün evvel kaldırdığımız zeğrenin keviğinin içine gir, biz birez yaklaşınca de ki: Buranın keviği küvüğü hepsi benim."

Bu şekilde söz etmişler, öbür gardaşı sıraya girmeyerek keviğin içine yerleşmiş. Şimdi bu arada ayının garaltısından istifade ederek gengeç hemen yörüme esnasında, gengeç dilkinin guyruğuna sığanmış. Goşarak gelmişler, tabii ayının

goşusu hafif, dilkinin goşusu sapık. Hemen gelince, birez yaklaşınca, keviğin içine akşamdan galan tosbağa çıkmış:

"Buranın keviği küvüğü hepsi benim." diyerek bunlardan evvel geldiğini söylemiş.

Bu esnada dilki "heyvah" deyip de oturuvereceği esnada gengeç:

"Dilki dayı üzerime oturdun." demiş.

"Ülen sen ne zaman geldin?" demiş dilki.

"Ben senden evvel geldim." demiş gengeç.

Bunun üzerine tosbağa ile gengeç harmanı aralarında paylaşmışlar.

ON BİRİNCİ MASALIN VARYANTI

KURNAZ KAPLUMBAĞA

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir tilki varmış. Bu tilki, bir kaplumbağa ve yengeçle arkadaş olur, hep birlikte buğday ekerler. Ekinin biçilme vakti gelince, tilki, tarlanın kenarındaki çam ağacının yıkılacağını söyler ve devam eder:

"Sizin ağacı tutmaya gücünüz yetmez, ben onu tutayım, siz de ekini biçin," diyerek, ağacın gölgesine yatar.

Kaplumbağa ile tilki, ekini biçerler, buğdayı, harman ederler ama, nasıl bölüşeceklerine bir türlü karar veremezler. Tilki, hemen söze karışarak:

"Buradan karşıya kadar koşalım. Kim, oraya daha hızlı varırsa, buğdayın tamamını o alsın", der. Kaplumbağa, hemen kardeşinin yanına giderek:

"Ben yarışa girmeyeceğim, akşamdan gidip buğdayların olduğu yere saklanacağım, diğerleri gelince de, bunların hepsi benim diyeceğim," der ve gece yarısı gösterilen yere gidip beklemeye başlar.

Ertesi gün, Tilki koşarken, yengeç de bunun kuyruğuna yapışır. Sınıra geldiklerinde, akşamdan gelen kaplumbağa ortaya çıkarak:

"Buğdayların hepsi benim, çünkü buraya ilk önce ben geldim", der.

O sırada, "eyvah, ben kaybettim", diyerek oturmaya çalışan tilkinin arkasından bir ses gelir:

"Aman tilki dayı, üzerime oturuyorsun", der.

Tilki:

"Yahu, sen ne zaman geldin", diye sorar. Yengeç de:

"Senden daha önce gelmiştim", der.

Böylece, harmanı kaplumbağa ile yengeç bölüşürler.

ON İKİNCİ MASAL

ASLAN İLE KAPLUMBAĞA

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, bir ormanda bir aslan yaşarmış. Günlerden bir gün, bu aslan bir avcı yaralar. Yaralı

aslan, ne yapacağını bilmez bir şekilde sendeleye sendeleye yürürken bir çukura düşer. Çukurda, tesadüfen bir kaplumbağa ile karşılaşır. Kaplumbağa:

"Hayrola aslan kardeş, ne oldu böyle sana?" diye sorar.

Aslan cevap verir:

"Ah, hiç sorma kaplumbağa kardeş, beni bir avcı vurup, yaraladı."

Kaplumbağa:

"Şu yakınlarda bizim avcılar dolaşıyordu, seni onlar vurmasın?"

Aslan:

"Ben, bu yara ile ölmezdim ama, senin bu sözün beni öldürür", diyerek, oracıkta yığılıp kalır.

ON ÜÇÜNCÜ MASAL

ASLAN İLE TAVŞAN

Geçmiş zamanlarda, bir ormanda çok zâlim bir aslan yaşarmış. Bu aslan, önüne çıkan hayvanı parçalarmış. Artık, bu duruma dayanamayacak hale gelen hayvanlar bir yere toplanıp, kendi aralarında bir karara varırlar. Bundan sonra, her gün aslana bir hayvan götürecekler, aslan da diğer hayvanlara dokunmayacak.

Tavşan aslanın yanına giderek şartlarını belirtir. Aslan kabul eder. Artık, ormandaki hayvanlar, her gün bir araya gelip çöp atar lar, çöp kimin başına düşürse, onu aslana gönderirler. Günler böyle gelip geçerken, bir gün sıra tavşana gelir. Tavşan, orada burda biraz oyalanır, akşama doğru aslanın yanına varır. Açlıktan karnı zil çalmaya başlayan aslan, tavşanı görür görmez, hemen üzerine atlayıp parçalamak ister. Tavşan:

"Dur, hemen sinirlenme, benim suçum yok. Sabah sana bir tavşan getiriyordum, önüme bir aslan çıkıp tavşanı aldı," der.

Aslan öfkeyle kükrer:

"O, nasıl bir aslandır ki, bana getirilen yiyeceği alır. Çabuk bana onun yerini göster, parça parça edeyim,"

Tavşan, aslanın önüne düşüp, onu bir su kuyusunun yanına getirir.

"İşle, senin tavşanını alan aslan, bu kuyunun içine girdi,"

Aslan, eğilip kuyuya bakınca bir de ne görsün. Suyun içinde koskocaman bir aslan duruyor. Hemen, bunu kendisine getirilen tavşanı yiyen aslan zannederek, kuyuya atlar. Böylece, kendi aksini başka bir aslan zannederek suda boğulup ölür. Diğer hayvanlar da, tavşanın yardımıyle bu zulümden kurtulmuş olurlar.

ON DÖRDÜNCÜ MASAL

KURBAĞA İLE KAPLUMBAĞA

Çok eski zamanlarda, bir kurbağa, kaplumbağanın yanına giderek:

"Kaplumbağa kardeş, gel seninle yaylaya gidelim", der.

Kaplumbağa:

"O, yayla dediğin yer, neresidir?" diye sorar.

Kurbağa:

"Ardıç ağaçlarının dibi birer yayladır", diye cevap verir.

"Pekiyi, ardıçlar nerede bulunur?"

"Yaylada,"

"Ne zaman gidelim?"

"İstersen, hemen gidelim,"

Bunlar, konuştuktan sonra, birlikte yola çıkarlar. Az giderler, uz giderler, dere tepe düz giderler, sonunda bir dereye rastlarlar. Kurbağa, deredeki birikmiş suyu görünce dayanamaz ve hemen suya atlar. Kendisine hayretle bakan arkadaşına da:

"Burası yayladan daha güzelmiş", diyerek karşı tarafa geçer. Kaplumbağanın bütün ısrarlarına rağmen, kurbağa sudan çıkmaz, arkadaşını yalnız başına yaylaya gönderir.

Yoluna devam eden kaplumbağa yedi sene sonra, bir ardıç dibi bulur. "İşte burası yayla", diyerek orada dinlenmeye başlar, Güz gelince tekrar yola çıkar. Az gider, uz gider, yine epeyce bir yol aldıktan sonra, arkadaşını bıraktığı yere gelir. Bir de bakar ki, dere iyice kurumuş, arkadaşı kurbağa küçücük bir çukurda sıkışıp kalmış. Bunu gören kaplumbağa:

"Verik verik vatana,
Gelin bakın şu serilip yatana,
Ardıç dibi yayla olur,
Seyilde kalan böyle olur", diye türkü söyler.

Bu masal da burada biter.

ON BEŞİNCİ MASAL

TAVŞAN İLE KAPLUMBAĞA

Günün birinde, bir kaplumbağa ile tavşan bahse girerler. Her ikisi de kendilerinin daha hızlı koştuğunu iddia ederler. Sonunda karşıda bulunan tepeceğe kadar yarış yapmaya karar verirler. Tavşan:

"Karşıdaki tepeye, kim önce varırsa, o birinci olacak", der.

İkisi birlikte yola çıkarlar. Yolda, taşvan kendisine güvendiği için bir bahçeye girerek, orada dinlenir, karnını doyurur, sonra da uykuya dalıp, yarışı unutur.

Diğer taraftan, biz gelelim kaplumbağaya. Kaplumbağa, sağına soluna bakmadan az gider uz gider, dere tepe düz gider, sonun da işaret ettikleri yere varır. Tavşan uyanınca bakar ki, bir de ne görsün, kaplumbağa, bahsettikleri yere çoktan varmış. Hemen, tabana kuvvet koşmaya başlar fakat, nafile, bugünün işini yarma bıraktığı için, yarışı kaybeder.

İşte, onun için atalarımız; "akşamın işini sabaha bırakma, pişmiş yemeğe su katma", derler. Bu sebeble, her zaman okuyan, yürüyen ve konuşan kazanır.

ON ALTINCI MASAL

TÜLKÜ, CANAVAR, AYI

Bir gün tülkü, canavar, ayı bir arıya geleller. Diyeller kiz, biz arhadaşlıh yapah, baravar çalışah. Tamam diyeller. Böyünnüh burda baravar gezeh, savah herkes bir yere bir işe getsin, gazandığını tafdığını getisin. Savah oler, tülkü gider bir toyuh buler, toyuğu elbehen yahalıyıf getirer, ayı bal getirer, canavar da kete getiren Ahşam oler hamisi getdihlerini ortuya goyeller, diyeller kin, bele, bele getdih. Birezini yiyeller, galanını da savah gehvealtımızda yeyer gene işimize gederih, diyeller. Bunu tülkü ireli sürer, canavar da gabul eder. Diyer, peki galsın diyer.

Onnan sora, yateller, tülkü tabi gurnaz,gece gaher ketiyi de yiyer, balı da yiyer, toyuğu da yiyer. Eyyy, bunnar mennen şüpheleneller, ne yapem. Gaher ayının ağzına balı sürer,tükü yapışdırer, ketenin de ufahlarınnan tüker. Savah oler gaheller, tülkü yater tabi. Baheller ki,ne kete var, ne toyuh var,ne de bal var. "Kim yedi, kim yedi" Deyin soruşeller heş kim boynuna almer. Tülkü yafdığını biler. "Bah canvar gardaş, ayı yeyif ağzında şeyleri galıf diyer. Bir baheller ki ayının ağzında tüyde var, bal da var, kete de.

Onnon sora, bi sefer canavar başder ayıyı döğmüye, epey ele gider. Ayrıldıhdan sora diyeller, burda arhadaşlığımız piter. Tülkü ayrıldıhdan sora bağırer, bulara diyer:

-Tülkü yedi ketiyi, ayı yedi köteği...

Bu hekatım da bu heter.

ON YEDİNCİ MASAL

KURT İLE TİLKİ

Günlerden bir gün, kurt ormanda gezerken bir atı yakalayarak öldürür. Daha sonra tilkinin yanına giderek:

"Buraya gel de, şu at etiyle karnını bir güzel doyur", der.

Tilki, hemen koşarak gelir, fakat atın bağırsaklarından yemeye başlar. Bunu gören kurt, tilkinin haline gülerek, tekrar konuşma ya başlar:

"Aman, tilki kardeş ne yapıyorsun öyle? Şu güzel etler dururken, niçin gidip de bağırsaklarını yiyorsun?"

Tilki, kurda cevap verir:

"Burası, altmış derde şifadır da onun için yiyorum", der.

Bu sefer kurt:

"Haydi ordan, pis adam sen ağzının pisiyle tıp ilminden ne anlarsın", diyerek atı tek başına yer.

ON SEKİZİNCİ MASAL

DOSTA DOST GEREK

Günlerden bir gün, bir tilki ile aslan arkadaş olurlar ve aralarında yemin ederler ki; ne bulurlarsa bulsunlar beraber yiyecekler ve her zaman birbirlerine yardım edecekler. Bir gün, aslan bir öküz, kurt koyun, tilki de bir tavuk getirir. Aslan, kurda:

"Bunları, eşit bir şekilde bölüştür", der.

Kurt:

"Aslan ağa, sen hepimizde büyüksün, öküz senin olsun. Senden küçük benim, koyunu da be yiyeyim. Tilki ikimizden de küçük tavuğu da o yesin", der.

Bu fikir, aslanın hoşuna gitmez, kurdu tutup, derisini boğazından çıkarır, onu param parça eder. Bu durumu gören tilki, aslana dönerek:

"Aslan ağa, bir de beni dinle, bak, nasıl bölüştüreceğim", der.

"Boz öküz öğle yemeğin olsun,
Gündüz yemeğin koyun olsun,
Akşam yemeğin tavuk olsun,
Tilki, kenarda kalsın,"

Tilkinin bu sözleri, aslanın çok hoşuna gider ve tilkiye:

"Aferin, sen, bu şekilde bölüştürme işini kimden öğrendin," diye sorar

Tilki, gülerek cevap verir:

"Sen, kurdun derisini boğazından çıkartırken, ben de dersimi aldım,"

Aslan:

"Aferin, çok iyi ders almışsın", der ve hayvanların üçünü de afiyetle yer.

ON DOKUZUNCU MASAL

TİLKİNİN ŞAHİTLİĞİ

Bir varmış bir yokmuş... Evvel zaman içinde bir ağa varmış. Yayla mevsimi gelince koyununu, kuzusunu toplayıp yola koyuluyor. Fakat ihtiyar bir eşeği, ihtiyar bir koyunu ve uyuz bir köpeği sürüye yetişemez, Onları orada bırakır.

Bu zayıf hayvanlar kendi kendilerine düşünüp beklerlerken gelip geçen hayvanlardan, Ağlık Yayla'da çok güzel ot olduğunu öğreniyorlar. Yakınındaki Kanlıdüz mevkiinde çor tutmuş, bütün hayvanlar ölmüşler, orada da et bolmuş. Köpek: "Haydi arkadaşlar, Kanlıdüz'e gidelim, ben etlerden yerim, siz de yaylada otlarsınız; çok semizlersiniz."

Kalkıp gidiyorlar. Eşekle koyun bol bol otlayıp o zayıf hallerinden kurtuluyorlar, etlenip semizleniyorlar. Köpek de gidip gelip o ölü hayvanların etlerinden yiyor, çok kuvvetleniyor.

Bir gün köpek arkadaşlarından ayrılıp Kanlıdüz'e karnını doyurmaya gider. Koyun otlayıp karnını doyururken eşek yanına gelip:

"Koyun kardeş, demiş ben şarkı söyleyeceğim."

"Etme eşek kardeş, gitme eşek kardeş, başımıza bir hal gelir, birisi bizi duyar."

Eşeğin eşekliği tutuyor, başlıyor anırmağa. Sesine bir kurt geliyor.

"Siz benim babamdan kalma tarlalarda nasıl otlarsınız? Bu yaylalar benimdir, sizi yiyeceğim."

Koyunun aklına bir fikir geliyor:

"Madem ki bizi yiyeceksin, bu yaylaların senin olduğuna dair bir şahit getir, ondan sonra da bizi ye."

"Peki, yarın şahitimi getiririm."

Kurt gidince koyunla eşek kötü kötü düşünmeye başlıyorlar. Köpek akşama gelince arkadaşlarını düşünceli buluyor:

"Nedir bu haliniz ?" Koyun başlarına gelenleri anlatır:

"Böyle böyle oldu. Eşek kardeş başladı bir şarkı söylemeye. O anırırken bir kurt geldi, dedi ki: "Bu yaylalar benimdir, sizi yiyeceğim." Biz de şahit istedik. Yarın şahitini de getirip bizi yiyecek."

"Siz hiç merak, etmeyin, der köpek, ben onun icabına bakarım."

Koyunla eşeğe bir kuyu kazdırır, üzerine de çalı getirirler. Kurt geleceği zaman köpek içine girecek. Kuyunun da iki gözü var, iki çeşme gibi açık bırakılıyor. Köpek, arkadaşlarına tembih ediyor:

"Yarın kurt sizi yemeğe geldiği zaman dersiniz ki: "Bir şartımız daha var, babamızdan kalma bir çeşmemiz var, bu çeşmenin üzerine basıp atlarsanız bizi yemenize o zaman müsaade ederiz." Ondan sonrası kolay."

Ertesi gün kurt yanına bir tilki alıp geliyor, tilki de kurdun şahidi:

"Evet, bu yaylalar bu adamın babasından, dedesinden kalmadır. Siz bunların yaylasında otlamışsınız. Tabiî bunun da sizi yemesi hakkıdır."

Koyun şartlarını ileri sürer:

"Peki, bizi yiyeceksin ama, bizim bir şartımız var. Onu da yerine getir de bizi öyle ye: Bizim babamızdan kalma bir çeşmemiz var, bunun üzerine basıp atla da sonra ne yaparsan yap!"

"Hani ya çeşmeniz?"

Kurda kazdıkları çukuru gösteriyorlar. Kurt tam üzerine basarken çalı çöker, kurt kuyunun içine düşer. Köpek zaten etleri yiye yiye iyice beslenmiş kurdun boğazından yapışıp oracıkta boğuverir. Hemen dışarı çıkıp kaçmakta olan tilkiye arkasından bağırır:

"Kaçma tilki kardeş, kimindir bu tarlalar, bu yerler?"

Tilki hem kaçar, hem de bağırır:

"Be köpeğin oğlu, bırak hayvanları otlasınlar. Bayır da Allah'ın, çayır da Allah'ın. Ne istiyorsun bu hayvanlardan."

YİRMİNCİ MASAL

TİLKİ İLE AYI

Çok eski zamanlarda, bir tilki ormanda dolaşırken, bir ayının at ölüsü yediğini görür. Yanına yaklaşarak:

"Ayı kardeş, ne zaman görsem sen at yiyorsun. Bu atları nasıl yakalıyorsun?" diye sorar.

Ayı:

"Gel, sana da öğreteyim", der. Tilki:

"Pekiyi, seni dinliyorum", deyince, ayı:

"At yatarken, sessizce yanına yaklaşıp, kuyruğunu kuyruğuna bağlarsın, sonra da keskin dişlerini bacağına saplayıp yakalarsın", der.

Kurnaz tilki, hemen gidip uyuyan bir at bulur. Atın tam kuyruğunu kendi kuyruğuna bağladığı sırada, atın haberi olur ve sıçrayarak kalkar, ormanda kaçmaya başlar. At ile tilki, kuyrukları birbiri ne bağlı olarak koşarlarken, bunları bir tavşan görür. Tilkiye:

"Bu ne hal tilki kardeş?" diye sorar.

Yorgunluktan, ölecek duruma gelen tilki, durumu arkadaşına belli etmeyerek:

"Hiç, at ile biraz gezinti yapıyoruz da", diye yalan söyler.

Tilki, o şekilde, biraz daha dolaştıktan sonra, nasıl olmuşsa bunların kuyrukları çözülür ve tilki yere düşer. Biraz dinlenip kendi ne gelince:

"Bir daha, el sözüne uyup da iş yapmayacağım", diye yemin eder."

YİRMİNCİ MASALIN VARYANTI

DEVE İLE TİLKİ

Günlerden bir gün, bir deve yoldan geçerken, bir tilki ile karşılaşır. Tilki, devenin haline gülüp onunla alay ederek:

"Seni eninde sonunda yiyeceğim", der.

Deve de tilkinin sözlerine güler, fakat hiç bir şey demeden yoluna devam eder. Biraz gittikleri sonra, deve kendi kendine konuşmaya başlar:

"Gidip tilkinin evinin önüne yatarak, ölü numarası yapayım, bakalım ne yapacak", der ve bu düşünceyle tilkinin evinin bulunduğu yere gider. Hemen oraya uyanıp, ölü gibi yalar. Tilki, başını kaldırınca, bir de bakar ki, deve düşmüş yatıyor! Hem de kendi evinin yakınında bir yere. Tilki, hemen devenin yanına gelerek, ölmüş olup olmadığını anlamak için sağını solunu ısırmaya başlar. Ama, bakar ki, deveden hiç ses çıkmıyor, öldüğüne inanarak, sevinçle:

"Ölmüş, fakat, burada bırakırsam, çölün bütün canavarları gelerek hepsini yerler. Bana bir lokma dahi düşmez. En iyisi kuyruğumu, onun kuyruğuna bağlayarak evime götüreyim", der.

Sonra da kalkıp, devenin kuyruğunu kendi kuyruğuna sıkı sıkıya bağlar. Tam kalkıp da gideceği sırada, hiç kıpırdamadan yatan deve, tilkinin işini bitirdiğini

anlayınca, bir anda yerinden kalkıverir. Tabii, deve kalkınca, tilki de onun kuyruğunda sallanmaya başlar. Deve, tilki kuyruğunda, ormana doğru giderken, yolda bir kurtla karşılaşır. Tilkinin bu halini gören kurt gülerek:

"Maaşallah, tilki bey, bu yakışıklılık ve güzellikle nereye teşrif buyuruyorsunuz?"

Neye uğradığını şaşıran tilki ise:

"Ben de bilmiyorum. Devenin eteğini tuttum bakalım nereye" der.

YİRMİ BİRİNCİ MASAL

KURT, TİLKİ VE AT

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman için de develer tellal iken, babam erkek, annem kız iken yatarak, kalkarak, kahve, tütün içerek, lale, sümbül biçerek vakitler geçerken bir kurt, tilki ve at arkadaş olurlar. Bunlar bir mağaraya girip orada yaşarken kış bastırır, avlanmak için dışarıya çıkamazlar. Yiyecek bir şey bulamayan bu arkadaşlar ne yapacaklarını kara kara düşünür ken tilki:

"Arkadaşlar, hangimizin yaşı küçükse onu yiyelim" der ve ben Hazreti Nuh gemi yaparken kâtipdim" diye kendisini yaşlı gösterir.

O sırada at ileriye atılarak;

"Beni azat edin ve künyemi ayağımın altına yazıverin, belki günün birinde lâzım olur" der.

Tilki ata cevap verir:

"Benim okur yazarlığım yok, o yüzden yazamam."

Kurt:

"Benim birazcık geçmişte okur - yazarlığım vardı"

At:

"Ben ayağımı kaldırayım da, sen oku bakayım ne yazıyor?"

At arka ayağını kaldırıp, kurda okumasını söyler, tam bu sıra da kurda öyle bir vurur ki, o oracıkta ölekalır.

Bu durumu gören tilki, sevinçle oynamaya başlar ve der ki:

"Çok şükür Yarabbi okur - yazar olmadığıma"

Sonra da kurdun ölüsünü afiyetle yemeye başlar.

YİRMİ İKİNCİ MASAL

GURTNAN TÜLKÜNÜN NAĞILI

Bir varıdı, bir youhudu var deyenner azıdı, çoh deyenner heş yohudu. Vahdın birinde bir canavarnan bir tülkü varıdı. Bu canavarnan tülkü yoldaş olullar. Yoldaş olullar, canavar tülküye deyir ki,

-Tülkü gardaş, deyir, be biz acımızdan ölecih ahı. Sen gurnazsan, senin ahlın başındadı, çoh ey bir heyvansan. Sen get bize birşeyler taf geti biz de yeyeh.

Tülkü "Yahçı." deyir.

Tülkü gedir, yahın bir köyden bi gaş tene toyuh getirir, bunu yeyiller, canavar tülküyü gorhudur. Tülkü aj galır, canavara deyir ki,

-Doydun mu canavar gardaş?

-Beli, garnımın biryanı doydu, bir yanı ajdı, deyir.

-Elese gel,deyir. Men sana bir usul örgedim. Menim dede baba usulumdu bu. Men garnımı her zaman bunnan doyuraram.

-Be nece?, deyir.

-Gel gedeh, burda yahında bir göl var, o göle gedeh. Gölde sana dede baba usulümüzü örgedim. Orman garnımızı doyurah.

-Olar, deyir.

Vahıt gışıydı. Bunnar göle gediller, ordan bi bele, gölün üstünnen bi delih açıllar. Tülkü gurda deyir ki,

-Sen guyruğunu burdan içeri sallaginen. Senin guyruğun hem uzundu, hem de tükü galındı çoh balıh geler. Men de gedim gene köyden gatacah birşeyler getirim yeyeh.

-Olar, deyir.

Gurt guyruğunu sallıyır, hava ayaz olduğnan gurdan guyruğu donur. Tülkü de gedir köyde ne geder it varsa hamisini dalma salır getirir gelir. Gurt bahir ki, eye bir "goyma ha goyma" bir "Allah, Allah"dı ki sorma, köyden bi ses gelir. Yekinir, bahır guyruğu gelmir. Bir de yekinir, bahır guyruğu gene gelmir. Öz-özüne:

-Ehe, ola ki çoh balıh var, deyir.

Birde yekinende guyruğu divden gopur. Ona geder itder de buna yetişir, canavarı boğur öldürüller, tülkü de geçir gedir.

Men de ordaydım. Bunnarı belece gördüm,tülkünün dalına tüşdüm, gavaladım tuta bilmedim. Geldim burya çıhdım.

Onnar yedi işdi hammısı yerin divine koşdi, biz de yeyif içif bu dünyada gezirih. Galın salamat.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MASAL

KÖPEK VE TİLKİ

Bir varmış bir yokmuş, bir köpekle bir horoz varmış. Bunlar bir gün giderken kendi aralarında Konuşmaya başlarlar.

"Biz niçin insanoğluna boyun eğiyoruz, biz de gidip bir dağa iskan olalım, orada çoğalalım, hür olarak yaşayalım" derler. Daha sonra beraberce dağa çıkarlar, akşam olunca, bunlar yatacak yer ararlar. Horoz bir ağacın üzerine tıkar, köpek de çalının dibine bir çukur kazarak içerisine yatar. Tan yeri ağarmaya başlayınca horoz var gücüyle ötmeye başlar. Bu sesi duyan tilki hemen o tarafa doğru koşar, bir de bakar ki, çam ağacının başında bir horoz var:

"Yahu horoz kardeş senin ne güzel sesin, ne güzel endamın var, aşağıya in de biraz konuşalım der. Sonra horozu aşağıya indiremeyince konuşmasına devam eder:

"Horoz kardeş buraya niçin geldiniz?"

Horoz:

"Biz insanoğluna minnet etmemek için geldik, bundan sonra bu dağa yerleşeceğiz.

Tilki:

"Öyleyse, ben de size komşu olayım."

Horoz:

"Tilki kardeş şu ileride bizim bir muhtar var ona bir danış, daha sonra kararımızı veririz.

Tilki:

"Muhtarınız nerede?"

Horoz:

"Çalının dibinde.

Vara vara varmış ki, ne görsün? Koskocaman bir köpek, çalının dibinde yatıyor! Köpek gözünü açar açmaz tilki öyle bir kaçar ki, yedi dağı birden aşar. Ertesi gün, yine tan yeri ağarmaya başlayınca horoz tekrar ötmeye başlar. Sesi duyan tilki, yine horozun yanına gelir. Horoz buna sorar:

"Tilki kardeş, hani sen bize komşu olacaktın?"

Tilki:

"Ah horoz kardeş, o muhtar sizde iken, siz bir iseniz iki olmazsınız, hiç kimse de size komşu gelmez".

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MASAL

KURT İLE ÜÇ ÖKÜZ

Gür bir çayırlıkta, biri beyaz, biri siyah, diğeri kırmızı olmak üzere üç öküz otlarmış. Günlerden bir gün, bu öküzlere bir kurt musallat olur. Ancak, nasıl yanlarına yaklaşacağına bir türlü karar veremez. Çünkü, öküzlerin üçüne birden hücum etse onların svri boynuzları arasında can verecektir. Kurt biraz sonra öküzlerin ayrı ayrı yerlere dağıldığını görünce: "Önce porçala, sonra yut" sözünü hatırlayarak, sinsice, siyah öküze yaklaşır. Ardından da, diğer öküzlere seslenerek:

"Şu siyah öküzün rengi, ne kadar çirkin, burada sizin güzelliğinizi bozuyor. Eğer isterseniz, ben bunun icabına bakayım, bu otlaklar da size kalsın." diye teklifte bulunur.

Çayır, çimen sözü duyan ve kurdun kötü planlarını bilmeyen zavallı öküzler hemen kabul ederler. Kurt da, siyah öküzü bağırta, bağırta yer.

Ardından bir kaç gün geçince, kurt bu sefer de kırmızı öküzün yanına gelerek, beyaz öküze seslenir:

"Bak, kırmızı öküz, karşıda duran beyaz öküz, benim rengim beyazdır diye gururlanıp duruyor. Sen, hiç sesini çıkartma, ben şimdi onun icabına bakarım. Böylece, bütün otlar sana kalır."

Kırmızı öküz kabul eder. Kurt bu sefer de beyaz öküzü parçalayarak, bir güzel yer.

Aradan bir kaç gün yine geçince, kurt tekrar döner ve "otlak yalnız sana kalacak," dediği kırmızı öküzün yanına yaklaşarak:

"Şu güzelim otlar, burada dururken, beğenmez, çiğnersin ha? Gel bakalım, yanıma, şimdi de sıra sende" der.

Biçare öküz, çok yalvarır, yakarır, fakat, bir fayda vermez.

Bunun üzerine kurda dönerek:

“Bari, müsaade et de, dünyaya bir nasihat edeyim, der.

Kurt:

“Peki” deyince,

Öküz:

“Ey, bu dünyada kalanlar, benim halimden ibret alın. Benim şimdi parçalandığımı zannetmeyin. Ben, tâ... ilk, siyah öküzün parçalandığı gün ölmüş ve parçalanmıştım, ama ne hazindir ki, haberim dahi olmadı”, der.

Öküz sözlerini bitirir bitirmez, kurt üzerine atlayarak onu parçalayıp yer.

YİRMİ BEŞİNCİ MASAL

TİLKİ, HOROZ VE ÖRDEK

Günlerden bir gün, bir horozla ördek, arkadaş olup yiyecek aramaya çıkarlar. Gide gide, bir köprünün altına varırlar, orada bir solucan bulabilmek için yerleri ve çöpleri eşelerken yanlarına bir tilki, gelir ve burnunu kıvırarak:

"Ayy... horoz kardeş, buralarda böyle pis çöplerle uğraşana kadar, gelin sizi evime götüreyim de istediğiniz kadar mısır yiyin, karnınızı güzelce doyurun", der.

Horoz ile ördek, mısır adnı duyunca, hemen tilkinin peşine takılarak, onun evine giderler. Tilkinin ikram ettiği mısırları "çıtır çıtır" yiyerek karınlarını iyice doyururlar ve "yiyecek bulduk" diye sevinirler. Bu arada tilki de, ne yapsam da bunları kandırsam diye kara kara düşünür. Akşam olup da, her yer karardıktan sonra, ördeğe dönerek:

"Ördek kardeş, sen biraz dışarıya çıkar mısın? Benim horozla konuşacaklarım var", der.

Ördek, hemen tilkinin niyetini anlar. Ama, elinden bir şey gelmez. Titreye titreye dışarıya çıkar. Tilki, kapıyı kapatıp, horozun yanına yaklaşır:

"Ah horoz kardeş, sen vakitli vakitsiz ötüyor, bütün çöpleri eşeleyerek dağıtıyorsun. O yüzden ben, seni yiyeceğim", der.

İçerdeki konuşmaları ve çırpınışları duyan ördek, korkudan tir tir titreyerek:

"Bunlar, biraz sonra da benim başıma gelecek", diye düşünürken, bir de bakar ki kapı açılmış, tilki hain bakışlarla:

"Gel bakalım, seninle de bazı konuşacaklarım var", der.

Ördek, yine korkudan titreyerek içeriye girer. Tilki:

"Ah ördek kardeş, sen eline ayağına kına yakıyor, başını da yeşil bir sarıkla sarıyorsun. Sonra da bunları o pis çamurlara, çöplere sokuyorsun, ben seni yiyeceğim", der.

Tilki, daha sözlerini bitirmeden ördeğin üzerine atlayarak, kemiklerine varıncaya kadar, her yerini yer. Horoz ve ördeği aynı zamanda yiyen tilki, üç gün üç gece, hiç uyanmadan yatar. Sonra da uyanıp, kendi kendine:

"Ah, yine böyle bir av bulabilsem de karnımı doyursam", diyerek, düşüncelere dalar.

Masal da burada biter.

YİRMİ ALTINCI MASAL

KURNAZ TİLKİ

Bir varmış, bir yokmuş, bir tilkinin "kurnaz tilki" adında küçük bir yavrusu varmış. Bu "kurnaz tilki" günlerden bir gün çevresini gezmeye çıkar. Bir de bakar ki, oradan bir civciv geçiyor, hemen arkasından sessizce yaklaşıp, civcivi yakaladığı gibi çuvala katar. Daha sonra da ağzını sıkıca bağlar. Tilki, çuvalı omuzlayıp giderken yolda yorulur, bir kenara oturarak çuvalı omuzundan indirir. O sıra da civciv, çuvalı yırtarak kaçar, bir müddet sonra da geriye dönerek içerisini taşla doldurur. Biraz sonra tilki tekrar yola çıkmak için çuvalı omuzuna alır. Fakat çuval çok ağırdır. Tilki çuvala dönerek:

"Aman civciv, sen ne kadar ağırmışsın" der.

Oğlunu uzaktan gören tilkinin annesi de:

"Civciv geliyor" diyerek kaynar kazanı doldurur ve yavrusunu beklemeye başlar. Bir müddet onra yavru tilki gelir, kapıyı çalar: Anne tilki de:

"Oğlum sen mi geldin" diyerek onu karşılar.

Anne ve yavrusu, çuvalı hemen kaynar kazana boşaltırlar. Ama, taşlar "tangur, tungur" kaynar kazana dökülürken sular da anne ve yavru tilkinin yüzüne sıçrar, ikisi de oracıkta ölürler.

Civciv de böylece onlardan kurtulur.

YİRMİ YEDİNCİ MASAL

BESLENGİ

Varımış yoğumuş bir kuzu varımış. Canavar yakalamış bunu, yiyormuş. Kuzu:

-Ben çoktan beri hasta idim, zayıfım, demiş. Ben anamın yanında azıcık güdüleyim, tavlanayım da öyle ye beni, demiş. Canavar da:

-Ben o zaman seni ne deyeyim de ünleyeyim? demiş.

-Beslengi! diye ünle, demiş. O zaman ben gelirim yanına, demiş.

Canavar, bir zaman sonra sürünün yanına gelmiş: "Beslengi!" demiş. Kuzu da, sürünün ortasına girmiş de: "Kara deden uslandı!" demiş.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASAL

HİLEKÂR KEÇİ

Zamanın birinde, güzel bir çayırlıkta karınlarını doyuran, bir keçi, dana ve koyun daha sonra evlerine döndüklerinde sahiplerinin taşınmış olduğunu görürler. Hepsi korkmaya başlar. Dana ağlayarak:

"Keçi kardeş, şimdi kurt gelip bizi yer. Çabuk bir çare bul", der.

Keçi:

"Haydin, boş bir ev bulup içine yerleşelim, orada yaşayalım", der. Üçü de buna razı olurlar.

Bunlar, az giderler, uz giderler, dere tepe düz giderler, sonunda dana, bir ayı derisi, keçi kurt derisi, koyun da bir tilki derisi bulur. Hemen, bunları üzerlerine giyerek, bir eve girerler. Bir de bakarlar ki, bir ayı, bir kurt, bir de tilki oturmuş sohbet ediyorlar. Ayı, bunların geldiğini görünce sevinerek:

"Tilki baba, kalk da bana bir odun getir." der.

"Tilki, gidip bir odun getirir. Ayı, odunu saz gibi bağrına basıp:

"Tıngır sazım, tıngır sazım, bir dana yemiştim, biri de bacadan düştü", der.

Kurt, odunu ayıdan alarak:

"Tıngır sazım, tıngır sazım, bir keçi yemiştim, biri de kendi ayağı ile geldi,"

Sonra da, odunu tilki alarak:

"Tıngır sazım, tıngır sazım, bir koyun yemiştim, şimdi bir tane daha geldi", diye üçü de türkü söylemeye başlar.

Bu sözleri işiten keçi, koyuna dönerek:

"Kalk, bana bir odun getir', der.

Koyun, keçiye bir odun getirir. Keçi, odunu bağrına basarak:

"Tıngır sazım, tıngır sazım, bir kurt yiyip derisine bürünmüştüm, şimdi birini daha yiyeceğini", der, sonra da odunu danaya verir. Dana, bir çığlık atar, dile gelir ve:

"Tıngır sazım, tıngır sazını, bir ayı yemiştim, derisine üzerime bürünmüştüm. Şimdi birini daha yiyeceğim", der ve odunu koyuna verir:

"Tıngır sazım, tıngır sazını, bir tilki yiyip derisini bürünmüş tüm, şimdi birisini daha yiyeceğim", der.

Tilki, bu sözleri işittiği gibi kaybolur, ardından kurt kaçar, ayı da bunların peşlerinden gider. Keçi arkadaşlarına dönerek:

"Bu hile ile ölümden kurtulduk, ama onlar yolda konuşur, tekrar bizi yemeye gelirler. En iyisi onlar gelmeden kaçalım", der.

Arkadaşları, keçinin fikrini beğenirler ve başka bir yer aramaya koyulurlar. Az giderler, uz giderler, dere tepe düz giderler, sonunda karşılarına bir kaya çıkar. Üçü birlikte kayanın başına çıkıp oraya yatarlar.

Ayı, kurt ve tilki de biraz koştuktan sonra, o hayvanların kendilerini yiyemiyeceğini anlayarak, tekrar evlerine dönerler. Bir de bakarlar ki, ne görsünler. Evde dınılar sinek yok! Onların ayak izlerini takip ederek, kayayı bulurlar. Bir de bakarlar ki, dana, keçi ve koyun, kayanın başında yatıyorlar. Ayı, aşağıdan yukarıya doğru bakınca daha çok korkar ve ayağı kayıp düşer. Ayının düştüğünü gören keçi danaya seslenerek:

"Dana kardeş, sen ayıyı sıkı tut, biz de kurt ile tilkiyi yakalayalım", der.

Keçinin sesini duyan tilki hemen oradan kaçar, ardından da kurt ve ayı kaybolur.

Keçi, dana ve koyun, bunların haline gülüp, yola koyulurlar.

YİRMİ DOKUZUNCU MASAL

ŞANGULUM, ŞUNGULUM, GARACA DİNGİLİM

Bir varımış bir yoğumuş evvel zaman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, bir geçiynen üş dene yavrusu varmış. Bu geçinin yavrularının da, Şangulum, Şungulum, Garaca Dıngılım'mış.

Geçi her gün galhar, otlamağa gider yavrularına süd getirirmiş, bal getirirmiş. Geldiği zaman yavrularına "Şangulum, Şungulum, Garaca Dingilim, açın gayıpı ben geldim, bir mememde süd getirdi, bir mememde bal getirdim" dermiş.

Hergün böyle devam ediyirmiş. Birgün gurt buni sezmiş, ayni şekilde, anaları getdikden sora gelmiş. "Şangulum, en ahıllileriymiş. Demiş ki, "Sen bizim anamız değilsin", "Bizim anamızın sesi incedir. Senin sesin çoh galin". Gurt gitmiş yumurta içmiş gelmiş. Gine, "Şangulum, Şungulum, Garaca Dingilim, açın gapıyı ben geldim. Bir mememde süd getirdim, bir mememde bal getirdim", demiş. Gine Şangulum, "Bizim anamızın ayahları bayazdır, senin ayahların garadır", demiş. Gurt getmiş değirmene, değirmende unun içine girmiş, bütün her terefini bembeyaz etmiş gelmiş. Gene aynı tekerleme, "Şangulum, Şungulum, Garaca dingilim açın gapıyı ben gelim. Bir mememde süd getirdim, bir mememde bal getirdim", demiş.

Şangulum ne gadar "anamız değil." demişse de, Şungulumnan Garaca Dingilim, "anamızdır." demişler, gahmış gapıyı aşmışlar. Şangulum goşapda gizlenmiş. Gurt girmiş, Şungulumnan Garaca Dıngılım'ı yetmiş, çehmiş getmiş. Geçi gelmiş, "Şangulum, Şungulum, Garaca Dingilim açın gapıyı ben geldim, bir mememde süd getirdim, bir mememde bal getirdim." demiş. Şangulum enmiş gapıyı aşmış. Anası sormuş, "Şungulumnan Garaca Dingilim nerde?". Şangulum da onnarı gurdan gediğini annatmış. Anası, "Gurtdan bir intikam alalım." demiş. Gurda güzel bir ziyafet hazırlamış, getmiş davet etmiş. "Gurt gardaş, demiş, gel seninnen böyün bizde bişeyler yiyah sene bi ziyafet çekecam." demiş. Tabi, gurdun diğer yavruda da gözü var. "Muhaggah ziyafet odur." demiş.

O gün gelmiş, yemah felan yedihdan sora geçi, "Gurt gardaş seninle bir aşıh atacaam, bahah kim yenecah." demiş. Gurt, "Peki." demiş. Ama, geçi önceden aşıh atacahları yerin garşısmdaki tandırı eyice yahmış. Alev, alev yanıyor tandır. Aşıh oynamışlar. Geçi aşığı bilerek tandırın içine atmış. Gura demiş ki, "Gurt gardaş benim gıllarım çoh uzun, eğer ben aşığı almah isdersem yanarım. En eyisi, sen benden hem güçlüsün, hem de senin dırnanların aşığı daha eyi dutar. Sen al." demiş. Gurt da, geçinin ne düşündüğünü bilmediği üçün eğilmiş tandıra. Geçi buna arhasından bir tehmik vurmuş, gurt tandırın içini boylamış. Başlamış bağırmıya. "Geçi gardaş beni gurtar.", demiş. Geçi o zaman, "Şangulumu, Şungulumu yemiyeydin, vay daşşahlarım demiyeydin." demiş.

YİRMİ DOKUZUNCU MASALIN BİRİNCİ VARYANTI

TÜM TÜM TÜMENCİK

Bir varımış, bir yokmuş. Bir goyununan, Tüm Tüm Tümencik adında bir guzusu varımış. Goyun dışarıya çıkarken gapıyı yavrusunun üsdünden kitleyip:

"Bak Tüm Tüm Tümencik, ben gelmedikten sonra heç kimseye gapıyı açma. Sonra gurt gelip seni yer. Sakın, sakın, ben gelip de bir işaret vermeden şu gapıyı açma. Şimdi, ben gidip sana ot getirevem." demiş.

"Olur anne," demiş Tüm Tüm Tümencik.

Biraz sonra gurt gelmiş:

"Tüm Tüm Tümencik, ac gapıyı ben geldim, ben senin annenim, sana ot getirdim," demiş.

Tüm Tüm Tümencik:

"Hayır, sen benim annem olamazsın. Benim Annemin sesi incecikti. Senin sesin çok galın," demiş.

Gurt, çekip getmiş. Hemen bir tebeşirciye varmış, biraz tebeşir alıp gelmiş. Sesini iyice inceltmiş, gene guzunun yanına gelmiş:

"Tüm Tüm Tümenciiiik, aç gapıyı ben geldim, sana ot getirdim," demiş.

Tüm Tüm Tümencik, gapıyı açacakmış ki, bu sefer de gapının altından gurdun ayaklarını görmüş:

"Benim annemin ayakları gınalıydı, senin ayakların gapgara. Sen annem olamazsın," demiş.

Gurt getmiş, ayaklarını da gınalamış gelmiş:

"Tüm Tüm Tümencik, aç gapıyı ben geldim. Bak yavrum, ayaklarımın gınasından bil, ben senin annenim, sana ot getirdim." demiş.

Tüm Tüm Tümencik, ayağına bakmış ki, gerçekden de gınalı! Hemen açmış gapıyı, bunu içeri almış. Gurt, üç günden beri açmış, guzuyu tüs tüm yutmuş, gapıyı da kitleyip arkasına yatmış.

Biraz sonra annesi otları toplayıp yorgun argın eve gelmiş:

"Tüm Tüm Tümencik, aç gapıyı yavrım, ot getirdim sana, " demiş.

Goyun, bakmış ki, gapıyı açan yok:

"Herhalde uyumuş Tüm Tüm Tümencik" diye düşünmüş, boynuzlarıyla yite yite gapıyı açmış. Açmış bakmış ki, Tüm Tüm Tümencik yok! Gurt da, yorgunlukdan, gapının ortasına sızmış, yatıyor. Bu, hemen onun, yavrusunı yediğini annamış. Oradan bir makas almış, gurdun garnını açmış, gurdun garnını açmış. Yavrusu Tüm Tüm Tümencik'i çıkarıp, garnına daş doldurmuş, geri dikmiş. Gurt uyandığında, garnında bir ağırlık olduğunu hissetmiş:

"Bana noldu böyle?" derken, bir de bakmış , yanında goyunu görmüş! Goyun demiş ki:

"Üzdündeki ağırlığın getmesi için get, ye gumu, iç suyu, ye gumu, iç suyu sonra da gel bayırlıkdan yuvarlan. O zaman gurtulursun," demiş.

Gurt getmiş; yemiş gumu, içmiş suyu, yemiş gumu, içmiş suyu, sonra bir de bayırlıkda yuvarlanmış, garnı patlamış, orada ölüp gitmiş...

Tüm Tüm Tümencik de annesiyle rahat rahat yaşamış.

YİRMİ DOKUZUNCU MASALIN İKİNCİ VARYANTI

AYŞE, FATMA KUZULAR

Bir varmış. Bir yokmuş... Bir koyun varmış. Bu koyunun iki tane kuzusu varmış, birinin adı Ayşe, ötekinin adı Fatma.

Koyun hergün otlamaya gidermiş. Bütün gün otlar, otlar memelerini sütle doldururmuş. Akşam kapıya gelince:

«Ayşe, Fatma kuzular!
Memelerim sızılar...
Açın kapıyı size meme vereyim.»

dermiş. Ayşe ile Fatma da kapıyı açarlar, annelerinin memelerini emerlermiş..

Koyunun komşusu bir kurt varmış. Bir gün bu kurt:

«Gidip şu Ayşe ile Fatma'yı yiyeyim.» demiş. Gelmiş kapıya, kalın sesiyle:

«Ayşe, Fatma kuzular!
Memelerim sızılar...
Açın kapıyı size meme vereyim.»

demiş. Kuzular içerden:

«Senin sesin kalın. Sen bizim annemiz değilsin. Sana kapıyı açmayız.» demişler.

O zaman kurt gelmiş, bir kümesten yumurta çalmış, içmiş, sesi incelsin diye. Gelmiş yeniden kuzuların kapısına, seslenmiş:

«Ayşe, Fatma kuzular!
Memelerim sızılar...
Açın kapıyı size meme vereyim.»

Kuzular bu sefer:

«Sesin ince ama, ayaklarını göster bakalım, bizim annemiz misin?» demişler. Kurt kapının aralığından ayaklarını göstermiş; Ayşe ile Fatma:

«Bizim annemizin ayakları bembeyaz, pamuk gibidir. Senin ayakların kara. Sen bizim annemiz değilsin.» demişler, kapıyı açmamışlar.

Kurt bu sefer gitmiş değirmene, bir un çuvalına ayaklarını batırmış...Yeniden gelmiş Ayşe ile Fatma'nın kapısına:

«Ayşe, Fatma kuzular!
Memelerim sızılar...
Açın kapıyı size meme vereyim.»

demiş, incecik sesiyle. Kuzular: «Ayaklarını göster.» demişler. Kurt ayaklarını uzatmış kapının aralığından. Ayşe ile Fatma bakmışlar ki ayakları da pamuk gibi, bembeyaz, anneleri geldi sanmışlar, kapıyı açmışlar. Kurt Ayşe'yi de, Fatma'yı da yemiş, kemiklerini oraya yığmış.

Akşam anneleri gelmiş, kapıda:

«Ayşe, Fatma kuzular!
Memelerim sızılar...
Açın kapıyı size meme vereyim.»

demiş. İçerde ses yok; gene seslenmiş, kapı açılmamış. Koyun bir boynuz vurup kapıyı açmış. Bakmış Ayşe ile Fatma'nın kemikleri orada yığılı. «Bunu yaptıysa yaptıysa bu hınzır kurt yapmıştır.» demiş.

Sokağa çıkıp kurdun izinden gitmiş. Bakmış kurt bir yerde sırt üstü yatmış, yalanıp duruyor. Koyun:

«Kurt kardeş! demiş. Ayşe'm ile Fatma'm öldü. Canları için pilav ile zerde yapacağım. Akşama gel de yiyelim.»

Kurdun canına minnet! «Peki.» demiş. Koyun hemen eve dönmüş. Bahçede bir kuyu kazmış, içine odunları, çalıları yığmış, iyice yakmış; kuyunun ağzını çalı çırpıyla örtmüş, üstüne de kaba minder koymuş.

Akşam olunca kurt gelmiş. Koyun:

«Kurt kardeş! Buyur, buyur şu mindere otur.» demiş. Kurt mindere oturur oturmaz kuyunun içine düşmüş, yanmaya başlamış.

«Ay kulaklarııım!» demiş. Koyun:

«Ay kulaklarım , der misin?
Ayşe'mi Fatma'mı yer misin?»

diye karşılık vermiş.

«Ay kollarııım!»

«Ay kollarım der misin?
Ayşe'mi Fatma'mı yer misin?»

«Ay başıım!»

«Ay başım der misin?
Ayşe'mi Fatma'mı yer misin?»

«Ay bacaklarıım!»

«Ay bacaklarım der misin?
Ayşe'mi Fatma'mı yer misin?»

Kurt böylece, «ay gözleriiim!.. ay kaşlarıım!... » diye diye yanmış, kül olmuş.

Koyun iki kuzu daha doğurmuş. Kurttan kurtuldular ya artık, korkusuz yaşamışlar...

YİRMİ DOKUZUNCU MASALIN ÜÇÜNCÜ VARYANTI

TİNTİN KUZU

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, bir koyun ile yavrusu varmış.

Günlerden bir gün koyun hem kendisi hem de yavrusu için yiyecek için ormana gitmiş. O ormanda da yavrularına göz diken bir ayı varmış. Bizim kurnaz ayı hemen:

- Fırsat bu fırsat deyip, ana koyunun gittiğini görünce gidip yavru guzuyu bir güzel iştahla yemiş.

Akşam olmuş, gün kararmış yavru kuzunun anası dönmüş. O da yavrusu için:

-Bulduğum bu yiyeceklerle güzelce karnını doyurayım, yarın da onu beraberimde olmasa yicek bulmaya götüreyim, diye düşünüyormuş.

Düşünmeye kalmamış kapıyı açtığında bir de ne görsün yavrusu yok. Aklına hemen ayı geliyor ve yavrusunun onun yediğini anlayarak, ondan intikamını almak istiyor.

-Ayı kardeş, akşama yavrumun mevlidi var, buyur gel, diyor.

Ardından koyun hemen eve gelip, ayı için bir tuzak hazırlıyor. Evin ortasına derin bir kuyu kazıyor, üstüne de görmesin diye, bir koyun postu seriyor. Akşam olunca ayı mevlid için eve geliyor. Ayı tam evin ortasına gelince, bütün koyunlar

birden postu kaldırıyorlar ve ayı kuyunun içine düşüyor. Kuyunun dibinde de kocaman bir ateş yanıyormuş. Ayı ateşin üzerine düşünce çırpınmaya başlıyor. Koyunlar hep bir ağızdan;

-Yağ getirin yağlayalım, bağ getirin bağlayalım, diyorlar. Böylece ayı cayır cayır yanıyor ve koyunların hepsi de o kötü ayıdan kurtulmuş oluyorlar.

OTUZUNCU MASAL

KEDİ İLE FARE

Bir varmış, bir yokmuş, çok eski zamanlarda, akıllı bir kedi varmış. Bu kedi, günlerden bir gün, bütün çevredeki farelere haber göndererek:

"Bütün farelerle helallaşmak istiyorum, hepsini bana çağırın", der.

Farelerin hepsi başına toplanınca, kedi söze başlar:

"Ben Hacc'a gideceğim, o yüzden hepinizle helallaşmak istiyorum, siz gelmeyen arkadaşlarınıza da haber verin de, bir gün ayrıca toplanalım", der.

Bunun üzerine, bir kedi arkadaşlarına:

"Ey arkadaşlar, bizim kedi arkadaşımız, bizimle helallaşmak istiyor. Helallaştıktan sonra Hacc'a gidecekmiş", der. Bu sözleri duyan kör bir fare:

"Yahu, bırakın o yalancı.". Benim gözümü de o kör etti. Bu devamlı böyle yalan söyler", der. Fakat, kör farenin sözüne kimse inanmaz ve hepsi bir araya toplanarak, kediye haber gönderirler:

"Kedi arkadaşımız, nerede toplanmamızı uygun görür", diye.

"Hepiniz, Ali Bey'in fırınına toplanın", diye, kedi tekrar haber gönderir.

Bütün fareler, fırına dolduktan sonra, kedi de içeriye girerek:

"Hepiniz burada mısınız?" diye sorar.

Fareler:

"Buradayız", diye cevap verince, kedi:

"Artık, Ben Hacc'a gitmekten vazgeçtim. Şimdi söyleyin bakalım, hanginiz çuvalın dibini, hanginiz ortasını deldi? Ama, en iyisi hepinizi yiyeyim", diyerek, farelerin üzerine bir satır atar ve hepsini öldürüp, afiyetle yer.

OTUZUNCU MASALIN VARYANTI

TİLKİNİN HACCA GİTMESİ

Dilki gece gezermiş, bi de boyacı varmış. Bi teneke suyu varmış, demiş ki:

"Yahu bu su ne burda, bu suyu döküvereyim." demiş.

Gendisi adamın boyacıymış, alıp burundan döküverince, dilki de meğersem güpe gündüz orada gezermiş. Su dilkinin üzerine denk gelir, bu sefer dilki gaçıverir.

Sabah olunca, gün doğunca, höyle güneşe oturunca, bakmışmış alabula dururmuş. "Yahu ben herhalde erişginim."

Dilki hindi gezermiş. Horozun biri: "Nere giden dilki gardaş?"

"Yahu beni görmemin ben erişmişim, ben Hicaz'a gediyorum." demiş. "Beni de götürür mün?" Götürürüm.

Ordan horozu alıyor, bu sefer giderke giderke kekliğin biri daşm başında tak tak takılamış, dilki ile horozu görüncek:

"Nere gideniz dilki gardaş?"

"Hicaz'a gediyoruz."

"Beni görmemin -demiş- ala bula dururum."

"Beni de götürür müsünüz?"

"Götürürüm."

Ordan kekliği de alıyor, hindi gederkene hububuk kuşu, "hububuk" diye öter ağa cın başında:

"Nere gidersiniz?"

Üçü gediyor gayri.

"Hicaz'a gediyoruz."

"Beni de yanınıza alır mısınız?"

"Alırız."

Dilki deyor ki:

"Yalnız yolda, sokakta ötmek yok, Hicaz'a gediyoruz, ağzımız temiz olacak, ötenin gatli vacip." deyor.

Hindi gederken mederken şafağa garsın horoz "Guuukkk!" demiş.

Dilki:

"Tamam senin gatlin vacip." demiş.

Zaten dilki de acıktı ya! Horazın orda gatlini vacip ediyor.

Hindi hububuk guşuyla keklik galıyor. Birez gederek mederek dilki tekrar acıkma ya başlıyor.

"Bir yerde birez oturalım." derler. Kekliğin zanaatı değil mi daşın başına çıkınca "Tak tak" demiş.

"Gel bakalım senin gatlin vacip oldu."

Hindi hububuk guşuyla galmışlar, giderkene bir ağacın dibine oturmuşlar, hububuk ağacın başına çıkmış.

Hububuğa demiş ki:

"Gel senin gatlin vacip."

Mahmut'un çavuşuyum, bana sen değemezsin." deyor. "Sultan Mahmut'un çavuşu olduğuna şahidin var mı?" "Var." deyor.

Dilki ağacın dibinde galıyor, aşıvermişmiş öteyüzde iki tazıyla avcı geliyor.

"Beni takip edin, ben hangi ağıcın dibine gonarsam, dilki onun dibinde." deyor.

Şimdi gele gele gelmişmiş, dilki ağacın altında bekleyor, tazılarla avcılar çıkıverince, dilki ne yapacağını şaşırmış. Bu defa hububuk guşu:

"İki şahit yeter mi, daha getireyim mi?" demiş.

OTUZ BİRİNCİ MASAL

TİLKİ İLE TAKTALA PAŞA

Bir varımış, bir yoğumuş, çok demesi günahımış. Bir dilki paşa varımış, bir de taktala paşa varımış. Taktala paşa, bu dilkinin hombuluna yumurtlamış. Oraya yuva bağlamış, yumurtlamış, sonra da cücük çıkarmış. Dilki gelmiş öteden, demiş ki ne:

"Takdala paşa, sen niye benim hombuluma yuva bağladın da, cücük çıkartdın?" demiş. Dilki:

"Niyedîm, çıkartdım işde," demiş.

"Cücüklerini sırtla get. Yoksa çok kötülük yaparım sana," demiş dilki. Takdala Paşa:

"İyi, şu cücüğümün birini al, götür de onu yiyene gadar ben de götürürüm," demiş.

Dilki, cücüğün birini almış götürmüş. Onu bir iki gün yemiş. Ardından,

Takdala paşa başlamış ağlamaya:

"Dilki cücüğümü götürdü de yedi," diyen. Oradan da bir garga geçiyormuş, bunun yanına gelmiş:

"Ulan, sen burada ne diyin ağlıyon Takdala Paşa?" demiş. "Cücüğümü dilki yedi, onun uçun ağlıyon," demiş. Garga:

"Bir daha gelirse, ne diyen uçurmadın derse, de ki; "Ulan cücüğümü de düşür, al get, beni de al get, ben yuvamı götürmeyecâm," de -demiş-. Amma deme ki, o sana bunu kimin öğretdiğini sorarsa; "Garga Paşa öğretdi," diye. Sakın ha sakın bunu deme," demiş.

"Olur, demem," demiş.

Oradan, gene gelmiş bu dilki:

"Niye uçmadın Takdala Paşa, cücüklerini niye götürmedin?" demiş.

"Uçurtmuyom. Ağaca gel de, beni de al, cücüğümü de al," demiş.

"Ulan, bunnarı sana kim öğretdi?" demiş.

"Beni, Garga Paşa öğretdi," demiş.

Dilki getmiş, ardından Garga Paşa, Takdala Paşanın yanma gelmiş:

"Ben sana, deme dediğidim tamam batasıca, ne diyin dedin?"

Öte yandan dilki de Garga Paşayı aramaya başlamış:

"Dur, yavaş, ben de senin anacığını ağladırım garga paşa," demiş.

Bu, getmiş getmiş, bir issiz pınarın başına yatmış, ölü gimi uzanmış. Öteden garga gelmiş bakmış ki, dilki ölü gimi yatıyor! Bu, ölük sanmış dilkiyi. Halbuki, dilki "çakal öldü"ye vurmuş gendini. Garga varmış, bunun ibiğine gonmuş. Gonuşun**,** dilki bunu sarpadan dutmuş, demiş kine:

"Şimdi senin anacığını ağlatmadım mı?"

"Niyetdim ben ki?"

"Benim ağaca çıkamayacağımı, Takdala Paşaya sen öğretmedin mi?"

"Senin baban, benim dedemi ağzına aldı da şo ilerideki dağın başına çıkıp da goyuruverdiyidi, etimi de lokma edip yediyidi," demiş garga.

"Sahi mi ulan sahi mi?" demiş.

Bunu, ağzına alıp da yüce dağın başından goyuruverince dilkinin ağzı açıkda galmış.....

OTUZ BİRİNCİ MASALIN VARYANTI

KARGA, LEYLEK VE TİLKİ

Bir varmış, bir yokmuş, zamanın birinde bir karga varmış. Bu karganın her yıl iki yavrusu olur, bu yavruların olduğu vakit, bir tilki ağacın altına gelerek:

"Yavrularından birini bana at, yoksa yarın gelip seni de, yavrularını da yerim," dermiş. Bu hadise her yıl, aynı şekilde devam edip gidermiş. Yine, yavruların olduğu bir gün, tilki gelip kargaya, yavrusunun birini atmasını söyler. Karga, korkusundan, yavrusunun birini, tilkinin ağzına atar, sonra da arkasından üzgün üzgün bakarken, bir leylek gelip kargaya sorar:

"Karga kardeş, neyin var, niçin bu kadar üzgünsün?"

Karga, başından geçenleri bir bir anlatır:

"Her yıl, yavrularımı çıkarttığım zaman bir tilki gelip, eğer birisini bana atmazsan, çıkıp hem yavrularını hem de seni yerim diyor, ben de korkumdan, her yıl birini atıyorum."

Leylek:

"Karga kardeş, hiç tilki ağaca çıkabilir mi? O, seni kandırıp yavrularını yiyor. Bir daha geldiğinde sen yavrularını alma bakalım, ağaca nasıl çıkacak" der.

Bir yıl sonra, karganın yavrularının olduğu vakit, yine tilki gelerek, kargadan yavrularını ister. Karga:

"Atmıyorum işte, yanıma nasıl geleceksen gel."

Bu sözlere tilki çok şaşırır, kargaya sorar:

"Sen, benim oraya gelemeyeceğimi bilmezdin, sana bir akıl veren mi var?"

Karga:

"Evet, bana bu fikri, leylek kardeş verdi," der.

Tilki, oradan ayrıldıktan sonra leyleği aramaya koyulur. Araya araya sonunda bir çayırlıkta leyleği bulur. Yanına gidip selâm verir:

"Leylek kardeş, sana bir soru soracağım, bakalım bilebilecek misin?"

Leylek:

"Sor bakalım,"

Tilki:

"Leylek kardeş, rüzgar sağdan esse ne yaparsın?"

Leylek:

"Başımı sola çeviririm", der ve söylediği gibi yapar.

Tilki:

"Pekiyi, soldan esse ne yapaksın?"

Leylek:

"Başımı sağa çeviririm", der ve hemen başını sağa çevirir.

Tilki:

"Pekiyi leylek kardeş, hem sağdan, hem de soldan eserse ne yaparsın?"

Leylek:

"Başımı kanatlarımın altına sokarım," diyerek, başını kanatlarının altına sokuverir. Bunu fırsat bilen tilki, hemen üzerine atlayarak, leyleği parçalar, bir güzel yer. Sonra da:

"Senin aklın sana yetmezken, niçin başkalarına akıl vermeye çalışırsın? İşte, sonunda yaptığın işin cezasını buldum," der.

Bu masal da burada biter...

OTUZ İKİNCİ MASAL

GARGANIN ÖGÜDİ

Bu garganın üzerine bir şe bilirem. Garganın bi tenesi yuva yapir. Yuvayı yapdıhdan sora, tehral yumurta yapir. Yumurtadan bala çıhardir. Çıharttıhdan sora böyidir. Böyütdühdan sonra, uçurmiye sıra gelende, bunnarı alir birez gezdirdihdan sora diyir ki;

-Gelin evlâtlarım, balalarım size son bir öğüt verim. Ondan sora nere gidirsiz gidin. İnsanoğlu garşıdan çıhdığı zaman, bahın elinde zopa varışa gaçın. Haa, yere daş almıya egilirse gene gaçın.

Balası bu dönüş başlir ki,

-Ana, ya daş insanoğlunun cebindeyse?

Anası bu sefer diyir ki,

“Balam sen ögüdi yuvada almışsan. Gidin, nere isdirsiz ora gidin. Siz her şeyi benden daha eyi bilirsiz.”

Bizim buralarda çoh bilmişler üçün buni gullanıllar. Herifin bi tenesinin bi oğlu olabülür. Babasi buna öğüt vermah isder. Bu ögüdi dorğudan dorğuya oğluna demez. Şindi size annatdığım bu garga hekatını armadır. Annadır ki, oğlu bundan bi hisse gapsın. Sati, ahlı varışa bundan bi hisse alır. Yoh eğer ahlı yoğursa, sen elli söyle gene o büldüğüni işler.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASAL

KARTAL İLE KAPLUMBAĞA

Çok eski zamanlarda, bir kartal, kendisini göklerin hakimi zannedermiş. Günlerden bir gün bu kartal, karnını doyurmak için yeryüzünde gezerken, bir de bakar ki ne görsün! Bir kaplumbağa hızlı hızlı gidiyor. Kartal hemen yanına inip sorar:

"Kaplumbağa kardeş, böyle acele acele nereye gidiyorsun?"

Kaplumbağa:

"Hicaz'a", diye cevap verir.

Kartal:

"Sen bu yürüyüşünle nasıl gideceksin, ne zamana kadar varacaksın", diye sorar. Kaplumbağa:

“Yetişemezsem de yolunda ölürüm", der.

Daha sonra, havadan sudan konuşurlarken, konu yaş meselesine gelir. Kaplumbağa sorar:

"Sahi sen kaç yaşındasın?"

"Büyük karın yağdığında, ben bir delikanlıydım, daha sonra kar yağa yağa kuyruğuma kadar yükseldi, işte, o günü şimdiki gibi hatırlıyorum, ya sen kaç yaşındasın?" diye arkadaşına sorar.

Kaplumbağa:

"Ben de senin anlattığın karın yağdığında, gençliğimin en güzel günlerini yaşıyordum: O günden sonra, ne zaman yaz geldi mi diye dışarıya çıktıysam, hâlâ karların erimemiş olduğunu gördüm", der ve sözlerine devam eder:

"Bu kış, baharı görmeden yaza eriştim", der.

Böylece, kaplumbağa ve kartalın aynı yaşta olduğu anlaşılır.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MASAL

GÖĞSÜ KINALI SERÇE

Göğsü kınalı serçe kuşu vardır, ufacık... Gök gürleyince yere yatar da ayaklarını havaya kaldırırmış.

«Neden yapıyorsun böyle?» diye sormuşlar.

«Bu kadar mahlûkat var yerde. Olur da gök yıkılıverirse, dayak olmak için ayaklarımı kaldırıyorum.» demiş. Böyle dermiş, bir yandan da titrermiş gök gürlerken.

«Korkumdan, dermiş, kırk kantar yağım eriyor.»

«Be, demişler, senin kendin yoksun beş dirhem, nerden oluyor da kırk kantar yağın eriyor?»

«A! âlemin kendine göre dirhemi, kantarı var, demiş serçecik. Siz ne anlarsınız?»

OTUZ BEŞİNCİ MASAL

CIRCIR BÖCEĞİ İLE KARINCA

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir cırcır böceği varmış. Bütün vaktini ağaç başlarında saz çalıp türkü söyleyerek geçiren bu cırcır böceği, günlerden bir gün annesinin yanına vararak "Karakızın" kızı karıncayı istemesini söyler. Annesi:

"Oğlum, "Karakız" bize kızını vermez, onlar çalışkan ve tertiplidir, sen ise tembelin tekisin,"

Oğlan:

"Olsun, üzüm üzüme baka baka kararır. Evlendikten sonra beraber çalışırız", diye ayak diretince, annesi dayanamayıp komşusu ile birlikte kızı istemeye giderler. Varıp da karıncanın tertibini, düzenini görünce, hayretten ağızları bir karış açık kalır. Mercimek, arpa, yulaf, burçak, vs. gibi yiyeceklerini ayrı ayrı ve düzenli bir şekilde

yerleştirmiş. Bunlar dereden tepeden konuştuktan sonra, karın canın annesi "Karakız":

"Biz sormadık, siz söylemediniz, gelişinizin sebebi nedir?" diye cırcır böceği ile komşusuna sorar. Cırcır böceğinin annesi:

"Allah'ın emri, peygamberin kavli ile kızınızı istemeye geldik", der. Evsahibi:

"Biz, kendi aramızda bir konuşup görüşelim, sonra size haber veririz", der.

Bunlar eve gelince cırcır böceği oğluna:

"Ah oğlum, gitsen de bir görsen, evleri ağzına kadar yiyecek dolu",der.

Aradan bir kaç gün geçince, komşulardan birisi karıncaya:

"Geçen, dünürleriniz gelmişti, ne cevap verdiniz?" diye sorar..

Karınca:

"Henüz, kesin bir cevap vermedik ama, ben ona kızımı vermem. Yazı kışı cırcırla geçer, benim bir sene topladığım yedi yıl yeter", diye cevap verir.

Bir süre sonra cırcır böceğinin annesi tekrar karıncanın evine gider. Karınca:

"Niçin geldin?" diye sorar.

"Niçin geldiğim belli olmuyor mu? Cevabınızı öğrenmeye geldim", der.

"Karakız'ın babası": .

"Ben, altı ay azıklı, arkası kapaklıya kız vermem", diye ayak diretir.

Kadıncağız üzülerek dönüp oğlunu bulur ve olanları anlatır.

Oğlan:

"Gel anacağım gel, tuz torbasını başıma takmayayım, dağ başına çıkar, yeşil çamların arasında keyfime bakarım", der.

J A P O N M A S A L L A R I N I N

T Ü R K Ç E T E R C Ü M E L E R İ[27]

BİRİNCİ MASAL

TİLKİNİN ÇAMUR KAYIĞI

Çok eski zamanda, kayıklarla dolu bir kumsalda bir su samuru yaşarmış. Günlerden bir gün bu su samuru taş duvara çıkıp,

Yosun bir kere
Tekrar bir kere
Balık bir kere

diyerek suşi[28] hazırlıyormuş.

Tilki onu görüp dağdan inmiş. Taş duvarın yakınındaki bir kayığa saklanıp su samurunu seyretmiş. Su samuru suşiyi bitirdikten sonra, çok güzel olduğunu söyleyerek yemiş. Tilki imrenerek ona bakıyormuş.

Su samuru artan suşileri taş duvarın arasına saklayıp bir yere gitmiş. Bunun bir şans olduğunu düşünen tilki, hemen oraya gidip kalan suşileri yiyip bitirmiş.

Geri dönen su samuru bakmış ki sakladığı suşiler yerinde yok. Ne olduğunu tahmin ederek:

"Yine kötülük yaptın. Artık dayanamayacağım." deyip tilkiden nasıl intikam alacağını düşünmüş.

Aradan uzun zaman geçmiş, bir gün dağdaki tilkinin baktığını farkederek, taş duvarın üstüne çıkıp:

Yosun bir kere
Tekrar bir kere
Balık bir kere

diyerek suşi yapıyormuş gibi davranmış. Tahmin ettiği gibi tilki dağdan koşarak inip kayığın arkasına saklanmış. Su samuru onu görmezden gelerek:

"Bir arkadaşım olsaydı, daha çok balık tutup daha çok suşi yapar, daha çok yiyebilirdim." diye kendi kendine söyleniyormuş. Bunu duyan tilki kayığın arkasından çıkıp:

"Su samuru bey, su samuru bey, şimdi söylediğin şey doğru mu? Eğer bir başkası olursa daha çok balık tutup daha çok suşi yapıp doyuncaya kadar yiyebilir miyiz?"diye sormuş. Su samuru:

"Evet, doğrudur. Sana neden yalan söyleyeyim ki?" diyince tilki: "O zaman beni alsana"diye rica etmiş. Su samuru:

"Tamam, olur. Bugün artık geç oldu, yarın sabah buraya gel." diyip gitmiş.

---

[27] Japon masalları Türkçeye aktarılırken metne, özellikle de masal anlatımına mümkün olduğu kadar sadık kalınmıştır. Fakat okuyucunun bu masallardan zevk alması için, bazen daha serbest tercüme yapmak mecburiyetinde kalınmıştır.

[28] Çiğ balıklı, sebzeli ve yosunlu v.b. çok çeşidi olan bir Japon yemeği.

Ertesi gün, su samuru daha aydınlık olmadan kalkıp çamurdan bir kayık yapmış. Tilki gelince:

"İyi çabuk geldin. Ben de seni bekliyordum. Hemen çıkıp balık tutalım mı?"deyince, tilki korkuyla: "Ben yüzemem, nasıl olacak?"diye sormuş.
"Endişe etme. Sen bu kayığa binersin. Eğer ben denizden çıkmıyorsam kayığın ucuna vurursun. Ben o sesi duyunca hemen gelirim."demiş. Tilki sevinerek

"Pekâlâ. Çok kolaymış. Hemen gidelim." demiş.

Tilki su samurunun ne düşündüğünü bilmediğinden memnun bir şekilde kayığa binmiş. Su samuru ile tilki beraberce çamur kayığına binip denize açılmışlar.

Uygun yere geldiklerinde su samuru:

"Ben balık tutmaya gidiyorum. Sen söylediğim gibi kayığın ucunu vurup beni uyarırsın" diyerek denize dalmış. Karşı kıyıya çıkıp oradan tilkiyi seyretmeye başlamış. Durumu bilmeyen tilki, sabırla su samurunu bekliyormuş. Ancak su samuru denizden bir türlü çıkmamış. Artık dayanamayan tilki kayığın ucuna vurmuş. Fakat değişen bir şey olmamış.

Üstelik kayık çamurdan olduğu için, uzun zaman denizin üzerinde kaldığından içine su dolmaya başlamış. Durum gittikçe daha kötü oluyormuş. Tilki deli gibi kayığın ucuna vurduğu için çamur kırılmış ve içine daha çok su girmiş. Sonunda denize batmış, gitmiş.

Kötülük yapanın sonu böyle olur.

İKİNCİ MASAL

TİLKİ VE SU SAMURU

Tilki ve su samuru, birbirini evlerine davet etmeye karar vermişler. Önce su samuru tilkiyi çağırmış, akşama kadar çeşitli yemekler yaparak, beklemeye başlamış. Tilki sevinerek gelmiş. Su samuru ona: "Tilki bey, bol bol yiyin" demiş. Tilki "Ellerine sağlık" diyerek, masanın üstüne bakmış. Masa çeşitli balık yemekleriyle doluymuş. Tilki çok memnun kalarak bol bol yemiş ve gece evine dönmüş.

Sıra tilkiye gelince sabah erkenden balık tutmak gitmiş. Çok gayret ettiği halde bir tane bile tutamamış. Akşam su samuru evine gelince tilkiye:

"Tilki bey, bu gece siz mi zahmet ettiniz?" demiş. Ancak tilki, hiç bir şey demeden devamlı tavana bakıyormuş. Su samuru ona bir kaç kere daha sormasına rağmen, tilki hiç cevap vermemiş. Bunun üzerine su samuru, yapabileceği bir şey olmadığından evine dönmüş.

Ertesi sabah dostuna özür dilemek için giden tilki: "Su samuru bey, dün akşam için özür dilerim. Ben o sırada tavana bakma görevi yapıyordum. Lütfen bu gece gelin." demiş. Tilki o gün de, tek bir balık yakalayamamış. Akşam olunca su samuru yine "İyi akşamlar" diyerek gelmiş. Tilki bu defa da, başı önüne eğik vaziyette, hiç hareket etmeden oturmuş ve bir kelime bile söylememiş.

Ertesi sabah tilki yine gelmiş ve ona:

"Su samuru bey, dün akşam da aşağıya bakma görevi yapıyordum" demiş. Su samuru ona:

"Tilki bey, siz balık tutamadığınız için böyle söylüyorsunuz, değil mi ? " diye sormuş. Tilki :

"Evet, aynen söylediğiniz gibi."

deyince su samuru ona, balık tutması için neler yapması gerektiğini öğretmiş:

"Tilki bey, çok büyük bir kuyruğunuz var. Onu soğuk bir gecede, ırmağa sokun. Böyle yaparsanız, istediğiniz kadar balık tutabilirsiniz " demiş. Tilki bunu duyunca, çok sevinerek evine dönmüş.

Gece olunca, ırmağa gitmiş. Öğrendiği gibi, buzu kazıyıp, açtığı delikten kuyruğunu aşağıya sarkıtmış. Biraz bekledikten sonra, merak ederek kuyruğunu çekip bakmış ki, sadece buz var; hiç balık yok.

Birkaç kere daha tekrarlamasına rağmen, hiç balık yakalayamamış. Bu sefer uzun bir zaman beklemiş. Kuyruğu çok acımasına rağmen sabırla beklemeğe devam etmiş. Kuyruğundaki acı başına kadar çıkmış. Yine de sabrederek beklemiş. Sabah olmuş. Çocukların sesini duyunca korkan tilki, aceleyle kuyruğunu sudan çekmek istemiş; fakat çıkaramamış. Sonunda:

"Ben artık hiç balık istemiyorum" diyerek kuyruğuna asılmış ve buz tutan kuyruğunu sudan zorlukla çıkarabilmiş.

ÜÇÜNCÜ MASAL

TİLKİ İLE PORSUĞUN ŞEKİL DEĞİŞTİRME YARIŞI

Eski zamanlarda, bir sarayın duvar dibinde bir tilki ile porsuk yaşarmış. O yıllarda, bu bölgedeki insanlar, senede bir kere waraji[29]lerini giyer, dağlar ve dereler aşarak İsemairi[30] için şinto tapınağına giderlemiş. İmparatorun tapınağına ibadet için gitmek çok normal bir şeymiş, çünkü İsemairi yapmadan diğer seneye geçilemeyeceğine inanılırmış. Bu sefer tilki ile porsuk "Biz de bir kere insanlar gibi "İsemairi' ye gidelim" diye düşünmüşler. Tilki porsuğa:

"Porsukcuğum, biz de bir kere 'İsemairi' ye gidelim mi?" diye sormuş. O da:

"Çok güzel, tilkiciğim. Ben de bunu düşündüm. Bizim için mutlaka iyi bir şey olacak. Haydi gidelim." diye cevap vermiş.

İkisi de hemen yola çıkmaya karar vermişler.

Porsuk ve tilki yolda pek çok dağ, dere ve ırmaktan geçmişler. Köylerden geçerken, eğer insan olsaydık, köylerde yatacak yer bulur, yemek yer, tekrar yola çıkıp seyahatimize güzelce devam edebilirdik, diye düşünmüşler. Çünkü yolculukları hiç tanımadıkları yerlerde, yiyecek şey bulamadıkları için çok zor geçiyormuş. Üstelik duyduklarına göre, İse'ye varmak için beş altı gün daha gitmeleri gerekiyormuş.

Bir gün tilkinin aklına iyi bir fikir gelmiş:

---

[29] Samanla örülüp yapılan eski ayakkabı.

[30] Mie vilayetindeki imparatorun ata tanrısı olan Amaterasuoomikami'ye tapmak için yapılan tapınaktır. Dolayısıyla Japonya'nın en ulu Şinto tapınağı olarak düşünülmüştür. Bu tapınağa ibadet amacı ile gidilmeye *İsemairi* denir.

"Porsukcuğum, kendini başka bir şekle dönüştürebileceğini duydum. Hadi seninle şekil değiştirme yarışı yapalım. Kazanan, bulduğumuz yemeğin hepsini yesin. Bu fikir nasıl?"diye sormuş.

Yolun ikiye ayrıldığı yerde, ikisi ayrı ayrı yoldan gitmişler ve kendimizi hangi şekle dönüştürürsek diğerini yenebiliriz diye düşünmüşler.

Porsuk yürürken birden karşıdan güzel bir kızın kendisine doğru geldiğini görmüş. Çabucak yürüyüp ona yaklaşınca istemeyerek gülmüş. Çünkü kızın kimono[31] sunun altından tilkinin kuyruğu gözüküyormuş.

"Kızım, senin kıçındandan tilkinin kuyruğu çıkıyor."diye bağırmış.

"Yenildim, yenildim"diyen tilki terleyip, kafasını kaşıyarak[32] eski şekline geri dönmüş. Tilkiye göre kendisini kıza dönüştürmek zor olmasına rağmen, kuyruğunu saklamak daha da zor olduğu için sıkıntıdan terlemiş. Porsuk ona çok gülmüş.

Tilki de yenildiğine çok üzülmüş. "Porsuk, nasıl kendisini değiştirecek ki? Sadece çaydanlık gibi bir şeye dönüşebilir. Ben de hemen anlarım" diye öfkeyle yürürken ayağı büyük bir şeye çarpmış, düşecek gibi olmuş. Yere bakınca onun bir omusubi[33] olduğunu görmüş. "Yenen kişi bulduğu yemeğin hepsini yiyecek, diye söz vermişdik. Ancak hâlâ sonuç olmamasına rağmen....." diyerek etrafa bakmış. Etrafta porsuğun olmadığını anlayınca da hemen omusubiyi ağzına koyup ısırmış ve:

"Gaçi[34], acıdı!" diye bağırmış, gözlerinden de yaş gelmiş. Meger onun ağzına aldığı omusubi aslında büyük bir taşmış.

Tilki kırılmış gibi acıyan dişlerini tutarken, birden karşısında belirmiş ve alaylı bir sesle:

"Tilkicigim benim." demiş. Aldatıldığını anlayan tilki hem ağlamış hem gülmüş:

"Yenildim. Sen kazandın" demiş.

DÖRDÜNCÜ MASAL

ÜÇ MAYMUN

Bir yerde üç maymun varmış.

Üçü de biraz aptal imiş, kimin önder olacağına bir türlü karar veremiyorlarmış.

-"Sen, de bilgisizsin"

-"Ben de bilgisizim"

diyerek sıralanıyorlarmış. Üçünün ortasında olan maymun biraz daha bilgiliymiş.

Üçü de her zaman aç kalıp sadece yemekleri düşünüyorlarmış.

Bir gün maymunlar çok aç olduklarından artık hareket etmeye güçleri kalmamış. Irmakta, bir ahşap köprünün üzerinde oturuyorlarmış. Köprünün

[31] Japon geleneksel kıyafeti.
[32] Japonlar utandıkları zaman bu şekilde davranırlar.
[33] Onigiri ile aynı anlamda olup pirinç köftesi demektir.
[34] Sert olan şeyler ısırıldığında veya çarpışıldığında kullanılan ünlem.

aşağısında bir yayınbalığı yüzüyormuş. Üçü de ona bakarak: "Eti çok lezzetlidir" diye düşünmelerine rağmen balığı yakalamayı akıl etmemişler.

Sonra biraz daha bilgili olan ortadaki maymun, aniden ırmağa atlamış ve yayınbalığını yakalayıp ırmaktan çıkmış.

Fakat bir yayınbalığını üçe nasıl böleceğini bilememiş. "Bu yayınbalığını ırmağa bırakalım, sonra onu yakalayan yesin" diye kavgaya başlamışlar. Ortadaki maymun,

"O zaman ben böleceğim"

deyince anlaşmışlar.

"Sana da bir parça"

diyip sağdaki maymuna vermiş,

"Sana da bir parça"

diyip soldaki maymuna vermiş. Ancak...kendisine yiyecek parça kalmamış. Sadece kuyruk kalmış.

BEŞİNCİ MASAL

MAYMUNUN ÇİĞ CİĞERİ

Çok eski zamanda birgün Ryugu[35]'daki prenses ağır bir hastalığa yakalanmış. Falcı "İyileşmesi için maymunun çiğ ciğerini yemesi gerekir." demiş. "O zaman kim maymunu getirecek? Deniz kaplumbağası gitsin, iyi olur." demişler. Kaplumbağanın maymunu aldatarak Ryugu'ya getirmesi gerekiyormuş.

Deniz kaplumbağası kumsala gidince maymunun çam ağacının tepesinde oynadığını görmüş. "Maymuncuğum çam ağacına çıkmadan Ryugu'yu görmek ister misin?" diye sormuş. Maymun "Gitmek isterim ama ben yüzemem ki." demiş. Bunun üzerine kaplumbağa "O zaman ben seni götürürüm." diye cevap vermiş.

Maymun kaplumbağanın sırtına oturup Ryugu'ya gitmiş. Oraya vardıklarında kaplumbağa maymuna güzel bir kimono vermiş, güzel bir odaya götürmüş, yemekler ikram etmiş ve balıkların oyununu seyrettirmiş. Maymun çok şaşırmış. Fazla yediği için helaya gitmiş. Orada ninniye benzer bir ses duymuş.

"Salak maymun, aptal maymun
Biraz sonra çiğ ciğeri alınacak,
Yenilecek, hey, hey, hey..."

Bu ninniyi çocuğunu uyutan denizanası söylüyormuş. Maymun bu sözleri duyunca "Demek bunca ikramdan sonra ciğerimi alacaklar. Buradan kaçmalıyım." diye düşünerek kaplumbağanın yanına gidip ağlamaya başlamış. Şaşıran kaplumbağa "Maymuncuğum neden ağlıyorsun?" diye sormuş. O da: "Ben çok büyük hata etmişim. Ryugu'ya gelmeden önce ciğerimi ağaç dalına astım, fakat yağmur yağacakmış. Yağmur yağarsa çiğ ciğerim bozulur, onun için ağlıyorum." demiş. "Ne! Ciğerini dala mı astın? Çok kötü, ama endişe etme, ağlama. Ben seni tekrar

[35] Ejderha Tanrısı'nın yaşadığı söylenen saray. Deniz kıyısı veya ırmağın dibinde olduğuna inanılır. Başka dünyada ideal bir yer olarak hayal edilmiştir.

oraya götürürüm. Sen ciğerini alıp yine buraya dönersin. Evet, evet bunu yapabilirsek iyi olur" diye cevap vermiş.

Maymun yine kaplumbağanın sırtına binip ciğerini almak üzere kumsala dönmüş. Kumsala varınca hemen ağaca çıkmış ve bir daha da aşağıya inmemiş. Çok bekleyen kaplumbağa: "Hey maymuncuğun ne yapıyorsun? Ciğerini aldıysan hemen aşağıya gel."demesine rağmen maymun duymamış gibi davranmış. Kaplumbağa "Çabuk ol!" dediğinde çok kızan maymun: "Sen ne diyorsun? Bu dünyada karnındaki çiğ ciğeri dala asan salak var mı? Çiğ ciğer çıkarılınca ölürüz. Kim ciğerini çıkarıp başkasına verir? Sen tek başına dön." diyerek kaplumbağaya taş atmış.

-"Ne! Kim sana, o senin çiğ ciğerini alacak dedi?

-"Denizanası."

Çaresiz kalan deniz kaplumbağası tek başına Ryugu'ya geri dönmüş.

Denizanası maymuna sırrı açıkladığı için dövülerek cezalandırılmış. Çok dövüldüğü için küçük kemikleri kırılmış, büyük kemikleri de çıkartılmış. Bundan dolayı, o günden beri denizanası kemiksizdir. Deniz kaplumbağasının sırt kemiklerdeki kırılma izi ise, hâlâ görülmektedir.

ALTINCI MASAL

KAPLUMBAĞANIN YENDİĞİ TAVŞAN

Koşu yarışmasında, kaplumbağa tarafından yenilgiye uğrayan tavşan, köyüne dönmüş. Köyün tavşanları, kendi aralarında danışarak: "Senin gibi soyumuzu aşağılatmış bir tavşanın bizim köyümüzde işi yok. Burada yaşayamazsın; çık, git! " diyerek onu kovmuşlar.

Bu sırada dağdaki kurdun, köyden üç tane tavşan yavrusu istediği haberi gelmiş. Köydeki tavşanlar gerçek acıyla sarsılmışlar. Her gün birbirlerine danışarak "Ne kendimizinkini, ne de başkasınınkini veremiyoruz" diyerek, perişan oluyorlarmış. Durumu haber alan kovulmuş tavşan: "Bu benim için iyi bir fırsat olabilir" diye düşünerek köye geri dönmüş.

"Ben köyden atıldım. Ama eğer kurta üç tavşan yavrusunu vermemeyi başarırsam, köyüme geri dönebilir miyim? " diye sormuş. Onlar da: "Sen ciddi misin? Bunu yapabilirsen, biz de seni kabul ederiz" demişler.

Yenilgiye uğramış tavşan, kurta gidip:

"Kurt bey, siz üç tavşan yavrusunu istiyormuşsunuz, ama sizin o korkunç yüzünüzden dolayı hiç kimse gelmek istemiyor. Size belki komik gelebilir ama uçurumun kenarında, arkanızı dönerek oturur musunuz? O zaman ben de hemen o üç yavruyu, size getireceğim" demiş. Kurt: "Tamam, o iş kolay" deyip, uçurumun kenarına oturmuş. Tavşan, bütün gücüyle onu uçuruma itmiş.

Başarısıyla övünen tavşan, köye gidip, herkese kurttan kurtulduklarını anlatmış. Üç tavşan yavrusunu kurda vermemeyi başardığı için, tavşan da köyüne geri dönmüş.

YEDİNCİ MASAL

TAVŞAN İLE KURBAĞANIN MOÇİ[36] YAPMASI

Çok eski zamanda, dağda bir tavşan ile bir kara kurbağası varmış.

Yılbaşında karşılaşınca tavşan, kara kurbağasına demiş ki:

"Sen moçi yapmak için köye usuyu ödünç almaya git. Ben de evlere gidip bir şeyler isteyeceğim."

Kara kurbağası köye inip usuyu almış ve dağa götürmüş. Tavşan da, her zaman yaptığı gibi, evlerin kapısında oturup ağlamaklı bir sesle:

"Yılbaşı olmasına rağmen hala moçi yemedim. Lütfen bana verir misiniz?" demiş. Bunun üzerine her evden ona moçi yapılan pirinçten vermişler.

Tavşan köyden topladığı pirinci dağa götürmüş.

Hemen moçi yapmaya başlamışlar.

Tavşan kine[37]yi kullanıyor, kara kurbağası elleriyle pirinci tutuyormuş. "Pettanko pettanko"[38] diye dövünce çıkan ses karşı dağda yankılanıp köyden duyulmuş.

Moçinin yapılışı bitince kara kurbağası yemeyi orada yiyebileceğini düşünmüş. Ancak tavşan kollarını kavuşturup biraz düşündükten sonra demiş ki;

"Hey, burada bölüp yersek olmaz. Yılbaşı olduğu için bir koşu yapalım, kazanan moçiyi yesin. Ne dersin?"

Kara kurbağası orada bölüp yemeyi tercih ediyormuş. Fakat tavşan inatçı olduğu için söylediği şeyin mutlaka yapılmasını istermiş.

"Bu moçiyi usuyu içine koyup tepe aşağıya yuvarlayalım. Böylece senin usuyu geri götürmen gerekmez. Düşen usuyu kovalayıp moçiye önce ulaşan kişi kazandığı için hepsini yesin. Nasıl, güzel değil mi?" demiş.

Tavşan hızlı koştuğu için kara kurbağası kazanma umudunun olmadığını ve aldatıldığını düşünmüş. Ancak ona hayır dese bile hiç bir şeyin değişmeyeceği bildiği için cevap vermemiş. Tavşan, içinde moçi olan usuyu "yoisa yoisa"[39] diyerek aşağıya yuvarlamış.

Usu gittikçe hızla düşmeye başlamış.

Onu kaçırmamak için tavşan kovalamış ancak kara kurbağası yavaş yavaş inmiş. Tavşan yeneceğini düşünerek:

"Ben kazandım, ben kazandım" diyerek usunun peşinden gidiyormuş.

Usu dağdan düşüp "dosa"[40] diyerek köyün pirinç tarlasına, ağzı ters olarak düşmüş. Tavşan:

"İyi oldu. Kara kurbağasının buraya gelmesi için hâlâ çok zaman var. İyi, iyi."

diyerek usuyu düzeltmiş. Bir de bakmış ki içinde moçi yok.

"Bu da ne? Bir yerde düşmüş olabilir." diyerek dağa geri dönmüş. Ağacın dallarında asılı kalan moçiyi kara kurbağasının yediğini görmüş.

---

[36] Pirincin dövülüp hamur haline getirililerek hazırlanan bir yiyecek.
[37] Moçiyi yapmak üzere pirinci dövmek için kullanılan tahtadan yapılma çanak.
[38] Moçi yapılırken çıkan ses.
[39] Ağır şeyler taşırken çıkartılan bir ses.
[40] Ağır şeylerin yere düşme sesi.

Tavşan ağlamaklı bir sesle:

"Tozlu parçası da olabilir, şundan biraz bana da verir misin?"diye rica etmiş. Kara kurbağası:

"Öyle sözleşmedik" diye cevap vermiş. Bunun üzerine tavşan onun sırtına tüm gücüyle bastırmış. Kara kurbağasının gözleri o zaman dışarı fırlamış. Tavşan kızıp ağladığı için de gözleri kırmızı olmuş.

Böyle kurnazlar her yerde varmış.

"Aa, makkuroke no hanashi"[41].

YEDİNCİ MASALIN BİRİNCİ VARYANTI

MAYMUNLA KURBAĞANIN SAVAŞI

Eski zamanda, soğuk kışın bittiği ılık bir günde, dereden çıkan bir kurbağa dağdan inen bir maymunla karşılaşmış.

Kurbağa: "Ey maymun bey, uzun zamandır sizi göremedim.

Maymun: "Kurbağa bey soğuk kışta çok zorluk çektim. Bugün hava güzel, madem ki karşılaştık, gel beraber yemek yiyelim." demiş. Maymun midesine düşkün olduğu için hemen yemekten bahsetmiş.

Kurbağa da, bunun iyi fikir olduğunu düşünmüş. Beraberce moçi yapmağa karar vermişler. Maymun köy tarafına gidip moçi pirinci bulmuş. "Kurbağa bey, al moçi pirinci getirdim." demiş. Kurbağa onu alıp ırmakta yıkadıktan sonra buğulamış. Moçi pirincinin rengi de pek güzel olmuş.Maymun meğer moçiyi tek başına yemek istermiş. "Kurbağa bey bizim bunu dövmemiz gerekiyor. Burada yaparsak güzel olmaz. Öbür taraftaki tepeye götürüp orada dövelim. Orada manzara daha güzeldir." demiş. Kurbağa da : "Evet güzel olur ama ben bunları taşıyamam."diye cevap vermiş. Maymun: "Ben taşırım." deyip yola çıkmış. Kendisi çok güçlü olduğu için usu ile beraber moçiyi dağ tepesine kadar götürmüş ve dövmeye başlamış. Maymun dövdükçe kurbağa onu karıştırıyormuş. Moçi yenecek hale gelince maymun usuyu devirmiş. Kendileri dağ tepesinde olduğu için usu dönerek düşüyormuş. Maymun kine[42]yi taşıyarak usunun ardından koşmuş. Kurbağa yavaş sıçradığı için geride kalmış. Ama "Ben de ineceğim" derken usudan fırlayan taptaze moçinin dalda asılı kaldığını görmüş."Allaha şükür, maymunun bütün moçiyi yediğini sandım. Şanslıyım, gerisini ben yiyeceğim." demiş ve yavaş yavaş yemeğe başlamış.

Maymun usu ile beraber koşmasına rağmen usunun içinde çok az moçi yapışıp kalmış. O da, kalanları yemiş. "Acaba kurbağa ne yapıyor. Hiç aşağıya inmiyor." diyerek merakla tepeye çıkarken moçinin çoğunu yemekte olan kurbağayı görmüş.

-"Kurbağa Bey, bu taraftan moçi düşüyor."

-"O, o taraftan düşerse ben bu tarafından yerim."

-"Şu taraftan moçi düşüyor."

---

[41] Anlam olarak kapkara hikaye demektir. Ancak masalın sonunu gösteren bir kelime olduğu düşünülebilir.

[42] Moçi pirincini dövmek üzere kullanılan tahta tokmak. Pirinç usunun içine konulur ve kine ile vurularak dövülür.

-“Şu taraftan düşerse ben de bu taraftan yerim.” diyen kurbağa, maymuna hiç vermeden yemeğe devam etmiş.. Çok imrenen maymun dayanamamış:

-”Kurbağa Bey, biraz bana da verir misin?”

-“Sen usuyu takip ettiğin için çok yemişsindir.”

-“Hayır, usunun içinde hiç moçi yoktu. Kenarlarına biraz yapışmıştı. Onu yedim. Bana seninkinden biraz verir misin?”

-“Olur, biraz vereyim.” diyen kurbağa, moçinin ortasındaki en sıcak yeri alıp maymunun yüzüne fırlatmış. Maymun: ”Yandım, çok sıcak.” dediyse de hepsini yemiş. “ Kurbağa bey, biraz daha lütfen” diye üstelemiş. Kurbağa da : ”Peki, biraz daha vereyim.” diyerek yine yüzüne sıcak moçiyi fırlatmış. Maymun ise sıcak yemeğin yüzünü yakmaması için arkasını dönmüş, moçi kıçına yapışmış. O moçiyi de yemiş.

Bundan dolayı maymunun yüzü ve kıçı kırmızı imiş.

YEDİNCİ MASALIN İKİNCİ VARYANTI

MAYMUN VE YENGECİN MOÇİSİ

Çok eski zamanda , bir maymun ve yengeç varmış.

Bir gün maymun yengeçe:

“Yengeç, yengeç, düşen prinç dallarını toparlayıp moçi yapalım mı” diye teklif etmiş. Yengeç, kabul edince ikisi beraber pirinç tarlasına gitmişler. Tarladan aldıkları princi toz haline gitirip moçi yapmaya başlar başlamaz maymun,

“Yengeç, yengeç, yüksek bir yere gidip orada moçi yapalım” diyerek çarçabuk dağdan yukarı doğru çıkmış.

“Maymun, maymun, buralarda yapalım.”

“Daha biraz yukarıda.” diyormuş.Biraz daha çıkmışlar: Yengeç:

“Maymun, maymun burası nasıl?”

“Biraz daha”

Nihayet dağın tepesine kadar çıkmışlar.

“Burada yapalım.”

Maymun ve yengeç,

“Ensado gattaraya
Ensado gattaraya”[43]

diyerek orada moçi yapmağa başlamışlar. Moçi hazır olunca, maymun aklına bir fikir gelmiş gibi bir ifadeyle

“Yengeç, yengeç, bu moçu böyle yiyince güzel olmaz. Yokuştan aşağıya atalım, onu yetişen kişi yemeli.” deyip usuyu atmış. Zıplayarak arkasından gitmiş. Yengeç donakalıp,

“Hayda, yapabileceğim bir şey yok.”

diyerek yavaş yavaş inmeğe başlamış. O zaman yoldaki bambu yapraklarının arkasına yapışmış çok moç bulmuş,

“Yendim”

[43] Japonların iş yaparken çıkarttıkları seslerden biri.

diye sevinerek moç yerken maymun kıpkırmızı yüzle geri gelmiş. Yengecin afiyetle moçi yediğini görünce dayanamamış ve "Yengeç, yengeç, şu moçiden biraz bana da versene"diye rica etmiş.

"Sen tek başına yiyeceğini düşünmüştün. O yüzden vermem"

"Şu yapraklarla beraber olan parça da olur"

:"O zaman tozlanmış olanı ye"

"Tozlu olan bile "oppara sappara"[44], yiyince güzeldir"

SEKİZİNCİ MASAL

KÖSTEBEK VE KURBAĞA

Köstebekler, eski zamanlarda, yerin üstünde yaşıyorlarmış. Düşünmüşler ve: "Güneş bizim gözlerimizi yakıyor; güneşe ok atıp, onu öldürelim" diye karar almışlar. Bugün çam ağaçları ve Japon sedirleri çok yüksek ağaçlardır, fakat o zaman boyları çok alçakmış. En uzun boyluları da karaağaçmış. Köstebekler:

"Karaağaç'a çıkıp güneşe ok atarsak, güneşi öldürebiliriz" demişler.

Bunu duyan kurbağalar, biz soğuk mevsimde, güneş olmayınca ölürüz; hemen güneşe haber vermeliyiz, diyerek mektup yazmışlar. Durumu anlatarak "Aman bu konuda çok dikkatli olunuz" diye güneşi ayrıca uyarmışlar.

Güneş: "Haber verdiğiniz için, çok teşekkür ederim. Bundan sonra köstebekler, hiç güneş yüzü görmeyecekler. Karaağaç da istediği kadar uzadıktan sonra, ben onu kurutacağım. Ya siz kurbağalar, ne istiyorsunuz? Sizin istediklerinizi de gerçekleştireceğim" demiş. Onlar da " Biz soğuk suyun içinde doğum yaparken, çok üşüyor, çok acı çekiyoruz " demişler.

O zamandan beri, soğuk kışlarda bile, kurbağaların "ırmağa giriş" mevsiminde, güneyden gelen ılık bir rüzgar esmeğe başlamış.

DOKUZUNCU MASAL

EDO[45]'DAKİ KURBAĞA VE KYO[46]'DAKİ KURBAĞA

Eski zamanda bir gün, Edo'da yaşayan bir kurbağa ile Kyoto'da yaşayan kurbağa yolda karşılaşmışlar. Edo'daki kurbağa, diğerine: "Sen nereye gidiyorsun?" diye sormuş. Kyoto'daki kurbağa da "Edo'nun çok güzel bir yer olduğunu duydum. Oraya gezmeye gidiyorum." diye cevap vermiş. Diğeri: "Öyle mi, ben de Kyoto'nun çok güzel olduğunu duydum. Onun için ben de orayı görmeye gidiyorum." demiş.

Önce ikisi de kendi şehirlerini övmüşler. Daha sonra: "Şehirlerimiz de, onları övmek de güzel ama vakit geçmeden görmediğimiz yerleri de gezmek istiyoruz." demişler. Dağın tepesine hoplayarak çıkmışlar. Hava çok güzel ve manzara harikaymış. Birbirlerinin ellerini tutarak Edo'daki kurbağa Kyoto tarafına,

[44] Anlamsız ses taklidi.
[45] Bugünkü Tokyo'nun eski adı.
[46] Kyo veya Kyoto, Japonya'nın Tokyo'dan önceki başkentidir.

Kyoto'daki kurbağa da Edo tarafına bakmağa başlamış. İki ayakları üzerine kalkarak manzaranın seyrine dalmışlar. Bir zaman sonra birisi "Aman Edo ve Kyoto birbirinden farklı değil, aynıymış. Çaba gösterip oraya gitmeye hiç gerek yok." demiş. Edo'lu kurbağa "Ben de aynı fikirdeyim. Kyoto'ya gitsem, orası da aynı. Uğraşıp gitmeye değmez." diye karşılık vermiş.

Kurbağaların gözleri başlarının arka tarafında olduğu için baktıkları tarafı değil, arka tarafta olan kendi şehirlerini seyretmekte olduklarını farketmemişler.

ONUNCU MASAL

FARE İLE SU SAMURUNUN KESTANE TOPLAMASI

Eski zamanda, bir fare ile bir su samuru varmış.

Fare ve su samuru ırmak kenarına bir kestane ağacı dikmişler. Ertesi sabah fare;

"Kestane yetişmiş mi, acaba?"

diye bakmaya gitmiş. Henüz kestane yetişmemiş.

Daha sonra su samuru gitmiş. O da "Hâlâ yetişmemiş" diyerek geri gelmiş. Fare yine bakmaya gitmiş.

"Hâlâ olmamış"

diyerek geri gelmiş. Su samuru tekrar bakmaya gitmiş:

"Daha olmamış"

diyerek geri gelmiş.

Fare tekrar bakmaya gittiğinde ağacın her tarafında pek çok kestane olduğunu görmüş. Su samuru gelmeden kestanenin hepsini toplayıp evine götürmüş. Kestanelerden moç yapıp yemiş. Kestane moçu da gerçekten çok lezzetliymiş.

Daha sonra su samuru ağaca bakmaya gidince kestanenin hepsinin çalındığını görmüş, çok öfkelenmiş. Farenin evine gidip:

"Fare bey, fare bey, ırmak kenarında beraber dikip yetiştirdiğimiz kestaneyi aldın mı?"diye sormuş. Fare,

"Ben hiçbir şey görmedim"

demiş. Su samuru böyle olmaz diye düşünerek:

"Ben de her gün ırmak kenarına gidip baktım. Ağaçta hiç kestane yok, mutlaka sen çaldın." diyince fare,

"Ben de her gün bakmaya gittim ve hiçbir şey görmedim"

demiş. Fare ve su samuru; kestaneyi sen çaldın, ben çalmadım diyerek kavga ederken, oynamaktan gelen farenin yavrusu evine dönmüş ve yüksek sesle annesine:

"Anne, anne, acıktım. Dün gece yaptığın kestane moçundan versene."diye seslenmiş. Durumu anlayan su samuru:

"Bak, kestaneyi sen alıp yemişsin."

diyip fare ve yavrusunu kafasından yemiş.

Bundan dolayı fareyle su samurunun arası daima kötü olmuş.

ON BİRİNCİ MASAL

KARA KURBAĞASI VE KIRMIZI KURBAĞA

Bir yerde kara kurbağası ile kırmızı kurbağa yaşarmış. Bir gün ikisi beraber yolun kenarında oynuyorlarken uzaktan bir at geldiğini görmüşler.

Her zaman dikkatli olduğu bilinen kırmızı kurbağa:

"Uzaktan at geliyor. Üstümüze basmadan kaçmalıyız." demiş.

Kara kurbağası kendini böbürlenerek: "Ne demek, sadece bir at. Ondan korkmuyorum. Kaçmazsak hiçbir şey olmaz." demiş. Kırmızı kurbağa ne kadar ısrar ettiyse de öteki hiç dinlememiş. Çaresiz kalan kırmızı kurbağa, at tarafından ezilmemek için yüksek bir yere kaçmış. Oradan bakıyormuş.

Kaçmayan kara kurbağası at tarafından ezilmiş.

Çok şaşıran kırmızı kurbağa koşarak onun yanına gitmiş.

"Sözümü dinlemediğin için sonunda ezildin."

demiş. Kara kurbağası hiç bir şey olmamış gibi ona bakarak:

"Hayır hiçbir şey yok." demiş. Kırmızı kurbağa:

"O zaman önceden çıkarttığın "gyu"[47] sesi neydi?" diye sormuş.

Kara kurbağası:

"O mu? At üstüme bastığı için öfkelendim de ona bağırdım." diye cevap vermiş. Kırmızı kurbağa:

"O zaman ezildiğin zaman neden gözlerin arka tarafa doğru döndü?" diye sorunca,

"O mu? Üzerime basan ata öfkeyle baktım da ondan." demiş. Kırmızı kurbağa ona inanmamış ve şaşırıp kalmış: "Peki o zaman neden bayılmış gibi ayaklarını uzattın?" demiş.

Pislik kurbağası çektiği ağrıya dayanarak:

"O mu? Hiçbir şey değil. At hareketime engel olduğu için, ayaklarımla ona vurdum." demiş.

ON İKİNCİ MASAL

BAYKUŞ VE HOROZUN[48] SORU İLE CEVABI

Çok eski bir hikayeymiş.

Baykuş insan tarafından değer verilen horozu çok kıskanırmış.

O yüzden horoz ile her karşılaştığında:

"İnsan tarfından beslenen korkak birisin!"

diye sesleniyormuş. Horoz da:

"Ne diyorsun, sen sadece karanlık olunca uçabilen bir dev kuşsun!"diye cevap veriyormuş.

Bu iki kuş nerede karşılaşsalar orada kavga ediyorlarmış. Baykuş:

[47] Küçük canlıların ezildiği zaman çıkarttıkları sesi göstermek için kullanılır.

[48] Japonca'da tavuk ve horoz aynı kelime ile karşılanır.

"Horoz, sen sabah neyin işareti ile saatinde ötüyorsun?" diyince horoz:

"Benim sol ayağım "nukunuku"[49] dediğinde ötüyorum." demiş. Baykuş:

"Saçmalama be horoz. Sol ayağının ağzı var mı? Ağzı olmayan ayak nasıl "nukunuku" der" diye sorunca, bu sefer horoz:

"O zaman sen neyin işareti ile akşam olduğunu anlayarak ötüyorsun?" diye sormuş. Baykuş:

"Ben yıldızlar ve ayın gökte görülmesini işaret olarak alıyor ve o zaman ötüyorum" diye cevap vermiş. Horoz gülerek: "Gökte bulut olduğunda, yıldızlar ve ayı göremeyince ne yapıyorsun?" diye sorunca zor durumda kalan baykuş hiç bir şey söyleyememiş.

"Sus, be horoz. Senin hazırcevaplığına karşı yapabileceğim hiç bir şey yok" demiş ve ormana kaçmış.

ON ÜÇÜNCÜ MASAL

KÖTÜ KUŞ

Çok çok eski bir zamana ait hikayedir.

Bir adadaki dağın derin yerinde bir kuşun erkek ve dişi, iki yavrusu varmış.

Çok bencil oldukları için anneleri onlara yem götürdüğünde ikisi de ben yiyeceğim diye kavga çıkarır ve hepsini bitirirlermiş. Annesine hiç kalmazmış. Bundan dolayı anneleri zayıflamış sonunda hasta olup ölmüş.

Aynı dağın derin yerinde yaşayan kuşlar bunu görünce:

"Bu kötü kuşlarla hiç kimse arkadaşlık yapmamalı."

diyerek onlardan nefret etmişler. İki kuş:

"Kuşların yaşayabileceği yer yalnız burası değil, daha güzel bir yere gidelim" diyip başka adaya uçmuşlar ve oradaki bir derede yaşamaya başlamışlar.

Ancak kış gelince bu dere kar ve buzla dolmuş.

İki kuş artık dayanamamışlar:

"Nasıl adaya geldik. Bu adadan hemen kaçmazsak öleceğiz"

diyip oradan uzaklaşıp kışın bile yeşillik olan başka adaya taşınmışlar.

"Bu kadar güzel yer olmasına rağmen, niye o kadar sıkıntı yaşadık"

diyerek, yemyeşil yapraklı bir ağacın dalına ulaşmışlar.

Ancak bu ağacın yaprakları "para para"[50] sesiyle dallarından düşmüş ve ağaçta hemen hiç yaprak kalmamış. Şaşıran iki kuş;

"Kötü. Bundan sonra daha kötü şeyler başımıza gelebilir. Geç olmadan kaçalım." diye aceleyle tekrar başka adaya uçmuşlar. Orada kuru bir dala varmışlar.

"Of, sonunda kanatlarımızı dinlendirebildik. Ne kadar kötü şeyler yaşadık." diyerek dinlenmeye başlamışlar. Fakat bir müddet sonra bu ağacın kuru dalları da "pokin pokin"[51] sesiyle düşmüş.

"Burası da bizim yaşayacağımız yer değilmiş"

diye hayal kırıklığına uğramışlar. Artık uçmak için güçleri de kalmayan iki kuş, kanatlarını zorla hareket ettirerek nereye gideceklerini bilmeden uçmuşlar.

[49] Masal içinde anlamı olmayan bir söyleyiş.
[50] Düz şeylerin düşme sesi.
[51] Kuru olanın kopma sesi.

Annelerine kötülük yapan kuş yavruları, nereye gitseler orada başlarına bir kötülük gelmiş.Yapraklar ve kuru dallar dahi onlardan nefret etmiş. Yaşamak için hiç bir yer bulamayan kuşların sonları çok üzücü olmuş. Anne babaya kötülük yapmak nasıl korkunç bir şeymiş.

ON DÖRDÜNCÜ MASAL

GUGUK KUŞU

İşigaki[52] adasına mart gelmiş.

Tarlalarda buğdayların çok başakları olmuş, kolza çiçekleri ve zambaklar açmış. Kelebekler, böcekler güzelce uçuyorlarmış.

Bu mevsimde adaya çok uzaktan guguk kuşu gelirmiş.

Guguk kuşu, bu sene çocuğunu da beraber getirmiş.

Fakat adada kıtlık varmış. Tarlalarda buğdaylar kuruyup dökülmüş. Hiç bir yerde yiyecek yokmuş.

Çocuk ağlayarak:"Anneciğim, acıktım." demiş. Annesi:

"Çocuğum, zor durumdayız. Bu adaya gelince sana istediğin kadar yemek verecektim. Ancak bu sene kıtlık olduğu için yiyecek yok. Ama mutlaka Tanrı bizim için bir yerde yiyeceğimizi hazırlamıştır." diyip çocuğunu sırtında taşıyarak yiyecek bulmaya gitmiş.

-"Çocuğum, buldum. Tanrı bizim için hazırlamış. Bak tarlaya!"

Guguk kuşu, dağ eteğinde sarı renkli buğday tarlasında çocuğunu sırtından indirmiş.

-"Çocuğum, acıktın, değil mi? İstediğin kadar ye."

Guguk kuşu ve annesi buğdayları yemişler.

-"Anneciğim, çok güzel"

-"Evet, çok güzel. Sen çok ye."

Dağ tarafından gelen bir karga onları görünce öfkelenmiş.

-"Yai yai[53] , niye benim buğday tarlamda hırsızlık yapıyorsunuz? Sen bir yerden bir yere seyahat etmene rağmen, hiç bir şey sormadan benim yetiştirdiğim buğdayları yiyorsun. Ne yapıyorsunuz?"

-"Karga efendi, çok özür dilerim. Çocuğum o kadar acıktı ki, ağlamaya başladı. Bunun kötü olduğunu bile bile yedik. Lütfen bizi affeder misiniz?"

-"Şaka yapma. Bu adada kıtlık olduğu için, aşağıdaki insanlar bile patates parçası veya hurma ağacının meyvesi ile yapılan çorbayla dayanıyorlar. Sen ne kadar kötüsün. Bu tarlanın buğdayının benim yaptığım "karasumugi"[54] olduğunu bilmiyor musun? O zaman senin çocuğunu da gelecek Mart'a kadar ben alacağım."

diyen karga çocuğu kapıp kaçırmaya başlamış.

"Anneciğim, korkuyorum."diyerek aniden ağlamaya başlamış.

Guguk kuşu ağlayarak :

---

[52] Okinawa vilayetinin bir adası.

[53] Öfkelen onu kızdıranı çağırdığında kullanılan ünlem.

[54] Karasu Türkce'de karga demektir, mugi ise buğday demektir. Yani karasu(karga)nın yaptığı mugi; buğday olduğu için karasumugi kelimesi kullanılmış fakat gerçekten karasumugi Türkçe'de yulaf demektir.

"Karga efendi, çok kötü bir şey yapıyorsunuz. Lütfen benim biricik çocuğumu geri verir misiniz?"diye rica etmiş. "Ne kadar aptalca konuşuyorsun. Gelecek Mart'ta geri veririm."
diyen karga, çocuğu gagasıyla tutup "ahou ahou"[55] diye alay ederek dağa kadar uçmuş.

-"Çocuğum....."

Guguk kuşu sesi kısılana kadar bağırdığı halde karga yavrusunu geri vermemiş.

Guguk kuşu çocuğunun adını çağırarak iki üç gün devamlı ağlamasına rağmen sonunda vazgeçip adadan ayrılmış.

Karganın sözüne inanan guguk kuşu, ertesi senenin Mart'ında uzak denizden bu adaya geri gelmiş. Geçen senenin tersine o sene yiyecek çokmuş. Yavru guguk kuşunun annesi, hemen çocuğunu alıp ona bol bol yemekler yedireceğim diye düşünüp dağ eteğindeki buğday tarlasına gitmiş.

-"Çocuğum, annen seni almaya geldi"

diye yüksek sesle bağırdığı zaman, dağdan pek çok karga gelmiş. Guguk kuşu: "Karga efendi, benim sevgili çocuğumu lütfen bana geri verir misin? Mart ayı oldu. Lütfen"
diye rica etmesine rağmen, kapkara kargalar birbirine benzediği için hangisinin çocuğu kaçıran karga olduğunu anlayamamış.

""Ahou ahou" Karga kümesi onunla eğlenerek aniden dağ tarafına uçmuşlar. Guguk kuşu ağlaya ağlaya ormanlara ve dağlara çocuğunu aramaya gitmiş. Fakat çocuğunu bulamamış. Çaresiz olduğu için o sene geri dönmüş. Her sene mart gelince mutlaka bu adaya gelecekmiş..

ON BEŞİNCİ MASAL

KARGA VE DOĞAN

Çok eski bir zamandaymış.

Karga ve doğanın ikisi de bembeyaz olup araları çok iyiymiş.

Ancak kendi vücutlarının beyaz renginden bıkmışlar.

"Sadece beyaz olmamız güzel değil, kaz gibi motif yapıp güzelleşelim.

Evet, evet, yapalım" demişler.

Böylece kendileri için güzel bir resimler düşünüp, o resimleri yaptırmaya karar vermişler. Doğan kargaya:

"Önce beni boyasana. Sen güzel boyarsın" demiş.

Karga fırçayı kullanarak doğanın vücuduna güzel bir resim çizmiş. Bitirince bu sefer karga; "Sen çok güzel oldun. Şimdi de sen beni iyice boya"
demiş.

Ancak doğan artık güzel olduğu için dayanamayarak hemen uçmak istiyormuş.

[55] Ahou Türkçe'ye salak olarak çevrilebilir. Ancak bazı kuşlar böyle öttüğü için Japonya'da bir ünlem olarak kullanılır.

Siyah renkli boya küpünü alıp karganın kafasından aşağı, ayakları ve kanatlarına doğru döküp hemen uçmuş.

Karganın bütün vücudunun bu sebeple kapkara olduğu söylenir.

Şimdi bile karga ile doğan düşmandır. Karga doğanı gördüğünde ona vurmaya çalışır. Ancak doğan iyi uçabildiği için "pihyororo pihyororo"[56] diyerek süratle kaçar.

ON BEŞİNCİ MASALIN VARYANTI

BOYACI BAYKUŞ

Eski zamanda, boyacı bir baykuş varmış. Bütün kuşlardan sipariş alarak, onların çeşitli kıyafetlerini boyuyormuş. O zamanlarda karga, görünüşüne çok değer verip, her zaman beyaz renkli kıyafetini giyermiş.

Bir gün, baykuşa gidip: "Kıyafetimin eşsiz, güzel renkli olmasını istiyorum" demiş.

Baykuş kabul ederek, karganın kıyafetini kömür gibi kapkara bir renge boyamış. "Bu renk, dünyada eşsiz olan, en güzel renktir" deyince, karga kızgınlığından çılgına dönmüş. Ne yazık ki, artık yapabilecek başka hiçbir şey yokmuş. O günden sonra, baykuşa kin besleyen karga, baykuşu gördüğü yerde, ona her türlü kötülüğü yapıyormuş.

Bu yüzden baykuş, o günden beri, kendini hep dağda saklar, karga yatmadan hiç dışarıya çıkmazmış. Çünkü, tesadüfen karga tarafından görülürse, sonunun çok kötü olacağını biliyormuş.

ON ALTINCI MASAL

AĞAÇKAKAN VE SERÇE

Çok eski zamanda ağaçkakan ve serçe kardeşlermiş. İkisi çalışmak üzere saraya alınmışlar. Bir gün sarayın sahibi güzel kimono dikmeleri için onlara çeşitli ipler vermiş. Çok sevinen kardeşler bir kısım ipleri boyamaya başlamışlar. Bu sırada annelerinin çok hasta olduğunu ve hemen evlerine dönmeleri gerektiğini duymuşlar ve "Ne yapalım?"diye birbirlerine danışmışlar.

Ağaçkakan "Kimono dikmek için çok hazırlık yaptım. Yarım bırakırsam üzülürüm. Ayrıca arkadaşlarıma güzel kimono ile kendimi göstermek istiyorum." demiş. "O yüzden ancak kimonoyu bitirdikten sonra evime dönebilirim." diye devam etmiş. Serçe ise annesinin hasta olduğunu duyar duymaz boyanması tamamlanmayan ipleri boynuna asıp annesine bakmak için evine gitmiş. Böylece serçe annesi öldüğünde yanında olabilmiş, fakat ağaçkakan güzel kimono giyerek evine döndüğünde annesinin ölüsü ile karşılaşmış.

[56] Doğanın ötme sesi.

Tanrı onları çağırmış. Ağaçkakana "Sen annenden daha çok kıyafete önem verdiğin için her zaman güzel kimono giy, fakat kuru ağaçları kazıyarak böcekleri ye." Serçeye ise "Sen kimonodan çok annene değer verdiğin için kaseyi boynuna takıp yaşa ve pirincini rahatlıkla ye." demiş.

Bundan dolayı ağaçkakan ve serçe Tanrının dediği gibi yaşıyorlarmış.

ON YEDİNCİ MASAL

GÜVERCİN

Evvel zamanda, dünyada büyük bir kıtlık olmuş. Böcekler, kuşlar, hayvanlar ve insanlar yiyecek hiç bir şey bulamadıkları için dağlarda, kırlarda ne bulurlarsa yiyip yaşıyorlarmış.

Burada bir güvercinle babası yaşıyorlarmış. Yiyecekleri olmadığından güvercin ile hasta babası üşüyorlarmış. Yavru güvercin bütün gün nerdeyse tüyleri dökülünceye kadar yiyecek bulmaya çalışmış. Ancak bir tane bile bulamamış. Kara kara düşünüp sadece üşüyormuş.

Akşam olduğunda yiyecek bekleyen babasına dönmüş. O zaman bir evin önünde kimin düşürdüğünü bilmediği bir kaç hububat tanesi görmüş.

Çocuk, "Ne kadar güzel" diye düşünmüş, hemen onları alıp evine dönmüş. Ancak babası onu bekleyememiş, açlıktan ölmüş. Yavru güvercin üzüntüyle: "Baba, bunu ye, baba, bunu ye" diye bağıra bağıra dağdan dağa uçmuş. O yüzden şimdi bile böyle ötüyormüş.

ON SEKİZİNCİ MASAL

ÇOK ŞEY İSTEYEN ARSIZ DOĞAN

Bir gün, bütün kuşların başı olan En Büyük Kuş, ağacın dalları arasında takılı kalmış ve bir türlü oradan kurtulamamış. Ağaca gelen pek çok kuş, En Büyük Kuş'u kurtarmak için kanadını her çekişde, tüylerini kopartmışlar. Sonunda, kuşun vücudunda hiç tüy kalmamış. Vücudu kıpkızıl deri haline gelmiş, yine de takıldığı yerden çıkarılamamış.

Oraya Kawakuma[57] adlı bir kuş gelip "Yanlış yapıyorsunuz, durunuz" demiş. Kawakuma bütün kuşları dalın sağ tarafına toplamış. Kuşların ağırlığıyla dal kopmuş ve böylece En Büyük Kuş kurtulmuş. Kawakuma, her bir kuştan tüy alarak, En Büyük Kuşun çıplak derisine yapıştırmış.

En Büyük Kuş, kuşlara teşekkür etmek için, bir parti vermek istemiş. Kuwadaka[58], partiye güzel yemekler getirmek için dağa uçmuş. Orada büyük yaban domuzunu gören Kuwadaka, onun kulağının içine girmiş. Yaban domuzunun canı çok acımış, dayanamayarak ölmüş. Yaban domuzunu kuşların yanına getiren Kuwadaka, yaptığıyla çok övünmüş.

[57] Bir doğan türü.
[58] Çalıkuşu?.

Bunu gören doğan: "Ben size iki yaban domuzu avlayıp getireceğim" diyerek dağa uçmuş. İki yaban domuzunu gören doğan "Ben her ikisini de yakalayacağım." diyerek, ikisinin sırtına da pençelerini geçirmiş. Çok şaşıran yaban domuzları, sağa-sola kaçışmağa başlamışlar. Sadece birisini yakalaması gerekirken, daha fazlasını isteyen doğanın hem ayakları kırılmış, hem de pençeleri sökülmüş.

Bundan da: "Çok şey isteyen doğanın tırnakları sökülür" atasözü ortaya çıkmış.

ON SEKİZİNCİ MASALIN VARYANTI

ŞİKAYETÇİ OLAN ÇALIKUŞU

Çok eski bir zamanda, kuşların kralının kim olduğuna karar vermek üzere, bütün kuşlar ormanda toplanmışlar. Hemen hemen hepsi kartalın kral olmasını istiyorlarmış. Karga ayağa kalkıp: "Hepiniz dinleyin. Burada kartal efendiyi yenebilen var mı? Yaban domuzunu bile yenen güçlü kartal efendidir. Bizim kralımızın o olmasına hepiniz katılıyorsunuz, değil mi?" diye herkesin onayını almaya çalışmış. O zaman birisi: "Ancak sadece güçlü olan kral olmaz ki."demiş. Bu sözü söyleyen, kuşların en küçüğü olan çalıkuşuymuş. Başka kuşlar şaşırıp kalmışlar ve "O zaman sen kartal efendi gibi yaban domuzunu öldürebilecek misin?"diye alay etmişler. "Niye olmasın?" demiş çalıkuşu. Onlar da: "O zaman görelim bakalım" demişler.

Herkesin önünde konuşan çalıkuşu dediğini yapmak zorunda kalmış. O sırada ormandan uzak bir çalılığın gölgesinde bir yaban domuzu öğle uykusu uyuyormuş. Şanslı olduğunu düşünen çalıkuşu, hemen onun kulağının içine girmiş ve gagasıyla yaralamış. Kulağı acıyıp şaşıran yaban domuzu, deli gibi koşmaya başlamış. Sonuçta çalılıktaki büyük kayağa kafasını vurmuş ve aniden ölmüş. Çalıkuşu: "Bak. Böyle işte karga bey, kartal efendi böyle yapabilir mi, acaba?"demiş.

Kendisi ile övünen çalıkuşu söylememesi gereken şeyi söylemiş. Bunu duyan kartal: "Peki o zaman, ben oradaki iki geyiği de öldürürüm" diye öndeki kırda otlayan iki geyiğe saldırmış. Kartal iki geyiğin sırtına tırnaklarını batırıp kaldırmaya çalışmış. Ancak şaşıran iki geyik, sağa sola kaçıp koştuğu için kartalın kasığı yırtılmış. Ona bakan kuşlar: "Peki, peki" diyerek çalıkuşunun aklına hayran kalmış. Çalıkuşu: "O zaman krallık, herhalde benim olacaktır." demiş. Ancak çok küçük olan çalıkuşunu kral yapalım diyen hiç bir kuş çıkmamış. Kartalın yerine bu sefer güzel ve ulu olanı kral yapalım diye karar verilmiş. Sonunda Anka kuşu kral olarak seçilmiş.

Çalıkuşu hayal kırıklığına uğramış ve çok kızmış. Ondan sonra her zaman "çiççi çiççi"[59] diye öterek, şikayet edip yaşamaya başlamış.

[59] Küçük kuşların sesi.

ON DOKUZUNCU MASAL

TURNA VE KAPLUMBAĞA[60]

Çok eski zamanda, turna ile kaplumbağa bir gölde beraber oynuyormuş. Bu güzel gölde çok balık olduğu için hiç açlık çekmiyorlarmış.

Fakat bir gün bu gölün kurutulumasına karar verilmiş.

Turna havada uçtuğu için bir yer bulma konusunda endişe etmiyormuş. Ancak kaplumbağa yavaş yavaş yürümek zolunda kaldığı için, güzel bir göl bulmanın zor olduğunu söylemiş.

Turna "Pekâlâ" deyip uçarak başka bir göl bulmaya gitmiş. Geri dönünce: "Var, var. Oradaki göle gidelim." diye kaplumbağaya haber vermiş.

"Güzel bir göl olduğu için oraya taşınayacağız" diye ilave etmiş. Ancak kaplumbağa zor durumdaymış.

Akıllarına güzel bir fikir gelmiş:

Kaplumbağa bir dalı ağzında tutacak, turna da onu gagasında tutup kaplumbağayı kaldırıp öbür göle kadar taşıyacakmış. Kaplumbağa: "Öyle olabilir mi?"demiş.Turna:

"Herhangi bir dal bulup seni oraya götüreceğim" demiş. Kaplumbağa:

"Bu dalı ağzımda tutmam gerekiyor, değil mi?" diye sormuş.

Dalın bir ucu kaplumbağanın ağzında, öbür ucu turnanın gagasında havalanmışlar.

Kaplumbağa böyle havadan aşağıya hiç bakmadığı için ağzında tuttuğu dalı bırakmış, dümdüz yere düşüp ağır yaralanmış.

Kaplumbağanın yarası zamanla iyileşmiş, ancak o zamandan sonra sırtında sert kemik çıkıp onun kabuğu olmuş.

ON DOKUZUNCU MASALIN VARYANTI

KURBAĞANIN TAŞINMASI

Eski zamanda, bir yerde bir kuyu varmış ve orada bir kurbağa yaşıyormuş.

Bir sene hiç yağmur yağmadan güneşli günler devam ettiği için kuyunun içi kurumuş. Zor durumda kalan kurbağa başka kuyuya taşınmak istemiş. Uçan bir kuşa başka yerde içinde su olan kuyu var mı, diye sormuş. Kuş da, dağın arkasında güzel bir kuyunun olduğu söylenmiş. Kurbağa çok sevinerek oraya kadar kendisini götürmesini rica etmiş. Kuş onun bu isteğini kabul etmiş.

Ancak: "Seni gagamla tutarak götüreceğim. Fakat oraya varmadan kesinlikle bana hiç bir şey sorma." demiş, kurbağa da söz vermiş.

Kuşun gagasına tutunan kurbağa uçarken, uzakta içinde su olan kuyuyu görmüş. Çok sevinen kurbağa verdiği sözü unutup

"O kuyu mu?"

[60] Burada sözü edilen kaplumbağa su kaplumbağası olmalı.Fakat Japoncada tatlı sularda yaşayan kaplumbağa da yalnızca "kaplumbağa" sözü ile karşılanmaktadır.

diye sormuş. Kuş da boş bulunarak:

"Evet" dediğinde gagası açıldığı için kurbağa aşağıya düşüp ölmüş.

"Sourai, mettari hai no kuso."[61]

YİRMİNCİ MASAL

TURNA İLE KAPLUMBAĞANIN YEMEĞİ

Eski zamanda bir turna ile kaplumbağa[62] varmış Bir gün turna:

"Kaplumbağa bey, kaplumbağa bey, kutlama yapacağım, bana gelir misin?" demiş. O gün gelince kaplumbağa:

"Kutlamaya çağırıldığım için geldim"

diyerek güzel kıyafetlerini giyip gitmiş.

Fakat turna yemekleri ve içkileri derin şekli olan tabaklara koyduğu için ne yiyebilmiş ne de içebilmiş.Çünkü onun ağzı turnanınki gibi uzun ve ince değilmiş Başka bir gün kaplumbağa turnayı:

"Turna bey, turna bey. Be sefer de siz bana kutlama için gelir misiniz?" diye davet emiş.

Turna da güzel kıyafetlerini giyerek gitmiş.

Bu sefer kaplumbağa düz tabağa bile bile sake[63] koymuş. Turna onu sadece gagalayabilmiş ama istediği gibi içememiş. Kaplumbağa ise çok sevdiği sakeyi bol bol içmiş ve sarhoş olmuş.

Masal da böyle bitmiş.

YİRMİ BİRİNCİ MASAL

İYİ DUYAN KULAKLAR VE İYİ GÖREN GÖZLER

Çok eski bir zamanda bir köstebek varmış. Bu köstebek bir gün delik delerek yandaki köye gidiyormuş. Yolda garip şiddetli bir ses duymuş.

"Nedir? Düşen bir şeyin sesi gibi geldi...sanırım tehlikeli."

diye aceleyle kaçmış.

Ancak...biraz zaman geçince bir değişiklik olmadığını anlayan köstebek, tekrar yavaş yavaş sesin olduğu yere geri dönmüş. O zaman gökde uçan bir çaylar gülerek ona seslenmiş:

"Pi-hyoro, pi-hyoro[64], hey köstebek bey! Neden o kadar çok korktun?"

"Biraz önceki o şiddetli sesin ne olduğunu bilmiyorum ama galiba gökten bir şey düştü."

Çaylak çok gülmüş ve:

---

[61] Japonca bir şive ile söylenen bu ifadenin anlamını bulamadık.
[62] Tatlı su kaplumbağası olmalıdır.
[63] Pirinçten yapılan Japon içkisi.
[64] Çaylağın ötme sesi.

"Korkacak bir şey değil. Düşen at sineğinin kaşıdır."
demiş.

YİRMİ İKİNCİ MASAL

JAPON BÜLBÜLÜ VE FARE

Eski zamandaymış.

"Hokekyo, hokekyo" diye öten Japon bülbülü[65] varmış. Bir gün o erik ağacındayken yakınına gelip,

"Kalacak yerin yoksa, ben vereyim mi?"
demiş. Japon bülbülü,

"Kazıyıcı böcekten[66] kalacak yer istemem."
demiş.

Fare "çi-çi"[67]diyerek evine dönmüş. Olayı şef fareye anlatmış. Şef, tartışmada yenilen farenin intikamını almak için, bu sefer kendisi bülbülü yermeyi düşünmüş. Yerilen fareye Japon bülbülünün nerede olduğunu sormuş.Erik ağacında "hokekyo hokekyo" diye öttüğünü duyunca, oraya gitmiş.

Tekrar,

Kalacak yerin yoksa ben vereyim mi?"
demiş. Japon bülbülü yine,

"Kazıyıp / delen böcekten kalacak yer istemem."
demiş.

Onun üzerine şef fare,

"Seni kartala yiyecek yaparım."
demiş.

O zaman Japon bülbülü,

"Seni kediye yiyecek yapayım mı?"
demiş.

Sonunda şef de tartışmada yenilip "ki-ki-"[68]diyerek geri dönmüş.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MASAL

ALAKARGA VE BULUT

Alakarga denilen kuşu biliyor musunuz?

Hani başı beyaz ve başında siyah benek var. Sırtı kara üzüm renginde, kuyruğu siyah, kanatları beyaz, koyu mavi, siyah; üç güzel renkli olmasına rağmen aptal bir kuşmuş.. Nerede olurusa olsun hiç düşünmeden,

"Jya-jya-jya-jya"

---

[65] Hoyeko kuşu.
[66] Japonya'da fare için "böcek" kelimesi kullanılır.
[67] Farenin sesi.
[68] Kızmak anlamına gelen ses.

diye, taşlı yolda çaydanlık sürüklenirken çıkan sese benzer bir sesle ötüyormuş. Bu alakarganın sesiymiş.

Alakarga, dağlardan uğraşarak bulduğu yiyeceğini toprağa gömermiş. Ancak gömdüğü yerin işareti olarak gökteki bulutu koyarmış. O yüzden rüzgar sebebiyle bulutun yeri değişince yiyeceğini koyduğu yeri bulamazmış. Paniğe kapılarak:

"Kim yemimi aldı? Jya-Jya-"

diye ötüyormuş.

Dolayısıyle bir şeyi koyduğu yeri unutana "alakarga" denirmiş.

Alakarganın arkadaşı ise örümcek kuşuymuş.

Örümcek kuşu, alakargadan farklı olarak yiyeceğini ağaç dalına asarmış. Fakat onun işareti de bulutmuş.

Örümcek kuşu yiyeceğini bulamazsa, aramaktan vazgeçmiş gibi davranır, alakarga kadar paniğe kapılmazmış. Onun için unutulan yeme "örümcek kuşunun kurbanı" denir.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MASAL

LEYLEK, KARİDES VE BALİNA

Eski zamanlarda, büyük bir leylek varmış. Dünyanın en büyük hayvanı olduğuna inanarak, denizin üzerinde uçuyormuş. Kendisinde yorgunluk hissedince, inebilecek bir yer aramaya başlamış. Denizde bir sopanın dikildiğini görmüş ve onun üzerine inip, dinlenmeğe başlamış. "Hey buraya inip dinlenen! Sen kimsin?" diye bir ses duymuş. Leylek: "Sen kimsin? Ben, dünyada en büyük olan leyleğiyim" demiş. Karides:

"Sen ne diyorsun?Ben karidesim, sen benim bıyığımda dinleniyorsun. Bir de en büyük olduğunu söylüyorsun."

deyince leylek, yapabilecek bir şeyi olmadığından, oradan uçup gitmiş.

Bu defa da karides: "Dünyada en büyük benim" diye övünerek yürümeye başlamış. Ayaklarında ağrı hissedince, dinlenmek için bir yer aramağa başlamış. Bir delik bulup oraya girmiş.

"Kim var orada ?" diye bir ses duymuş. Bunun üzerine:

"Ya sen kimsin ? Ben dünyada en büyük olan karidesim." demiş. O zaman balina:

"Sen ne diyorsun ya ! Ben balinayım. Sen benim burnumun deliğinde duruyorsun.

Hapşuuuu!" diye hapşırınca, karides, balinanın burun deliğinden fırlayıp bir taşın üzerine düşmüş. Ondan dolayı, karidesin sırtı kambur kalmış.

YİRMİ BEŞİNCİ MASAL

KARİDES, AHTAPOT, BALON BALIĞI, KARGA

Çok eski zamanda bir yerde dağ ve kumsal varmış. Yazın sıcak bir gününde karides, ahtapot ve balon balığı denizden çıkıp çam ağacının gölgesinde dinleniyorlarmış. Oraya bir karga gelip "Sizi tutup yiyeceğim." diye ötmüş. Çok korkan hayvanlar kargaya "Lütfen bizi yeme." diye rica etmişler. Karga: "Hayır olmaz. Zaten siz denizin içinde olmalıydınız. Burda olmanız çok yanlış." deyince onlar: "Böyle söyleme, bizi affet." demişler. Karga da: "Peki o zaman. Bana kendinizi başka bir şeye dönüştürerek gösteri yapın." demiş.

İlk önce karides kendisini hilâle benzetip sırtını eğerek sıçramış. Karides gerçekten hilâle benziyormuş. Sonra ahtapot çam ağacının dalına bir ayağıyla sarılarak kendisini salkıma benzetip şarkı söylemiş. Karga "Aferin size." Şimdi sıra sende." diyerek balon balığının gösterisini izlemek istemiş.

Balon balığı: "Ben gördüğünüz gibi çirkinim. Hiç gösteri bilmiyorum. Lütfen beni affeder misiniz?" demiş. Karga "Hayır affedemem, gösteri yapmazsan seni yiyiceğim." demiş. Balon balığı: "Benim gibi çirkinden gösteri beklemek kötü bir şey." diye şarkı söyleyerek sıçramış. Karga onu yemek istemesine rağmen yiyememiş. Kızan karga ona: "Katilsin." demiş. Balonbalığı ise : "İyice ve dikkatle yemeğim yapılırsa, kimseyi zehirlemem." demiş.

Karga vazgeçip "Bencil olmayacağım" diye öterek uçup gitmiş. Diğer hayvanlar ise "Eyvah çok korktuk, bundan sonra buraya hiç gelmeyelim." diyerek tekrar denize denize dönmüşler.

YİRMİ ALTINCI MASAL

YENGECİN İNTİKAMI

Eski zamanda birgün, maymun ve yengeç, beraber oynamaya gitmişler. Yolda otların içinde, bir onigiri[69] olduğunu gören yengeç, onu almış. Buna imrenen maymun "Sen güzel bir şey buldun. Ben de öyle bir şey bulmak isterim" diyerek, her tarafa bakıp aramış. Ancak Trabzon hurması[70]nın bir çekirdeğini bulabilmiş.

Midesine düşkün olan maymun, onigiriyi yengeçten alıp yemek istemiş.

-"Yengeç bey, şu elindekiyle bu çekirdeği değiştirir misin ?" demiş.

-"Hayır ben değiştirmek istemem" diyerek cevaplamış yengeç. Kurnaz maymun üstelemiş:

"Eğer onigiriyi şimdi yersen, hemen biter. Ama bu çekirdeği ekersen, ağaç olduğunda, yiyemiyeceğin kadar çok meyvesi olur. Hadi gel, değiştirelim" diyerek yengeci aldatmış.

---

[69] Onigiri, pirinçle yapılan köfte. Genelde öğle yemeğinin hafif türü olsun diye yapılır.

[70] Abanozgillerden büyük boylu bir ağaçtır. Trabzon Hurması'na Japon Hurması da denir. Anayurdu Çin ve Japonya'dır. Türkiye'de daha çok Karadeniz Bölgesi'nde yetişir. Meyvesi iri, düzgün, yuvarlak, turuncu kabuklu, sarı etli, olgunlaştığında sulu ve tatlıdır. Çiğ olarak yenebildiği gibi, şurubu, reçeli ve marmeladı da yapılır. Tahtasından marangozlukta yararlanılır.

Maymun hemen onigiriyi yemiş. Yengeç ise, çekirdeği bahçesine ekmiş. Hergün su verip "Eğer sürmezsen, seni kazıyacağım" diye onu korkutmuş. Çapayı da getirip yanı başına koymuş. Korkan çekirdek, hemen sürüp canlanmış. Yengeç hergün onu sulamış. Böylece toprağı da beslenmiş. "Eğer büyümezsen, seni makasla keseceğim" deyip, makası da yanına bırakmış. Korkan sürgün, çok çabuk büyüyüp boy atmış. Bu defa yengeç "Meyve vermezsen, seni baltalayacağım" diyerek, yanına baltayı dayamış. Korkudan meyve veren Trabzon hurması çok fazla hurma vermiş.

Sonbahar olunca, meyveler olgunlaşmış. Dağın tepesinde, ağacı ve hurmaları gören maymun: "Yengeçin Trabzon hurması da iyice olgunlaşmıştır. Gidip yiyeyim." diyerek oraya kadar gelmiş. Hemen ağaca çıkıp yemeye başlamış. Yengeç evinden bağırmaya başlamış : "Maymun Bey, onu ben yetiştirdim ama siz ağaca çıkmış yiyorsunuz. Ben ancak yan yan yürüyebiliyorum. Bana da bir tane verir misiniz?" diye rica etmiş. "Peki" diyen maymun, henüz olgunlaşmamış yeşil bir hurmayı alıp, ona atmış. Yengeç onu yiyememiş; çünkü çok buruk bir tadı varmış.

"Daha tatlı olandan da bana bir tane verir misiniz ?" diye sızlanmış. Maymun:

"Sen de ne kadar çok şikayet ediyorsun ? Al bu daha da tatlı" diyerek, yine yeşil olanı koparıp yengeçin sırtına atmış. Sırtına düşen hurmanın şiddetinden yengeçin kabuğu kırılmış ve ölmüş.

O anda, yengeçin karnından bir çok yavru dışarıya fırlamış. Yavru yengeçler "Annemiz öldü" diye ağlamaya başlamışlar. Oradan geçen eşekarısı, "Siz niye ağlaşıp duruyorsunuz ?" diye yavrulara sormuş. Onlar da "Annemiz, maymun tarafından, sırtına Trabzon Hurması atılarak öldürüldü" diye cevap vermişler. Eşekarısı: "Size çok acıdım. Ağlamayın, ben bunun intikamını alacağım" demiş ve uçup gitmiş. Herkese bu olayı anlatmış. "Ben de yardım edeceğim" diyen kestane ile eşek arısı, inek pisliği ve usuyu da yanlarına alarak, hepsi intikam almağa söz vermişler.

Hep beraber maymunun dağdaki evine gitmişler. Nine maymun, tek başına ocakta ateş yakıyormuş.

"Bakar mısın, maymun bey nereye gitti acaba ?" diye sormuşlar.

Nine maymun: "Dağa odun toplamağa gitti. Hemen dönecek, biraz bekleyebilir misiniz ?" diye cevap vermiş.

"Çaresiz, o zamana kadar bekleyeceğiz" deyip, odada oturarak aralarında görev dağılı yapmışlar. Kestane ocağa, yengeçin yavruları mutfaktaki su testisinin içine, eşek arısının bir kısmı battaniyeye, bir kısmı da miso[71] testisinin içine, inek pisliği kapının üstüne, usu da çatıya gizlenmiş.

Maymun, odunları taşıyarak, evine dönmüş. "Hava çok soğuk" diye ocağın yanına ısınmaya gitmiş. O anda kestane patlayarak, çamaşırının içine girmiş. Maymun: "Yandım, ateş… çok sıcak …" diye ağlamağa başlamış. Nine ona:

"Hemen git, su testisindeki suyla soğut." diye öğüt vermiş. Maymun koşarak mutfağa gitmiş ve elini su testisine sokunca, yengeç yavruları maymunun elini kesmiş.

[71] Miso, Soya fasulyesinden yapılan bir salça türü. Genel olarak, çorbalarda kullanılır.

"Çok acıyor, bir şeyler elimi kesip yediler" diye bağırarak ağlamağa başlamış. Nine: " Hemen gidip ellerine miso'yusür." demiş. Maymun, misonun bulunduğu odaya koşup, miso testisinin kapağını açar açmaz, içinden eşekarıları uçup, iğneleriyle sokmuşlar. Maymun:

"Yandım! Çok canım acıyor, bunun içinde de birileri var." diyerek ağlamasını arttırmış. Nine yine ona akıl vermiş :

"O kadar canın yanıyorsa, battaniyeye sarın da uyu." Battaniyeye giren maymun, diğer arıların iğneleriyle dağlanmış. "Yanıyorum, canım çok acıyor" diye ağlamasını sürdüren maymuna nine pek kızmış. "Sen ne biçim erkeksin ? Devamlı ağlıyorsun, yürü ırmağa gidip suya gir" demiş.

Maymun: "Evin içinde girebileceğim yer yok. Bari ırmağa gideyim de, suya gireyim" deyip, kapıdan çıkarken, inek pisliğine basınca ayağı kaymış yere düşmüş. Bu sırada çatıdaki usu da maymunun üzerine düşmüş. Maymunun karnı patlayıp, bağırsakları ve gözleri dışarı fırlamış. Böylece ezilerek ölmüş.

YİRMİ ALTINCI MASALIN BİRİNCİ VARYANTI

MAYMUN VE SÜLÜN

Eski zamanda, bir maymun ile bir sülün varmış.

İkisi beraber pirinç tarlası yapmaya karar vermişler.

Bahar olunca sülün maymuna gidip:

“Maymun, prinç tarlası yapmaya gidelim mi?” diye sormuş. Fakat maymun çok tembel imiş.

“Bugün benim karnım çok ağrıyor. Onun için gelemem”

demiş. O zaman sülün tek başına pirinç tarlasını ekim için hazırlamış.

Pirinci ekme zamanı geldiğinde sülün tekrar maymuna gitmiş,

“Maymun, pirinç ekmeye gidelim mi?”

“Ayaklarım ağrıdığı için gelemem” demiş.

Bunun üzerine sülün tek başına pirinç ekmek üzere tarlaya gitmiş.

Yaz olunca tarlanın zararlı otlarının toplanma zamanı gelmiş. Sülün maymuna

“Maymun, maymun, zararlı otları toplamaya gidelim mi?”

diye sorunca maymun ayakların ovarak “Benim ayaklarım o kadar acıyor ki, hareket edemiyorum” demiş. Sülün yazın çok sıcak olduğu günlerde, tarlada tek başına çalışmış.

Nihayet sonbahar gelmiş, pirinç dalları büyümüş. Sülün sevinçle maymunun yanına gelmiş

.“Maymun, bugün pirinç dallarını kesmeye gidelim mi?”demiş. Maymun acı çeker gibi bir ifadeyle: “Bugün yine karnım ağrıyor, onun için gelemem” demiş.

Bir gün sülün;

“Maymun, bugün kesilen pirinç dallarını aramızda bölüşelim mi?” diyince, maymun;

"Uf, dokkoraşo[72]"

diyerek zıplaya zıplaya önden hızlı gitmeye başlamış. Tarladan ayırırken de kendisine daha fazla olan demetleri seçerek:

"Maymuna bir demet, sülüne bir demet, maymuna bir demet, sülüne bir demet"

diyerek ayırmış. Sülün maymunun yaptığına hiç bir şey dememiş. Onun ayırdığı demetleri evine götürmüş ve azar azar yemeğe başlamış.

Maymun ise hepsini yemiş ve tek bir pirinç tanesi kalmayınca sülüne gelmiş.

"Sülün, sülün, bana bir demet ödünç versene"

Sülün bir demetim eksik olsa ne çıkar diye düşünüp ona vermiş. Ertesi gün maymun tekrar gelip

"Sülün, sülün, bana bir demet daha ödünç versene" demiş. Sülün,

"O zaman bende kalmayacak" deyince maymun korkunç yüzünü göstererek,

"Peki o zaman akşam dağdan bin maymun getirip seni öldüreceğim. O zaman pirincin hepsi benim olacak, sen bekle." diye tehdit edip gitmiş.

Tek başına kalan sülün ne yapmak gerektiğini bilmeden ağlıyormuş. O zaman oraya kestane, arı ve usu gelmiş,

"Sülün, sülün niye ağlıyorsun?" diye sormuşlar. Sülün onlara her şeyi anatınca:

"Peki intikamını biz alacağız. Ağlama, yatağının bir yerine saklan" demişler.

Kestane, arı ve usu karar vererek; kestane ocağa, arı su küpüne ve usu evin birinci katına saklanmışlar. Akşam olunca maymun tekrar gelmiş,

"Sülün, sülün kapıyı aç, Açmazsan pencereyi kıracağım." diye seslenmiş. Daha sonra pencereyi kırıp içeri girmiş. Ancak sülünü göremeyince,

"Uf, çok soğuk, çok soğuk" diyerek ocakta ateş yakmaya çalışırken kestane patlamış, maymun yanınca

"Of, çok sıcak, sıcak" diye koşarak su küpüne doğru gitmiş. O zaman arı uçup onu sokmuş. Maymun, "Of of, acıyor"

diyerek kapıya kaçmış. O zaman usu onun üzerine düşüp onu ezmiş.

Daha sonra, beraberce: "Niye sülüne kötü şeyler yaptın? Bundan sonra kötülük yapmazsan seni affedeceğiz. O yüzden özür dile." deyince maymun, ağlaya ağlaya

"Özür dilerim, özür dilerim" demiş.

YİRMİ ALTINCI MASALIN İKİNCİ VARYANTI

SERÇE İLE MAYMUN

Çayın kenarında, bambuların olduğu yere yuva yapan serçe üç tane yumurta yumurtlamış, dikkatle onları ısıtıyormuş. Onu bir maymun görmüş,

"Hımmm, yumurtalar çok güzel gözüküyor"

deyip, dudağını yalayarak serçenin yanına gelmiş.

"Hey, serçe hanım, Yumurtanın bir tanesi bana versene" demiş.

[72] Ayağa kalkıldığında söylenir.

“Sadece üç tane olduğu için verememem”

“Peki, o zaman akşam gelip bu bambuları yakacağım”

diyerek ona öfkeyle bakmış.

“O zaman sadece bir tane vereyim” demiş serçe.

Serçe yumurtalardan birini ona vermiş. Çok sevinen maymun evine dönmüş ve yumurtayı hemen pişirip yemiş. Yumurta neredeyse parmaklarını yiyecek kadar lezzetliymiş. Maymun tekrar dağdan inip bambuların olduğu yere gelmiş.

“Hey, serçe hanım. Verdiğin yumurtayı çaydan geçerken düşürüp kırdım. Onun için bir tane daha versene”

“Ne diyorsun, sadece iki tane kaldı verememem”

“O zaman bu akşam buraya gelip bambuları yakacağım” demiş maymun korkunç yüzünü göstererek.

Çaresiz olan serçe istemeyerek ona bir yumurta daha vermiş.

Onu da yiyen maymun tekrar bambuların olduğu yere gelmiş.

“Serçe hanım, ikincisini de taştan zıplayıp geçerken düşürüp kırdığım için bir tane daha versene”

“Sadece bir tane kaldığı için vermem”

“O zaman bu akşam buraya gelip bambuları yakacağım”

Maymun zorla tek kalan yumurtayı alıp gidip yemiş.

Çok değerli yumurtalarının hepsini maymuna kaptıran serçe çaresiz, üzücü sesle ötüyormuş. Oraya usu gelmiş.

“Hum? Niye ağlıyorsun?” demiş.

Serçe olan biteni anlatmış.

“Of, çok kötü”

Usu gerçekten öfkelenmiş.

“Peki, o zaman ben senin intikamını alacağım”

diyerek maymunun evine gitmiş.

Yolda yılan, kestane ve inek pisliği de ona katılmış. Dağ içindeki maymunun evine gelince bakmışlar ki maymun evde yok. Kestane ocağın içine girmiş, yılan musluğa, inek pisliği arka kapının eşiğine saklanmış, su ise çatıya çıkmış. Hep beraber maymunun eve dönmesini beklemeye başlamışlar. Maymun hemen dönmüş.

“Ah, çok lezzetliydi. Daha yemek isterim”

diyerek kuruyan dalları ocağa koymuş. Ocağın içinde olan kestane patlamış.

“Sıcak sıcak sıcak”

Yanan maymun aceleyle musluğa gidince su küpünün arkasında saklanan yılan onu sokmuş.

“Acıyor!!”

Şaşıran maymun arka kapıdan kaçmaya çalışınca inek pisliğine basıp yere düşmüş. Üstüne çatıdan usu düşmüş. Maymun ezilmiş..

YİRMİ YEDİNCİ MASAL

MAYMUN VE YENGEÇ

Evvel zamanda, bir maymun ile bir yengeç varmış. Güzel bir günde, dağa gidip oynayalım, demişler. İkisi yan yana gidiyorlarmış. Yengeç sadece yere bakarak yürüdüğü için büyük bir nigirimeşi[73] bulmuş. Maymun onu görünce açgözlülükle;

"Yengeç, yengeç, bana da yarısını verir misin?" demiş. Yengeç;

"Hayır, hayır" diyip ona vermemiş. Maymun;

"Lütfen bir tadımlık olsa yeter" demesine rağmen yengeç yine vermediği için maymun;

"O zaman istemem, sen dilencisin " diyerek kızıp hiç konuşmadan yürümeye devam etmiş. Fakat yengecin görmediği bir sırada nigirimeşiyi çalıp kaçmış. Yengeç;

"Bu hırsızlık" diyerek onu takip etmiş. İkisi ırmaktan geçmişler, tepeye çıkmışlar.Yengeç maymuna yaklaşınca, maymun aceleyle bir ağaca çıkmış. Yengeç:

"Sen ağaca çıktın. Kötüsün ama ben seni yakalarım" demiş ve maymunun kıçını büyük kıskacıyla tutmuş. Maymun;

"Acıyor, acıyor" diyerek yüzü kıpkırmızı olmuş. Diğer taraftan kaçmaya devam ederek ağaca tırmanmış.

O zamandan beri maymunun yüzü kıpkırmızı ve kıçı tüysüzmüş. Yengecin de kıskaçlarında tüy olmaya başlamış.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASAL

SU SAMURU İLE YENGECİN YARIŞI

Eski zaman imiş.

Çok eski bir zaman, su samuru ırmağın kenarındaki evinde uyurken, yengeç ırmaktan çıkıp ona:

"Su samuru bey, su samuru bey. Benimle bir kere koşma yarışı yapar mısın? Benim ayaklarım çok olduğu için ben seni yenerim"

O zaman hâlâ uyuklamakta olan su samuru, elleriyle yüzünü kapatarak;

"Ne diyorsun, sen? Senin gibi sadece yan yan yürüyene yenilmem. Öyle kendine güveniyorsan o zaman öbür köprünün kenarına kadar yarışalım. Bakalım hangimiz oraya çabuk varacağız. Haydi bir, iki, üç." demiş.

Su samuru "pa"[74] diye koşmaya başlamış.

Ancak o zaman yengeç su samurunun kuyruğuna tutunup asılmış.

Bunu bilmeyen su samuru köprüye varınca;

"Bak yengeç bey, beni yenemezsin demiştim. Sen şimdi nerede yürüyorsun?" diyerek arkasına bakınca gördüğüne inanamamış. Yengeç onun önündeymiş,

[73] Pirinç köftesi.

[74] Hemen hareket etmek manasına bir ünlem.

"Ne, sarhoş gibi konuşuyorsun su samuru bey. Ben senden önce buraya vardım, seni bekliyordum" dediğinde su samuru çok şaşırmış. Fakat kuyruğunun acısını hissedince, bakmış ki orada yengecin kıskaçlarının izi var. Öfkeyle:

"Bu yengeç, kuyruğuma tutunup beni aldattı"

diyerek ona vurmuş. Ancak yengeç, sert kabuğu olduğu için hiç acı çekmemiş . Gizli gizli ırmağa kaçmuş.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASALIN BİRİNCİ VARYANTI

KAPLAN VE TİLKİ

Tilki başka ülkedeki bir kaplana gitmiş ve onunla koşu yarışı yapmak istediğini söylemiş. Kaplan koşmağa başlayınca, tilki hemen onun kuyruğuna tutunmuş. Kaplan sonuna kadar koşmuş. Tilkinin nerede olduğunu anlamak için arkasına dönünce, tilki yere yatarak, kaplana: "Sen ne kadar geç geldin" diye çıkışmış.

Kaplan bu duruma çok kızarak, yarışmayı tekrarlamak istemiş. Fakat kaç kere tekrarladıysa, yine tilki galip gelmiş. Tilki:

"Seni yendiğim için bana ne vereceksin?" diye sormuş. Kaplan, kaşından üç tel kopartarak ona vermiş.

Bu günkü tilkilerin kaşı, ta o zamandan kalmaymış. Tilki ise, bununla hep böbürleniyormuş.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASALIN İKİNCİ VARYANTI

BALİNA VE DENİZ HIYARI

Eski zamanlarda balina herkese, dünyada kendisinin en büyük olduğunu ve her şeyi yapabileceğini söyleyerek övünüyormuş. Bunu duyan deniz hıyarı gülmüş. Balina ona kızmış ve "yarışma yapalım" demiş. Deniz hıyarı bunu kabul etmiş ve "Üç gün bekler misin? Ura[75]ya gel, ben orada seni bekleyeceğim". demiş. Hemen arkadaşlarına gidip onlara balinanın geleceğini, kendisini deniz ardında beklemelerini ve o gelince de "Sen şimdi mi geldin? diye sormalarını rica etmiş.

Arkadaşları, bunu kabul edip görev yapacakları yere gitmişler. Üç gün geçtikten sonra, deniz hıyarı ile balina görüşmüşler ve "Kohama'nın[76] kumsalına kadar yüzeceğiz" deyip yüzmeğe başlamışlar.

Balina çok hızlı yüzmüş ve orada "Deniz hıyarı bey, sen neredesin?" diye sormuş. Çünkü balina, deniz hıyarının hâlâ gelmediğini sanıyormuş. Fakat " Sen daha şimdi mi geldin?" diye bir cevap alınca, balina çok şaşırmış. O zaman "Shimoda'nın[77] kumsalına kadar yüzelim" diyerek, tekrar yüzmüşler. Oraya kadar gelen balina yine aynı soruyu duymuş. Fakat cevap da aynıymış.

[75] Japonya'da bir bölge
[76] Japonya'da bir bölge

"Bu defa, Morinoura'ya[78] kadar" diyerek yüzmeye başlamışlar. Ancak balina, nereye gitse, ondan önce gelen deniz hıyarı oradaymış.

Sonuçta balina yenilgiyi kabul etmiş.

YİRMİ SEKİZİNCİ MASALIN ÜÇÜNCÜ VARYANTI

PORSUK VE ESMER SALYANGOZ[79]

Eski zamanlarda, porsuk ve esmer salyangoz birlikte İşe'de Şinto Tapınağı[80]'na giderlermiş. Bir gün, salyangoz, porsuğa,

"Gel seninle İşe'deki tapınağa kadar bir koşu yarışı yapalım" demiş. Porsuk da bunu kabul etmiş. Porsuk hazırlanırken, esmer salyangoz hemen kabuğunu açıp, porsuğun kuyruğuna yapışmış. O yüzden, salyangoz hiç çaba harcamadan, porsuk nereye kadar koşsa o da onunla beraber gitmiş.

Tapınağın kapısını görünce sevinen porsuk, kuyruğunu sallamış. Kuyruk taşa çarpmış. O zaman esmer salyangoz, kabuğunun aralığından çıkarak yere düşmüş. Kurnaz salyangoz, kendinin porsuktan üstün olduğunu göstermek için "canım acıyor" bile demeden, ona şöyle seslenmiş :

"Hey! Porsukçuğum, sen geç geldin; ben senden önce buraya geldim. Kabuğumdan çıktım, şimdi dinleniyorum."

YİRMİ SEKİZİNCİ MASALIN DÖRDÜNCÜ VARYANTI

TAVŞAN, KAPLUMBAĞA VE BAYKUŞ

Eski bir zaman, Terada[81]'nın küçük dağında tavşan, kaplumbağa ve baykuş yaşıyormuş.

Bir gün, tavşanla kaplumbağa dağın öbür tarafına kadar koşma yarışı yapmaya karar vermişler.

Baykuş uçarak onları seyretmiş.

Kaplumbağa yavaş yavaş koşmaya başlamış ve tavşan ise zıplaya zıplaya koşuyormuş.

"Acıdı!"

Tavşan çok zıpladığı için dağ tepesindeki bir çam ağacına kafasını vurmuş.

Hemen gözlerinden ateş çıkıp[82] kıpkırmızı olmuş. Baykuş ona,

"Koş! Koş! Çok önce Kaplumbağa vardı!"

deyince şaşırıp tekrar koşmaya başlamış. Çok gayret etmesine rağmen tavşan varınca orada kaplumbağa olduğunu görmüş.

---

[78] Japonya'da bir yer ismi.

[79] Kahverengi bahçe salyangozu da denilir. Kabuk yüksekliği yaklaşık 2.5 santimdir. Vücut üzerindeki spiral şeklindeki kabuğu gririmsi kahverengidir.

2 Japonya'da Şinto Dinine ait bir tapınak.

[81] Bir bölge adı.

[81] Japonlar birşeyle çarpışıp çok acıdığında "gözlerimizden ateş çıktı" diye ifade kullanılırlar.

Tavşan kendi içinden "Tuhaf! Benim yenilmem imkansızdır" diye düşünüp tekrar yarşı yapmaya karar vermiş.

Kaplumbağa baykuşa bir şey işaret ettikten sonra koşmuş.

Tavşan çok gayret etmesine rağmen yine önce kaplumbağa varmış. Çünkü yarışta tek değil iki kaplumbağa varmış. Ve onlar baykuşla beraber tavşanı aldatmışlar.

Bunu gören Tanrı,
"Aldatmak kötüdür"
diyip sopayla kaplumbağaya vurmuş ve baykuşun gözlerini çıkarmış.

Kaplumbağanın kabuğunun çatlak olmasının sebebi buymuş. Baykuşun gözleri görmez olmuş ve hava güzel olunca cezayı uzaklaştırmak noritsukehose[83] diyerek ötüyormuş.

YİRMİ DOKUZUNCU MASAL

ESMER SALYANGOZ VE KARGA

Güneşli bir gün imiş.

Esmer salyangoz, pirinç tarlaları arasındaki yola çıkıp güneşleniyormuş.

Orada aniden bir gölge belirmiş ve bir karga inip ayaklarıyla esmer salyangozu tutmuş. Salyangozun kaçma imkanı olmamış.

Karga sert gagasıyla tanişi yemek için kabuğunu gagalayarak onu kıracağı sırada esmer salyangoz demiş ki;

"Kuş denen sen misin?
Kristal gözlerde kadife şapkası
Korkuyorum korukuyorum diyerek ötse bile
Asla korkuyorum dememesi gerekir
"Kanro kanro"[84] diye öten sesi duyulunca
Buda'nın öğretici Namuamidabutsu[85]
Gerçekten karga efendi çok ulu kuştur.
Hayır sanki kuşların kralı gibidir."

Karga övüldüğü için gururlanmış ve ayaklarını gevşetmiş. Bu fırsatı bekleyen salyangoz kaçıp toprağın içine biraz girip,

"Senin gözlerin sümüklüböceğin gözleri
Senin ayaklarına bakınca demircinin ateş çubukları
Senin şeklin kara, kel ve çiçek hastalığının kabarcığıyla
Senin sesini duyunca uyuyan bebek uyanır
"Garakuta garakuta"[86], "ga[87]"

diye söyleyebileceği bütün kötü kelimeleri yüksek sesle söylemiş. Karga pişman olmuş ama artık çok geçmiş. Esmer salyangoz toprağa girince karga hiç bir şey yapamamış. Başka çare bulamayan karga, salyangozu yemekten vazgeçip

[83] Baykuşun ötme sesi olmalı.
[84] Herhalde kuşun ötme sesidir.
[85] Buda'ya tapıp onun öğretisine uyacağım anlamında bir duadır.
[86] Hiç değeri olmayan şey.
[87] Kötü sesle ötüşü anlatır.

"Kuwan kuwan[88]" diyerek batı tarafına doğru uçmuş.

OTUZUNCU MASAL

YILAN VE KURBAĞA

Çok eski zaman hikayesiymiş.

Kurbağa çok konuşkanmış ve başkalarına iyi davranırmış. Öyle olduğu için ateşböceği, solucan, ve sümüklü böcek gibiler, kurbağaya ne yemeleri gerektiği hakkında danışmaya gitmişler.

"Kurbağa bey, kurbağa bey. Ben neyi yemeliyim?"

diye tek tek sırayla sormuşlar.

Ateşböceğine:

"Sen otların üzerindeki çiği yala."

Sümüklü böceğe:

"Sen suyun pisliğini yala."

Solucana,

"Sen toprak ye. Ama doyou[89] zamanında yolun ortasında ölüp karıncanın yemeği olacaksın."

Kurbağa başkalarına nasıl yemek yendiğini öğrettiği için, böcekler onun söylediği gibi yemek yiyorlarmış.

En sonunda yılan da gelip aynı soruyu sormuş. Biraz sıkılan kurbağa istemeyerek,

"Sen benim kıçımı yalarsın" demiş.

Bu sebeble yılan kurbağanın kıçını görünce hemen onu arka tarafından yutarmış.

Yılan tarafında yutulmakta olan bir kurbağa gördüğünüzde, eğer yılan kurbağayı arka tarafından yutuyorsa onu kurtarmaya gerek yoktur, ancak eğer yılan kurbağayı kafasından yutuyorsa, onu uyarmak gerekir.

OTUZ BİRİNCİ MASAL

GÖZLERİYLE SESİNİ DEĞİŞTİREN YILAN VE SOLUCAN

Eski zamanda yılanın gözleri yokmuş, fakat çok güzel ötüyormuş. Otlar içinde güzel sesiyle ötünce onu duyan solucan yılana yaklaşıp:

"Yılan bey, senin sesin çok güzel. Bana nasıl ötüleceğini öğretir misin?" deyince yılan,

"İmkansız. Sen hem görüp, hem de güzel sesle ötersen haksızlık olur"

deyip öğretmeye yanaşmamış. Solucan;

"Senin istediğin her şeyi verirsem bana o güzel sesini verir misin?"

[88] Burada karganın ötme sesi.

[89] İng.de "dog days" denir. Japonca sözlüğünde ay takviminde bahar, yaz, sonbahar ve kışın birinci günününden önceki onsekiz güne *doyou* denir.

demiş. Yılan biraz düşündükten sonra,:

"O zaman sen gözlerini bana ver, ben de sesimi sana vereyim" demiş. Solucan çok şaşırıp:

"Yılan bey, sana gözlerimi verirsem o zaman ben karanlıklar içinde kalacağım."

diyerek kara kara düşünmüş. Yılan tekrar güzel sesiyle ötmeye devam etmiş. Solucan üzülerek evine dönmüş.

Ancak solucan ertesi gün tekrar yılana gelip,

"Yılan bey, gözlerimle sesini değiştirmeye geldim."

diyince yılan şaşakalıp ötmeyi bırakmış,

"İyi zamanda gelmişsin. O zaman hemen değiştirelim" demiş.Ondan sonra solucan güzel sesle ötmeye başlamış, ancak gözleri görmüyormuş

OTUZ İKİNCİ MASAL

BEYAZ KUMAŞ

Bir ırmağın ağzında büyük bir yılan yaşarmış. Bu beyaz yılanın ırmağın suyundan içmesi veya tükürmesiyle ırmağın suyu çoğalır veya azalırmış. Birgün beyaz yılan ırmakta yüzerken bir kayık görmüş. Uzaktan gelen bu kayığa uzun beyaz bir kumaş bağlıymış.

Beyaz yılan;

"Demek ki bu dünyada benden daha uzun bir yılan var, çabuk saklanayım yoksa beni yutar." demiş ve suyun dibine doğru kaçmış.

Bundan sonra bu ırmaktan geçen kayıklar her zaman beyaz kumaş bağlamaya başlamışlar..

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASAL

KARINCANIN PİŞMAN OLMASI

Eski zamanda karınca çok tembelmiş. Daima çalışmadan nasıl para kazanabileceğini düşünürmüş. Bir gün güvercin ve balıkçıl:

"Bir iş yok mu?" diye konuşuyorlarmış. Karınca kurnazca onlara yaklaşarak:

"Selam güvercin bey, balıkçıl bey ben size güzel bir iş buldum" demiş ve onları üç sene çalıştırmış. Güvercin ve balıkçıl çok para kazanıp köylerine dönmüşler. Karınca hemen onların yanına gelmiş:

"Ben size iş bulduğum için paranızda benim de hakkım var." demiş. İyi kalpli güvercin ve balıkçıl: "Doğru söylüyor, nasıl ayıralım?" diye sorunca karınca:

"Ben ayırırım." demiş. Onlar da:

"Peki o zaman sana bırakıyoruz." demişler. O da;

"Sonunda şikayet yok, tamam mı?"diyerek ayırmaya başlamış.

"Güvercine sekiz mon[90], balıkçıla üç mon, karıncaya hepsi" demiş.

Kalan parayı cebine koyarken öfkelenen güvercinin gözleri kıpkırmızı olmuş. Balıkçıl ise, uzun gagasıyla karıncayı karnından sıkıca yakalamış. Karınca nefes alamamış:

"İmdat, imdat! Bundan sonra düşüncemi değiştirip çalışacağım. Lütfen beni affet, lütfet vucudumun hepsini kesme." diye ağlaya ağlaya yalvarmış. Balıkçıl:

"O kadar yalvardığına göre sana insaflı davranayım. Bel kısmında vücudun böyle ince kalsın. Ağacın üstünden her zaman seni gözleyeceğim." diyerek onu bırakmış.

Bundan sonra karıncanın bel kısmı ince olmuş. Sabahtan akşama kadar devamlı çalışıyormuş.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MASALIN VARYANTI

ARI, KARINCA VE ÖRÜMCEK

Çok eski zamanda, arı, karınca ve örümcek birlikte bir gösteriyi seyretmeye gitmişler. Gösteriyi beğenerek seyrederlerken bir şey ayaklarına takılmış. Bu içinde onyedi mon olan bir cüzdan imiş. Ne kadar şanslıyız diye düşünerek parayı aralarında bölüşmeye karar vermişler. Fakat nasıl paylaşacaklarını bilememişler. Önce arı,

"Ben arı olduğum için sekiz mon alacağım[91]" demiş. Örümcek de,

"Ben örümcek olduğum için dokuz mon alacağım[92]"demiş.

Arı ve örümcek karıncaya hiç vermeden parayı bölüşeceklerini düşünmüşler. Ancak hiç bir söylemeden sadece dinleyen karınca aslında akıllı olduğu için:

"Ben karınca olduğum için hepsini alacağım[93]" diyerek onyedi mon'u alıp hemen yuvasına girmiş. Arı ve örümcek bağırarak karıncayı çağırmışlar ama o deliğinden hiç dışarı çıkmamış. İkisi birbirlerine bakarak,

"Böyle olacağını önceden bilseydik, öyle söylemezdik[94]"

diye düşünmüşler.

---

[90] Japonya'da bir para birimi.

[91] Bu da yukarıda geçen masaldaki gibi arıya Japonca *haçi* denir ve sekiz de aynı şekilde *haçi* olarak telaffuz edilir.

[92] Japonca örümceğe *kumo* denir ve dokuza *ku veya kyu* dur.

[93] Japonca karıncaya *ari* denir ve aslında metinde *ariai no mono* olarak geçen kelimeler tercüme yapılırsa "olan hepsi" anlama gelir

[94] Toplam para 17 mondur. Arı "Ben sekiz mon alacağım"., örümcek "Ben dokuz mon alacağım" deyince paranın tamamı iki kişi arasında bölünmüş oluyor. Bunu duyan karınca kendine hiç para vermeyeceklerini anlayınca, paranın hepsini alıp yuvasına giriyor. Bu durumun sonunda arı ve örümcek , "Onun bütü parayı alıp kaçacağını önceden bilseydik, paraları o şekilde bölüşelim demezdik" demek istiyorlar.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MASAL

SOLUCANLARIN GÖZYAŞI

Naha[95] limanının yakında Onu dağı denen bir küçük ada varmış. Bütün Okinawa solucanları orada yaşıyormuş.

Dolunay zamanı, ayın küçücük adadaki yeşillere ışığı yansıyınca otlar sanki ıslak gibi gözüküyormuş. Solucanlar ayın ışığını çok severlermış. Manzarası güzel olan tepeye çıkıp dolunayı seyrederek şölen yapıyorlarmış.

Kimi şarkı söylüyor, kimi oynuyormuş. Sadece bir yaşlı solucan, onlardan uzakta, ağacın altında sessizce ağlıyormuş. Genç solucan onu görünce şaşırarak sormuş:

-"Amca, böyle güzel dolunay şöleninde neden ağlıyorsunuz?"

Yaşlı solucan ağlamaya kesip kendi kollarını tutarak alçak sesle konuşmaya başlamış:

-"Senin gibi gençler hiç bir şey bilmeden şarkı söyler ve oynar. Ama ben çok endişe ediyorum. Ben genç iken bu adadaki solucanlar yüz binden aşağıdaydı. Şimdi ise beş yüz bine ulaşmış. Böylece yakında bir milyon olacak.. O zaman bu adada yemek için toprak kalmaz. Hepimiz açılıktan öleceğiz. Bunu düşününce üzülüyorum. Hem de çok üzülüyorum." Böyle söyleyip tekrar ağlamaya başlamış.

Genç solucan da korkudan bağırıp ağlamaya başlamış.

Eğlenenler onun ağlamasının sebebini öğrenince, onlar da korkup hep beraber ağlamaya başlamışlar.

Dolunay seyrettiği için, deniz kenarındaki büyük ağaç kökünde henüz uykuya dalan habu[96] aniden gelen, çay gibi su baskınıyla denize sürüklenmiş.

Ancak habu güzel yüzebildiği için zorla da olsa kumsala varmış.

"Niye? böyle dolunay olmasına rağmen bu kadar su nereden gelmiş olabilir?"diye suyun nereden geldiğini anlamak için yukarıya doğru çıkmış. O zaman orada beş bin solucanın ağladığını görmüş. Onların gözyaşları çay olmuş.

-"Kora[97], solucanlar, niye ağlıyorsunuz? Sizin gözyaşlarınızdan oluşan çay beni denize sürükledi. Ölmek üzeriydim" diyen habu, kafasını kaldırıp kırmızı dilini çıkartmış, çok öfkelenmiş.

-"Habu efendi, sebebini dinler misiniz?"

Yaşlı solucan, bu adada solucanların çoğaldığını, yemek olan toprağın yok olacağını ve sonra solucanların hepsinin açlıktan öleceğini ağlaya ağlaya anlatmış.

"Of, kuyu içinde olan kurbağa deniz bilmez"[98] sözü sizin içindir. Toprağın sadece bu adada olduğunu mu düşünüyorsunuz? Aptalsınız. Karşıda gözükülen Watanji[99]ye gitsenize. İstediğiniz kadar çok geniş ve lezzetli toprak var. Dünyanın her tarafında toprak var."

Dedikten sonra yatağına dönmüş. Bunun üzerine yaşlı solucan:

---

[95] Okinawa adasında olan bir şehir

[96] Zehirli yılan, Amami ve Okinawa adalarında yaşar.

[97] Kızan kişi onu kızdıranı çağırdığında kullanılan ünlem.

[98] Kendi dar düşünce ve bilgisiyle başka geniş dünya olduğunu bilmeden övünene kullanılan bir atasözüdür.

[99] Okinawa bölgesinde bir yer.

“Bunu ilk kez duydum. “Şans gelince hemen yap” diye bir söz vardır. Derhal gençlerin bazıları Watanji’ye gidip oradaki toprağı araştırsınlar”

Yaşlı solucanın emriyle sağlıklı olan yaklaşık on solucan seçilip karşıdaki Watanji’nin toprağını araştırmak amacıyla gönderilmişler.

Kayık ise yaprak imiş. Her iki solucan bir yaprağa binip ay ışığında gitmişler. Ertesi günü öğle vakti Watanji’ye varmışlar.

-“Peki, buradaki toprak lezzetliymiş”

-“Hem de çok var”

Solucanlar lezzetli toprağı öğlen yemeği olarak yemişler.

Bu haberi alan Onu dağındaki solucanlar yapraktan kayıklarla Watanji’ye göç etmişler.

Ondan sonra Okinawa’nın her tarafında solucanlar yaşamaya başlamış.

OTUZ BEŞİNCİ MASAL

KIRKAYAĞIN DOKTOR ÇAĞIRMASI

Eski zamanda, bütün böcekler toplanıp hep beraber oynuyorlarmış. Böceğin biri: " Karnım ağrıyor, karnım ağrıyor " demeğe başlamış. Bütün böcekler, şaşırıp üzülmüşler. Böceğin ağrısı o kadar artmış ve o kadar acı çekiyormuş ki, doktor çağırmağa karar vermişler. Böcekler " Kim gitsin ?" diye tartışırlarken, bir türlü karar verememişler. Nihayet yaşlı bir böcek : "Kırkayağın çok ayağı olduğu için, o koşarak hepimizden çabuk doktora yetişebilir" deyince, onu göndermişler.

Böcekler bir taraftan doktoru beklerken, bir taraftan da hastaya "Sabırlı ol, sabırlı ol" diye gayret veriyorlarmış. Fakat doktor bir türlü gelmemiş. Epeyi bekledikten sonra, doktorun hâlâ gelmediğine üzülen böceklerden iki-üç tanesi, kapıya bakmaya gitmişler. O sırada kırkayağın ter içinde ayakkabılarını çıkarttığını görmüşler. Böcekler koşarak: "Doktor nerede, hâlâ gelmedi mi ?" diye sormuşlar. Kırkayak:

"Ben henüz ayakkabılarımı bile giyemedim. Nasıl doktora gidip de onu buraya getirebilirim ?" demiş.

Şaşıran böcekler, anlamışlar ki, kırkayak ayakkabılarını çıkartmıyor, hâlâ ayakkabılarını giymekle uğraşıyormuş. Kırkayağın çok ayağı olduğu için, en çabuk onun gidebileceğini düşünen böcekler, yanlış bir karar verdiklerine çok üzülmüşler.